

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
KOMUNIKĀCIJAS STUDIJU NODAĻA

**IEKŠGRUPU/ĀRGRUPU VEIDOŠANĀS UN VIEDOKĻU
POLARIZĀCIJA ABORTA DEBATĒS: LATVIJAS
INTERNETA PORTĀLU PUBLIKĀCIJU, TO KOMENTĀRU
UN SABIEDRĪBAS VIEDOKĻU ANALĪZE**

MAĢISTRA DARBS

Autore: **Aiva Kokoriša**

Stud.apl.: ak08060

Darba vadītājs: asociētais profesors Dr.phil. Jurgis Šķilters

RĪGA 2013

ANOTĀCIJA

Maģistra darba „Iekšgrupu/ārgrupu veidošanās un viedokļu polarizācija aborta debatēs: Latvijas interneta portālu publikāciju, to komentāru un sabiedrības viedokļu analīze” svarīgākie **pētnieciskie jautājumi** ir – kā aborta debates tiek atainotas interneta medijos, un vai viedokļos par abortu vērojamas polarizācijas iezīmes?

Darba teorētiskajā daļā aplūkoti sociālās kategorizācijas, viedokļu polarizācijas koncepti un rāmējumu pieeja, sniegts interneta vides raksturojums. Kvantitatīvās/kvalitatīvās kontentanalīzes, rāmējumu analīzes un aptaujas metožu izvēle pamatota metodoloģijas daļā. Empīriskajā daļā analizētas 134 publikācijas par aborta tēmu, 7899 tām pievienotie komentāri un aptaujāti 462 Latvijas iedzīvotāji.

Pētījumā noskaidrots, ka aborta tēma internetā atainota neviendabīgi; sabiedrības viedokļos vērojamas polarizācijas iezīmes.

Atslēgas vārdi: aborta debates, iekšgrupas/ārgrupas, viedokļu polarizācija, interneta ziņu portāli, rāmējumi, komentāru slejas, sabiedrības viedokļi

ABSTRACT

The master's thesis "In-group/out-group relationships and opinion polarization on abortion debates: analysis of the Latvian internet media publications, its commentary columns and society opinions" research questions are: how abortion debates are represented in internet media; are there any polarization effects in society's opinions?

In the theoretical part the essence of social categorization and opinion polarization concepts, framing theory are explained. The method of research is combination of quantitative/qualitative content analysis, framing analysis and survey that is discussed in methodology part. In the empirical chapter in total 134 publications about abortion and 7899 its commentary are analyzed. The author also conducts survey with participation of 462 respondents.

It is found that abortion debates in internet are represented heterogeneous; some polarization effects have also been identified.

Key words: abortion debates, in-groups/out-groups, opinion polarization, internet news media, frames, commentary columns, society opinions

SATURA RĀDĪTĀJS

APZĪMĒJUMU SARAKSTS.....	6
IEVADS.....	7
1. SOCIĀLĀ KATEGORIZĀCIJA.....	10
1.1. Sociālās kategorizācijas koncepts un sociālā paškategorizācija.....	10
1.2. Sociālās grupas un to attiecības.....	12
1.3. Iekšgrupu un ārgrupu veidošanās.....	13
2. VIEDOKĻU POLARIZĀCIJA.....	15
2.1. Polarizācijas procesa raksturojums.....	15
2.2. Kultūras „karu” metafora.....	17
2.3. Viedokļu polarizācija aborta debatēs.....	18
3. RĀMĒJUMU PIEEJA.....	22
3.1. Rāmējumu pieeja: attīstība un svarīgāko jēdzienu apskats.....	22
3.2. Mediju rāmējumi.....	24
3.3. Mediju rāmējumu izmantojams un to pētniecības iespējas.....	25
4. ABORTA DEBATES MASU MEDIJOS: ĀRVALSTU PIEREDZE.....	28
4.1. Vācijas un ASV drukāto mediju analīze.....	28
4.2. Aborta debātes ASV: <i>twitter.com</i> ierakstu analīze.....	29
4.3. Aborta debāšu atainojums Rumānijas interneta resursos.....	31
5. INTERNETA VIDES SPECIFIKA: INTERNETA MEDIJU UN TO LIETOTĀJU RAKSTUROJUMS.....	33
5.1. Interneta mediji un to iezīmes.....	33
5.2. Interneta komentāru analīze: iespējas un riski.....	35
6. METODOLOĢIJA.....	37
6.1. Kvantitīvā un kvalitatīvā kontentanalīze.....	37
6.2. Rāmējumu analīze.....	39
6.3. Aptauja.....	41
7. ABORTA DEBAŠU ATAINOJUMS INTERNETA MASU MEDIJOS.....	45
7.1. Portāla <i>la.lv</i> analīze.....	45
7.1.1. Aborta debāšu atainojums <i>la.lv</i> publikācijās.....	45
7.1.2. <i>La.lv</i> komentāru slejas analīzes rezultāti.....	47
7.2. Portāla <i>nra.lv</i> analīze.....	49
7.2.1. Aborta debāšu atainojums <i>nra.lv</i> publikācijās.....	49
7.2.2. <i>Nra.lv</i> komentāru slejas analīzes rezultāti.....	51
7.3. <i>Diena.lv</i> analīze.....	52
7.3.1. Aborta debāšu atainojums <i>diena.lv</i> publikācijās.....	52
7.3.2. <i>Diena.lv</i> komentāru sleju analīzes rezultāti.....	55

7.4. Portāla apollo.lv analīze	57
7.4.1. Aborta debašu atainojums apollo.lv publikācijās	57
7.4.2. Apollo.lv komentāru sleju analīzes rezultāti	59
7.5. Portāla tvnet.lv analīze.....	61
7.5.1. Aborta debašu atainojums tvnet.lv publikācijās.....	61
7.5.2. Tvnet.lv komentāru sleju analīzes rezultāti	63
7.6. Portāla delfi.lv analīze	65
7.6.1. Aborta debašu atainojums portāla delfi.lv publikācijās	65
7.6.2. Delfi.lv komentāru sleju analīzes rezultāti.....	68
8.ABORTA DEBAŠU RĀMĒJUMI PORTĀLU LA.LV, NRA.LV, DIENA.LV, APOLLO.LV, TVNET.LV UN DELFI.LV PUBLIKĀCIJĀS.....	71
8.1. Aborta debašu rāmējumi portāla la.lv publikācijās.....	71
8.2. Aborta debašu rāmējumi portāla nra.lv publikācijās.....	72
8.3. Aborta debašu rāmējumi portāla diena.lv publikācijās.....	73
8.4. Aborta debašu rāmējumi portāla apollo.lv publikācijās.....	75
8.5. Aborta debašu rāmējumi portāla tvnet.lv publikācijās.....	76
8.6. Aborta debašu rāmējumi portāla delfi.lv publikācijās.....	77
9. VIEDOKĻU POLARIZĀCIJA ABORTA DEBATĒS: ANKETĒŠANAS REZULTĀTU APSKATS.....	79
9.1. Viedokļu polarizācija aborta debatēs: sabiedrības viedokļu analīze.....	80
10. REZULTĀTU KOPSAVILKUMS UN NOSLĒGUMS.....	89
SECINĀJUMI.....	94
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS.....	96
PIELIKUMI.....	101
1. pielikums. Kontentanalīzes kategorijas un to indikatori.....	102
2. pielikums. Portāla la.lv publikāciju kontentanalīzes rezultāti.....	104
3. pielikums. Portāla la.lv publikāciju komentāros paustā nostāja.....	106
4. pielikums. Portāla nra.lv publikāciju kontentanalīzes rezultāti.....	107
5. pielikums. Portāla nra.lv publikāciju komentāros paustā nostāja.....	112
6. pielikums. Portāla diena.lv publikāciju kontentanalīzes rezultāti.....	113
7. pielikums. Portāla diena.lv publikāciju komentāros paustā nostāja.....	120
8. pielikums. Portāla apollo.lv publikāciju kontentanalīzes rezultāti.....	121
9. pielikums. Portāla apollo.lv publikāciju komentāros paustā nostāja.....	124
10. pielikums. Portāla tvnet.lv publikāciju kontentanalīzes rezultāti.....	125
11. pielikums. Portāla tvnet.lv publikāciju komentāros paustā nostāja.....	129
12. pielikums. Portāla delfi.lv publikāciju kontentanalīzes rezultāti.....	130
13. pielikums. Portāla delfi.lv publikāciju komentāros paustā nostāja.....	135
14. pielikums. Anketas paraugs.....	136
15. pielikums. Respondentu svarīgāko demogrāfisko datu apkopojums.....	139
16. pielikums. Respondentu atbildes uz jautājumu: "Aborts, Jūsprāt, ir".....	140

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

ASV – Amerikas Savienotās Valstis

DP – Drošības policija

LA – laikraksts „Latvijas Avīze”

NA – Nacionālā apvienība

NRA – laikraksts „Neatkarīgā Rīta Avīze”

NVO – nevalstiskās organizācijas

lpp. - lappuse

SC – Saskaņas Centrs

Sk. – skatīt

SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs

piel. – pielikums

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

t.i. – tas ir

u.c. – un citi

VL – Visu Latvijai

vs. – versus

IEVADS

„Aborti ir atstājuši briesmīgas sekas mūsu sabiedrībā, tie ir padarījuši mūsu nāciju par šizofrēniķiem attiecībā uz bērniem. Aborts ir mūsdienu holokausts, kas vairo neredzētu vardarbību, kuras līdzdalībnieki mēs esam, tie ved mūs tādā virzienā, no kura mēs varētu vairs nekad neatgriezties.”¹ – šādu radikālu viedokli, atbildot uz aborta „aizstāvju” argumentu, ka aborti sabiedrībai nekaitē, interneta portālā *diena.lv* viedokļrakstā paudis lietotājs ar segvārdu *Nikomēds*, un tas trāpīgi ilustrē aborta kā sensitīva jautājuma sazarotību sabiedrības priekšstatos, kas nereti to šķeļ divās pretējās nometnēs – *par-dzīvību* un *par-izvēli*, radot starpgrupu attiecību saspīlējumus un liedzot kompromisa iespējas.

Aborta jautājums Latvijā tika aktualizēts pagājušā gada jūnijā, kad Saeimas Demogrāfijas lietu apakškomisijas priekšsēdētājs Imants Parādnieks ar *par-dzīvību* grupu atbalstu Saeimā iesniedza priekšlikumu par grozījumiem likumdošanā, paredzot nedzimuša bērna tiesības uz dzīvību kopš ieņemšanas brīža, kā arī pārdomu laika pagarināšanu pirms aborta veikšanas. Ja grozījumu iniciatori tos saistīja ar iespēju mazināt abortu skaitu, vairāki eksperti ar masu mediju starpniecību šādu likumu redakciju nosauca par soli pretī aborta aizliegumam, kas saasināja diskusijas un radīja krasas viedokļu sadursmes, kuras rezultējās pat vairāku ētikas kodeksu pārkāpumu piešķiršanā Saeimā. Šogad tika pieņemts lēmums par valsts pienākumu aizsargāt embrija dzīvību no prettiesiskas rīcības, taču neliedzot sievietes izvēles tiesības un iespēju veikt abortu. Tomēr nav zināms, vai un kā sabiedrībā un masu medijos attīstīsies diskusija par citiem ar rosinājumiem saistītiem jautājumiem, piemēram, par veselības-ģimenes mācības ieviešanu skolās, tāpēc tēma joprojām ir aktuāla, jo, visticamāk, publiskajā telpā turpinās izskanēt dažādi viedokļi abortu diskusiju kontekstā.

Lai gan, pamatojoties statistikā, abortu skaits Latvijā pēdējos gados ir samazinājies, tas joprojām ir liels, jo pērn Latvijā veikti 6197 mākslīgie aborti, kas nozīmē, ka vidēji ik dienu valstī tiek izdarīti vismaz 15 aborti,² tāpēc tā uzskatāma par nozīmīgu sociālo problēmu, kas gan, balstoties LU noslēguma darbu datu bāzē, analizēta reti, jo atrodami vien daži pētījumi par attiecīgo tēmu, piemēram, 2012. gadā Allas Mazurenko SZF izstrādātais darbs par aborta atveidojumu medijos, pievēršoties konkrēti ētikas apsvērumu analīzei. **Maģistra darba pienesums** būs aborta debašu analīze no viedokļu polarizācijas perspektīvas, kas nekad iepriekš nav tikusi veikta, jo noslēguma darbu datu bāzē nav atrodams neviens pētījums par viedokļu polarizāciju. Tas nozīmē, ka pētījums fokusēsies nevis uz aborta kā sociālas

¹ Nikomēds. (2012, 15. jūn.). Atbildes uz aborta aizstāvju argumentiem. *Diena.lv*. Sk. 2013. 22. martā: <http://www.diena.lv/blogi/atbildes-uz-abortu-aizstavju-argumentiem-13952806>

² SPKC. (2013). *Statistikas dati par abortiem 2007. – 2012. gadā*. Sk. 2013. 20. maijā: <http://www.spkc.gov.lv/veselibas-aprupes-statistika/>

problēmas analīzi, bet veidu, kā tas tiek komunicēts masu medijos, kā arī uztverts un vērtēts publikāciju komentētāju un sabiedrības priekšstatos, to skatot viedokļu polarizācijas un starpgrupu attiecību kontekstā, kas darbam piešķir novitāti.

Viedokļu polarizācija izvirzīta par darba svarīgāko analīzes aspektu, jo viedokļu pētniecība sensitīvos jautājumos ļauj konstatēt raksturīgākās tendences sabiedrības domāšanā, uzskatos un savstarpējā komunikācijā – vai indivīdi spēj argumentēti un pamatoti komunicēt savu viedokli, pieņemt/noraida pretējās, citādi domājošās puses uzskatus, vai paustie viedokļi ir uzskatāmi par radikāliem/mēreniem, vai novērojama tendence domāt šabloniski, melns/balts kategorijās u.c., kas noteiktā pakāpē ļauj raksturot konkrēto sabiedrību. Jāņem vērā, ka ārvalstīs veiktie pētījumi, kas aplūkoti darba teorētiskajā daļā, nesniedz viennozīmīgus pierādījumus, vai aborta debates polarizē sabiedrības viedokļus, tāpēc tikai empīriskās pārbaudes ceļā iespējams noskaidrot polarizācijas pakāpi attiecīgajā sabiedrībā.

Papildu izaicinājums ir aborta tēmas pētniecība interneta vidē, jo tā saistās ar vairākiem riskiem, kas uzsvērti 5. nodaļā, tomēr internets paver plašākas analīzes iespējas, sniedzot gan interneta mediju, gan to lietotāju raksturojumu, kas ir uzskatāma par lielu priekšrocību niansētāku rezultātu sasniegšanai.

Maģistra darbā izvirzīti trīs galvenie **pētnieciskie jautājumi**. Pirmkārt, kādas ir sabiedrībā pretrunīgi vērtēta un sensitīva jautājuma atainošanas tendences un dinamika interneta vidē? Otrkārt, kā indivīdi interneta vidē komunicē savu un reaģē uz citu indivīdu viedokli, kas ir atšķirīgs vai līdzīgs (attiecības starp iekšgrupas un ārgrupas biedriem)? Treškārt, vai sabiedrības viedokļos aborta jautājumā novērojamas polarizācijas iezīmes?

Darba **pētījuma objekts** ir Latvijas interneta ziņu mediju (*apollo.lv, tvnet.lv, delfi.lv*) un nacionālo laikrakstu elektronisko versiju (*la.lv, nra.lv, diena.lv*) publikācijas un to komentāru slejas par aborta jautājumu, aptaujas respondentu viedokļi, savukārt **pētījuma priekšmets** ir aborta jautājuma atainojums un rāmējumi attiecīgajos interneta portālos, problēmas uztvere publikāciju komentētāju un aptaujas respondentu viedokļos.

Maģistra **darba mērķis** ir noskaidrot, kā aborta debates tiek atainotas un rāmētas Latvijas interneta ziņu portālos, kādi viedokļi atklājas to komentāru slejās, un kādi ir sabiedrības priekšstati aborta jautājumā, tos vērtējot no viedokļu polarizācijas perspektīvas. Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, noteikti šādi **uzdevumi**:

- 1) Atlasīt un apkopot literatūru, kas nepieciešama darba teorētiskā pamatojuma izstrādē;
- 2) Pēc atslēgvārdiem atlasīt visas ar pētāmo tēmu saistītās publikācijas Latvijas interneta ziņu portālos – *tvnet.lv, apollo.lv, delfi.lv, diena.lv, nra.lv, la.lv* izvēlētajā laika periodā
- 3) Ar kontentanalīzes metodi noskaidrot aborta debašu atainojuma tendences interneta portālos, kā arī to lietotāju nostāju publikācijām pievienotajos komentāros

- 4) Veikt aborta problēmjaūtājuma rāmējuma analīzi Latvijas interneta ziņu mediju saturā, balstoties darba teorētiskajā pamatojumā un iepriekš definētās kategorijās;
- 5) Izstrādāt anketas dizainu un veikt respondentu aptauju ar mērķi noskaidrot sabiedrības viedokļus aborta jautājumā;
- 6) Analizēt empīriskos datus un izdarīt secinājumus atbilstoši darbā izvirzītajam mērķim.

Darba **teorētiskais pamats** veidots, apskatot sociālās kategorizācijas, viedokļu polarizācijas, rāmējumu teorētiskās pieejas, aborta atspoguļojuma tendences ārvalstu medijos, kā arī sniedzot interneta vides specifiskas raksturojumu. **Sociālās kategorizācijas** teorijas (*Turner, Brewer*) kontekstā skaidrots iekšgrupu un ārgrupu veidošanās process un raksturotas starpgrupu attiecības, kas akadēmiskajā vidē vērtētas neviennozīmīgi. **Viedokļu polarizācijas** procesa skaidrojumā uzsvērti to veicinošie cēloņi, aplūkota kultūras karu metafora (*Hunter*), taču vislielākā vērība pievērsta viedokļu polarizācijai aborta debatēs. **Rāmējumu pieejas** (*Goffman, Entman, Scheufele* u.c.) izklāstā piedāvāti nozīmīgākie teorētiskie pieņēmumi par rāmējumu būtību, uzsverot mediju rāmējumu nozīmi pētāmā fenomena izpratnē. Teorijas daļā aplūkoti arī akadēmiskajos žurnālos publicētie pētījumi par aborta atainojuma tendencēm ārvalstu medijos, kas izmantoti darba metodoloģiskās pieejas izstrādē, kā arī sniegts neliels ieskats interneta mediju un to pētniecības specifikā, uzsverot tās priekšrocības un riskus.

Pētījuma lauka norobežojums: empīriskajā daļā analizētas Latvijas interneta portālu – *la.lv, nra.lv, diena.lv, apollo.lv, tvnet.lv, delfi.lv* – publikācijas par aborta tēmu laika periodā no 2012. gada 11. jūnijam (pirmā ziņa par Saeimā iesniegtajiem priekšlikumiem likumdošanas grozījumos) līdz 2013. gada 11. aprīlim (maksimāls publikāciju aptvērums līdz analīzes brīdim, aktualitātes saglabāšana), t.i., 10 mēnešu ilgs laika posms. Konkrēto portālu izvēle pamatota 5.1. nodaļā.

Par atbilstošākajām pētniecības metodēm atzītas **kvantitatīvā un kvalitatīvā kontentanalīze, rāmējumu analīze** (balstoties galvenokārt specifiski aborta debašu pētniecībā izmantotā rāmējumu tipoloģijā), ar kuru palīdzību analizēts portālu publikāciju un to komentāru sleju saturs, sistematizējot atlasīto informāciju, kā arī konstatējot aborta debašu raksturojošos rāmējumus. Sabiedrības viedokļu un priekšstatu noskaidrošanai pētījuma noslēguma posmā veiktas respondentu **aptaujas (anketēšana)**.

Darba **struktūru** veido trīs pamatdaļas – teorijas daļā sniegts darba teorētiskais izklāsts, metodoloģijas daļā pamatotas pētījumā izmantotās metodes, bet empīriskajā daļā – aprakstīti un analizēti pētījumā iegūtie rezultāti. Noslēgumā izdarīti secinājumi.

1. SOCIĀLĀ KATEGORIZĀCIJA

1.1. Sociālās kategorizācijas koncepts un sociālā paškategorizācija

Sociālā kategorizācija veido cilvēku uztveres, kognīcijas un funkcionēšanas pamatbāzi, jo spēja izdzīvot ir atkarīga no indivīda spējas izprast kompleksas vides. Lai to izdarītu, cilvēki apkārtējās lietas vienkāršo – lietu kategorizēšana ir fundamentāls un nepieciešams process nozīmju radīšanā. Ātra un efektīva objektu, notikumu un cilvēku „šķirošana” dažādās kategorijās norisinās automātiski, un tā ir bieži balstīta, piemēram, fiziskajā līdzībā, tuvumā, kopīgi dalītajos uzskatos u.c.³

Viens no sociālās kategorizācijas koncepta pamatjēdzieniem ir sociālā kategorija, ko Ņujorkas Universitātes profesors Džeroms Bruners (*Jerome Bruner*) definē kā lietu, darbību, notikumu kopumu, kura elementi tiek uztverti kā līdzīgi vai aizstāj viens otru. Pētnieks izceļ arī svarīgākos kategoriju veidošanās elementus, proti, 1) kategorijas tiek radītas, nevis pastāv dabiski; 2) kategorizācija ir nozīmes piešķiršanas process; 3) kategorijas netieši norāda uz vidi, ko tās ietver; 4) kategorijas pilda noteiktas funkcijas; 5) kategorijas nostiprinās praksē; 6) kategorijas nekad nav galīgas.⁴

Savukārt viens no kategorizācijas koncepta ievērojamākajiem pētniekiem Džons Tērners (*John Turner*) izdalījis četrus posmus, kas skaidro kategorizācijas procesa attīstību:

1. Indivīdi definē sevi kā nošķirtas sociālās kategorijas biedrus;
2. Viņi apgūst grupai atbilstošu, vēlamu un sagaidāmu rīcību, kas korelē ar piederību grupai un atšķir to no citām grupām (stereotipiskās normas);
3. Indivīdi kategorijai raksturīgās iezīmes un normas depersonalizācijas un pašstereotipizācijas ceļā pieņem kā savas;
4. Tiklīdz tiek akcentēta indivīda piederība grupai, viņa uzvedība kļūst normatīva.⁵

Kategorizējot cilvēkus vai objektus, atšķirības starp vienas grupas dalībniekiem tiek minimizētas, kā rezultātā kādai kategorijai piederošie tiek uzskatīti par vairāk līdzīgiem, kā tie patiesībā ir vai bija pirms pievienošanas noteiktai kategorijai,⁶ kas, protams, īsteno lietu vienkāršošanas funkciju, taču vienlaicīgi var veicināt stereotipisku priekšstatu veidošanos.

Šis pieņēmums izvirzīts arī citos akadēmiskajos tekstos, uzsverot, ka, kategorizējot cilvēkus, indivīds rekonfigurē savas reprezentācijas par viņiem, lai tās pielāgotu kategorijas prototipam, ko ietekmē konteksts – vienreiz kategorizēti, cilvēki tiek uztverti caur atbilstošās

³ Levine, J. M. (2013). *Group Processes*. New York: Taylor & Francis. P. 324.

⁴ Amsterdam, A. G., Bruner, J. (2000). *Minding the Law*. Cambridge: Harvard University Press. P. 20, 26 – 37.

⁵ Reynolds, K. J., Turner, J. (2012). Self-Categorization Theory. In: Van Lange, P. A. M., Kruglanski, A. W. (Eds.). *Handbook of Theories of Social Psychology*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications. P. 406.

⁶ Levine, J. M. (2013). *Group Processes*. P. 324.

grupas prototipa prizmu, un tiek vērtēts, cik veiksmīgi viņi šo prototipu iemieso. Šajā gadījumā sociālā kategorizācija depersonalizē indivīda uztveri – cilvēki netiek skatīti kā individualitātes, bet kā noteiktai grupai raksturīgu iezīmju iemiesotāji. Tā kā grupu prototipi nosaka, kā cilvēki jūtas, domā un rīkojas noteiktās grupas ietvaros, sociālā kategorizācija rada stereotipiskas ekspektācijas un veicina stereotipisku interpretāciju veidošanos.⁷

Nemot vērā, ka sociālās kategorizācijas process gandrīz vienmēr ietver arī *self* konceptu, indivīds kategorizē ne tikai citus, bet arī pats sevi. Paškategorizācija depersonalizē indivīda paša uztveri iekšgrupas prototipa ietvaros, tomēr tā ietekmē ne tikai pašuztveri un rada piederības sajūtu, identifikāciju kādai grupai, paškategorizācija maina arī to, kā indivīds patiesībā jūtas un rīkojas, lai atbilstu grupas prototipam.⁸

Paškategorizācijas koncepta aizsākumi meklējami 1971. gada Dž. Tērnera pētījumos par minimālajām grupām, respektīvi, sociālo kategorizāciju sociāli nošķirtās un izolētās grupās. Šo pētījumu svarīgākais analīzes jautājums bijis – kāpēc indivīdi identificējas ar noteiktām minimālajām grupām un rīkojas saskaņā ar to normām.⁹ Līdz ar to paškategorizācijas teorija fokusējas uz sociāli kognitīvajiem pamatprocesiem, primāri – sociālo kategorizāciju, kas paredz indivīdu identifikāciju ar grupām, sevis un citu konstruēšanu šīs grupas ietvaros un grupas attieksmes paušanu.¹⁰

Raugoties uz teorijas vietu kopējā akadēmiskajā laukā, paškategorizācijas teorija uzskatāma par vispārēju interpersonālās un starpgrupu uzvedības teoriju, kas aplūko svārstības starp indivīda sociālajām un personiskajām identitātēm. Teorija paredz, ka gadījumos, kad tiek izcelta personiskā identitāte, cilvēki sevi uztver kā individualitāti un fokusējas uz individuālajām rakstura iezīmēm, savukārt sociālo identitāšu akcentēšana liek cilvēkam sevi saistīt ar sociālajām iekšgrupām, kurām tas pieder. Attīstot šo pieņēmumu, vairāki pētnieki norādījuši, ka informācija par indivīda iekšgrupām kļūst par daļu no viņa paškoncepta, proti, iekšgrupai raksturīgās iezīmes tiek uzkrātas kā indivīda reprezentācija pašam par sevi.¹¹ Iekšgrupu jēdziens detalizētāk aplūkots 1.3. apakšnodaļā.

Paškategorizācija izpaužas dažādos līmeņos, piemēram, interpersonālajā (*self* ir definēts kā individualitāte, kas tiek salīdzināts ar citiem), starpgrupu (*self* ir definēts kā noteiktas grupas biedrs, kuras pretstats ir ārgrupa) un augstākajā (*self* kā cilvēciska būtne

⁷Hogg, M. A., Reid, S. A. (2006). Social Identity, Self Categorization, and the Communication of Group Norms. *Communication Theory*, 16 (1), 10.

⁸Turpat. 11. lpp.

⁹ Reynolds, K. J., Turner, J. C. (2012). Self-Categorization Theory. In: Van Lange, P. A. M., Kruglanski, A. W. (Eds.). *Handbook of Theories of Social Psychology*. P. 401.

¹⁰ Hogg, M. A., Reid, S. A. (2006). Social Identity, Self Categorization, and the Communication of Group Norms. *Communication Theory*, 16 (1), 9.

¹¹Wyer, N. A. (2010). Selective Self-Categorization: Meaningful Categorization and the In-Group Persuasion Effect. *The Journal of Social Psychology*, 150 (5), 453.

kontrastā ar citām dzīvības formām) līmenī.¹² Tā kā maģistra darba teorētiskais un empīriskais fokuss galvenokārt vērsts uz starpgrupu attiecību skaidrojumu, nākamajā apakšnodaļā aplūkots paškategorizācijas process starpgrupu līmenī, sniedzot īsu sociālo grupu raksturojumu un apskatot to savstarpējo attiecību iezīmes.

1.2. Sociālās grupas un to attiecības

Definējot sociālo grupu, akadēmiskajā literatūrā norādīts, ka par tādu uzskatāms trīs vai vairāku indivīdu kopums, kuri paši savā vai citu skatījumā tiek uztverti kā grupa,¹³ tāpēc grupas var atšķirties, piemēram, pēc lieluma, taču svarīgākais nosacījums ir indivīda personisks apliecinājums piederībai noteiktajai grupai.

Vieni no pirmajiem pētījumiem par sociālo starpgrupu attiecībām veikti, par piemēru izmantojot tieši aborta debates. Proti, ASV Socioloģijas asociācijas priekšsēdētāja Dava Terēze Robinsone (*Dawn Terese Robinson*) un viņas kolēģi 1995. gadā īstenoja eksperimentu, divām atšķirīgām studentu grupām piedāvājot dažādus aborta veikšanas gadījumus un novērtējot viņu empātijas un solidaritātes pakāpi katrā no tiem. Pētījuma rezultāti atklāja ne tikai plašas domstarpības starpgrupu uztveres līmenī, bet arī vēstījumu un uztveres pārspilējumus. Piemēram, grupa, kas atbalsta sievietes izvēles tiesības, domāja, ka viņi izjūt lielāku solidaritāti pret aborta veicējiem nekā tie, kas abortus neatbalsta, lai gan realitātē šo abu grupu attieksmes bija diezgan līdzīgas. Šos teorētiskos pieņēmumus autori pārbaudīja, testējot arī cita veida debates un sociālās grupas, kas ļāva izteikt vispārinātu apgalvojumu, ka noteiktas grupas dalībnieki, paužot savu un ar sevi identificētās sociālās grupas nostāju, bieži pārspilē vēstījuma galējību un atšķirību no pretējās grupas viedokļa.¹⁴

Ohaio universitātes profesore Merilina Brēvere (*Marilynn Brewer*), pamatojoties iepriekš piedāvātās teorētiskās nostādnēs, izvirza četrus sociālo grupu raksturojošus principus:

- 1) cilvēku sociālās grupas tiek iedalītas diskretās iekšgrupās (*in-groups*) un ārgrupās (*out-groups*) (sociālās kategorizācijas princips);
- 2) indivīdi savas iekšgrupas vērtē pozitīvi un saglabā kooperatīvas, pozitīvas attiecības ar tai piederošajiem biedriem;
- 3) Iekšgrupas favorītismu veicina sociālā salīdzināšana ar ārgrupām, iekšgrupas atribūtus vērtējot kā labākus/pārākus attiecībā pret ārgrupām;
- 4) Iekšgrupu un ārgrupu attiecības raksturo antagonisms, konflikts un nicinājums.¹⁵

¹² Reynolds, K. J., Turner, J. C. (2012). Self-Categorization Theory. In: Van Lange, P. A. M., Kruglanski, A. W. (Eds.). *Handbook of Theories of Social Psychology*. P. 403.

¹³ Stangor, C. (2004). *Social Groups in Action and Interaction*. New York: Taylor & Francis Books. P. 22.

¹⁴ Baron, R. S. etc. (2006). Misperceptions in Intergroup Conflict. *Psychological Science*, 17 (1), 38.

¹⁵ Brewer, M. B. (2007). The importance of Being We: Human Nature and Intergroup Relations. *American Psychologist*, 62 (8), 729.

M. Brēvere gan uzskata, ka šie pieņēmumi neattiecas uz pilnīgi visiem gadījumiem, tāpēc nepieciešams veikt rūpīgu konkrētās situācijas empīrisko analīzi, taču profesore norāda, ka „morālais pārākums, neuzticēšanās ārgrupām un sociālā salīdzināšana radusies iekšgrupu favorītisma rezultātā, un tas var novest pie grupu naidīguma un konflikta, pat tad, ja reāls konflikts, piemēram, par varu, nepastāv. Sociālā kategorizācija jebkurā sociālajā sistēmā var tikt izmantota politisku nolūku īstenošanai.”¹⁶

Kopumā, apkopojot starpgrupu raksturojošās iezīmes, redzams, ka to attiecības tiek uzskatītas par problemātiskām, jo domstarpības grupu viedokļos dažkārt rezultējas nopietnā starpgrupu konfliktā, par kura galveno iemeslu kļūst vēlme nošķirt sevi no pretēji domājošās grupas, veicinot iekšgrupu un ārgrupu veidošanos, kas raksturotas nākamajā apakšnodaļā.

1.3. Iekšgrupu un ārgrupu veidošanās

Kā minēts, starpgrupu konfliktu var izraisīt indivīda vajadzība savu grupu redzēt pozitīvā veidā atšķirīgu no citām grupām, kas bieži noved pie starpgrupu sacensības, aizspriedumiem un stereotipiem.¹⁷ Jāņem vērā, ka tiklīdz indivīdi sevi kategorizē kā noteiktas grupas biedru, viņi savu grupu sāk salīdzināt ar grupām, kurām nepieder. Šajā gadījumā tiek veikts salīdzinājums starp **iekšgrupu** (*in-group* – grupu, kurai indivīds pieder) un **ārgrupu** (*out-group* – kurai nepieder). Galvenā to atšķirība – iekšgrupa tiek uztverta kā daudz vēlamāka, labvēlīgāka kā ārgrupa, un tas ļoti ietekmē grupas biedru uzvedību.¹⁸ Iekšgrupu un ārgrupu jēdziens ir svarīgs gan sociālās kategorizācijas ietvaros, gan maģistra darba kontekstā, tāpēc darbā aplūkots to veidošanās process.

Iekšgrupu un ārgrupu veidošanās pamatā ir sociālās kategorizācijas process, kura rezultātā tiek radītas psiholoģiskas, uzvedības un materiālās atšķirības starp *mums* un *viņiem*.¹⁹ Iekšgrupu biedriem ir svarīgi saglabāt savu piederību grupai, un viņiem ir tendence aizsargāt citus savai grupai piederīgos, tiem sniedzot privilēģijas, kas netiek piešķirtas ārgrupās esošajiem. Iekšgrupu biedri lielā mērā ir atkarīgi no pārējo biedru ekspektācijām, tāpēc viņi cenšas nepievilt savas grupas biedrus. Attiecoties labvēlīgi pret iekšgrupas, bet nelabvēlīgi – pret ārgrupas biedriem, tiek stiprināta arī indivīda sociālā identitāte.²⁰

Iekšgrupas raksturo komunikatīva savas grupas identitātes marķēšana, piemēram, ar noteiktas valodas vai komunikācijas veida lietošanu, pasākumiem, kas akcentē grupas tradīcijas vai rituālus u.c., tāpēc dažādi komunikatīvie elementi ir svarīgi aspekti *mēs* un *viņi*

¹⁶ Brewer, M. B. (2007). The importance of Being We. *American Psychologist*, 62 (8), 735.

¹⁷ Levine, J. M. (2013). *Group Processes*. P. 340.

¹⁸ Stangor, C. (2004). *Social groups in Action and Interaction*. P. 13.

¹⁹ Levine, J. M. (2013). *Group Processes*. P. 340.

²⁰ Jung, K., Shamdasani, P. (2011). Relationship Quality between In-groups and Out-Groups. *International Business & Economics Research Journal*, 10 (6), 39.

nošķīrumā.²¹ Šajā sakarā jāatceras, ka katrs indivīds pieder vairākām iekšgrupām, piemēram, es esmu latviete, katoliete, demokrāte, tātad esmu piederīga šīm iekšgrupām, savukārt par ārgrupās esošajiem uzskatāmi attiecīgi krievi, pareizticīgie, komunisti. Attiecības starp iekšgrupām un ārgrupām dažādos līmeņos var ievērojami atšķirties, kas ir nozīmīgi potenciālā konflikta apzināšanā, jo dažkārt tā draudi ir niecīgi, kamēr dažos gadījumos var veidoties nopietns starpgrupu saspīlējums (piemēram, starp demokrātijas un komunisma atbalstītājiem).

Par galveno problēmu starpgrupu attiecībās akadēmiskajā literatūrā tiek uzskatīts jautājums, vai starpgrupu konfliktus izraisa a) indivīdu altruisms pret iekšgrupu; b) agresija pret ārgrupu; vai c) šo abu faktoru kombinācija. Vairāki autori, piemēram, sociālpsihologs Muzafers Šerifs (*Muzafer Sherif*) un Dž.Tērners pauž viedokli, ka labvēlība pret iekšgrupu un ārgrupu nicināšana ir savstarpēji saistīti procesi, taču citi pētnieki, piemēram, M. Brēvere, norāda, ka altruisms pret iekšgrupu automātiski nenozīmē naidīgumu pret ārgrupām.²² Daudzi pētnieki sliecas piekrist šai pozīcijai, uzsverot, ka ne vienmēr iespējams runāt par izteiktām naida vai agresijas izpausmēm starp atšķirīgu grupu biedriem, to pamatojot empīriski.

Piemēram, 2008. gadā Jeruzalemes Ebreju universitātes (*Hebrew University of Jerusalem*) profesori veica pētījumu, kurā piedalījās 240 studenti, ar mērķi testēt pieņēmumu par indivīda „mīlestību” pret iekšgrupu un ārgrupu nicinājumu. Laboratorijas apstākļos tika radīta spēle, kurā tās dalībniekiem vajadzēja izdarīt izvēli starp divām tvertnēm – pirmā izvēle potenciāli sniegtu ieguvumus dalībnieka iekšgrupai, otra – kaitētu ārgrupai. Pētījuma rezultāti liecināja, ka dalībnieki gandrīz vienmēr veica izvēli, balstoties kooperācijas principā pret savu grupu. Tāpat, eksperiments pierādīja, ka komunikācija starp vienas grupas biedriem (kas tika atļauta pusi spēles laika) veicināja tās sadarbību, taču ne starpgrupu sacensību. Spēles dalībnieki drīzāk centās maksimāli palielināt savus grupas ieguvumus, nevis radīt zaudējumus ārgrupām. Viens no šādas rīcības skaidrojumiem – iekšgrupas biedri par svarīgāku uzskatīja ieguvumus no palīdzēšanas savai grupai, nevis ārgrupām radītos zaudējumus.²³

Lai gan šis piemērs neliecina par potenciālu starpgrupu konfliktu, jāņem vērā, ka konkrētajā pētījumā aplūkota spēle, nevis reāla situācija. Vairāki empīriskie pētījumi pierāda, ka realitātē sociāli neviennozīmīgi vērtētos jautājumos iekšgrupu un ārgrupu attiecības var būt ļoti saspīlētas, radot iespējamās sadursmes draudus un veicinot arī viedokļu polarizācijas procesu, kas aplūkots darba nākamajā nodaļā, raksturojot koncepta pamatidejas.

²¹ Giles, J., Giles, H. (2010). *Ingroups and Outgroups. Chapter Seven*. Retrieved January 18, 2013 from: www.sagepub.com/upm-data/48648_ch_7.pdf

²² Bornstein, G. etc. (2008). “In-Group Love” and “Out-Group Hate” as Motives for Individual Participation in Intergroup Conflict. *New Game Paradigm. Psychological Science*, 19 (4), 409.

²³ Turpat.

2. VIEDOKĻU POLARIZĀCIJA

Polarizācija ir plaši analizēts sociālo zinātņu fenomens, kas saistās ar pētījumiem par viedokļu radikālu virzību noteiktu lēmumu pieņemšanas rezultātā. Agrāk veiktie nozares pētījumi ļāvuši izteikt apgalvojumu, ka grupā pieņemtie lēmumi tiek uzskatīti par riskantākiem attiecībā pret individuāli izdarītajiem, savukārt modernākā perspektīva paredz, ka polarizācija ir process, kurā debatējošās grupas biedri diskusijas laikā nonāk līdz radikālākai pozīcijai nekā pirms to uzsākšanas.²⁴ Viedokļu polarizācija akadēmiskajos tekstos skaidrota no dažādām perspektīvām, taču, pamatojoties pētnieciskajās interesēs, maģistra darba ietvaros polarizācija skatīta sociālās kategorizācijas un aborta debašu kontekstā, piedāvājot tās svarīgākās teorētiskās premisas.

2.1. Polarizācijas procesa raksturojums

Grupu polarizācija rodas, jo diskusijas dalībnieki vēlas sevi nošķirt no ārgrupai piederošo uzskatiem un implicīti definē šīs grupas, pat ja tās netiek specifiski minētas. Polarizācijas efektus visbiežāk veicina iekšgrupu un ārgrupu izcelšana, kā arī grupu polarizācija norāda uz tās biedru tendenci pastiprināt savas pozīcijas galējību, kas vērojams diskusijās par kādu konkrētu problēmu.²⁵

Sociālās kategorizācijas pētnieki uzsver, ka paškategorizācija palīdz izprast polarizācijas procesu, lai gan nevar droši apgalvot, ka paškategorizācija to izraisa. Teorētiķi norāda, ka iekšgrupu izcelšana rada automātisku kontrastu ar to pavadošo ārgrupu, pretnostatot abu kategoriju prototipus. Kopumā paškategorizācija paredz, ka:

- 1) Iekšgrupu izcelšana rada šaubas par grupas solidaritāti;
- 2) Šīs bažas norāda uz pakļaušanos iekšgrupas normām;
- 3) Šīs normas aizstāj ārgrupu normas, kas var novest pie grupu polarizācijas.²⁶

Pētījumi apliecina, ka polarizācijas efekti ir labāk novērojami, un arī izmantotie argumenti tiek rūpīgāk apstrādāti gadījumos, kad indivīdi piedalās iekšgrupu/ārgrupu debatēs. Tas apstiprina pieņēmumu, ka iekšgrupas tiek uzskatītas par uzticamākām un ietekmīgākām, tomēr nav izdevies gūt neapšaubamus pierādījumus, ka iekšgrupu izcelšana vienmēr palielina polarizācijas efektus. Piemēram, Amsterdamas universitātes profesors Rasels Spīrs (*Russel Spears*) un Mančesteres universitātes profesori Martins Lī (*Martin Lea*) un Stīvens Lī (*Stephen Lee*) savā pētījumā atklāja, ka iekšgrupu izcelšana palielināja polarizāciju anonīmās

²⁴Messing, S., Westwood, S. J. (2013). *The Role of Knowledge, Polarization and Persuasion in Deliberative Opinion Change*. Retrieved March 4, 2013 from: <http://www.stanford.edu/~seanjw/papers.html>

²⁵Baron, R. S., Krizan, Z. (2007). Group Polarization and Choice Dilemmas: How important is Self-categorization? *European Journal of Social Psychology*, 37 (1), 192.

²⁶ Turpat.

datora lietotāju grupās, bet ne *face-to-face* grupās.²⁷ Tas nozīmē, ka indivīdi var paust radikālākus viedokļus gadījumā, kad viņi ir nosacīti anonīmi, piemēram, rakstot komentārus interneta vidē, nevis diskutējot atklāti.

Kopumā uz polarizāciju raugoties paškategorizācijas kontekstā, tā paredz pakļaušanos polarizētas iekšgrupas normām vai prototipiem. Polarizācija ir kā sekas cilvēku vēlmei konstruēt distanci starp sevi un citiem, definējot iekšgrupas un ārgrupas²⁸, un polarizācija rodas tad, kad indivīdi identificējas ar grupu, kurai ir polarizēti prototipi.²⁹

Kā minēts iepriekš, polarizācijas process paredz, ka līdzīgi domājoši cilvēki diskusijas laikā virzās arvien radikālākā pozīcijā nekā pirms sarunu uzsākšanas³⁰, kas ļauj izteikt pieņēmumu, ka, piemēram, gadījumā, ja cilvēks uzskata, ka aborta veikšana ir jāaizliedz, pēc sarunas ar līdzīgi domājošu savas iekšgrupas biedru viņā šī pārliecība nostiprināsies un kļūs spēcīgāka, tomēr šim apgalvojumam ir jāsniedz ne tikai teorētisks, bet arī empīrisks pamatojums, kas piedāvāts akadēmiskajā literatūrā.

Proti, amerikāņu pētnieks Kass Susteins (*Cass Sustein*) ar kolēģiem ASV veica dažādus eksperimentus, sadalot respondentus divās grupās – liberāļos un konservatīvajos – uz viņiem uzdodot jautājumus par trim, tobrīd svarīgākajām sociālajām problēmām ASV, piemēram, homoseksuāļu laulību legalizācija. Pirms diskusijas dažas liberāļu grupas savos uzskatos bija samērā līdzīgas konservatīvo grupām, savukārt diskusijas rezultātā šo grupu viedokļi kļuva izteikti nošķirti. Šis process skaidrots ar to, ka, runājot ar līdzīgi domājošiem cilvēkiem, indivīdam ir tendence pastiprināt savus iepriekšējos uzskatus, lai tādējādi mazinātu iekšējās šaubas un neviennozīmīgu jautājuma uztverē.³¹ Lai noskaidrotu, vai šāds pieņēmums ir novērojams aborta debatēs Latvijā, pētījumā veikta interneta portāla komentāru analīze, kurā starp iekšgrupu un ārgrupu biedriem notiek virtuālā diskusija, kas ļaus novērot un novērtēt viedokļu polarizācijas pakāpi.

Raksturojot aborta debates viedokļu polarizācijas kontekstā, akadēmiskajā literatūrā piedāvāta kultūras karu metafora, kas īsumā skaidrota nākamajā apakšnodaļā.

²⁷Baron, R. S., Krizan, Z. (2007). Group Polarization and Choice Dilemmas. *European Journal of Social Psychology*, 37 (1), 193.

²⁸Messing, S., Westwood, S. J. (2013). *The Role of Knowledge, Polarization and Persuasion in Deliberative Opinion Change*. Retrieved March 4, 2013 from: <http://www.stanford.edu/~seanjw/papers.html>

²⁹Hogg, M. A. (2001). Social Categorization, Depersonalization, and Group Behavior. In: Hogg, M. A., Tindale, S. (Eds.). *Blackwell Handbook of Social Psychology: Group Processes*. Oxford: Blackwell Publishers. P. 64.

³⁰Sunstein, C. R. (2009). *Going to Extremes: How Like Minds Unite and Divide*. Oxford: Oxford University Press. P. 3.

³¹Turpat. 8. lpp.

2.2. Kultūras „karu” metafora

Metaforas „kultūras kari” autors ir Džeims Hanters (*James D. Hunter*), kurš ar to raksturo politisku un sociālu naidīgumu, kas balstās atšķirīgās morālās izpratnes sistēmās. Viņš uzskata, ka runa nav tikai par atsevišķām attieksmēm, bet pamatsaistībām un pārliecībām, kas ir identitātes, mērķtiecības un kopības avots cilvēkiem, kas ar tām dzīvo. Aborti, homoseksuāļu tiesības, multikulturālisms – sociālo un politisko problēmu piemēri, kas ataino kultūras karus un raksturo to, ka viedokļi ir saistāmi ar morālās autoritātes kontekstu.³²

Dž. Hanters uzskata, ka kultūras kari raksturo konfliktu par problēmām, kas sakņojas neapspriežamās kulturālās un morālās kārtības uztverē. Individīda nepieņemšana kādā jautājumā, kas pamatojas fundamentāli atšķirīgā morālajā ietvarā, ir īpaši grūti atrisināma, jo tai nav kopējas bāzes ar pretējās puses uzskatiem.³³

Viedokļu amplitūda par morāli nesavienojamiem uzskatiem, viņaprāt, ir ievērojami un augoši polarizēta, jo, atšķirībā no jautājumiem, par kuriem cilvēki spēj rast kompromisu, indivīdi ar kardināli pretējiem uzskatiem parasti vienoties nespēj.³⁴ Piemēram, ja cilvēks ir stingri pārliecināts, ka aborta veikšana ir slepkavība, visticamāk, viņš nekad nespēs to attaisnot un nosodīs aborta atbalstītājus, savukārt indivīdi, kuri atbalsta sievietes izvēles tiesības, nepieņems pretējās puses radikālos uzskatus, kā rezultātā rodas tas, ko Dž. Hanters sauc par kultūras kariem – kariem par atšķirīgām morāles izpratnēm.

Morāle šajā gadījumā gan praktiski, gan teorētiski ir atkarīga no indivīda izdarītās izvēles, proti, atbalstīt vai neatbalstīt noteiktu lēmumu, un izvēles iespēja tiek uzskatīta par jebkuras formas brīvības un neatkarības priekšnosacījumu.³⁵

Pieņemot, ka kultūras kari palielina viedokļu polarizācijas pakāpi, cilvēku ar mērenu uzskatu skaita samazināšanās padara sarežģītu politizētu morālo problēmjautājumu risināšanu un paaugstina varbūtību, ka atbalstītāju grupas izmantos vardarbību savu uzskatu paušanai.³⁶ Dž. Hanters uzskata, ka polarizācija var gan apgrūtināt kompromisa panākšanu, gan radīt reālus un nežēlīgus konfliktus, ko izraisa morāli atšķirīgie uzskati.

Tomēr jāņem vērā, ka ne visi sociāli problemātiskie jautājumi veicina viedokļa polarizāciju. Prinstonas universitātes pētnieki Pauls DiMadžio (*Paul DiMaggio*), Džons Evans (*John Evans*) un Betānija Braisone (*Bethany Bryson*), apkopojot dažādu ASV veiktu

³²Kaufmann, K. M. (2002). Culture Wars, Secular Realignment, and the Gender Gap in Party Identification. *Political Behavior*, 24 (3), 287.

³³ Mouw, T., Sobel, M. E. (2001). Culture Wars and Opinion Polarization: The Case of Abortion. *American Journal of Sociology*, 106 (4), 916.

³⁴ Turpat.

³⁵ Evans, J. (2008). Beyond Abortion: The Looming Battle over Death in the Culture Wars. *Bioethics*, 22 (7), 380.

³⁶ Mouw, T., Sobel, M. E. (2001). Culture Wars and Opinion Polarization. *American Journal of Sociology*, 106 (4), 916.

pētījumu rezultātus periodā no 1972. līdz 1994. gadam, secinājuši, ka jautājumos par noziegumiem, dzimumu, rasi, seksuālo morāli viedokļu polarizācija nav tikusi novērota, savukārt attieksme pret abortiem šajā periodā bijusi polarizēta. Taču jaunākajos pētījumos uzsvērts, ka, analizējot aborta debates, trūkst empīrisku pierādījumu par viedokļu polarizācijas pakāpes paaugstināšanos, drīzāk pētījumos tā tiek netieši saistīti ar sekām, kuras tiek asociētas ar šādu polarizāciju,³⁷ tāpēc pamatotu secinājumu izdarīšanai par viedokļa polarizācijas pakāpi Latvijas aborta diskusijās nepieciešams veikt empīrisku pētījumu, testējot vienu no darba pētnieciskajiem jautājumiem – vai sabiedrības viedokļi ir polarizēti? Nākamajā apakšnodaļā piedāvāti teorētiskie un empīriskie pieņēmumi, kas saistās ar polarizāciju specifiski aborta debatēs, kas ir svarīgi maģistra darba kontekstā.

2.3. Viedokļu polarizācija aborta debatēs

Aborta debates ir piesātinātas ar morāles, reliģijas, sociālajiem un psiholoģiskajiem aspektiem,³⁸ tāpēc tās ir tipisks piemērs, kas iemieso iepriekš izteiktos pieņēmumus par viedokļu polarizāciju. Dž. Hanters, balstoties empīriskos pētījumos, norāda, ka aktīvistu organizācijas veicina viedokļu polarizēšanos, īstenojot simbolisku karu ar saviem oponentiem. Abu debatēs iesaistīto pušu – grupu *par-dzīvību* un *par-izvēli* biedri – disputos par aborta problēmu cenšas iegūt piekrišanu, paļaujoties uz retoriskiem sagrozījumiem un emocionālo vēršanos, ar masu mediju starpniecību radot konfrontējošus diskursus. Tādējādi debatēs par abortiem kompromisa iespējas ir ierobežotas.³⁹

Savukārt citi pētnieki, piemēram, Rūta Beidere Ginsburga (*Ruth BeiderGinsburg*), uzskata, ka aborta diskusijas ne vienmēr nozīmē sadursmi starp savstarpēji nesavienojamiem viedokļiem. Viņas pētījumi apliecina, ka, lai gan *par-dzīvību* un *par-izvēli* grupu aktīvistiem ir atšķirīgi viedokļi par abortiem, tajos ir arī zināmas kopējas iezīmes, piemēram, abas puses uzsver sievietes fiziskās un emocionālās aprūpes nozīmi.⁴⁰

Lai gan publisko viedokli abortu jautājumā ir sarežģīti mērīt problēmas morālās un juridiskās kompleksitātes dēļ, kā arī, piemēram, tāpēc, ka indivīda reakcija var būt atkarīga no jautājumu formulējuma,⁴¹ darba empīriskajā daļā veikta iedzīvotāju aptauja, lai noskaidrotu izplatītākās tendences problēmas uztverē Latvijā. Citās valstīs veiktie pētījumi sniedz dažādus

³⁷Mouw, T., Sobel, M. E. (2001). Culture Wars and Opinion Polarization. *American Journal of Sociology*, 106 (4), 914, 937.

³⁸ Evans, J. (2008). Beyond Abortion. *Bioethics*, 22 (7), 384.

³⁹ Mouw, T., Sobel, M. E. (2001). Culture Wars and Opinion Polarization. *American Journal of Sociology*, 106 (4), 916.

⁴⁰ Turpat. 917. lpp.

⁴¹ Turpat.

un neviennozīmīgus spriedumus par to, vai sabiedrība aborta jautājumā ir izteikti polarizēta, tāpēc teorētiski piedāvātās atziņas iespējams pārbaudīt tikai empīriskā veidā.

Piemēram, vairākos ASV veiktajos pētījumos novērots, ka, pirmkārt, ievērojama populācijas daļa neuzskata, ka aborta veikšanai ir jābūt strikti atļautai vai aizliegtai, kas pierāda, ka proporcionāli plašas sabiedrības daļas uzskati par abortiem ir mēreni – polarizācija nav novērojama. Otrkārt, attieksmi pret abortu ietekmē specifiski apstākļi, kuros tas veikts, piemēram, vairums indivīdu atbalsta abortu, ja mātes dzīvība ir apdraudēta, vai arī grūtniecība iestājusies izvarošanas vai incesta rezultātā. Salīdzinoši – novērojams ievērojami mazāks atbalsts gadījumiem, kad aborts veikts sociālo iemeslu dēļ, piemēram, nespējot atļauties uzturēt bērnu. Treškārt, viedokļi aborta jautājumā laika gaitā ir bijuši samērā stabili un nemainīgi – atbalsts abortam vairāku desmitgažu laikā nav īpaši mainījies.⁴²

Pētniece Karlija Fiorina (*Carly Fiorina*) norāda – daudzi cilvēki domā, ka vairumam apkārtējo indivīdu attiecībā pret abortu veikšanu ir vai nu liberāla vai konservatīva pozīcija, tomēr nav pietiekami daudz empīrisku pierādījumi, ka tā patiešām ir, jo, kā minēts, vairuma amerikāņu pozīcija nav ne liberāla, ne konservatīva, drīzāk – mērena. Ar mērenu pozīciju saprotams tas, ka, neņemot vērā izvarošanas gadījumos vai situācijās, kurās ir apdraudēta sievietes dzīvība, atlikušie gadījumi sadalās noteiktā skaitā situāciju, kurās aborta veikšana ir pieņemama un gadījumos, kuros tas nav pieņemami.⁴³

Līdzīgus rezultātus sniedz 2007. gadā Francijā veiktais pētījums, kas apstiprinājis, ka arī vairums francūžu ir mērenu uzskatu piekritēji, proti, aborta jautājumā vairums cilvēku ieņem mērenu pozīciju. Mēģinot skaidrot šo tendenci, literatūrā minēts, ka cilvēki izvēlas paust mērenus uzskatus, jo viņi meklē kompromisa iespējas un nevēlas, lai citi domā, ka viņi nespēj vienoties. Vēl viens iemesls ir vēlme pierādīt, ka indivīds abortu uzskatu par komplicētu procesu.⁴⁴ Aborta diskusijas ir grūti vērtēt viennozīmīgi, jo jāņem vērā dažādi praktiskie aspekti un situācijas, kas var ietekmēt sievietes lēmumu, tāpēc arī viedokļi par šo problēmu var būt atkarīgi no konteksta, caur kuru uz to skatās.

Raugoties no reliģiskās perspektīvas, daži autori uzskata, ka aborta debates ir polarizējušas kristiešu kopienu. Lai gan Katoļu baznīcas oficiālā politika paredz striktu *par-dzīvību* pozīciju, pēdējās desmitgadēs novērojams daudz lielāks viedokļu plurālisms.⁴⁵

⁴²Mouw, T., Sobel, M. E. (2001). Culture Wars and Opinion Polarization. *American Journal of Sociology*, 106 (4), 919 – 920.

⁴³Murphy, P. (2007). French Abortion Opinion and the Possibility of Framing Effects. *The American Journal of Bioethics*, 7 (8), 33.

⁴⁴Turpat.

⁴⁵Hoffmann, J. P., Johnson, S. M. (2005). Attitudes Towards Abortion Among Religious Traditions in United States: Change or Continuity? *Sociology of Religion*, 66 (2), 162.

To apstiprina dažādu pētījumu rezultāti, kas sniedz tiešus pierādījumus, ka vairākas reliģiskās grupas noteiktā pakāpē ir mainījušas savu attieksmi pret abortu. Piemēram, dienvidu baptistu kopiena astoņdesmitajos pieņēma radikālu *par-dzīvību* valodu, un arī evaņģēliskā luterāņu baznīca šajā laikā sāka atsvešināties no *par-izvēli* pozīcijas, kamēr dažas reliģiskās organizācijas iestājās pret aborta veikšanas sankcijām, norādot, ka tas ir sievietes personisks lēmums, ko nedrīkst ietekmēt oficiālā valdības politika. Kopumā katoļi joprojām ir relatīvi stabili savā opozīcijā pret aborta veikšanu paša izvēles dēļ, kamēr evaņģēlistu atbalsts abortu pieļāvumam ir audzis.⁴⁶

Šādi dati iegūti, veicot empīriskus pētījumus, kuros respondentiem bijis jāpauž savs viedoklis, novērtējot, kurās no šīm situācijām ir pieļaujama legāla aborta veikšana:

- 1) Sieviete ir neprecēta, un viņa nevēlas precēt gaidāmā bērna tēvu;
- 2) Ģimenei ir ļoti mazi ienākumi, un viņi nevar atļauties vēl vienu bērnu;
- 3) Sieviete ir precējusies, bet viņa nevēlas bērnus;
- 4) Sieviete grūtniecība iestājusies izvarošanas rezultātā;
- 5) Grūtniecība ievērojami apdraud sievietes veselību;
- 6) Pastāv liels risks, ka gaidāmajam bērniņam būs iedzimts defekts/slimība/problēmas.

Ja pirmie trīs tiek uzskatīti par paša gribas (sociālajiem) iemesliem, tad nākamie trīs – par traumatiskajiem (medicīniskajiem) iemesliem, un vairumā gadījumu noteiktai reliģijai piederīgie, izdarot personiskos pieņēmumus un paužot savu nostāju, nošķir paša gribas un traumatiskos skaidrojumus.⁴⁷ Lai mērītu iedzīvotāju viedokli Latvijā, anketā iekļauts šāds jautājums, respondentiem liekot novērtēt konkrētos aborta veikšanas gadījumos, tādējādi gūstot priekšsatu par viedokļu plurālismu un polarizācijas pakāpi.

Aborta debates saistās ne tikai ar reliģisko, bet, piemēram, arī ar politisko kontekstu, un, lai gan vairāku pētījumu rezultāti ASV nav snieguši tiešus pierādījumus par izteiktu viedokļu polarizācijas efektu rašanos aborta jautājumā, daži autori uzskata, ka aborta debates ASV ir tik polarizētas, ka tiek saistītas ar noteiktu politisko partiju ietekmi – *par-izvēli* kustība tiek asociēta ar demokrātiem, savukārt *par-dzīvību* – ar republikāņiem,⁴⁸ līdz ar to, veicot publikāciju analīzi, būtu vērtīgi noskaidrot, vai un ar kādām politiskajām interesēm tiek saistītas abortu regulējošās likumdošanas izmaiņas Latvijā.

⁴⁶ Hoffmann, J. P., Johnson, S. M. (2005). Attitudes Towards Abortion Among Religious Traditions in United States. *Sociology of Religion*, 66 (2), 164, 178.

⁴⁷ Turpat. 169., 177. lpp.

⁴⁸ Hammer, B. etc. (2007, November 14). Nationwide Newspaper Coverage of Abortion: A Community Structure Approach. *Paper presented at the annual meeting of the NCA 93rd Annual Convention*, TBA, Chicago. Retrieved March 4, 2013 from:

http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/9/2/4/3/p192431_index.html

Iekšgrupu un ārgrupu attiecībās un viedokļu polarizācijas procesos liela nozīme tiek pievērsta masu medijiem, proti, tam, kā tie ataino un rāmē dažādas sociālās un politiskās problēmas. Lanss Holberts (*Lance Holbert*), Kellija Gareta (*Kelly Garrett*) un Lorēna Glīsona (*Lauren Gleason*), analizējot politisko situāciju ASV, izteikuši pieņēmumu, ka viedokļu polarizāciju veicina arī ziņu mediju ideoloģiskā fragmentācija un auditorijas stratifikācija, kas rada bažas, ka pārmaiņas mediju vidē izraisīs polarizāciju masu sabiedrības līmenī. Mediju fragmentācija cilvēkiem ļauj konstruēt pašiem savu informācijas vidi, kurā viņi saņem informāciju no avota, kuram ir tāds pats ideoloģiskais rāmis. Tas rada risku, ka bez atšķirīgu vai pretēju viedokļu apzināšanas, indivīdu attieksmes var kļūt polarizētākas. Bez tam, indivīdi savā informatīvajā vidē iekļauj pozitīvu informāciju, kas pārsvarā nāk no avotiem, ar ko indivīds daļa kopīgu identitāti (iekšgrupa), un šīs grupas kopējais viedoklis kļūst par grupas solidaritātes elementu un palielina viedokļu un attieksmju polarizācijas iespējamību.⁴⁹

Akadēmiskajā literatūrā uzsvērts, ka primārais veids, kā ietekmēt pilsoņu viedokļus par noteiktiem jautājumiem, ir īstenojot rāmēšanas procesu, t.i., problēmas alternatīvu izpratņu piedāvāšanu. Vairāki pētījumi apstiprina, ka gadījumos, kad cilvēkiem tiek izcelts noteikts rāmējums, arī viņu viedoklis mainās šajā virzienā,⁵⁰ tāpēc masu medijiem ir potenciāls selektētu aborta debašu aspektu izcelšanā, mudinot cilvēkus domāt noteiktā virzienā. Lai noskaidrotu, kādi ir izplatītākie aborta jautājuma rāmējumi interneta portālu publikācijās, veikta rāmējumu analīze pēc iepriekš definētām kategorijām, kas apskatāmas nodaļā 6.2. Nākamajā nodaļā sniegts rāmējuma pieejas izklāsts, detalizētāk pievēršoties tieši mediju rāmējumu izpratnei.

⁴⁹Arceneaux, K., Johnson, M. (2010). *Does Media Fragmentation Produce Mass Polarization? Selective Exposure and a New Era of Minimal Effects*. Retrieved March 6, 2013 from: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1642723##

⁵⁰ Druckman, J. N. etc. (May 2012). A Source of Bias in Public Opinion Stability. *American Political Science Review*, 106 (2), 430.

3. RĀMĒJUMU PIEEJA

Literatūrā norādīts, ka lielākā daļa pētījumu, kuros izmantota rāmējumu pieeja, veikti tradicionālo masu mediju jomā, piemēram, tālāk detalizētāk aplūkots pētījums par aborta rāmējumiem ASV lokālajos laikrakstos, tomēr salīdzinoši reti analizēti virtuālie informācijas avoti vai citi netradicionālie mediji, piemēram, blogi. Tā rezultātā, par spīti bažām, ka virtuālās vietnes rada pamatu viedokļu polarizācijai, ir maz pētījumu, kuros analizēts, kā informācija par diskutabliem jautājumiem tiek rāmēta un nodota interneta lietotājiem. Iespējams, ka interneta vietnē tiek piedāvāts ļoti šaurs problēmas skatījums, atainojot tikai vienas puses argumentus un neievērojot citus problēmas aspektus, bet tikpat iespējams, ka portāls sniedz plašu problēmas skaidrojumu, apsverot vairākus būtiskus argumentus.⁵¹

Maģistra darba ietvaros veiktā pētījuma piensums varētu būt šādu rezultātu piedāvājums, noskaidrojot, kā aborta debates tiek rāmētas Latvijas populārāko interneta ziņu portālu un nacionālo laikrakstu elektronisko versiju publikācijās. Lai empīrisko pētījumu pamatotu ar rāmējumu pieejas svarīgākajiem pieņēmumiem, šajā nodaļā sniegts tās galveno jēdzienu skaidrojums, detalizētāk pievēršoties mediju rāmējumu pētniecībai.

3.1. Rāmējumu pieeja: attīstība un svarīgāko jēdzienu apskats

Rāmējumu pieejas pamatā ir simboliskā interakcionisma un sociālā konstruktīvisma teorētiskās atziņas, kurās pētnieki runā par sociālās realitātes konstruēšanas procesu, kas nosaka, ka indivīda gaidas par sevi, citiem un apkārtējo pasauli ir sociālo konstruētas. Ievērojot šo pieņēmumu, sociologs Ervings Gofmanis (*Erving Goffman*) 1974. gadā izstrādājis un attīstījis rāmējuma analīzes teoriju, kas piedāvā sistemātisku pieeju indivīda kognitīvo procesu pētniecībā. Gofmanis uzskata, ka indivīdi izmanto kognitīvas spējas, lai definētu un izprastu ikdienišķus notikumus, kā arī spētu rīkoties atbilstoši dažādām situācijām, tāpēc rāmējums, viņaprāt, raksturo specifisku ekspektāciju tīklu, kas tiek izmantots, lai izprastu sociālās situācijas nozīmīgumu noteiktā laika periodā.⁵²

Savā 1986. gadā pirmo reizi publicētajā darbā „*Frame Analysis: an Essay on the Organization of Experience*”, kas akadēmiskajā vidē tiek uzskatīta par vienu no nozīmīgākajām grāmatām rāmējumu pieejas skaidrošanā, E. Gofmanis uzsver, ka “ rāmējumi sniedz iespēju tā lietotājiem izvietot, uztvert, identificēt un apzīmēt šķietami nenosakāmu

⁵¹Yun, G. etc. (2010, October 22). Not So Different After All: Framing Abortion in Media and Nonmedia Blogs. Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, Suntec Singapore International Convention & Exhibition Centre, Suntec City, Singapor. Retrieved March 3, 2013 from: http://www.allacademic.com/meta/p405312_index.html.

⁵²Baran, S. J., Davis, D. K. (2006). *Mass Communication Theory: Foundations, Ferment, and Future* (4th ed.). Belmont: Thomson Wadsworth. P. 280 – 282.

skaitu konkrētu notikumu noteiktās attiecībās. Rāmējumi piedāvā vairāk kā nozīmju piešķiršanu, tie ietver arī cilvēku iesaistīšanos procesos, un jebkuras aktivitātes laikā indivīdi ne tikai saprot, kas patiesībā notiek, bet arī noteiktā pakāpē kļūst viegli vadāmi.”⁵³

Tas nozīmē, ka rāmējumiem piemīt potenciāls ietekmēt indivīdu viedokļus dažādos problēmjautājumos, taču to efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, piemēram, pārliecināšanas potenciāla (vai tas saskan ar indivīda vērtībām?), rāmējuma saņēmēja raksturojuma (cilvēki ar spēcīgāku attieksmi būs grūtāk ietekmējami) un politiskā konteksta.⁵⁴

Rāmējumu pieeja bieži skatīta saistībā ar dienas kārtības teoriju, norādot uz to savstarpējo līdzību. Piemēram, komunikācijas pētnieks Maksvels Makkombs (*Maxwell McCombs*) uzskata, ka rāmējumi ir kļuvuši par dienas kārtības pētniecības otro dimensiju, tomēr daudzi autori tam nepiekrīt, uzsverot būtiskas atšķirības konceptu teorētiskajās premisās – dienas kārtība pēta sabiedrības attieksmes izmaiņas pēc kādas problēmas izcēluma, bet rāmējumi piedāvā situācijas interpretatīvas shēmas, kas var ietekmēt saņemtās informācijas uztveri.⁵⁵ Arī citi autori akcentē, ka dienas kārtība paredz dažādu problēmu publisku apzināšanu vai kādas problēmas atainojuma izmaiņas laika gaitā, kamēr rāmējumu pieeja ietver kognitīvās shēmas, ko indivīdi izmanto, lai saprastu noteiktas problēmas.⁵⁶

Nenoliedzami, ka starp abām teorijām pastāv līdzība, jo tās skaidro dažādu problēmjautājumu un tā noteiktu aspektu izcelšanu masu medijos, tomēr rāmējumu pieeja uzskatāma par patstāvīgu teorētisko konceptu, kas analizē dažādu problēmu atspoguļojumu masu medijos korelācijā ar auditorijas uztveri.

Aplūkojot pieejas svarīgākos jēdzienus, akadēmiskajā laukā un empīriskajos pētījumos par vienu no biežāk citētākajiem autoriem kļuvis pētnieks Roberts Entmans (*Robert Entmann*), kurš uzskata, ka rāmēt nozīmē “izvēlēties dažus uztvertās realitātes aspektus un komunikācijas tekstos tos izcelt, uzsverot noteiktu problēmu, tās cēloniskās interpretācijas, morālo novērtējumu un rekomendējot ieteicamos risinājumus.”⁵⁷

Šo definīciju papildina socioloģijas pētnieku Andrē Modiglijani (*Andre Modigliani*) un Viljama Gamsona (*Villiam Gamson*) piedāvātais skaidrojums: „Rāmējums ir vēstījuma

⁵³ Goffman, E. (1986/1974). *Frame Analysis: an Essay on the Organization of Experience*. New York: Harper & Row. P. 21, 345.

⁵⁴ Druckman, J. N. etc. (May 2012). A Source of Bias in Public Opinion Stability. *American Political Science Review*, 106 (2), 431.

⁵⁵ Weaver, D. H. (2007). Thoughts on Agenda Setting, Framing, and Priming. *Journal of Communication*, 57 (1), 145.

⁵⁶ Moy, P., Yuqiong, Z. (2007). Parsing Framing Processes: The Interplay Between Online Public Opinion and Media Coverage. *Journal of Communication*, 57 (1), 81.

⁵⁷ Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 52 –53.

svarīgā ideja vai stāsta daļa, kas dažādiem notikumiem piešķir nozīmes, starp tiem meklējot arī noteiktu saistību. Rāmējums nosaka to, par ko ir diskusija, proti, problēmas būtību.⁵⁸

Par pamatu ņemot Entmana definīciju, pētnieki laika gaitā attīstījuši un paplašinājuši rāmējumu izpratni, aplūkojot tā raksturīgās iezīmes noteiktā kontekstā. Piemēram, Kriss Hendriksons (*Chris Hendrickson*) ar rāmējumiem saista ziņu satura pamatideju, kas sniedz kontekstu un atklāj galveno problēmjautājumu,⁵⁹ savukārt Tomass E. Nelsons (*Thomas E. Nelson*) atzīst, ka rāmējumiem var būt izšķiroša nozīme publikas viedokļu veidošanā, jo tie palīdz saskatīt sakarības un piedāvā alternatīvas notikuma izpratnes.⁶⁰

T. Nelsons rāmēšanu definē kā procesu, kurā komunikācijas avots auditorijai konstruē un definē sociālu vai politisku problēmu. Rāmējumi palīdz veidot konkrētus un loģiskus ziņu kopsavilkumus, attīstot publikas zināšanas par dažādiem notikumiem.⁶¹ Tas nozīmē, ka rāmējums savā veidā pilda vienkāršošanas funkciju, problēmu skatot noteiktā aspektā, kas tiek apzināti izvēlēts no komunikācijas avota puses, piemēram, izceļot kādu problēmas atribūtu.

Akadēmiskajā literatūrā izdalīti divu veidu rāmējumi: individuālie un mediju rāmējumi. Entmans norāda, ka individuālie rāmējumi saistās ar indivīdu informācijas apstrādes shēmām, savukārt mediju rāmējumi – ar ziņu atribūtiem.⁶² Pētnieki V. Adams un Fajs Šreibmans (*Fay Shreibman*) šo pieņēmumu attīstījuši, norādot, ka individuālo rāmējumu analīze nozīmē to radīto efektu veidu pētniecību, bet mediju rāmējumu pētniecība paredz ziņu veidošanas un satura analīzi.⁶³ Tā kā maģistra darbā veikta interneta portālu publikāciju rāmējumu analīze, nākamajā apakšnodaļā detalizētāk aplūkota mediju rāmējumu nozīme notikumu uztveres veidošanā, sniedzot to raksturojumu un pētniecības mehānismus.

3.2. Mediju rāmējumi

Mediju rāmējums ir interpretatīvs problēmas aspektu apkopojums, kas notikumiem piešķir jēgu un nozīmes,⁶⁴ un tas attiecas uz argumentiem, frāzēm, attēliem, kas izmantoti medija saturā, auditorijai nododot informāciju par kādu problēmu. Mediju rāmējumi raksturo

⁵⁸ Vreesel, C. H. (2012). New Avenues for Framing Research. *American Behavioral Scientist*, 56 (3), 366.

⁵⁹ Reese, S. D., Gandy, O. H. (2003). *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. Mahwah, New York: Lawrence Erlbaum. P. 10.

⁶⁰ Johnson-Cartee, K. (2005). *News Narratives and News Framing. Constructing Political Reality*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers. P. 27.

⁶¹ Evans, M. (2010). Framing international conflicts: Media coverage of fighting in the Middle East. *International Journal of Media and Cultural Politics*, 6 (2), 210.

⁶² Scheufele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of communication*, 49 (1), 106.

⁶³ Gan, F. etc. (2005). Framing the Battle for the White House: A Comparison of Two National Newspapers' Coverage of the 2000 United States Presidential Election. *Gazette: The International Journal for Communication Studies*, 67 (5), 443.

⁶⁴ Laslo, E. etc. (2011). A growth medium for the message: Online science journalism affordances for exploring public discourse of science and ethics. *Journalism*, 12 (7), 847.

žurnālistu ikdienas rutīnas, kas organizē gan viņu darbu, gan noteiktā pakāpē ietekmē indivīdus (mediju patērētājus), kas paļaujas uz šiem ziņojumiem.⁶⁵

Žurnālistikas profesors Tods Gitlins (*Todd Gitlin*) uzskata, ka rāmējumi žurnālistiem informāciju ļauj identificēt un klasificēt ātrāk, palīdzot to veiksmīgi nodot savai auditorijai, savukārt Modiljani un Gamsons uzsver, ka rāmējumi paver diskusijas iespējas,⁶⁶ kas ir svarīgi iekšgrupu un ārgrupu biedru viedokļu noskaidrošanā.

Pagājušā gada marta akadēmiskā žurnāla *American Behavioral Scientist* numurs tika veltīts rāmējumu pieejai, aplūkojot līdz šim atklāto un ieskicējot nākotnes pētniecības tendences. Vienā no rakstiem autori pievērsās rāmējumu efektu pētniecībai, mēģinot rast atbildi uz jautājumu, cik noturīgs ir mediju radītais rāmējums, proti, cik ilgs ir tā radītais efekts. Šo aspektu rāmējumu pētnieki nopietni aplūkojuši tikai pēdējo gadu laikā, savos pētījumos iekļaujot rāmējumu efektu ilguma analīzi, tomēr iegūti neviennozīmīgi rezultāti. Piemēram, D. Tevskburijs (*D. Tewksbury*) saskatījis salīdzinoši nemanāmu, bet spēcīgu propagandējošā rāmējuma efektu problēmas interpretācijā 3 nedēļas pēc pirmreizējas parādīšanās medijos, Drukmanis (*Druckman*) un Nelsons novērojuši, ka problēmas rāmējuma efekts sāka izkļedēties jau pēc 10 dienām, arī De Vrīss (*De Vreese*) pierādījis, ka rāmējuma efekts pazūd ļoti ātri – aptuveni pēc 2 nedēļām.⁶⁷ Tas ļauj izdarīt pieņēmumu, ka rāmējuma noturība lielā mērā ir atkarīga no individuālajiem faktoriem, kas iekļauj, piemēram, indivīda personiskās zināšanas un gūto pieredzi.

Arī Viskonsīnas-Medisonas universitātes profesors Dietrams A. Šeifele (*Dietram A Scheufele*) piekrīt, ka rāmējumu efektivitāti nav iespējams vērtēt viennozīmīgi, jo masu mediji aktīvi veido rāmējumus, kurus cilvēki var interpretēt un apspriest, tomēr to radītie efekti ir ierobežoti, jo “mediju diskurss ir tikai daļa no procesa, kura laikā indivīdi konstruē nozīmes un veido noteiktas attieksmes.”⁶⁸ Ņemot vērā šo aspektu, pētnieku lielākais izaicinājums ir censties atklāt apstākļus, kādos mediju rāmējumi ir efektīvākie, kā arī noskaidrot, kāda nozīme ir to regulārai atkārtošanai un izcelšanai.

3.3. Mediju rāmējumu izmantojums un to pētniecības iespējas

Ziņu medijiem kopumā ir tendence fokusēties uz stāstiem, kuros ietverts konflikta elements – šajā gadījumā mediji konfliktā iesaistās puses var pretstatīt vienu otram. Konflikta esamība stāstā ir svarīga ne tikai, lai tas vispār nonāktu medijos un ziņu labāk pārdotu, bet arī,

⁶⁵ Hanggli, R. (March 2012). Key Factors in Frame Building. How Strategic Political Actors Shape News Media Coverage. *American Behavioral*, 56 (3), 301.

⁶⁶ Scheufele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of communication*, 49 (1), 106.

⁶⁷ Vreesel, C. H. (March 2012). New Avenues for Framing Research. *American Behavioral Scientist*, 56 (3), 370.

⁶⁸ Scheufele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of communication*, 49 (1), 105.

Pētniekiem izdevās pierādīt vienu no izvirzītajām hipotēzēm – vērojama nozīmīga korelācija starp publisko viedokli un lokālo mediju reportāžām par abortiem, respektīvi, atkarībā no tā, kā medijs rāmēja šo jautājumu, mainījās arī lokālo iedzīvotāju viedoklis.⁷²

Mediju rāmējumu ietekmes potenciālu ir apzinājušas dažādas sociālās grupas, kas tos izmanto reālu izmaiņu panākšanai, ko apliecina 2008. gadā veikts pētījums. Konservatīvajā Dienviddakotas apgabalā ASV vēlējās pieņemt likumu par abortu aizliegšanu. Tā kā apgabala iedzīvotāju uzskati par abortu ir konservatīvi (2006. gadā aptauju rezultāti liecināja, ka 58% Dakotas iedzīvotāju atbalstītu šādu aizliegumu), *par-izvēli* grupas aktīvistiem bija jāizdomā, kā līdz atkārtotajai balsošanai 2008. gadā gandrīz 60% iedzīvotāju pārliecināt mainīt savu viedokli par abortu veikšanu.⁷³

Viena no īstenotajām stratēģijām bija nodod *par-izvēli* vēstījumus ar atbilstoša un spēcīga mediju rāmējuma starpniecību, problēmu rāmējot kā vienu no valdības mēģinājumiem iejaukties personisko lēmumu pieņemšanā, tādējādi radot ļoti efektīvu *par-izvēli* rāmējumu, kas atspoguļoja vēlētāju bažas par individuālajām tiesībām, kuras ir neatkarīgas no valdības spiediena. Šāda taktika attaisnojās – 2008. gadā 55% iedzīvotāju nobalsoja pret šāda likumu, un tas netika pieņemts.⁷⁴

Kā redzams, rāmējumu pieeju var izmantot dažādu problēmjautājumu analīzē, atklājot notikumam piešķirto kontekstu, tāpēc precīzāku rezultātu iegūšanai svarīgi izvēlēties specifiskajam gadījumam atbilstošu pētniecisko dizainu. Apkopojot vairāku pētījumu metodoloģiju, D. Šeifele klasificējis galvenās pētniecības pieejas, uz rāmējumiem skatoties divās dimensijās – mediju vs. auditorijas rāmējumi, un rāmējumi kā atkarīgie vs. neatkarīgie mainīgie. Pētījumi par rāmējumiem kā atkarīgo mainīgo lielumu aplūko vairāku faktoru ietekmi, piemēram, dažādus organizatoriskos lielumus, žurnālistu individuālos vai ideoloģiskos apsvērumus, savukārt pētījumos par rāmējumiem kā neatkarīgajiem mainīgajiem lielāka uzmanība pievērsta to izraisītajiem efektiem. Mediju rāmējumi tiek pētīti saistībā ar auditoriju un ziņu saturu, bet individuālo rāmējumu analīze nosaka, vai izvēlētie rāmējumi ietekmē problēmas novērtējumu.⁷⁵

Maģistra darba ietvaros izmantota mediju rāmējumu pētniecības tradīcija, publikāciju saturu analizējot pēc iepriekš skaidri definētām tematiskajām rāmējumu kategorijām, kas pamatotas nodaļā 6.2.

⁷²Hammer, B. etc. (2007, November 14). Nationwide Newspaper Coverage of Abortion. *Paper presented at the annual meeting of the NCA 93rd Annual Convention*, TBA, Chicago. Retrieved March 4, 2013 from: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/9/2/4/3/p192431_index.html

⁷³Barber, L. (2009). Permission to Vote „No”: Framing the Abortion Debate in South Dakota. *Women's Policy Journal*, 6 (1), 7.

⁷⁴Turpat.

⁷⁵Scheufele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of communication*, 49 (1), 107 – 108.

4. ABORTA DEBATES MASU MEDIJOS: ĀRVALSTU PIEREDZE

Jau pagājušā gadsimta astoņdesmito gadu beigās ASV veikti vieni no pirmajiem pētījumiem par aborta debašu atspoguļojumu tā laika nozīmīgākajos masu medijos, sniedzot galvenās tendences jautājuma rāmēšanā. Laikraksta „*Los Angeles Times*” žurnālists Deivids Šavs (*Deivids Shaw*) 1990. gadā apkopojis šo pētījumu rezultātus, norādot, ka kopumā vairums apskatīto masu mediju atbalstījuši sievietes izvēles tiesības, un 80 līdz 90% ASV žurnālistu personiski pauduši atbalstu šādai pozīcijai. Lai gan mediju veidotāji akcentējuši, ka centušies radīt maksimāli objektīvu saturu, piedāvājot daudzpusīgu problēmas apskatu, empīriskie pētījumi uzrādījuši, ka ziņu mediji konstanti izmantojuši valodu, kas aborta debates rāmē izvēles tiesību ietvarā, savukārt abortu pretinieku veiktās aktivitātes tajos guvušas minimālu publicitāti, tāpēc kopumā gan drukātajos, gan elektroniskajos medijos vēstījumi par abortiem tikuši veidoti no *par-izvēli* grupas pozīcijām.⁷⁶

Attīstoties masu mediju laukam un parādoties jauniem komunikācijas kanāliem, piemēram, sociālajiem medijiem, mediju pētījumi paplašināti, tāpēc šajā nodaļā sniegts īss ieskats citu valstu pieredzē, noskaidrojot, kā aborta jautājums atspoguļots ārvalstu medijos, lai iegūtos rezultātus pēc tam vērtētu maģistra darba ietvaros veiktā pētījuma kontekstā.

4.1. Vācijas un ASV drukāto mediju analīze

Viskonsīnas Universitātes profesore Maira Ferija (*Myra Ferree*) 2002. gadā veikusi ASV un Vācijas drukāto mediju salīdzinošo pētījumu, kopumā aplūkojot 2618 publikācijas divos lielākajos katras valsts laikrakstos laika periodā no 1970. līdz 1994. gadam un konstatējot medijos sastopamos diskursus, kas raksturo aborta debates. Par pētījuma galveno teorētisko premisu kļuvis pieņēmums, ka noteikta problēmjautājuma reprezentācija masu medijos sniedz iespēju sociālajām grupām savus vēstījumus nodot plašākai publikai, tāpēc komunikācijas aktoriem tā ir iespēja sasniegt noteiktus mērķus.⁷⁷

Laikrakstu publikācijas tika pētītas ar satura analīzes (kontentanalīzes) metodi, vadoties pēc iepriekš izstrādātām kategorijām, piemēram, identificējot vēstījuma autora dzimumu, publikāciju dinamiku, dominējošo satura pozīciju, lietotos argumentus u.c.,⁷⁸ no kurām daļa kategoriju aizgūtas un pielāgotas maģistra darba pētījumam – pilnu kontentanalīzes kategoriju un to indikatoru sarakstu skatīt 1. pielikumā.

⁷⁶Shaw, D. (1990). Abortion Bias Seeps into News. Abortion and the Media. *Los Angeles Times*. Retrieved March 19, 2013 from: <http://groups.csail.mit.edu/mac/users/rauch/nvp/media/shaw1.html>

⁷⁷Ferree, M. M. (September 2003). Resonance and Radicalism: Feminist Framing in the Abortion Debates of the United States and Germany. *The American Journal of Sociology*, 109 (2), 311, 318.

⁷⁸ Turpat.

Runājot par būtiskākajiem secinājumiem, pētniece atklāja, ka kopumā abu valstu medijos aborts rāmēts individuālo vai sieviešu izvēles tiesību ietvarā, tomēr laika gaitā attīstījušies arī citi rāmējumi, piemēram, aizsardzības rāmējums, kas precīzi raksturo Vācijas nostāju aborta jautājumā – valstij ir jāaizsargā mātes, tāpēc tā ir gatava grūtniecei sniegt morālu un ekonomisku atbalstu, lai viņa varētu izaudzināt savu bērnu. Savukārt ASV drukāto mediju analizē novērota stratēģiska vēršanās pie izvēles un individuālās brīvības rāmējumiem, kas nozīmē, ka ASV medijos dominējis privātuma izvēles, bet Vācijas presē – sievietes aizsardzības rāmējums. Identificējot presē biežāk sastopamos argumentus, pētniece konstatēja, ka Vācijas gadījumā tie fokusējušies uz sievietes lomu lēmuma pieņemšanā, savukārt ASV medijos lielāks uzsvars likts uz abstraktu izvēli, aborta veikšanu saistot nevis ar dzimumu, bet individuālajām izvēles tiesībām.⁷⁹ Tas ļauj izdarīt pieņemumu, ka aborta atspoguļojumu medijos lielā mērā ietekmē valsts politiskais un sociālais konteksts, proti, vadošo elīšu nostāja, kas prognozējami biežāk varētu parādītos masu mediju saturā.

4.2. Aborta debates ASV: *twitter.com* ierakstu analīze

2009. gadā ASV tika nošauts abortu atbalstītājs un veicējs, ārsts Džordžs Tillers (*George Tiller*), kura nāve ASV sabiedrībā izraisīja asas debates. Sociālo tīklu un mediju pētnieces Dana Boida (*Danah Boyd*) un Sarita Jardī (*Sarita Yardi*) veica pētījumu, analizējot vairāk kā 11 000 sociālas platformas *twitter.com* lietotāju ierakstu par ārsta nošaušanu. Pētījuma veicēju mērķis bija noskaidrot, vai cilvēku ieraksti laika gaitā kļuvuši dramatiskāki, konstatējot arī izmaiņas uzvedības līmenī.⁸⁰

Pētījuma rezultātus iespējams skaidrot, pamatojoties teorētiskajā pieņēmumā, ka aborta debates bieži nozīmē konfliktu starp divām paralēlām nometnēm (*par-dzīvību* un *par-izvēli*), kurās abu konfliktējošo grupu biedri dzīvo dažādās sociālās realitātēs un ir ar atšķirīgu uzskatu kopumu, kas ir labi novērojams diskusijās par abortiem, atklājot būtiski atšķirīgus uzskatus, piemēram, par dzimumu lomām, cilvēka būtību, seksualitāti u.c.⁸¹

2009. gadā veiktais pētījums balstījās trīs pieņēmumos: pirmkārt, pieejamība ziņu un informācijas avotiem kopumā ir būtisks sociālās vienlīdzības faktors; otrkārt, dažādu uzskatu reprezentēšana komunikatīvajā telpā veicina daudzpusīgu un atšķirīgu viedokļu atklāšanu, savukārt jautājuma nepilnīgs atainojums var novest pie ļoti ierobežota un šaura viedokļa

⁷⁹ Ferree, M. M. (September 2003). Resonance and Radicalism. *The American Journal of Sociology*, 109 (2), 314, 325, 336 – 338.

⁸⁰ Boyd, D., Yardi, S. (2010). *Dynamic Debates: An Analysis of Group Polarization over Time on Twitter*. Retrieved December 28, 2012 from: <http://www.danah.org/papers/2010/BSTS-TwitterPolarization.pdf>

⁸¹ Cole, L. R., Press, A. L. (1999). *Speaking of Abortion*. Chicago: University of Chicago Press. P. 4, 10.

izplatīšanās, treškārt, homofīlija – pievienošanās iekšgrupai un sevis asociēšana ar to – var novest pie polarizācijas, ekstrēmisma un nevienlīdzības.⁸²

Pētījuma veicējas *twitter.com* lietotājus sākotnēji iedalīja 3 grupās: *par-dzīvību*, *par-izvēli* un citā (pozīcija nav skaidri nosakāma), balstoties uz ieraksta saturu un #, ko portāla lietotājs ievietoja sava ieraksta beigās (tātad – #pro-choice vai #pro-life). Lai konstatētu viedokļu polarizācijas pakāpi, autores izdalīja vēl divas kategorijas: radikāli *par-dzīvību* un radikāli *par-izvēli*, tādējādi visus lietotājus kopumā sadalot piecās grupās.⁸³ Par pamatu ņemot šī pētījuma metodoloģiju, maģistra darba pētījumā publikāciju komentāru rakstītāji tiks iedalīti tieši šādās grupās, noskaidrojot komentāru slejās dominējošo pozīciju un to, kā proporcionāli sadalījušies paustie viedokļi, konstatējot arī polarizācijas pakāpi.

D. Boidas un S. Jardī pētījumā iegūtie rezultāti apstiprināja vairākus iepriekš izvirzītus teorētiskos pieņēmumus, piemēram, ka internets ļauj indivīdiem patērēt informāciju un pievienoties kādai grupai, balstoties tikai uz kopīgiem uzskatiem un vērtībām, un interneta nosacīti anonīmā vide veicina lielāku viedokļu polarizāciju; cilvēki internetu lieto drīzāk, lai debatētu/strīdētos, nevis kam piekristu; aktīvākās virtuālās diskusijas rodas par politiskām, emocionāli smagām un neviennozīmīgi vērtētām tēmām, par kādu noteikti ir uzskatāms aborts. Apstiprinājās arī pieņēmums, ka, atšķirībā no citiem diskutabliem jautājumiem, vairumam cilvēku aborta jautājumā ir viedoklis, to atbalstot vai noraidot, jo tikai retos gadījumos ierakstā paustais uzskats bija neitrāls. Lai gan pētniecēm ierakstos izdevās konstatēt viedokļu polarizācijas iezīmes, analizējot viedokļu dinamiku laika gaitā (24h), tika novērotas vien nelielas izmaiņas viedokļu galējības jeb ekstrēmisma pieaugumā.⁸⁴

Jāņem vērā, ka *twitter.com* atšķiras no tradicionālajiem un citiem interneta medijiem kaut vai, piemēram, ar to, ka cilvēki ne vienmēr šajā platformā ar nodomu meklē konkrētu informāciju vai diskutē par kādu problēmu, jo tas drīzāk notiek spontāni, balstoties tā brīža aktualitātēs, par kurām aktīvi izsakās citi portāla apmeklētāji, tādējādi veicinot strauju informācijas apriti. Neskatoties uz šo atšķirību, ASV veiktais pētījums var tikt izmantots kā veiksmīgs paraugs interneta portālu komentāru analīzē, jo arī tur indivīdi var virtuāli paust savu viedokli, to apspriest ar citiem un tūlītēji reaģēt uz iekšgrupu/ārgrupu biedru viedokļiem.

⁸² Boyd, D., Yardī, S. (2010). *Dynamic Debates*. Retrieved December 28, 2012 from: [pd
http://www.danah.org/papers/2010/BSTS-TwitterPolarization.f](http://www.danah.org/papers/2010/BSTS-TwitterPolarization.f)

⁸³ Turpat.

⁸⁴ Turpat.

4.3. Aborta debašu atainojums Rumānijas interneta resursos

Saskaņā ar Apvienoto Nāciju pēdējiem publiski pieejamajiem datiem, Rumānija ieņem 5. vietu statistikā par augstāko aborta veikšanas koeficientu pasaulē, proti, 27,8 no 1000 grūtniecības gadījumu tiek veikts aborts.⁸⁵

Nemot vērā problēmas apmēru, 2011. gadā Amsterdamas universitātes maģistra grāda pretendente Liliana Bonegru (*Liliana Bounegru*) veica pētījumu, analizējot, kā aborta jautājums tiek reprezentēts Rumānijas interneta vidē – autore *google.com* meklētāja lokāli pielāgotajā versijā *google.ro* ievadīja atslēgvārdu *aborts*, atlasot 100 populārākos interneta resursus, kas tiek piedāvāti pēc šāda pieprasījuma izdarīšanas. Balstoties teorētiskajos pieņēmumos un iepriekš veiktos pētījumos, autore iegūtos datus saturiski sadalīja *par-dzīvību* un *par-izvēli* grupās, konstatējot abu pušu reprezentācijas sabalansētību interneta vidē.⁸⁶

Analizējot iegūtos meklēšanas rezultātus, pētniece konstatēja, ka tajos izteikti dominē *par-dzīvību* informācijas avoti, kuri visbiežāk bijuši reliģiska rakstura. Pirmajos desmit rezultātos atrodamas lokālo NVO, kuras aktīvi iestājas pret aborta veikšanu, mājaslapas, un kopumā pirmajos 50 piedāvātajos avotos absolūti dominējusi *par-dzīvību* pozīcija, līdz ar to aborta debates *google.ro* resursos reprezentētas disproporcioni. Pētījuma autore identificēja arī biežāk lietoto problēmu skaidrojošo valodu: nedzimušo bērnu aizsardzība, medicīnas personāla tiesības atteikties veikt abortu reliģisku, morālu vai ētisku apsvērumu dēļ, aborta destruktīvie efekti uz fizisko, psiholoģisko un garīgo veselību, emocionālais, finansiālais, atbalsts, veselības risks, aborta procedūras šokējošie aspekti, bērna tiesības, argumenti, lai atspēkotu *par-izvēli* pozīcijas argumentus, nedzimušā bērna/augļa statuss, aborta veikšanas grēks, aborta negatīvās sekas makrolīmenī, nāves kultūras pretstatīšana, pilnvērtīgas ģimenes, tiesības dzīvot, aborts kā genocīds, palīdzēšana mātēm,⁸⁷ un, kā redzams, arī šeit pilnībā apstiprinājās *par-dzīvību* pozīcijas dominance interneta resursu saturā, jo vairums argumentu izmantoti šīs puses nostājas pamatošanai.

Protams, ka *google.com* nav uzskatāms par atsevišķu, patstāvīgu mediju, jo tas apkopo dažādus informācijas avotus un, visticamāk, izteikto *par-dzīvību* pozīciju ir ietekmējusi aktīva šīs grupas biedru publicitātes veidošana interneta vidē, tāpēc objektīvāku secinājumu izdarīšanai pētījumā iegūtie rezultāti būtu jāsalīdzina ar aborta debašu reprezentāciju,

⁸⁵ United Nations Statistic Division. (2011). *Abortion Rate*. Retrieved March 24, 2013 from: <http://data.un.org/Data.aspx?d=GenderStat&f=inID%3A12>

⁸⁶ Bounegru, L. (2011). Mapping the abortion debate on the Romanian Web: Top Google Rankings as measure of popularity or marginality? In: *Digital Methods Initiative mini conference*. Retrieved March 24, 2013 from: web.mit.edu/comm-forum/mit7/papers/Bounegru.pdf

⁸⁷ Turpat.

piemēram, tradicionālajos masu medijos, tomēr šāds iznākums vēlreiz apstiprina strikto *par-dzīvību* un *par-izvēli* grupu dalījumu aborta debatēs, kas veicina to viedokļu polarizāciju.

Kā apliecina jaunākie pētījumi, aborta debašu analīze interneta vidē paver plašākas pētniecības iespējas, ļaujot konstatēt gan vēstījuma saturiskos aspektus, gan analizēt atgriezenisko saiti un novērtēt virtuālu diskusiju starp dažādu sociālo grupu pārstāvjiem, tāpēc darbā turpmāk īsumā raksturota interneta vides specifika un aplūkoti empīriskajā pētījumā iegūtie rezultāti. Neapšaubāmi, ka šis pētnieciskais lauks saistās ar vairākiem riskiem, piemēram, jāņem vērā relatīvās anonimitātes faktors, kas var mudināt indivīdu izteikties un rīkoties atšķirīgi kā *face-to-face* komunikācijā, kā arī vienam indivīdam ir iespēja publikācijām pievienot neierobežotu komentāru skaitu ar dažādiem segvārdiem, kas apgrūtina rezultātu precīzu interpretāciju. Tāpat būtisks aspekts ir informācijas avota uzticamība, tomēr pētījuma laikā šie riski iespēju robežās novērsti, piemēram, izvēloties tādus interneta ziņu portālus, kas pretendē uz kvalitatīva un informācijas avotu atlases ziņā „drošu” satura nodrošināšanu.

5. INTERNETA VIDES SPECIFIKA: INTERNETA MEDIJU UN TO LIETOTĀJU RAKSTUROJUMS

5.1. Interneta mediji un to iezīmes

Interneta kā medija straujā attīstība ir veicinājusi plašas interaktivitātes iespējas, proti, tā lietotāji var saņemt un izplatīt informāciju un baudīt daudz lielāku autonomiju, salīdzinot tikai ar tradicionālo mediju lietošanas iespējām. Akadēmiskajā vidē tiek diskutēts par to, kāda ir tradicionālo un interneta mediju galvenā atšķirība. Piemēram, Taipejas universitātes profesors Čin-Juijs Kengs (*Chin-Jui Keng*) uzskata, ka tieši auditorijas interaktivitātes potenciāls skaidri definē atšķirību starp tradicionālajiem un interneta medijiem.⁸⁸

Par izplatītāko interneta mediju veidu teorijā uzskatīti *mainstream* ziņu portāli, kas visbiežāk piedāvā portāla redaktora izvēlētu saturu ar vispārēji moderētām auditorijas iesaistīšanas iespējām. Šajā kategorijā ietilpst arī lokālo laikrakstu elektroniskās versijas,⁸⁹ līdz ar to visi darbā analizētie interneta portāli ietilpināmi šajā mediju tipā.

Pievēršoties *mainstream* ziņu portālu raksturojumam, norādīts, ka tie saglabā vairākus drukāto un elektronisko mediju principus, piemēram, tiem ir līdzīga pieeja vēstījumu veidošanā, ziņu vērtību ievērošanā un attiecībās ar publiku, tomēr interneta medijus kopumā raksturo trīs specifiskas pazīmes:

Pirmkārt, hipertekstualitāte, kas nozīmē konkrētas ziņas sasaisti ar citiem interneta resursiem iekšējā (piemēram, tajā pašā portālā) vai ārējā (ar tekstiem, kas atrodami citos interneta resursos) veidā, kuras mērķis ir lasītājam atklāt un sniegt pēc iespējas plašākas informācijas iegūšanas iespējas;

Otrkārt, multimedialitāte, kas saistās ar informācijas kombinēšanu dažādos formātos;

Treškārt, iepriekš aplūkotā interaktivitāte – auditorijas iesaistīšana satura tapšanā, atgriezeniskās saites nodrošināšana, uz auditoriju skatoties kā aktīviem mediju patērētājiem un ļaujot viņiem ne tikai iegūt informāciju, bet arī to izplatīt tālāk un paust savu viedokli.⁹⁰

Ievērojot šo interneta mediju pētniecības galveno priekšrocību, proti, iespēju novērtēt arī auditorijas iesaisti satura tapšanā un tās aktivitāti viedokļu izteikšanā, konkrētā pētījuma ietvaros analizēti seši interneta portāli, no kuriem trīs darbojas tikai virtuālajā vidē – *apollo.lv*, *delfi.lv*, *tvnet.lv*, bet trīs – rada saturu gan drukātā, gan elektroniskā veidā, respektīvi, aplūkotas Latvijas lielāko nacionālo laikrakstu elektroniskās versijas – *la.lv*, *nra.lv*, *diena.lv*.

⁸⁸ Graham, G., Greenhill, G. (2013). Exploring interaction: print and online news media synergies. *Internet research*, 23 (1), 90 – 91.

⁸⁹ Deuze, M. (2003). The Web and its Journalisms: considering the consequences of different types of newsmedia online. *New media & society*, 5 (2), 211.

⁹⁰ Turpat. 212. – 213. lpp.

Konkrēto portālu izvēle pamatojama ar vairākiem iemesliem. Pirmkārt, analīzei apzināti izvēlēti samērā neitrāli, uz masu auditoriju orientēti portāli, kas, kā noskaidrots iepriekš, ietilpināmi *mainstream* interneta mediju kategorijā. Tas darīts, lai izvairītos no medijiem, kas orientēti uz specifisku publiku un jau pirms analīzes veikšanas ļautu izdarīt diezgan precīzus secinājumus par tajos pārstāvēto pozīciju aborta jautājumā (piemēram, reliģiska satura portālos). Šajā gadījumā analīze varētu atklāt, kādus problēmas aspektus un rāmējumus izmanto mediji, kuriem jābūt samērā neitrāliem un lasītājiem iespēju robežās jāpiedāvā objektīvs un daudzpusīgs debašu atspoguļojums.

Otrkārt, saskaņā ar pētījuma centra *Gemius* jaunākajiem datiem par populārākajām interneta lapām 2013. gada aprīlī, portāls *delfi.lv*, *tvnet.lv*, *apollo.lv* ieņem attiecīgi trešo, ceturto un piekto vietu populārāko Latvijas interneta lapu vidū un veido pirmo trijnieku interneta ziņu mediju topā; arī portāls *diena.lv* un *nra.lv* ir iekļuvis starp 25 apmeklētākajām interneta vietnēm (10. un 14. vieta),⁹¹ kas liecina par analizēto mediju atpazīstamību sabiedrībā un to aktīvu patērēšanu, jo indivīdi šeit biežāk kā citās vietnēs gūst informāciju par aktualitātēm Latvijā, tādēļ, iespējams, ir pamanījuši arī aborta debatēm veltītās publikācijas.

Treškārt, veicot pilotpētījumu, noskaidrots, ka aborta jautājums izvēlētajā laika periodā iekļauts visu portālu dienas kārtībā, tomēr, izvēloties aplūkot, piemēram, tikai ziņu portālus *tvnet.lv*, *apollo.lv*, *delfi.lv*, analizējamo publikāciju skaits būtu nepietiekams reprezentatīvu secinājumu izdarīšanai (kopumā mazāk kā 70 publikāciju), tāpēc pētnieciskais lauks paplašināts, aplūkojot arī lielāko nacionālo laikrakstu elektroniskās versijas.

Akadēmiskajā vidē tiek diskutēts, kāds ir drukāto mediju potenciāls interneta vidē. Daži autori apgalvo, ka virtuālajā vidē laikrakstu elektroniskajām versijām trūkst sociālās un komerciālās ietekmes, jo blogošanas sfēras pieaugums un pilsoniskās žurnālistikas attīstības rezultātā citi virtuālie resursi tos izkonkurē.⁹² Savukārt citi autori laikrakstu elektronisko versiju potenciālu saista ar auditorijas iesaistes iespējām un atgriezeniskās saites saņemšanu, proti, avīžu elektroniskās versijas publikām nodrošina plašas iespējas paust savu viedokli un apspriest aktuālas problēmas reālajā laikā. Interneta komentāru analīze ir viens no labākajiem veidiem, kā pētīt konkrētus problēmjautājumus, jo virtuālās debates atklāj, cik dažādi indivīdi cenšas pārdefinēt sabiedrībā pastāvošās konstrukcijas par noteiktām problēmām un to risinājumiem,⁹³ tāpēc nākamajā nodaļā īsumā apskatīti galvenie aspekti, kas jāņem vērā, komentāru analīzes veikšanā.

⁹¹ Gemius. (2013, 22. maijs). *Latvijas interneta lapu top 25 aprīlī*. Sk. 2013. 24. maijā.: <http://gemius.lv/lv/jaunumi/2013-05-22/01>

⁹² Graham, G., Greenhill, G. (2013). Exploring interaction. *Internet research*, 23 (1), 90.

⁹³ Jaspal, R. etc. (March 2013). Climate change and 'climategate' in online reader comments: a mixed methods study. *The Geographical Journal*, 179 (1), 74.

5.2. Interneta komentāru analīze: iespējas un riski

Interneta komentāri ir viena no pilsoniskās žurnālistikas iezīmēm, jo tā paredz ziņu materiālu, ko radījuši citi lietotāji vai profesionāļi (žurnālisti), komentēšanu, tādējādi indivīdam iesaistoties ziņu veidošanā.⁹⁴

Izraēlas institūta pētnieki Estere Laso (*Esther Laso*), Ajalets Barams Tabari (*Ayalet Baram Tsabari*) un Brūss Levenšteins (*Bruce Lewenstein*), analizējot sakarību starp interneta mediju radītajiem rāmējumiem un publikāciju komentētāju rāmējumiem par zinātnes tēmu, konstatējuši, ka mediju stāstos parādās ierobežots problēmas rāmējumu skaits, savukārt konkrētā raksta komentētāju problēmai piešķirtie rāmējumi ir plašāki un daudzpusīgāki, demonstrējot alternatīvus problēmas rāmējumus, kuri pastāv publiskajā diskursā, taču, iespējams, netiek pietiekami aplūkoti masu mediju ziņās,⁹⁵ līdz ar to komentāru analīze var palīdzēt uz pētījuma problēmjaudājumu paskatīties no citas perspektīvas, kura, iespējams, nemaz netiek iekļauta masu mediju ziņojumos.

Tomēr jāņem vērā, ka interneta komentāru analīze pētniekam ir sarežģīts izaicinājums vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, nav pieejami komentētāju demogrāfiskie dati, kas varētu palīdzēt kontekstualizēt komentārus. Pētniekam nav iespējas noteikt, vai, piemēram, kļūdainu komentāru ir rakstījis tīnis, neizglītots cilvēks, ārzemnieks, kas viesojas valstī vai kāds cits.⁹⁶ Protams, ka anonimitātes faktors ir viens no būtiskākajiem analīzes trūkumiem, jo, iespējams, ka, izmantojot vienu IP adresi, publikācijai tiek pievienoti vairāki komentāri ar atšķirīgiem segvārdiem, tāpēc šis aspekts jāievēro datu rezultātu interpretācijā;

Otrkārt, komentāri neatspoguļo visas sabiedrības viedokli, bet tikai to cilvēku viedokļus, kuriem ir pieejams internets, kuri lasa ziņas un pievieno komentārus. Savukārt komentāros neproporcionāli vairāk var tikt reprezentēti cilvēki, kuri ir pārāk aktīvi iesaistījušies tēmā un vēlas paust savu vienīgo un „pareizo” viedokli, vai cilvēki, kuriem tiek maksāts, lai viņi lobētu noteiktu pozīciju, tāpēc interneta komentāru analīze kopumā atklāj nevis sabiedrības viedokļus, bet raksturo interneta publiskajā diskursā izteiktos uzskatus, problēmas risināšanas iespējas un pēta veidus, kā tie mijiedarbojas ar mediju ziņojumiem;

Treškārt, izvēloties pētīt sensitīvu jautājumu, jārēķinās, ka daži indivīdi centīsies aktīvi meklēt iespējas savu viedokli padarīt īpaši redzamu un to uzspiest citiem,⁹⁷ taču konkrētā pētījuma ietvaros tas paver iespēju konstatēt, vai un kura no aborta diskusijās iesaistītajām pusēm cenšas īstenot šādu taktiku, nosakot arī viedokļu radikalitātes pakāpi.

⁹⁴ Laslo, E. etc. (October 2011). A growth medium for the message: Online science journalism affordances for exploring public discourse of science and ethics. *Journalism*, 12 (7), 849.

⁹⁵ Turpat.

⁹⁶ Turpat. 865. lpp.

⁹⁷ Turpat.

2011. gadā publicētā pētījumā, kurā tika analizēti Lielbritānijas tabloīdu un dienas laikrakstu elektronisko versiju komentāri, viens no galvenajiem secinājumiem bija, ka vairums lasītāju komentāri un tajos izmantotie argumenti neievēro nekādus viedokļa saprātīguma vai pamatotības standartus, proti, tie ir bez pievienotas saturiskās vērtības, tāpēc, tikai ar dažiem izņēmumiem, konkrētās interneta diskusijas bija piemērs tam, kā indivīdam nevajadzētu iesaistīties kritiskā diskusijā, ja viņš ir ieinteresēts mēģināt novērst viedokļa krasas atšķirības.⁹⁸ Krasas viedokļu sadursmes var veicināt vēl vienu problēmu – interneta komentāru naidīgumu, kurš aplūkots DP šogad publicētajā pārskatā.

DP veiktā plašsaziņas līdzekļu monitoringa rezultāti kopumā liecina par pieaugušo naidīgu komentāru izplatību interneta vidē. Kopējā tendenču analīze parādījusi, ka „galvenā naidīgu izteikumu paušanas vide ir plašsaziņas līdzekļu lasītāju forumi internetā, kur fiksēta lielākā daļa naida runas incidentu; galvenie naidu runu veicinošie apstākļi ir plaša starp interneta pieaugušo nozīmi sabiedrībā un nepilnīgu izpratni par uzvedības kultūru un personisko atbildību virtuālajā vidē, ko sekmē informācijas tehnoloģiju sniegtā šķietamā anonimitāte. Lielākā agresija novērota pēc sensocionālām un uz rezonansi vērstām, vienpusēji pasniegtām ziņām par sabiedrībā jūtīgām sociālpolitiskām tēmām”,⁹⁹ tāpēc iespējams prognozēt, ka arī aborta debates interneta komentāros varētu izraisīt asas viedokļu sadursmes, kuras raksturo agresija pret pretēja viedokļa paudējiem un ārgrupas biedriem.

Lai gan iepriekš noskaidrots, ka viens no analīzes lielākajiem trūkumiem ir komentētāju anonimitātes faktors, DP pēc IP adrešu novērtēšanas konstatējusi, ka naidīgu komentāru autori visbiežāk ir jauni vīrieši, kuri nepārstāv radikāli un ekstrēmi orientētas organizācijas un kustības,¹⁰⁰ kas ir interesants fakts, domājot arī par diskusijām aborta jautājumā, jo, iespējams, ka agresīvus komentārus internetā raksta nevis radikāli noskaņoti *par-dzīvību* vai *par-izvēli* grupas biedri, bet gan *parasti* cilvēki, kas anonimitātes aizsegā virtuālajā vidē atļaujas būt daudz agresīvāki nekā ikdienā, runājot par konkrēto problēmu.

Apkopojot literatūrā gūtās atziņas, redzams, ka, no vienas puses, interneta komentāru analīze saistās ar vairākiem riskiem, tomēr, no otras puses, tā ļauj pilnvērtīgāk izprast problēmjautājuma būtību un piedāvā iespēju konstruēt interneta mediju lietotāju priekšstatus, kas, lai gan var pilnībā neatbilst realitātei, tomēr norāda uz domāšanas iezīmēm un viedokļu polarizācijas efektiem, tādēļ pētījumā analizēti arī visi interneta portālos atlasītajām publikācijām pievienotie komentāri.

⁹⁸ Richardson, J. E., Stanyer, J. (2011). Reader opinion in the digital age: Tabloid and broadsheet newspaper websites and the exercise of political voice. *Journalism*, 12 (8), 995.

⁹⁹ Drošības policija. (2013). *Drošības policijas 2012. gada darbības publiskais pārskats*. Sk. 2013. 5. aprīlī: http://www.iem.gov.lv/lat/drosibas_policija/aktuala_informacija/?doc=27040

¹⁰⁰ Turpat.

6. METODOLOĢIJA

6.1. Kvantitatīvā un kvalitatīvā kontentanalīze

Balstoties iepriekš aplūkotajos teorētiskajos pieņēmumos un par pamatu ņemot līdzīga veida pētījumu metodoloģisko pieeju, par vienu no darba pamatmetodēm izvēlēta kvantitatīvā un kvalitatīvā kontentanalīze, analizējot gan Latvijas interneta ziņu vietnēs *apollo.lv*, *delfi.lv*, *tvnet.lv*, *nra.lv*, *la.lv*, *diena.lv* atrodamās publikācijas par aborta tēmu, gan to komentāru sadaļas. Par skaitīšanas vienību ņemta attiecīgā portāla publikācija par aborta tēmu, kā arī katrs publikācijai pievienotais komentārs. Publikācijas katrā no portāliem atlasītas, izmantojot šādus atslēgvārdus: *aborts*, *aborta debates*. Atlasei izvēlēti maksimāli neitrāli atslēgvārdi, lai izvairītos no rezultātiem, kuros, izmantojot ar attiecīgo *par-dzīvību* vai *par-izvēli* grupu saistītos atslēgvārdus, piemēram, aborti un Parādnieks, atklātos tikai vienas puses viedoklis.

Akadēmiskajā literatūrā uzsvērts, ka, tā kā nav iespējams iegūt reprezentatīvu visu interneta vietņu lietotāju izlasi, ir sarežģīti noteikt, vai virtuālā vide kopumā ir vairāk liberāla vai konservatīva, līdz ar to pirms empīriskiem pētījumiem nav prātīgi izteikt pieņēmumus, vai internets ir konservatīvs vai liberāls, kā arī – varbūt tas ir mazāk polarizēts, kā var šķist sākumā,¹⁰¹ līdz ar to kontentanalīze, kas piedāvā droši pārbaudāmus rezultātus, atzīta par piemērotu metodi interneta mediju un komentāru sadaļu analīzē, kuras mērķis ir noskaidrot aborta atspoguļojuma tendences interneta vidē un tajā dominējošo nostāju.

Teorētiskais Bernards Berelsons (*Bernard Berelson*) kvantitatīvo kontentanalīzi raksturo kā pētniecības tehniku satura sistemātiskai, objektīvai un kvantitatīvai aprakstīšanai. Savukārt Roberts Filips Vēbers (*Robert Philip Weber*), paplašinot jēdziena izpratni, norāda, ka kontentanalīze ietver dažādu procedūru kopumu, kas tiek īstenots ar mērķi iegūtus drošus secinājumus par analizējamo materiālu, iekļaujot arī ziņas sūtītāja, pašas ziņas un tās auditorijas apskatīšanu.¹⁰²

Ievērojot B. Berelsona definīciju, tradicionālā kontentanalīze ir senākā un joprojām visplašāk izmantotā pētniecības metode, un tā palīdz veidot statistisku kopsavilkumu par masu mediju radītās īstenības lauku.¹⁰³ Kontentanalīze ir izvēlēta materiāla rūpīga, detalizēta, sistemātiska analizēšana un interpretēšana,¹⁰⁴ un tā ir atbilstoša pētniecības metode plaša

¹⁰¹Yun, G. etc. (2010, October 22). Not So Different After All. *Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, Suntec Singapore International Convention & Exhibition Centre, Suntec City, Singapor*. Retrieved March 3, 2013 from: http://www.allacademic.com/meta/p405312_index.html.

¹⁰²Bauer, M., Gaskell, G. (2009). *Qualitative Researching with Text, Image and Sound*. Los Angeles (etc.): Sage Publications. P. 133.

¹⁰³McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory*(6th ed.). London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications. P. 362.

¹⁰⁴Berg, B.L. (2007). *Qualitative Research Methods for Social Sciences*. Boston (etc.): Pearson Education. P. 341.

apjoma materiālu un aktuālu ziņu analīzē, kā arī gadījumos, kad pētnieks tekstos vēlas atklāt papildu nozīmes,¹⁰⁵ kas pilnībā saskan ar darba pētniecisko mērķi.

Ja ar kvantitatīvo kontentanalīzi iespējams precīzi sistematizēt analizējamo informāciju un skaitliski aprakstīt dažādus notikumus vai problēmas, ar kvalitatīvās kontentanalīzes palīdzību pētnieks var konstatēt problēmas raksturīgākās iezīmes un aspektus, kas parādās komunikācijas tekstos un tajos tiek izcelti, tādējādi nosakot ziņā paustos uzskatus, attieksmes un viedokļus,¹⁰⁶ kas ir svarīgi maģistra darba pētījumā, lai konstatētu, piemēram, biežāk izmantotos aborta diskusijā iesaistīto pušu argumentus, tāpēc publikācijas analizētas gan ar kvantitatīvās, gan kvalitatīvās kontentanalīzes metodi.

Visas publikācijas par attiecīgo tēmu un tām pievienotie komentāri strukturēti pēc iepriekš definētām kategorijām, kas ļaus noskaidrot, kādas aborta debašu atainošanas tendences vērojamas interneta portālos, un kādi ir portāla lietotāju viedokļi, t.i., komentāru autoru pozīcija aborta debatēs.

Precīza kategoriju definēšana ir būtisks priekšnosacījums kontentanalīzes izstrādes procesā, jo tā ļauj citiem kodētājiem, analizējot noteikto materiālu, iegūt tādas pašus rezultātus.¹⁰⁷ Kategoriju izveide ir atkarīga no pētnieciskajām interesēm, tomēr tām vienmēr ir jābūt precīzi definētām un loģiski saskaņotām, savstarpēji izslēdzošām un neatkarīgām, jo tas mazina klasifikācijas neskaidrību iespējamību.¹⁰⁸

Ievērojot šīs prasības, publikāciju analīzei izveidots precīzs kategoriju saraksts (sk. 1. pielikumu). Savukārt visi publikāciju komentāri dalīti piecās kategorijās, par pamatu ņemot darba teorētiskajā daļā aplūkoto *twitter.com* pētījumu, kurā šāds kategoriju sadalījums ļāvis veiksmīgi novērot iekšgrupu/ārgrupu attiecības un konstatēt dominējošās uzskatu pozīcijas: radikāli *par-dzīvību*, *par-dzīvību*, radikāli *par-izvēli*, *par-izvēli*, citi (šajā kategorijā ietilpināmi tie komentāri, kuros nav iespējams konstatēt indivīda pozīciju, kuri pievienoti ne par tēmu, vai kuri autora viedokļa nesaprotamā izklāsta dēļ nav pakļaujami analīzes iespējai).

Maģistra darbā izmantotais kontentanalīzes pētniecības dizains ir garengriezuma (*longitudinal*) analīze. Tā paredz masu mediju satura pētniecību par konkrētu tēmu, kas apskatīta vairāk kā mēneša ilgā laika posmā (maģistra darbā – desmit mēnešu ilgs periods). Šāds dizains ļauj konstatēt satura svārstības un pozīcijas izmaiņas ziņu kontekstā.¹⁰⁹

¹⁰⁵ Neuman, W. L. (2003). *Social Research Methods. Qualitative and Quantitative Approaches* (5th ed.). Boston (etc.): Pearson Education. P. 311 – 312.

¹⁰⁶ Bauer, M., Gaskell, G. (2009). *Qualitative Researching with Text, Image and Sound*. P. 132, 134.

¹⁰⁷ Silverman, D. (2001). *Interpreting qualitative data: methods for analysing talk, text and interaction*. London (etc.): Sage Publications. P. 123.

¹⁰⁸ Jupp, V. (2006). *The Sage Dictionary of Social Research Methods*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications. P. 41.

¹⁰⁹ Neuman, W. L. (2003). *Social Research Methods. Qualitative and Quantitative Approaches*. P. 135.

Pie galvenajām kontentanalīzes priekšrocībām minama metodes “neuzbāzība”, kas saistāma ar pētnieka subjektīvo ietekmju mazināšanu, kā arī salīdzinoši vieglais analizējamo materiālu iegūšanas veids,¹¹⁰ tāpēc tā uzskatāma par atbilstošu metodi, kas, apvienojumā ar citām kvantitatīvajām un kvalitatīvajām metodēm, ļaus sasniegt darbā izvirzīto mērķi.

6.2. Rāmējumu analīze

Akadēmiskajā literatūrā uzsvērts, ka masu mediju satura labākai izpratnei un precīzākai analīzei kontentanalīzi var aizstāt vai veiksmīgi apvienot ar rāmējumu analīzi, tādēļ maģistra darbā izmantota kompleksā pieeja, abas pētniecības metodes kombinējot kopā un veicot publikāciju saturisko analīzi gan no kvantitatīvās, gan kvalitatīvās perspektīvas, kas ļauj konstatēt būtiskākos tēmas aspektus un papildu nozīmes, jo, kā norāda Vilanovas Universitātes pasniedzējs Metjū Roberts Kerbels (*Matthew Robert Kerbel*), rāmējumi atklāj vairāk kā tēmu vai subjektu vienkāršotus skaidrojumus.¹¹¹

Rāmējumu pieeja paredz, ka masu mediji lietotājiem piedāvā noteiktus problēmjaūtājuma rāmējumus, kas sniedz kontekstu un saista kopā dažādus tēmas aspektus, un vairāki empīriskie pētījumi apliecina, ka gadījumos, kad medijos tiek izcelts noteikts rāmējums, indivīda viedoklis var tikt virzīts konkrētā gultnē (sk. nodaļu 3.3.), kas nozīmē – „ja mediju lietotāji rāmējumus pieņem, tie var ietekmēt viņu uzskatus par problēmām un tās nepieciešamajiem risinājumiem.”¹¹²

Tā kā analīzei izvēlētie interneta ziņu portāli ir viens no primārajiem informācijas ieguves avotiem interneta vidē (ko apliecina to apmeklējumu reitingi, trīs no portāliem – pirmajā pieciniekā), ar kuru starpniecību mediju lietotāji uzzina par aktualitātēm Latvijā, iespējams pieņemt, ka tajos piedāvātie aborta debašu rāmējumi noteiktā pakāpē var ietekmēt iedzīvotāju uzskatus par aborta problēmu un tās risināšanas iespējām, tāpēc, lai noskaidrotu biežāk sastopamos tematiskos rāmējumus katrā no portāliem, vēstot par aborta jautājumu Latvijā, empīriskajā daļā veikta atlasīto publikāciju rāmējumu analīze.

Rāmējuma analīzes mērķis ir noteikt, kā dažādi rāmējumi parādās ziņu tekstos, veidojot noteiktu nozīmju modeļus. Ar metodes palīdzību tiek analizētas ziņu skaidrās un slēptās struktūras, garantējot arī pētījuma datu ticamību un derīgumu, kas ir jebkura pētījuma

¹¹⁰ Bertrand, I., Hughes, P. (2005). *Media Research Methods: Audiences, Institutions, Texts*. New York: Palgrave Macmillan. P. 184.

¹¹¹ Esser, F., D'Angelo, P. (2003). Framing the Press and the Publicity Process: A Content Analysis of Meta-Coverage in Campaign 2000 Network News. *American Behavioral Scientist*, 46 (5), 622

¹¹² Brikše, I. (2007). Preses rāmējumi 9. Saeimas priekšvēlēšanu komunikācijā. Grām.: Brikše, I., Zelče, V. (Red.). *Latvijas Republikas 9. Saeimas vēlēšanu kampaņa: priekšvēlēšanu publiskā telpa*. Rīga: Zinātne. 18. lpp.

būtisks priekšnoteikums.¹¹³ Ja ar kvantitatīvo kontentanalīzi tiks iegūti precīzi, sistemātiski apkopoti dati, rāmējumu analīze ļaus noskaidrot to, kā interneta portālos rāmēta sabiedrībā sensitīva tēma, proti, aborti, kas ļaus izdarīt secinājumus par attiecīgā portāla pārstāvēto pozīciju problēmas atainojumā, kā arī portālu neitralitātes un objektivitātes pakāpi.

Rāmējumu analīzes īstenošanā pētnieki izmantojuši dažādas tehnikas, ziņu saturu grupējot pēc iepriekš izveidotas rāmējumu klasifikācijas vai analizējot atsevišķus komunikācijas teksta aspektus, piemēram, konkrētus atslēgvārdus, materiāla vizuālo papildinājumu vai kopējo teksta saturisko tematiku, tāpēc nav izstrādāta vienota tipoloģija, pēc kuras būtu iespējams analizēt visas medijos izceltās un aplūkotās tēmas. Šī iemesla dēļ pieļaujama vispārējās rāmējumu klasifikācijas izmantošana, kas pielāgojama daudzām situācijām, un specifisku rāmējumu definēšana, kas raksturo konkrēto problēmu un tiek veidota, ievērojot individuālās pētnieciskās intereses.

Ievērojot aborta debašu komplicētību un specifiskās saturiskās iezīmes, pētījumā atlasītās publikācijas strukturētas pēc Ohio Bowlinga Grīna universitātes (*Bowling Green university*) mediju un komunikācijas nodaļas asociētā profesora Dži Vonga Juna (*Gi Woong Yun*) un viņa kolēģu izstrādātās rāmējumu tipoloģijas, kas balstīta teorētiskajos pieņēmumos un iepriekš veiktu pētījumu pieredzē, un pielāgota tieši aborta debašu analīzei interneta vidē, proti, pētot, kādi situācijas rāmējumi atklājušies dažādos ASV interneta medijos un blogos. Pamatojoties uz konkrētā pētījuma metodoloģisko pieeju, visi atlasītajās publikācijās sastopamie rāmējumi iedalīti šādās tematiskajās kategorijās:

- Politiskais rāmējums (biežāk sastopamie atslēgvārdi: partijas, politiķi, balsošana, vēlēšanas);
- Juridiskais rāmējums (likumdošana, tiesa);
- Ekonomiskais rāmējums (nauda, iztikas līdzekļi, pabalsti);
- Reliģiskais rāmējums (Dievs, bībele, ticība);
- Morāles rāmējums (atbildība, cilvēka dzīvība, aizsardzība);
- Medicīniskais rāmējums (veselība, ārsti, risks);
- Feminisma rāmējums (sieviešu tiesības).¹¹⁴

Pēc šādas rāmējumu tipoloģijas analizējot visas publikācijas, tiks noskaidroti aplūkotajos interneta portālos dominējošie rāmējumi, kuri raksturo aborta debates.

¹¹³Gorp, B. V. (2005). Where is the Frame?: Victims and Intruders in the Belgian Press Coverage of the Asylum Issue. *European Journal of Communication*, 20 (4), 486.

¹¹⁴Yun, G. etc. (2010, October 22). Not So Different After All. *Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, Suntec Singapore International Convention & Exhibition Centre, Suntec City, Singapore*. Retrieved March 3, 2013 from: http://www.allacademic.com/meta/p405312_index.html

Rāmējuma analīzes galvenās priekšrocības ir iespēja noteikt mērījumu ticamību un panākt pētījuma ticamību, izvairoties no subjektivitātes rāmju identificēšanas procesā, jo citi pētnieki tos var identificēt tādā pašā veidā,¹¹⁵ savukārt specifiski aborta debašu analīzē jāuzmanās no rāmējuma un ideoloģijas sapludināšanas, jo vienādu rāmējumu (piemēram, juridisko) diskusijā var izmantot atšķirīgu ideoloģiju pārstāvji, un tas katrai no pusēm nozīmēs atšķirīgas lietas¹¹⁶ (dzīvības aizsardzība – *par-dzīvību*, sievietes izvēles tiesību aizsardzība – *par-izvēli* grupai), tāpēc šis aspekts ņemts vērā, skaidrojot publikāciju dalījumu iepriekš definētajās tematiskajās kategorijās.

6.3. Aptauja

Lai ar reprezentatīvas izlases palīdzību noskaidrotu sabiedrības viedokļus un attieksmes aborta jautājumā, konstatējot indivīdu pārstāvētās pozīcijas un novērtējot to radikalitātes pakāpi, kas izpaudīsies viedokļu grupējuma izveidē, pētījumā veikta iedzīvotāju anketēšana, kas ir viens no aptaujas veidiem, un to raksturo iespēja no cilvēkiem izdibināt faktus, attieksmes, viedokļus, nākotnes gaidas un citu informāciju, kas interesē pētnieku.¹¹⁷ Darba autore konkrētā pētījuma ietvaros nepretendē uz neapstrīdamu, visaptverošu visas Latvijas sabiedrības viedokļu piedāvāšanu, kas nav iespējams galvenokārt respondentu izlases apjoma dēļ, taču iedzīvotāju anketēšana var ieskicēt tendences, kas raksturo sabiedrības domāšanu un atklāj, cik konservatīvi vai liberāli tā attiecas un interpretē sabiedrībā sensitīvi un neviennozīmīgi vērtētu jautājumu.

Definējot aptauju, literatūrā norādīts, ka tā ir datu vākšanas metode, kurā tiek apkopota informācija, kas iegūta no respondentu izlases, un visas aptaujas kopumā raksturo, pirmkārt, datu vākšana no liela respondenta skaita, iegūstot reprezentatīvus rezultātus, ko bieži nav iespējams izdarīt ar citu metožu palīdzību, un, otrkārt, noteiktu jautājumu kopa, uz kuru pētnieks vēlas saņemt atbildes.¹¹⁸

Pētnieks, atkarībā no savām pētnieciskajām interesēm, var izvēlēties dažādus aptauju izplatīšanas veidus – tiešsaistes, telefona, CAI (*computer assisted interviews*) vai interneta aptaujas. Maģistra darba pētījumā anketas respondentiem izplatītas elektroniski, t.i., veidojot interneta aptauju, kas atzīta par atbilstošāko izdales veidu vairāku apsvērumu dēļ.

Pirmkārt, interneta aptaujas pētījumu veikšanā gūst arvien lielāku popularitāti, ko apliecina, piemēram, fakts, ka jau 2006. gadā 76% pētījumu servisa uzņēmumu pētījumos

¹¹⁵ Reese, S. D., Gandy, O. H. (2003). *Framing Public Life*. P. 104.

¹¹⁶ Johnston, J., Oliver, P. E. (2000). What a Good Idea: Frames and Ideologies in Social Movements Research. *Mobilization*, 5 (1), 39.

¹¹⁷ Sullivan, J. T. (2001). *Methods of Social Research*. USA: Harcourt College Publishers. P. 255.

¹¹⁸ Turpat.

izmantoja tieši interneta aptaujas.¹¹⁹ Tāpat, 2011. gadā Viskonsīnas universitātes socioloģijas profesore Nora Keita Šeifera (*Nora Cate Schaeffer*) un universitātes pētniecības centra pārstāve Dženifera Djukema (*Jennifer Dykema*) pēc 78 rakstu analīzes akadēmiskajā žurnālā *Public Opinion Quarterly* par aptauju veidošanas iezīmēm laika periodā no 2000. līdz 2010. gadam, publicēja koncentrētu tendenču apkopojumu, ieskicējot arī nākotnes attīstības virzienus. Pētnieces ir pārliecinātas, ka tradicionālo anketu izmantošanas pieaugošās izmaksas, ērti lietojamās interneta aptauju programmas un brīvi pieejamie virtuālie kanāli turpinās veicināt interneta aptauju strauju izplatību.¹²⁰

Otrkārt, interneta aptaujas ir atzītas par piemērotu metodi sensitīvu jautājumu pētniecībā, jo, kā apliecina vairāku pētījumu rezultāti, cilvēki, uz jautājumiem atbildot elektroniski, ir atklātāki, jo viņi var izvairīties no sociāli vēlamo standartu ievērošanas un stereotipiem par to, kā būtu jādomā un jārunā par šādām tēmām. Jāņem vērā, ka, paužot viedokli par jūtīgām tēmām, respondents vēlas būt sociāli piederīgs un pieņemts, tāpēc interneta aptauja, visticamāk, labāk reprezentēs to, kā respondents jūtas patiesībā, salīdzinot, piemēram, ar tiešsaistes aptaujām, kurās atbildes var ietekmēt sociālie aizspriedumi.¹²¹

Treškārt, interneta aptaujām ir vairākas priekšrocības. Svarīgākie ieguvumi ir iespēja elektroniskās anketas ātri un bez papildu izmaksām nosūtīt liela potenciālo respondentu skaitam jebkurā vietā,¹²² tāpat iespēja izvairīties no pētnieka subjektīvajiem pieņēmumiem un respondentu ietekmēšanas anketas pildīšanas laikā,¹²³ kas ir svarīgi, lai iegūtu maksimāli objektīvus aptaujas rezultātus.

Taču jāņem vērā arī ar metodes izmantošanu saistītie riski, piemēram, ne visiem iedzīvotājiem ir pieeja internetam, kas no pētniecības izslēdz daļu respondentu, tāpat, pildot anketu elektroniski, respondents nevar iegūt papildu informāciju vai precizēt jautājumu, ja viņam tas nav skaidrs, savukārt pētnieks nevar novērot indivīdu neverbālo komunikāciju, kas būtu izdarāms klātienē. Jāatceras, ka ar aptauju palīdzību var izmērīt tikai to, ko indivīds par savām domām, priekšstatiem, uzvedību saka pats, jo šos uzskatus nevar pārbaudīt tiešā veidā, tāpēc aptaujas būtībā sastāv no datiem par to, ko indivīdi saka, ko viņi domā un dara, nevis to, ko, iespējams, viņi domā/dara patiesībā.¹²⁴ Aborta debašu analīzē tas, piemēram, varētu nozīmēt – respondents atbild, ka nekādā gadījumā neatbalsta abortu veikšanu, taču pētnieks nevar izmērīt un būt pārliecināts, vai respondents noteiktā situācijā nerīkotos pretēji teiktajam.

¹¹⁹ Babbie, E., Rubin, A. (2010). *Essential Research Methods for Social Work*. Belmont: Brooks/Cole. P. 117.

¹²⁰ Dykema, J., Schaeffer, N. C. (2011). Questions for Surveys. Current Trends and Future Directions. *Public Opinion Quarterly*, 75 (5), 930.

¹²¹ Brace, I. (2008). *Questionnaire Design: How to Plan, Structure and Write Survey Material for Effective Market Research*. London: Kogan Page Publishers. P. 32.

¹²² Babbie, E., Rubin, A. (2010). *Essential Research Methods for Social Work*. P. 117.

¹²³ Sullivan, T. J. (2001). *Methods of Social Research*. P. 263.

¹²⁴ Turpat. 255., 263. lpp.

Lai maksimāli izvairītos no problēmām, kas saistās ar respondentu viedokļu patiesumu, ir svarīgi rūpīgi pārdomāt aptaujas jautājumu izvēli.

Aptaujās izmantotie pamatjautājumu veidi ir atvērtie un slēgtie jautājumi, no kuriem biežāk izmantoti slēgtie jautājumi, kuros respondentam tiek piedāvāts noteiktu alternatīvu kopums, no kura viņš izvēlas sev atbilstošu variantu, un slēgtos jautājumus ieteicams lietot gadījumos, kad respondentam tiek vaicāta faktuāla informācija, vai arī ir iespējams paredzēt gandrīz visas iespējamās atbildes, savukārt atvērtos jautājumus vērts izmantot indivīdu viedokļu, uzskatu un vērtējumu noskaidrošanai, kas ierobežoto atbilžu variantu dēļ nebūtu tik veiksmīgi izdarāms ar slēgto jautājumu palīdzību. Tomēr atvērtie jautājumi aptaujās tiek izmantoti salīdzinoši reti, jo, pirmkārt, tos ir daudz grūtāk un ilgāk apstrādāt un analizēt, otrkārt, arī respondentiem uz tiem atbildēt ir sareģītāk.¹²⁵

Ievērojot šo apsvērumu, pētījuma anketa veidota, pārsvarā izmantojot slēgtos jautājumus, savukārt ar vienu atvērtu jautājumu noskaidrots, kā aptaujas respondenti definē abortu, tādējādi konstatējot viņu viedokli, priekšstatus un pozīciju šajā jautājumā.

Tikpat liela vērība anketas izstrādē jāpievērš jautājumu secībai, lai aptaujas rezultāti netiktu ietekmēti negatīvā veidā, proti, aptaujas sākumā parasti tiek uzdoti pēc iespējas neitrālāki jautājumi, lai respondentu neuzvilinātu uz noteiktiem aizspriedumiem turpmākajos jautājumos un netieši neietekmētu viņa atbildes. Vēl viens risinājums ir anketu sākt ar viedokļa jautājumu, kurā respondents var paust savus uzskatus, neietekmējoties, piemēram, no faktuālas informācijas par attiecīgo tēmu. Tāpat – aptaujas sākumā būtu vēlams iekļaut jautājumu par intriģējošu, pretrunīgu problēmu, kas var ieinteresēt un motivēt respondentu atbildēt uz tālākajiem jautājumiem.¹²⁶ Izstrādājot anketas dizainu, darba autore ievērojusi šo aspektu, anketu sākot ar maksimāli neitrālu, taču pietiekami konkrētu un pretrunīgu jautājumu, liekot respondentiem paust savu viedokli par to, kas ir aborts, pamazām pārejot uz emocionāli piesātinātākiem jautājumiem, kuros pausta skaidra *par-dzīvību* vai *par-izvēli* grupas biedru pozīcija, kas ļauj novērtēt respondentu piekrišanas pakāpi savas iekšgrupas biedriem un atklāj viedokļu radikalitātes pakāpi.

Veidojot anketu, pētniekam jādomā par atbilstošas izlases izveidi, kas veicina reprezentatīvu datu iegūšanu un ļauj izdarīt objektīvākus secinājumus. Kopumā izdalāmi divi izlašu veidi – varbūtējās un nevarbūtējās izlases, no kurām maģistra darba pētījumā izvēlēta nevarbūtējā mērķtiecīgā (*purposive*) izlase, kuras mērķis ir reprezentēt lielākās populācijas daļas viedokļus. Šajā gadījumā pētnieks, balstoties savos personiskajos spriedumos un

¹²⁵Gillhalm, B. (2000). *Developing a Questionnaire*. London: Continuum International Publishing Group. P. 3.

¹²⁶Sullivan, T. J. (2001). *Methods of Social Research*. P. 263.

iepriekšējās zināšanās, izlasē iekļauj individuus, kas, viņaprāt, ir atbilstošākie pētniecisko mērķu sasniegšanai un visprecīzāk palīdz tos īstenot.¹²⁷

Tā kā maģistra darba mērķis ir noskaidrot vispārējās tendences Latvijas sabiedrības viedokļos par aborta tēmu, respondentu atlase veikta, balstoties tādos demogrāfiskajos rādītājos kā dzimums, vecums, izglītības līmenis un dzīvesvieta, tiecoties pēc proporcionālu rādītāju iegūšanas. Lai to nodrošinātu, anketas izplatītas, izmantojot interneta aptauju centra *visidati.lv* pieejamo respondentu datu bāzi, kas sastāv no 35 000 potenciālo respondentu, no kuriem konkrētā darba mērķa sasniegšanai pēc iepriekš minētajiem demogrāfiskajiem kritērijiem atlasīta mērķtiecīga izlase, kas ir reprezentatīva un ļauj izdarīt pamatotus spriedumus par iedzīvotāju nostāju aborta jautājumā, lai gan, nenoliedzami, nepretendē uz absolūtā vairākuma un universiāla visu iedzīvotāju viedokļu atspoguļojumu. Vairākās citās aptaujās par šo tēmu pētnieki izvēlējušies aptaujāt tikai sievietes kā gala lēmuma veicējas, taču šajā pētījumā apzināti anketēti arī vīrieši, pamatojoties uz publiskajā telpā izskanējušajiem pārmetumiem, ka lēmuma pieņemšanā par aborta veikšanu bieži netiek ņemts vērā vīriešu viedoklis, tāpēc ar anketas palīdzību noskaidrota dažādu vecumu vīriešu pārstāvētā pozīcija aborta jautājumā.

Maģistra darba pētījuma izstrādē izmantota kombinētā metodoloģija, kas paredz vismaz vienas kvantitatīvās un vismaz vienas kvalitatīvās metodes apvienošanu, un tās izmantošana pēdējo gadu laikā sociālo zinātņu laukā gūst arvien lielāku popularitāti, sniedzot iespējukombinēt labākos kvalitatīvo un kvantitatīvo metožu principus.¹²⁸ Tā kā katrai pētniecības metodei ir savas priekšrocības un trūkumi/ierobežojumi, konkrētā pētījuma ietvaros kombinētā metodoloģija izmantota, jo tā ļauj kompensēt citas metodes trūkumus, paplašinot pētniecisko iespēju robežas. Maģistra darbā izmantotās kvantitatīvās metodes (kvantitatīvā kontentanalīze, aptauja) apvienotas ar kvalitatīvajām metodēm (kvalitatīvā kontentanalīze un rāmējumu analīze), tādējādi izmantojot kombinētās metodoloģijas sniegtās priekšrocības, proti, kvalitatīvajā analīzē iegūtie rezultāti palīdz labāk saprast un skaidrot kvantitatīvos, statistiskos rādītājus, savukārt kvantitatīvās studijas – ar faktiem pamatot un apstiprināt kvalitatīvo pētījumu rezultātus un tos pārvērst citos domēnos,¹²⁹ un maģistra darbā tas izpaudīsies, piemēram, kvalitatīvajā satura analīzē konstatētās tendences un aborta debašu uzsvērtos aspektus izmantojot anketas izstrādē un aptaujas datu interpretēšanā.

¹²⁷ Sullivan, T. J. (2001). *Methods of Social Research*. P. 209.

¹²⁸ Bergman, M. M. (Ed.). (2008). *Advances in Mixed Methods Research*. Los Angeles, London, New Delhi: Sage Publications. P. 1, 11.

¹²⁹ Kelle, U. (2006). Combining qualitative and quantitative methods in research practice: purposes and advantages. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (4), 309.

7. ABORTA DEBAŠU ATAINOJUMS INTERNETA MASU MEDIJOS

Aplūkotajos interneta portālos turpmākai analīzei kopumā atlasītas **134 publikācijas** par aborta tēmu; aborta debates vismazāk apskatītas portālos *la.lv* un *apollo.lv* (13 publikācijas katrā), savukārt visvairāk publikāciju atrodamas portālā *diena.lv* (37). Jāņem vērā, ka portāls *apollo.lv* bijis izņēmums publikāciju ieguves veidā, proti, pārējos medijos publikācijas atlasītas, izmantojot meklēšanas funkciju/arhīva iespējas un tajos ievadot atbilstošos atslēgvārdus, savukārt *apollo.lv* šādu iespēju analīzes uzsākšanas brīdī nenodrošināja (šobrīd meklētājs ir pieejams). Sazinoties ar portāla pārstāvi, iegūts ieteikums izmantot *google.lv* meklēšanu, tajā ievadot interesējošos atslēgvārdus un portāla nosaukumu (piemēram, aborts: apollo.lv), jo citas iespējas iegūt arhīvā esošās ziņas netika piedāvātas. Lai gan šis process aizņēmis salīdzinoši ilgāku laiku, izdevies iegūt 13 analīzei derīgus ziņu materiālus, kas atbilst pētāmajai tēmai un izvēlētajam analīzes periodam.

Publikācijām kopumā pievienoti **7899 komentāri**; vispasīvāk savu viedokli izteikuši *la.lv* lasītāji – tikai 45 komentāri, savukārt visaktīvākie bijuši *tvnet.lv* (2289 komentāri) un *diena.lv* (2138 komentāri) lietotāji. Lai noskaidrotu komentētāju pārstāvēto nostāju, iekšgrupu/ārgrupu attiecības un viedokļu polarizācijas pakāpi, analizēti visi 7899 publikācijām pievienotie komentāri, taču secināts, ka 3949 jeb 49,9% komentāru bijuši nesaistīti ar tēmu, nav snieguši skaidru pozīciju vai komentārā paustā izteikuma neskaidrība neatbildusi analīzes veikšanas iespējamībai, tāpēc tikai mazliet vairāk kā puse no kopējā komentāru skaita norāda uz biežāk paustajiem uzskatiem aborta jautājumā.

Turpmākajās nodaļās sniegts īss rezultātu apkopojums par katru no analizētajiem portāliem, aplūkojot publikāciju un komentāru sleju kontentanalīzes gaitā iegūtos datus.

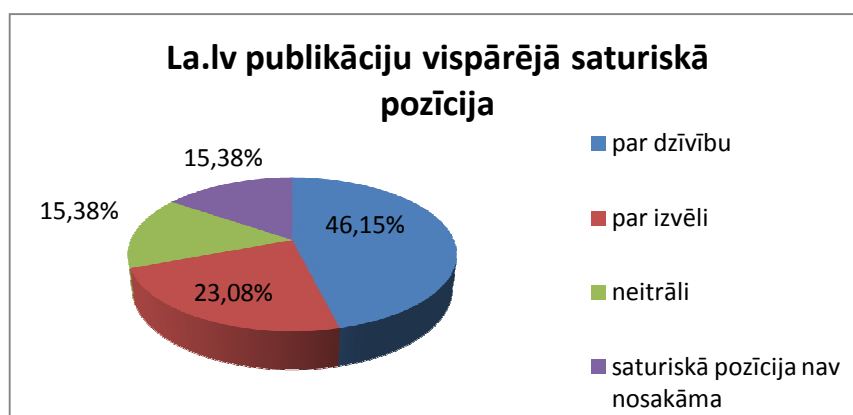
7.1. Portāla *la.lv* analīze

7.1.1. Aborta debašu atainojums *la.lv* publikācijās

Portālā *la.lv* laika periodā no 2013. gada 11. jūnijam līdz šī gada aprīļa sākumam atrodamas vien 13 publikācijas par aborta debatēm, kas liecina, ka, lai gan aborta tēma iekļuvusi medija dienas kārtībā, tā kopumā aplūkota diezgan maz, pievēršoties tikai dažiem aborta diskusijas attīstības posmiem, proti, jūnijā, kad rosināti grozījumi likumā, jūlijā un augustā piedāvājot 2 – 3 viedokļrakstus, lai turpinātu tēmas attīstību, savukārt visvairāk par abortiem vēstot oktobrī, kad aborta darba grupu pamet vairāki dalībnieki, tādējādi kāpinot spriedzi un diskusiju padarot daudz spraigāku, uz ko reaģējuši arī *la.lv* veidotāji (Kontentanalīzes rezultātus pilnā apjomā sk. 2. pielikumā).

Pēc publikācijas veida portālā atrodamas 7 ziņas un 6 viedokļraksti, kas liecina, ka *la.lv* centies piedāvāt ne tikai samērā neitrālus ziņu materiālus, bet arī problēmas vērtējumu dažādu savas jomas ekspertu skatījumā, piedāvājot viņu viedokli, kas paredz skaidru *par-dzīvību* vai *par-izvēli* pozīcijas atbalstu. Portāla veidotājus var uzteikt par sabalansētu viedokļu atainojuma nodrošināšanu, jo abu pušu viedokļi iekļauti trijās, tikai *par-izvēli* – trijās, tikai *par-dzīvību* – trijās, bet citi/neitrāli viedokļi – četrās publikācijās, kas nozīmē, ka portāla lasītājiem piedāvāti abi diskusijā iesaistīto grupu viedokļi, kas liecina par objektivitātes kritērija ievērošanu.

Vērtējot portāla *la.lv* kopējo nostāju aborta jautājumā, kas balstīta publikāciju saturiskajā analizē, iegūti šādi rezultāti (sk. 7.1. att.):

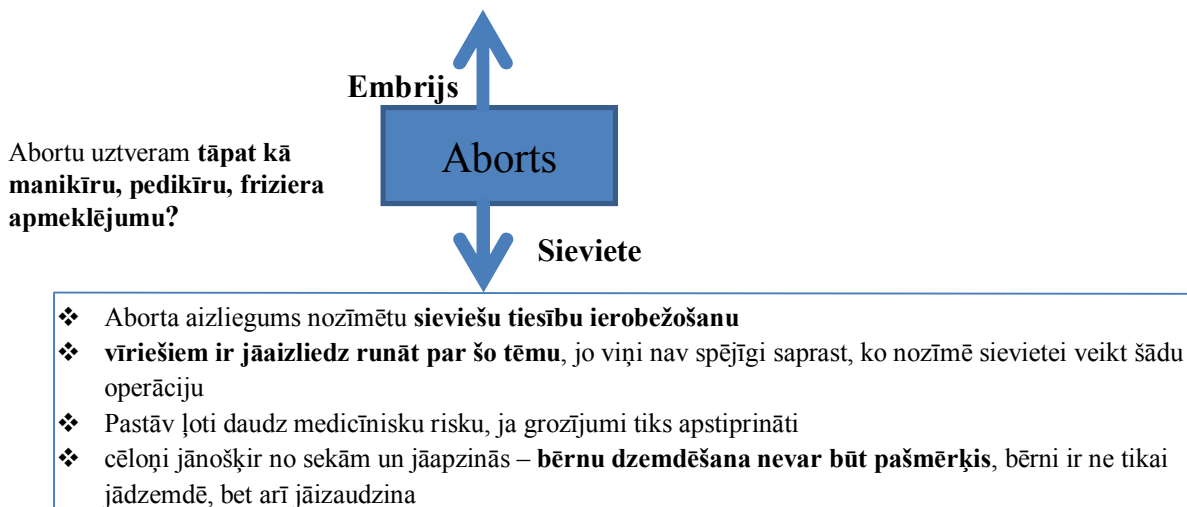
7.1.att. La.lv publikāciju saturiskā pozīcija

Neskatoties uz abu pušu viedokļu sabalansētu piedāvāšanu, portāla publikācijās kopumā dominē *par-dzīvību* pozīcija, tātad *la.lv* pausts atbalsts konservatīvām vērtībām (piemēram, ģimenei), kas, balstoties teorētiskajos pieņēmumos, skaidrojams ar auditorijas gaidu apmierināšanu, proti, medijs tiecas atbalstīt tās vērtības, kas varētu sakrist ar tā auditorijas gaidām un, ņemot vērā, ka *la.lv* sevi definē kā demokrātisku, nacionāli konservatīvu mediju, šī pozīcija ietekmē arī aborta debašu atainojumu publikāciju saturā.

Aplūkojot publikāciju vizuālo papildinājumu, konstatēts, ka vairumam materiālu (9) pievienotas fotogrāfijas, un ar to palīdzību notiek diezgan atklāta *spiešana* uz lasītāja jūtām, jo izmantoti attēli ar emocionāli piesātinātu vēstījumu, rādot, piemēram, lielus nedzimušu embriju attēlus, kas vizuāli pastiprina un apliecina publikācijās dominējošo saturisko pozīciju, uz problēmu raugoties vairāk no nedzimušā bērna tiesību perspektīvas (*par-dzīvību* pozīcijas).

Analizējot publikācijās izplatītākos argumentus, redzams, ka ziņās, kā to paredz šāds formāts, sniegti samērā korekti, neitrāli viedokļi vai faktoloģiska informācija, savukārt viedokļrakstos biežāk parādās radikālas, konkrētu pozīciju atbalstošas metaforas vai izteikumi, piemēram, aborts kā slepkavība, kas liecina par viedokļu polarizācijas iezīmēm. Izplatītākie argumenti un tēmas uzsvērtie aspekti strukturēti shēmā (sk. 7.2. att.):

- ❖ **nogalināts tiek bērns**, nevis kāds mistisks auglis
- ❖ vai neplānots **bērns ir sociāls sastrutojums** un kā strutojošu zobu viņu vajag izraut?
- ❖ abortā netiek likvidēts audzējs, bet **iznīcināts cilvēks**.
- ❖ **bezpaldzīgas būtnes** nogalināšana
- ❖ Vai tas, ka **gabalos tiek saplosīta** trešā daļa bērnu, neizraisa nekādu diskomfortu?
- ❖ Bērnam ir tiesības dzīvot

7.2.att. Izplatītāko argumentu shēma *la.lv* publikācijās

Redzams, ka *par-dzīvību* biedri embriju kā jaunu dzīvību uztver kopš ieņemšanas brīža, to saucot par bērnu, cilvēku, bezpaldzīgu būtni un par abortu biežāk runājot radikāli, to saistot ar slepkavību, iznīcināšanu, savukārt *par-izvēli* grupai piederīgi uzsver sievietes izvēles tiesības, kuras nedrīkst ierobežot valsts vai atsevišķi politiķi. Tāpat tiek apzināti cēloņi, kas sievietei liek izšķirties par abortu, secinot, ka tie visbiežāk meklējami sociālajos un ekonomiskajos faktoros, tāpēc grozījumi likumāproblēmu neatrisinās.

7.1.2. *La.lv* komentāru sleju analīzes rezultāti

Kā minēts iepriekš, *la.lv* bijis portāls ar vismazāko komentētāju aktivitāti, jo par visām 13 publikācijām kopumā saņemti tikai 45 komentāri; 5 publikācijām nav pievienots neviens komentārs, savukārt salīdzinoši biežāk komentēti viedokļraksti, kas varētu tikt skaidrots ar lasītāju vēlmi atbalstīt vai apstrīdēt publikācijā pausto viedokli, kas skaidri definē *par-dzīvību* vai *par-izvēli* pozīciju. Veiktā analīze nesniedz liecības par viedokļu radikalitātes pieaugumu laika gaitā vai polarizācijas efektu pastiprināšanos, tēmu attīstot, jo, pirmkārt, komentāru skaits nekļūst lielāks, bet ir nevienmērīgi sadalīts visā analizētajā periodā, otrkārt, to saturs ir relatīvi nemainīgs, proti, skatot laika griezumā, tie nekļūst izteikti radikālāki vai mērenāki.

Vērtējot komentāros pausto nostāju aborta jautājumā, redzams, ka *par-dzīvību* un *par-izvēli* grupu viedokļu proporcionālais sadalījums ir diezgan līdzvērtīgs, jo, ar kontentanalīzes palīdzību strukturējot komentārus piecās iepriekš definētajās kategorijās, iegūti šādi rezultāti: komentāri radikāli *par-dzīvību* – 8, *par-dzīvību* – 13, citi – 11, *par-izvēli* – 13, radikāli *par-*

izvēli – 1 komentārs (Sk. 3. pielikumu), kas gan atklāj, ka komentāru slejās nedaudz biežāk atbalstīta *par-dzīvību* pozīcija, kas saskan ar *la.lv* publikāciju saturā pārstāvēto pozīciju.

Jāuzsver, ka svarīgākā atšķirība novērojama abu grupu lietoto argumentu radikalitātes pakāpē, proti, ja, *par-izvēli* grupas biedru komentāri biežāk ir mēreni, norādot, ka sievietei noteikti jā saglabā izvēles tiesības, taču aborts ir smaga problēma, kurai jāmeklē risinājums, *par-dzīvību* grupas biedri savos komentāros nereti ir asi, abortu vērtējot tikai *melns-balts* kategorijā un skarbi nosodot tā veikšanu, ko ilustrē šis komentārs:

*„Aborti ir vēl nedzimuša bērna nogalināšana. Aborti – tā ir aisberga redzamā daļa. Kamēr nemainīsim morālo vērtību kārtību, tikmēr nav ko gaidīt citus rezultātus.”¹³⁰**

LA.lv komentāru sleju analizē apstiprinās viens no iepriekš aplūkotajiem teorētiskajiem pieņēmumiem – indivīdi izmanto iespēju komunicēt interneta vidē, lai drīzāk argumentētu savu viedokli un strīdētos/diskutētu ar pretējās puses biedriem, nevis izteiktu piekrišanu savai iekšgrupai (sk. nodaļu 4.2.), jo *la.lv* komentāru slejās biežāk notiek atbildēšana ārgrupas biedram, retāk – pausta izteikta piekrišana savai iekšgrupai piederošajam. Savukārt abu diskusijā iesaistīto pušu viedokļos saskatāmo radikalitāti un strikto pozīciju apliecina šis piemērs, kurā pieļauta vien stringra *par* vai *pret* pozīcija:

*„Par dzīvību” apoloģētie uzskata, ka sieviete, kuras olšūna savienojusies ar spermatozoīdu, vairs nav rīcībspējīga. Vēl vairāk, sieviete laulībā vairs nav tiesīga lemt par savu ķermeni, vajadzīga vīra atļauja. Izklusās pēc viduslaikiem? Nekā - tas notiek tepat, Latvijā, Saeimā, Demogrāfijas apakškomisijā.. Viduslaiki iet bekot, salīdzinot ar Rožkalna, Bremzes, Magazeinas un Irbes uzvērpto kampaņu (it kā cēlu mērķu vārdā), ko finansē globālie pro-life aktīvisti. Atveriet acis - Latvijā ir 21. gadsimts!”¹³¹ (*par-izvēli* pozīcija) vs.*

*„Aizgājēji nebūt nebija eksperti, bet gan ideologizējušies slepkavnieki, kam svarīgi par katru cenu ieviest masveida abortus. Dzīvības saglabāšanas jautājumā kompromisi nav iespējami principā. Vai nu esam PAR dzīvību, vai esam pret. Viduspozīcija nevar pastāvēt. Iespējami tikai divi varianti – jā vai nē. Aizgājēji, papardnieki ir kategoriski dzīvības apkarotāji, slimi cilvēki.”¹³² (*par-dzīvību* pozīcija)*

Apkopojot iegūtos datus, konstatēts, ka komentāru saturs kopumā drīzāk bijis mērens, ar dažiem radikālu viedokļu izņēmumiem; tāpat novērojamas iekšgrupu/ārgrupu biedru debates, kas gan nav vērtējamās kā izteikti agresīvas vai naidu kurinošas. Tomēr vēlreiz uzsverams, ka komentāru skaits ir neliels, tāpēc grūti izteiktu pietiekami reprezentatīvus

¹³⁰ Maksimovs, M. (2013, 26. febr.). Aborti ir vēl nedzimuša bērna nogalināšana [lasītāja komentārs]. *La.lv*. Sk. 2013. 5. apr.: <http://bit.ly/10AE1kR>

¹³¹ Ar saknēm Vidzemē. (2012, 1. okt.). Sorosa pirksts? [lasītāja komentārs]. *La.lv*. Sk. 2013. 5. apr.: <http://bit.ly/13Zed2p>

¹³² Ko tu žēloties. (2012, 2. okt.). Aizgājēji nebūt nebija eksperti [lasītāja komentārs]. *La.lv*. Sk. 2013. 5. apr.: <http://bit.ly/13Zed2p>

spriedumus par *vidējāla.lv* lietotāja pozīciju šajā sensitīvajā jautājumā, taču analīze norāda uz portālā izskanējušo viedokļu tendencēm, kas ļauj novērtēt tajā dominējošo nostāju.

7.2. Portāla *nra.lv* analīze

7.2.1. Aborta debašu atainojums *nra.lv* publikācijās

Portālā *nra.lv* 10 mēnešu aplūkotajā laika periodā kopumā atrodamas 23 publikācijas par aborta tēmu, kas, salīdzinot ar citiem portāliem, uzskatāms par vidēju rādītāju un norāda, ka portāls *nra.lv* ir sekojis līdzīgai debašu attīstībai – sākotnēji problēmai uzmanība pastiprināti pievērsta jūnijā, kad izskanējuši pirmie nopietnie rosinājumi likuma izmaiņām, pēc tam katru nākamo mēnesi līdz oktobrim lasītājiem piedāvāti vismaz 1 – 2 materiāli par notikumu attīstību un, līdzīgi kā portālā *la.lv*, debatēm vislielākā publicitāte piešķirta oktobrī, kad tās kļūst sakāpinātas aborta darba grupas šķelšanas rezultātā. (Skat. 4. pielikumu.)

Publikācijas autors vairumā gadījumu bijusi sieviete (65%) vai dzimuma aspektā neidentificējams autors (35%), taču nevienu materiālu nav veidojis vīrietis, kas varētu tikt saistīts ar pārliecību, ka uz aborta jautājumu jāraugās galvenokārt no sievietes pozīcijām, ne – vīrieša priekšstatiem.

Pēc publikācijas veida izteikti dominē ziņas (17 materiāli), papildus piedāvāti 3 viedokļraksti un 3 intervijas, kurās aborts ir tikai viena no pārspriestajām tēmām, līdz ar to portālā netiek piedāvāts plašs dažādu ekspertu skatījums uz problēmu, drīzāk sniegta faktoloģiska informācija par debašu attīstību pēc rosinātajiem grozījumiem. Ziņu formāts paredz abu notikumā iesaistīto pušu viedokļu atspoguļošanu, kas ievērots *nra.lv* publikācijās, jo abu grupu biedru viedokļi piedāvāti 13 publikācijās, tikai *par-izvēli* – 6, tikai *par-dzīvību* – 3, neitrāli/citi viedokļi – 1 materiālā, kas liecina par samērā līdzsvarota balansa ievērošanu.

Neskatoties uz to, kā arī atšķirībā no portāla *la.lv*, *nra.lv* publikācijās vairāk pārstāvēta *par-izvēli* nostāja (48%), kamēr *par-dzīvību* pozīcija pausta tikai 22% materiālu, lai gan jāņem vērā, ka 30% gadījumu skaidru pozīciju nav bijis iespējams noteikt, (sk. 7.3.att.):

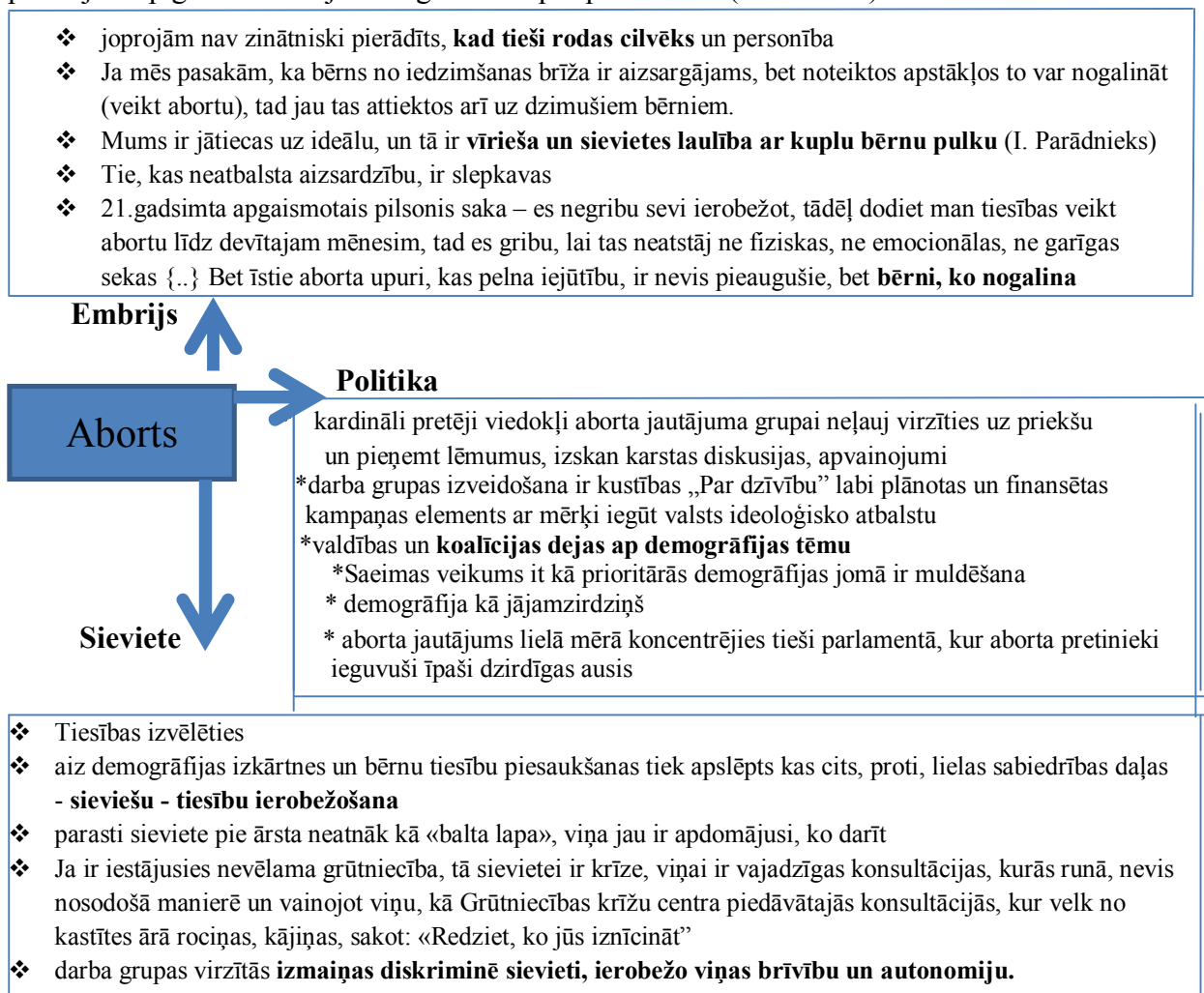

7.3.att. *Nra.lv* publikāciju saturiskā pozīcija

kas liecina, ka portāls tādējādi cenšas distancēties no striktas pozīcijas pārstāvēšanas, taču drīzāk pauž atbalstu liberālajai nostājai, kas paredz izvēles tiesību ievērošanu.

Fotogrāfijas pievienotas pusei publikāciju, taču tās vairumā gadījumu uztveramas kā materiāla ilustratīvais papildinājums (piemēram, pievienojot raksta galvenā personāža vai žurnālista fotogrāfiju), nevis īsteno slēptu, emocionālu nozīmju nesēja funkciju, kas novērojams citos portālos.

Analizējot publikācijās biežāk sastopamos argumentus, redzams, ka tajos uzsvērti vairāki diskusijas problemātiskie aspekti, piemēram, jautājums, kurā brīdī embrijs var sākt tikt uzskatīts par dzīvību, kā sabalansēt sievietes un bērna tiesības, nepieciešamība uzlabot demogrāfisko situāciju, taču bez skaidras pārlicības, kā to izdarīt u.c. argumenti, kas ir svarīgi, lai aborta diskusijas nepārvērstu tikai *par un pret* spēlē, bet domātu kompleksi. *Nra.lv* izteiktāk parādās arī ar politisko aspektu saistīti izteikumi, jo, kā minēts teorijā, sabiedrībā sensitīvi jautājumi ir veids, kā politiķiem ar mediju starpniecību izplatīt politiskos uzskatus un īstenot noteiktus mērķus, uz ko vērsta uzmanība arī dažās *nra.lv* publikācijās. Starppersonu pozīciju trāpīgāk raksturojošie argumenti apkopoti shēmā (sk. 7.4.att.):

7.4.att. Izplatītākie argumenti *nra.lv* publikācijās

7.2.2. *Nra.lv* komentāru slejas analīzes rezultāti

Nra.lv atlasītajām publikācijām kopumā pievienoti 389 komentāri, kas norāda uz lielāku lasītāju aktivitāti kā *la.lv*, taču, salīdzinot ar pārējiem analizētajiem portāliem, uzskatāma par samērā zemu lasītāju iesaisti viedokļa paušanā. Konstatēts, ka ļoti liels komentāru skaits, proti, 227 jeb 58% no kopējā skaita, bijuši pievienoti *ne pa tēmu*, kas norāda, ka gandrīz puse *nra.lv* lasītāju nav vēlējušies vai nespēj par šo tēmu runāt adekvāti, argumentēti, kas gan nav uzskatāms par atsevišķu izņēmumu, bet izteikti pamanāmu tendenci visu analizēto portālu komentāru slejās. Vērtējot komentāru skaitu laika griezumā, redzams, ka sākumā publikācijām pievienoti vien dažī vai neviens komentārs, taču to skaits pamazām strauji audzis, vislielāko apjomu sasniedzot oktobrī (piemēram, vairāk kā 100 komentāri pie 15. oktobra ziņas par Eiropas Parlamenta pārmetumiem Latvijai aborta jautājumā), kas saskan ar periodu, kad šī tēma visintensīvāk aplūkota portālā, kas ļauj izteikt spriedumu, ka problēmjautājuma vairākkārtēja aplūkošana īsā laika periodā var veicināt lasītāju iesaistes pakāpes pieaugumu. Tiklīdz publikāciju skaits portālā samazinājies, arī komentāru skaits kļuvis mazāks, lai gan nav sasniedzis sākotnēji minimālo apjomu.

Pēc komentāru sadalīšanas kategorijās redzams, ka tajos, tāpat kā *nra.lv* publikācijās kopumā, mazliet biežāk pausta *par-izvēli* nostāja, lai gan šis pārsvars ir neliels: komentāri radikāli *par-dzīvību* – 16, *par-dzīvību* – 57, citi – 227, *par-izvēli* – 88, radikāli *par-izvēli* – 9. (skat 5. pielikumu.) Ja *la.lv* komentētāju viedokļi biežāk bijuši mēreni, portālā *nra.lv* vērojams radikalitātes pakāpes pieaugums, pie tam, no abu grupu biedru puses, lai gan *par-dzīvību* grupai piederīgie joprojām izmanto daudz asākus izteikumus, emocionāli lādētus un spēcīgus vārdus, piemēram, aborts kā iznīcība, nāves ideoloģija, kamēr *par-izvēli* grupa atzīst, ka aborts nav normāla parādība, taču sieviešu izvēles tiesības nedrīkst ierobežot. *Par-dzīvību* grupas izteikumos dažkārt aborts pielīdzināts holokaustam, kas kā viens no izplatītākajiem aborta diskursiem atklājies arī teorētiskajā daļā aplūkotajā pētījumā (4.3. nodaļa).

Daudz saspringtākas ir kļuvušas iekšgrupu un ārgrupu virtuālās debates, regulāri notiek vēršanas pret vai asa atbildēšana ārgrupas biedram, un starpgrupu attiecības kopumā ir saspīlētas, reizēm – personiski uzbrūkošas, ko apliecina šie komentāri:

„Kāda dubultā morāle te spiežas laukā! Mēs varam nogalināt nedzimušu bērnu, bet nedrīkstam nogalināt visus komā guļošos, kaut arī viņiem, tāpat kā nedzimušajiem, nav nekādu spēju runāt un spriest.. Mēs uztraucamies, ka sievietei nebūs līdzekļu, par kuriem uzturēt bērnu, bet nedodam viņai iespēju bērnu "pārdot" uz ārzemēm neauglīgiem

pāriem. Mēs labāk viņus atdodam slimnīcas morga miskastei, nevis svešiem cilvēkiem audzināšanā."¹³³ (par-dzīvību pozīcija) vs.

„Tu vienkārši esi stulba! Regulē savu pakaļu un nejaucies citu cilvēku tiesībās! Bērna dzīve sākas no piedzimšanas brīža, ir skaidri un gaiši reglamentēti laiki, līdz kurai grūtniecības nedēļai drīkst veikt abortu. Politikiem nav nekādu tiesību maisīties. Parādnieks būtu labāk nodarbojies ar valsts sakārtošanu."¹³⁴ (par-izvēli pozīcija)

Komentāru sadaļā, tāpat kā publikācijās, tiek aktualizēts arī politiskais aborta debašu aspekts, visbiežāk vēršoties pret I. Parādnieku un viņu saucot par politiskā populisma īstenotāju. Lielā daļā komentāru spriests nevis par problēmu, bet Parādnieka politisko darbību vai personību, vairumā gadījumu rupji komentējot politiķa personisko dzīvi, piemēram: „*Nevis Parādniekam būs lemt par aborta laiku, bet mediķiem. Ja viņš spēj ne tikai apsēklot Latviju, bet arī uzturēt, tas ir apsveicami, bet ne visiem ir tādas vēlmes.*"¹³⁵

Apkopojot komentāru analīzē novērojamās tendences, redzams, ka kopumā *nra.lv* lasītāji savos komentāros bieži asi vēršas pret ārgrupas biedru uzskatiem, dažkārt pauž piekrišanu savas iekšgrupas biedriem, tādējādi pastiprinot savas pozīcijas noturīgumu, uz aborta debatēm raugās no dažādām perspektīvām, taču bieži runā nevis par problēmu, bet citām, nesaistītām lietām vai apspriež Parādnieka kā iniciatīvas rosinātāja darbības, izsakot atbalstu vai biežāk – viņu nosodot un rupji apvainojot.

7.3. Diena.lv analīze

7.3.1. Aborta debašu atainojums *diena.lv* publikācijās

Diena.lv kļuvis par portālu ar lielāko aborta tēmai veltīto publikāciju skaitu, jo 10 mēnešu periodā publicēti 37 raksti par šo jautājumu, kas nozīmē, ka medijs to ir uzskatījis par būtisku problēmjautājumu, kuram jāpievērš sabiedrības uzmanība, tāpēc tēma kā viena no prioritātēm iekļauta portāla dienas kārtībā. Visintensīvākā publicitāte problēmai piešķirta jūnijā, kad publicēta vairāk kā trešdaļa (13) materiālu, vienas dienas laikā dažkārt aktualizējot pat divas ziņas, tādējādi operatīvi reaģējot uz Parādnieka rosināto grozījumu būtību un vērtējot tos no dažādu ekspertu puses. Atšķirībā no pārējiem portāliem, periodā līdz pat šī gada martam pilnīgi katrā mēnesī atrodama vismaz viena publikācija par šo tēmu, kas norāda, ka medijs turpinājis sekot līdzīti būtiskākajiem notikumiem aborta kontekstā un par problēmu nepārtraukti atgādinājis saviem lasītājiem. (Sk. 6. pielikumu) Tāpat *diena.lv* vērtēta rudenī

¹³³ Luta. (2012, 3. okt.). Kāda dubulta morāle te spiežas laukā! [lasītāja komentārs]. *Nra.lv*. Sk. 2013. 5. apr.: <http://bit.ly/10Irfxe>

¹³⁴ Aivis. (2012, 4. okt.). Tu vienkārši esi stulba! [lasītāja komentārs]. *Nra.lv*. Sk. 2013. 5. apr.: <http://bit.ly/10Irfxe>

¹³⁵ Nuchs. (2012, 16. aug.). Nevis Parādniekam būs lemt par aborta laiku, bet mediķiem [lasītāja komentārs]. *Nra.lv*. Sk. 2013. 5. apr.: <http://bit.ly/118gcx9>

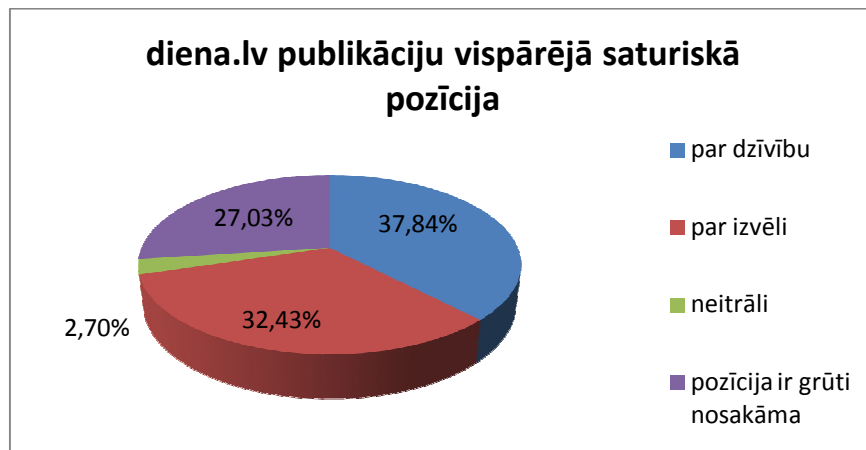
notikusī akcija „*Par dzīvību*”, kura ir guvusi minimālu publicitāti citos portālos vai nav tikusi aplūkota nemaz, kas ļauj secināt, ka notikumu aptvērumā, kas apkopo visus svarīgākos aborta diskusijas posmus kopš jūnija, *diena.lv* ir informācijas līderis.

Publikāciju autors visbiežāk bijusi sieviete (13) – *diena.lv* žurnāliste vai attiecīgās nozares eksperte, 10 gadījumos kā autors identificēta *diena.lv* redakcija, 8 materiālu autors bijusi ziņu aģentūra un tikpat daudzos gadījumos ziņu veidojis vīrietis, kas vērtējams pozitīvi, jo medijs ļāvis izteikties abu dzimumu pārstāvjiem. Redzams, ka portāls *diena.lv* centies piedāvāt pats savu unikālo saturu, salīdzinoši reti izmantojot jau gatavus ziņu aģentūru materiālus, kuri dominējuši dažos no citiem aplūkotajiem portāliem, tāpēc šajā gadījumā medija skatījums veidots, kombinējot ziņu aģentūru informāciju ar dažādu viedokļu piedāvāšanu, uzrunājot gan žurnālistus, gan ekspertus, gan publicējot lasītāja pārdomas (tās paustas blogam līdzīgā formātā), kas nav ticis īstenots nevienā no pārējiem portāliem.

Šāds autoru sadalījums loģiski atspoguļojas publikāciju veida proporcionālajā sadalījumā, proti, portālā ziņas (23) kombinētas ar viedokļrakstiem (14), tāpēc, ja ziņu veidošanā *diena.lv* ievērojusi principu, ka medijam tajās jādistancējas no striktas pozīcijas vai noteikta viedokļa atbalsta, piedāvājot visu iesaistīto pušu pieņēmumus, viedokļraksta formāts ļauj indivīdam paust savus personiskos uzskatus, ko darījuši gan paši žurnālisti, piemēram, Ivars Āboliņš, kas vairāku iemeslu dēļ vairāk sliecas atbalstīt *par-dzīvību* pozīciju, gan dažādu nozaru eksperti, kas problēmu vērtējuši no savas personiskās vai profesionālās pozīcijas.

Kategorijās strukturējot to grupu pārstāvjus, kuru viedokļi parādās publikācijās, konstatēts, ka 12 materiālos piedāvāti abu pušu viedokļi, 7 – tikai *par-dzīvību*, 14 – tikai *par-izvēli* grupas viedoklis, savukārt citi/neitrāli runātāji veidojuši 4 publikācijas. Šajā aspektā redzams, ka divreiz biežāk medijs ļāvis izteikties *par-izvēli* grupas pārstāvim, kas rada nelielu disbalansu visu grupu vienlīdzīgā viedokļu atspoguļojumā, tomēr kopumā pietiekamā apjomā reprezentēti abu pušu viedokļi.

Neskatoties uz biežāku *par-izvēles* grupas biedra viedokļa atspoguļojumu medija publikāciju saturā, kopējā to vispārējā saturiskā pozīcija nav strikti nosakāma, jo gandrīz vienlīdzīgā apjomā novērojams gan *par-dzīvību*, gan *par-izvēli* pozīcijas apskats, nelielu dominanci pat piešķirot *par-dzīvību* nostājai. (Skat. 7.5.att.). Lai gan tā pārstāvēta mazliet biežāk, kopumā publikāciju saturā ievērots balanss, lasītājam „neuzspiežot” konkrētu nostāju un ļaujot individuāli interpretēt abu pušu izteikumus.

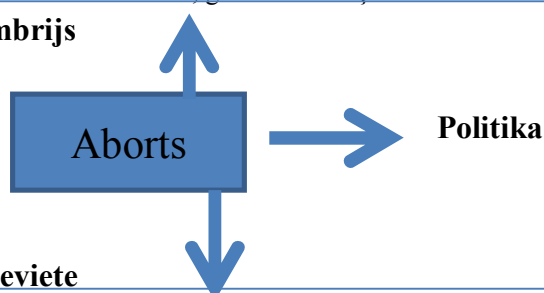
7.5.att. *Diena.lv* publikāciju saturiskā pozīcija

Fotogrāfijas pievienotas 34 jeb 92% publikāciju, taču tās netiek izmantotas kā papildu rāmējuma elements, jo vairākums (23) ir neitrālas un pilda informatīvu funkciju, atainojot personu, kuras viedoklis pausts publikācijā. Parējās fotogrāfijās iekļauts kāds ar abortu saistīts elements, piemēram, mazu embriju attēls, taču fotogrāfijas nav šokējošas vai nepatīkamas.

Argumentu ziņā *diena.lv*, līdzīgi kā vēlāk darbā aplūkotais portāls *delfi.lv*, piedāvājis plašāko abu grupu viedokļu un uzskatu spektru, aborta problēmu skaidrojot no likumdošanas, medicīnas, ekonomikas un morāles pozīcijām, vērtējot rosināto grozījumu radītās sekas un piedāvājot alternatīvus, mazāk striktus risinājumus, kas varētu uzlabot situāciju. Ja ziņās atspoguļotie argumenti ir mēreni, bieži piedāvājot, piemēram, faktoloģisku informāciju, viedokļrakstos nereti parādās emocionāli spriedumi, metaforas, kurās pausta daudz radikālāka pozīcija. Jau publikāciju saturā novērojams iekšgrupu un ārgrupu biedru diskusiju aizsākums, piemēram, viedokļraksta veidā atbildot uz ārgrupas biedra argumentiem, kas portālā parādījušies iepriekš. Izplatītākie publikācijās konstatētie izteikumi apkopoti shēmā (7.6.att):

- ❖ Auglis nav uzlūkojams tikai kā sievietes ķermeņa daļa, tā ir **bioloģiski unikāla cilvēciska būtne**, kas aug sievietes ķermenī
- ❖ aborts ir slepkavība...ne mēs dzīvību devām, ne mums to būs atņemt, bet atļaujamies nogalināt 10.5 tūkstošus cilvēciņu gadā, nedodot pat iespēju tiem teikt pēdējo vārdu. (A. Grunde)
- ❖ Ja no desmit cilvēkiem viens sadzirdēs, un **viens bērns piedzims**, vai ar to mums ir par maz?
- ❖ Kaut kas, kas nav cilvēks, nekļūst par cilvēku, kļūstot vecākam un lielākam. Cilvēks ir cilvēks jau no paša sākuma. **Tiesības dzīvot nepalielinās ar vecumu** un auguma izmēru, citādi maziem bērniem un pusaudžiem būtu mazāk tiesību dzīvot, nekā pieaugušajiem
- ❖ Latvijā uz pasaules fona ir izteikti liberāls abortu regulējums, kas sievietei dod neierobežotas privilēģijas lemt par cita cilvēka dzīvību. Rodas jautājums – kas ir “ikviens”, “katrs cilvēks”, “persona”, “bērns”? No kura brīža apaugļotu olšūnu var uzskatīt par bērnu jeb potenciālu cilvēku?
- ❖ Vēl krāšņāka ir situācija, kad diskusijās tiek piesaukta Dieva griba. Mēs zinām, ko Viņš domā par bērnu audzināšanu, ģimenes modeļiem utt.

Embrijs

* NA šobrīd meklē sev nišu un konservatīvais virziens ir tas, kur viņi pārbauda iespējas
 *Saeimas sēdi, iespējams, vajadzēs atcelt, jo tajā piedalīsies vien divi deputāti, kuri pārstāv radikālu, aborta ierobežojumus atbalstošu viedokli

Sieviete

- ❖ grūtniecības pārtraukšanas veikšanas ierobežošana ir sievietes cilvēktiesību jautājums
- ❖ Nav pareizi runāt par abortiem kā par demogrāfisko problēmu sastāvdaļu, jo **sieviete nav dzemdēšanas mašīna un bērnu ražošanas rīks**.
- ❖ Aiz katra aborta ir kāds skumjš stāsts, jo pietrūcis informācijas un palīdzības no savu mīļo puses. Arī valsts līdz šim nav sniegusi vajadzīgo atbalstu sievietei un ģimenei, kas nonākusi krīzē. Gala rezultātā viņa nereti paliek viena ar vēl nedzimušo dzīvībiņu zem sirds, pieņemot smago lēmumu, spiesta iet pret savu sirdsapziņu.
- ❖ ja reiz cilvēks bija tik drosmīgs, lai bērnu ieņemtu, viņam vajadzētu būt tik drosmīgam, lai audzinātu.
- ❖ Šī jautājuma patiesā būtība: abortu aizliegums, kas nenovēršami palielinātu gan mātes mirstību, gan nelegāli veiktu (kriminālo) abortu skaitu

7.6.att. Izplatītākie argumenti *diena.lv* publikācijās

7.3.2. *Diena.lv* komentāru sleju analīzes rezultāti

Diena.lv bijis portāls ar otro lielāko komentāru kopskaitu – 2138 komentāriem, kas, salīdzinot ar pārējo laikrakstu elektroniskajām versijām, liecina par ļoti augstu lasītāju iesaisti sava viedokļa paušanā par aborta problēmu, kas viņiem šķiet nopietnas diskusijas vērtā. Vislielākais komentāru skaits (328) ir pie pirmās atlasītās ziņas par plānotajiem ierobežojumiem likumdošanā, tāpēc augsto komentētāju aktivitāti var skaidrot ar vēlmi paust savu viedokli par Parādnieka iniciatīvu, kas pirmo reizi pilnā mērā tiek iztirzāta rakstā. Turpmākajām publikācijām pievienoto komentāru skaits ir neviendabīgi sadalīts, lasītāju aktivitāte ir cikliska, taču visaktīvāk (vairāk kā 100 komentāros) tiek komentēti tie notikumi, kas būtiski ietekmējuši diskusijas attīstību, proti, Parādnieka rīcība, Saeimas sēdes laikā dalot embriju figūriņas, aborta grupas šķelšanās oktobrī, akcijas „Par dzīvību” īstenotās aktivitātes, Seržanta rosinājums atbalstīt nedzimuša bērna tiesības, kā arī aktīvi apspriests arhibīskapa

Jāņa Vanaga viedokļraksts ar izteiktiem *par-dzīvību* pozīcijas argumentiem, ko lielākā daļa komentētāju konkrētā raksta ietvaros atbalsta.

Ja *diena.lv* publikāciju saturā nav iespējams konstatēt spēcīgu atbalstu kādai no pusēm, tās nostāju apzināti izceļot vairāk, komentāru sadalījums grupās parāda, ka komentāru slejās vairāk dominē *par-izvēli* pozīcija, kurai ir pārsvars pār *par-dzīvību* nostāju. (Komentāru sadalījums: radikāli *par-dzīvību* – 147, *par-dzīvību* – 276, citi – 1168, *par-izvēli* – 475, radikāli *par-izvēli* – 61; sk. 7. pielikumu). Redzams, ka *par-dzīvību* grupas biedru paustie viedokļi joprojām ir krasāki un radikāli, kamēr izvēli atbalstošie savos uzskatos ir mērenāki. *Par-dzīvību* grupas biedru retorikā visbiežāk izmantotajiem vārdiem, raksturojot abortu, kļuvusi slepkavība, noziegums, iznīcināšana; tāpat izmantoti salīdzinājumi ar nacismu, un ik pa brīdim atkārtota nāves civilizācijas vai nāves kultūras metafora:

„Izdevīguma dēļ arī nacisti nogalināja nepilnvērtīgos un slimos, lika sterilizēt nepilnvērtīgās tautas, garīgi slimos utt! Liberāļi faktiski atkārtoti NACISTU argumentus - nezinātnisko nacistu mācību - eigēniku, kuras būtība ir iejaukties dabas kārtība un izlemt - kuram būs dzīvot, kuram mirt! BET NĀVES civilizācijai nav nākotnes.”¹³⁶

Savukārt *par-izvēli* piederīgie nemitīgi uzsver sievietes izvēles tiesības un uzskata, ka grozījumi likumdošanā situāciju neuzlabos, vēl vairāk – tikai uzkurinās sabiedrību, to šķelot.

Pie pirmajām publikācijām nav novērojama aktīva savstarpējā komunikācija, komentētāji drīzāk izsakās par tēmu, pauž savas emocijas, pamazām dibina sociālo kontaktu ar citiem, kā arī nostiprina savu sociālo pozīciju (tā ir salīdzinoši asa, radikāla), kas, saskaņā ar teoriju, ir galvenie iemesli tam, kāpēc cilvēki lasa un komentē ziņas par kritiskiem un kontraversāliem jautājumiem.¹³⁷ Skatot komentārus no starpgrupu konflikta perspektīvas, tēmai attīstoties, vērojama tendence, ka indivīdi retāk atbild savas iekšgrupas biedriem, taču daudz biežāk apstrīd, personiski apvaino vai noniecina ārgrupas biedru viedokļus:

„Te parādās vīrieša tikai kā sēklu sējēja filozofija. Sieviete tiek pazemota, padarīta par dzemdēšanas mašīnu, kamēr pats sējējs jau "aplaimo" citu dāmu. Tagad vēl ar likumu to jāapstiprina Saeimā. Piebildei! Esmu uzaudzinājusi 3 bērnus, un nu jau 5 mazbērni”¹³⁸ vs. atbilde: *„tādām abortu ālavām jau bērni nemēdz būt. Tie parasti tiek nogalināti pirms dzimšanas.”¹³⁹*

¹³⁶ Informācija. (2012, 18. jūn.). Lai kā uztrauktos tie, kas neko negrib mainīt Latvijā. [lasītāja komentārs]. *Diena.lv*. Sk. 2013. 6.apr.: <http://bit.ly/18zys7U>

¹³⁷ Boyd, D., Yardi, S. (2010). *Dynamic Debates*. Retrieved December 28, 2012 from: <http://www.danah.org/papers/2010/BSTS-TwitterPolarization.pdf>

¹³⁸ 2 bērnu māmiņai. (2012, 13. jūn.). Paldies! Tās ir arī manas domas. [lasītāja komentārs]. *Diena.lv*. Sk. 2013. 6. apr.: <http://bit.ly/KDWsZp>

¹³⁹ Sadistei, kas melo, ka ir 2 bērnu māmiņa. (2012, 13. jūn.) Tādai abortu ālavai bērni nevar būt. [lasītāja komentārs]. *Diena.lv*. Sk. 2013. 6. apr.: <http://bit.ly/KDWsZp>

Komentāru analīzē novērojams, ka tajos bieži diskutēts nevis par abortu, bet kritizētas personas, kas rakstā paudušas savu viedokli. Lielākais virtuālais uzbrukums vērsts pret Parādnieku: „*āksts paliek āksts*”, „*apsēklotājs ērzelis*”, „*Paradnieks is a person with IQ below Latvian average level*”, „*Parādnieks pēc definīcijas ir fašists. Ko viņš zina par medicīnu?*” u.c., lai gan ir arī aktīvi komentētāji, kas Parādnieku slavē par ieguldījumu morālo vērtību pārvērtēšanā sabiedrībā. Kritizēti tiek arī citi, piemēram, Aldis Grunde, kurš pauž atbalstu Parādniekam (piekrišana iekšgrupai) un viedokļrakstā pārstāv izteiktu pret abortiem vērstu pozīciju: „*aborts-cilvēkbērna saraušana gabalos, kuru veic Hipokrāta zvērestu nodevis, par nodokļu maksātāju naudu izskolots diplomēts ārsts ar valsts svētību.*”¹⁴⁰ Savukārt komentāru slejā ļoti daudzi atbalsta L. Cipules viedokli, to atzīstot par līdz šim saprātīgāko, un tam tiek piedāvāts speciāls apzīmējums – toleranti konservatīvā pozīcija, kas atzīst nepieciešamību risināt situāciju, taču neliedzot sievietei izvēles tiesības, kas, iespējams, būtu kompromiss, uz ko tiekties abām diskusijā iesaistītajām grupām.

No analīzes viedokļa daudzveidīgās un saturīgākās ir sākotnējo publikāciju komentāru slejas, jo tajās debates tiek aplūkotas no dažādiem aspektiem, indivīdi cenšas piedāvāt atbilstošus situācijas risinājumus un izceļ vairākus būtiskus tēmas aspektus, piemēram, vīrieša atbildību, taču tālākajos komentāros vieni un tie paši izteikumi tiek *malti uz rinķi*, kļūst redzami daži abu pušu aktīvisti, kas iesaistās katra raksta komentēšanā, un starp viņiem notiek neproduktīva komunikācija, piemēram, vairāku komentāru garumā tiek apspriesta Hitlera ģimene, meklējot atbildi uz jautājumu, vai viņš tajā juties laimīgs.

Arī šī portāla komentāru analīze liek izdarīt secinājumu, ka par tik komplicētām tēmām kā aborts nevajadzētu runāt tikai no *par* vai *pret* pozīcijām, jo šāda kategorizācija neveicina produktīvas diskusijas attīstību: „*Nu nevar par tik sensitīvām tēmām dragāt kā ar bruģa blietētāju! Pēc principa – abortu izdarīji esi slepkavniece(ks). Ir dažādas dzīves situācijas, dažāda to uztvere. var jau balts/melns kategorijās aizliegt abortu un pateikt, redz, kā poļi/lietuvieši iztiek.*”¹⁴¹

7.4. Apollo.lv analīze

7.4.1. Aborta debašu atainojums apollo.lv publikācijās

Kopumā turpmākai analīzei atlasītas 13 *apollo.lv* publikācijas par aborta tēmu, kas ir salīdzinoši zems rādītājs, tāpēc mēs šaubas, vai iepriekš minēto apstākļu dēļ, kuru rezultātā publikāciju meklēšana notikusi caur *google.lv*, iegūti visi izvēlētajā laika periodā publicētie

¹⁴⁰ Grunde, A. (2012, 12. jūn.). Kāpēc abortu baidāties saukt īsajā vārdā? *Diena.lv*. Sk. 2013, 9. martā: <http://www.diena.lv/latvija/viedokli/grunde-kapec-baidamies-nosaukt-abortu-isaia-varda-13952227>

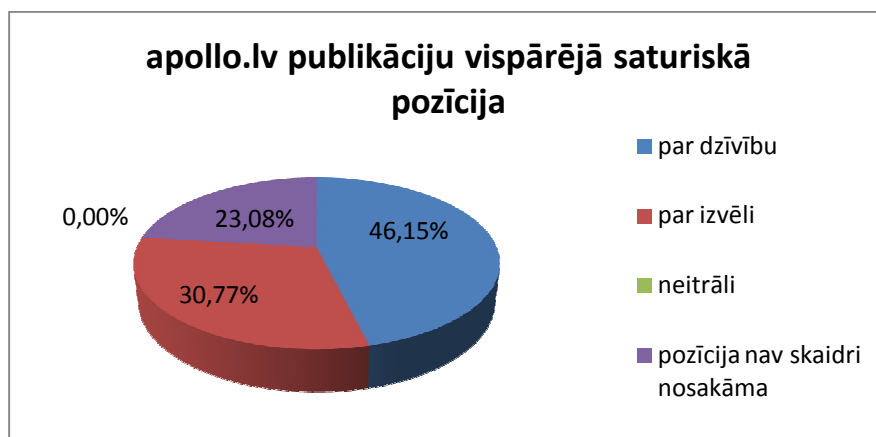
¹⁴¹ Puaru. (2012, 18. jūn.). Nu nevar par tik sensitīvām tēmām dragāt kā ar bruģa blietētāju! [lasītāja komentārs]. *Diena.lv*. Sk. 2013. 6. apr.: <http://bit.ly/13mc3aV>

materiāli. Vislielākā publikāciju intensitāte *apollo.lv*, atšķirībā, piemēram, no portāliem *la.lv* un *nra.lv*, bijusi sākotnējā posmā, proti, jūnijā, kad sniegts ieskats gan rosinātājās izmaiņās, gan piedāvāti abu pušu pārstāvju viedokļraksti, kas pauduši atbalstu vai noliegumu šādai iniciatīvai, nākamajos mēnešos aborta jautājums reti iekļauts medija dienas kārtībā, un pie tā portāls atgriezies tikai novembrī, piedāvājot trīs publikācijas saistībā ar aborta ierobežojumu radītajām pārmaiņām. Interesanti, ka šajā gadījumā pilnībā neapstiprinās pieņēmums par publikāciju intensitātes pieaugumu korelācijā ar komentāru skaitu – neviena jūnija publikācija nav komentēta no lasītāju puses, kamēr nākamajos mēnešos komentāru skaits strauji audzis, lai gan aborts kā tēma portālā aplūkota reti. (Kontentanalīzes rezultātus sk. 8. pielikumā.)

Ziņu autors visbiežāk bijusi ziņu aģentūra vai pati redakcija kā kolektīvais autors (77% publikāciju), no kā loģiski izriet izplatītākais publikācijas veids – ziņas (9 publikācijas). Portālā piedāvāti arī trīs viedokļraksti un viena fotoreportāža no akcijas „Par dzīvību” norises vietas, kurā attēlotas nedzimušu embriju skulptūras, tādējādi ar emocionālu vizuālo vēstījumu mēģinot piesaistīt lasītāju uzmanību.

Lai gan portālā dominējošais publikāciju veids bijis ziņas, kurām objektivitātes kritērija dēļ būtu maksimāli jāatspoguļo abu pušu viedokļi, *apollo.lv* aborta jautājums brīžiem aplūkots vienpusēji, ko pierāda publikāciju pārstāvēto runātāju sadalījums: abu pušu viedokļi piedāvāti tikai 2 publikācijās, tikai *par-izvēli* – 4, tikai *par-dzīvību* – 6, citi viedokļi – 1 materiālā, līdz ar to neliels pārsvars dots *par-dzīvību* grupas runātājiem. Tomēr pozitīvi vērtējams, ka, piedāvājot *par-dzīvību* grupas biedra viedokli, nākamais raksts ir ar *par-izvēli* pārstāvi, tādējādi operatīvi reaģējot uz starpgrupu biedru attiecībām.

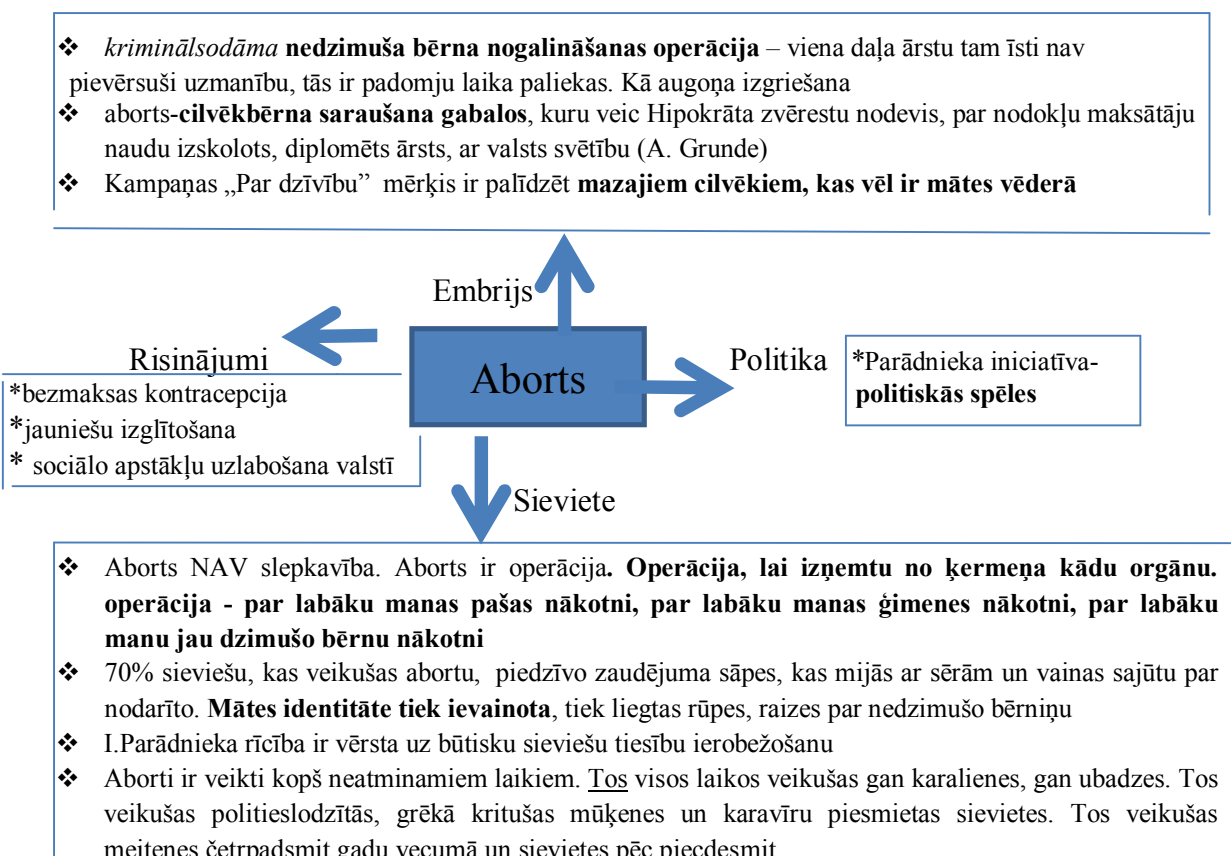
Publikācijās pārstāvēto grupu sadalījums ietekmējis arī to saturisko pozīciju, par medijā dominējošo padarot *par-dzīvību* nostāju (gandrīz pusē publikāciju), kas liecina par atbalstu konservatīvajai pozīcijai. 4 publikācijās dominējusi *par-izvēli* nostāja, savukārt 3 materiālos konkrētu pozīciju nav iespējams noteikt (sk. 7.7.att.):

7.7.att. *Apollo.lv* publikāciju saturiskā pozīcija

Pilnīgi visas publikācijas papildina fotogrāfijas, no kurām vairums ir ar emocionālo nokrāsu vai nepatīkamu elementu izmantojumu, piemēram, publicēti attēli ar nedzimušiem embrijiem, kuriem skaidri redzamas attīstījušās ķermeņa daļas, attēls ar mazu zēnu, kas glāsta grūtnieces vēderu u.c. fotogrāfijas, ar kuru palīdzību lasītājiem nodots papildu problēmas rāmējums, liekot aizdomāties galvenokārt par embrija/nedzimušā bērna pozīciju.

Publikācijās sastopamie argumenti ir līdzīgi citos portālos atrodamajiem; visbiežāk vērtēta ideja par obligātu izvēles apdomāšanas laika pagarināšanu lietderība, kas no vairāku ekspertu puses saistīta ar aborta veikšanas ierobežojumiem, kas var veicināt to aizliegumu, tāpat meklēti risinājumi, kā mazināt abortu skaitu, piemēram, ieviešot bezmaksas kontracepciju, kā pozitīvo piemēru minot Igauniju. *Par-dzīvību* grupa uzskata, ka grozījumi varētu uzlabot situāciju, kamēr otra puse norāda – tas nav risinājums, bet cīņa ar sekām. Novērojams, ka vairākās publikācijās lietotie argumenti ir krasi, radikāli un piesātināti ar emocionāliem aspektiem; izplatītākie argumenti apkopoti shēmā (sk. 7.8.att.):

7.8.att. Izplatītāko argumentu shēma *apollo.lv* publikācijās

7.4.2. *Apollo.lv* komentāru sleju analīzes rezultāti

Kopumā *apollo.lv* publikācijām pievienots 481 komentārs, taču to analīzes veikšanu un strukturēšanu apgrūtinājis fakts, ka 286 jeb 59% komentāru ir klasificējami kā „beztēmā esoši”, jo tajos tiek apspriests nevis aborts, bet, piemēram, tas, kāds ir labākais un garšīgākais

alus, tādējādi proporcionāli pret kopējo komentāru skaitu *apollo.lv* šis negatīvais rādītājs ir augstākais starp visiem analizētajiem portāliem. (Sk. 9. pielikumu)

Kā minēts iepriekš, pirmās sešas (46%) publikācijas nav komentētas vispār, pie tam, jāņem vērā, ka starp tām ir visi trīs viedokļraksti, kuros pausts spēcīgs atbalsts kādai no grupām, kam vajadzētu mudināt individuus izteikt savu viedokli, atbalstot vai nosodot publikācijā paustos uzskatus. Grūti izskaidrot, kādēļ *apollo.lv* lasītāji sākotnēji neizrāda nekādu aktivitāti, jo pakāpeniski komentāru skaits pieaug, sasniedzot vairāk kā 100 komentārus pie dažām oktobra un novembra publikācijām.

Publikācijās neproporcionāli reprezentēto *par-dzīvību* un *par-izvēli* grupas viedokļu atspoguļojumu pamanījuši daži komentētāji, kas medijam to pārmet, izsakot kritiku par vēlmi problēmu rāmēt no vienas grupas pozīcijām.

Joprojām vērojama tendence biežāk nevis pievienoties un atbalstīt savas iekšgrupas biedra viedokli, bet vērsties pret ārgrupai piederīgo uzskatiem, kas dažkārt notiek argumentētas komunikācijas veidā, uz pretējās puses argumentiem sagatavojot pamatotu pretargumentu, taču bieži vairāku lapu garumā notiek asas diskusijas un tiek izteikti rupji apvainojumi pret tiem, kuru viedoklis nesaskan ar konkrētā komentētāja pozīcijām:

„Bet....aborts tomēr ir humānāk kā pamest mazuli miskastē. Arī bērnam nav tas labākais variants un bērna audzēšana kautkur un kautkā (nezinu kā lai nosauc bomžu līmeņa apstākļus). Stulbi dzemdēt n-tos bērnus pabalstu dēļ. TĀPĒC vajadzētu drīzāk akciju kas paredz bezmaksas kontracepciju vai sterilizāciju. Valstī jau tā ir darba roku, arī iedzīvotāju pārprodukcija.”¹⁴² (*par-izvēli* pozīcija) vs. atbilde

„Tu to no savas pieredzes- labak nedot iespēju bernam, jo mammai shodien sūūūdīgi? aa, tev laikam tā nebija, ja ir 2 rokas, galva un vari uzrakstīt! ka var dzīvību vērtēt pec excel tabulas salidzinot izmaksas ar ienjemumiem? vai ari bernu audzeshanu pasniegt ka jauno kartupelju razu! Te man ir vienigi wtf???? uz shadu viedokli”¹⁴³ (*par-dzīvību* pozīcija).

Saturiski daudz tiek diskutēts par to, kas ir embrijs un kurā brīdī tas top par cilvēku, tāpat komentāros bieži tiek pārspriesta vīrieša loma lēmuma pieņemšanā, taču no divām pretējām pozīcijām – *par-izvēli* grupa biežāk uzskata, ka vīrietim nav tiesību iejaukties sievietes lēmumā, tādēļ aborts ir grūtnieces individuālā izvēle, kamēr *par-dzīvību* grupa akcentē tēva lomu, norādot, ka smagais lēmums jāpieņem kopīgi, jo nereti vīrieši nepieļautu aborta veikšanu, taču viņiem netiek dota iespēja ietekmēt lēmumu.

¹⁴² Cits viedoklis. (2012, 10. sept.). Bet... aborts tomēr ir humānāk kā pamest mazuli miskastē. [lasītāja komentārs]. *Apollo.lv*. Sk. 2013. 8. apr.: <http://bit.ly/1151mXf>

¹⁴³ Prezidents. (2012, 10. sept.). Tu to no savas pieredzes? [lasītāja komentārs]. *Apollo.lv*. Sk. 2013. 8. apr.: <http://bit.ly/1151mXf>

Kopumā novērots, ka *apollo.lv* lietotāju komentāros bieži nemaz netiek diskutēts par abortu, bet izmantotas virtuālās vides priekšrocības, lai *izgāztu žulti* pret citādi domājošajiem, ciniski un ironiski komentētu rakstos paustos priekšlikumus vai izmantotu iespēju kārtējo reizi apvainot politiķus, šajā gadījumā – I. Parādnieku. Protams, ka vērojamas arī saturīgas diskusijas, kuru laikā tiek apspriesti būtiski problēmas aspekti, kas neparādās publikācijās, paplašinot informācijas loku, taču vairumā gadījumā pausta strikta *jā* vai *nē* pozīcija abortu aizlieguma jautājumā, kas nepieļauj kompromisa iespējas, kā rezultātā starpgrupu attiecības vērtējamas kā saspīlētas.

7.5. Portāla *tvnet.lv* analīze

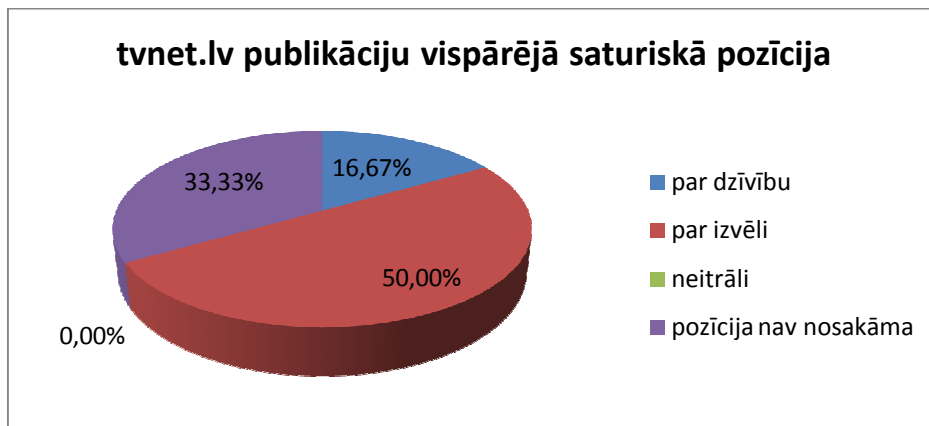
7.5.1. Aborta debašu atainojums *tvnet.lv* publikācijās

Portālā *tvnet.lv* kopumā atlasītas un analizētas 23 publikācijas par aborta tēmu, kas ir trešais lielākais materiālu skaits starp visiem portāliem, un aborta debates kļuvušas par nozīmīgu medija dienas kārtības jautājumu noteiktos laika periodos, proti, par tām intensīvi vēstīts jūnijā, 2 nedēļu laikā piedāvājot septiņas publikācijas, kurās apskatīti Parādnieka rosinājumi, un tie vērtēti no dažādu ekspertu, piemēram, tiesībsarga, Labklājības ministrijas pozīcijas, tēma attīstīta jūlijā, piedāvājot vēl trīs rakstus, tad sekojis ilgāks pārtraukums, un problēma atkal aktualizēta tikai oktobrī, kad noticis būtisks pavērsiens – aborta darba grupas šķelšanās. Novembris kļuvis par otru intensīvāko tēmas publicitātes mēnesi, un arī nākamajos mēnešos piedāvātas vēl dažas publikācijas. Šāds rakstu sadalījums laika griezumā ļauj spriest, ka aborta debašu atveidojums portālā bijis neviendabīgs, taču intensīvs kritiskajos brīžos – sākumā un vidusposmā, kas, iespējams, ir apzināta taktika, lai pievērstu lasītāju uzmanību notikumiem, kuri šajā kontekstā ir svarīgākie, abortu kā problēmu neaktualizējot ikdienā.

Gandrīz visu publikāciju (22) autors bijusi ziņu aģentūra vai pati redakcija, kas nozīmē, ka autors dzimuma aspektā nav nosakāms, izņemot vienu publikāciju, kurā savu viedokli sniegusi Signe Mežinska, atbalstot sievietes izvēles tiesības, un šāda pozīcija, kā arī autores izvēlētie argumenti, guvuši piekrišanu rakstam pievieno komentāru sadaļā. Ziņas bijis izplatītākais publikāciju veids (20), papildus piedāvāti tikai 3 viedokļraksti, kam būtu jāļauj prognozēt samērā neitrāla un sabalansēta viedokļa atainojumu portālā (*10. pielikums*).

Tomēr abu pušu viedokļi sniegti 8 publikācijās, tikai *par-izvēli* – 10, neitrāli/citi viedokļi – 5 publikācijās, bet pilnīgi nevienā no materiāliem nav iekļauti tikai *par-dzīvību* grupas uzskati, kas ir būtiska atšķirība, salīdzinot ar citiem portāliem. Pozitīvi, ka trešdaļā publikāciju piedāvāti abu pušu viedokļi, taču sabalansētam grupu atveidojumam trūkst *par-dzīvību* pārstāvju uzklaušanās, kas vieš šaubas par profesionalitātes kritēriju ievērošanu, kā arī tūlītēji ļauj spriest par rāmējumu, caur kuru uz problēmu skatās *tvnet.lv*

Šāds viedokļu disbalanss atspoguļojas arī vispārējā publikāciju saturiskajā pozīcijā, par dominējošo virzot *par-izvēli* konceptu, tādējādi definējot sevi kā liberālas pozīcijas atbalstītāju. Tomēr jāuzsver, ka trešdaļā publikāciju pozīciju nav iespējams noteikt, tāpēc interpretācijas iespējas, pieņemot savai pārliecībai atbilstošos *par-dzīvību* vai *par-izvēli* diskusijā izmantotos argumentus, tiek atstātas arī lasītāju ziņā (Sk.7.9.att.):

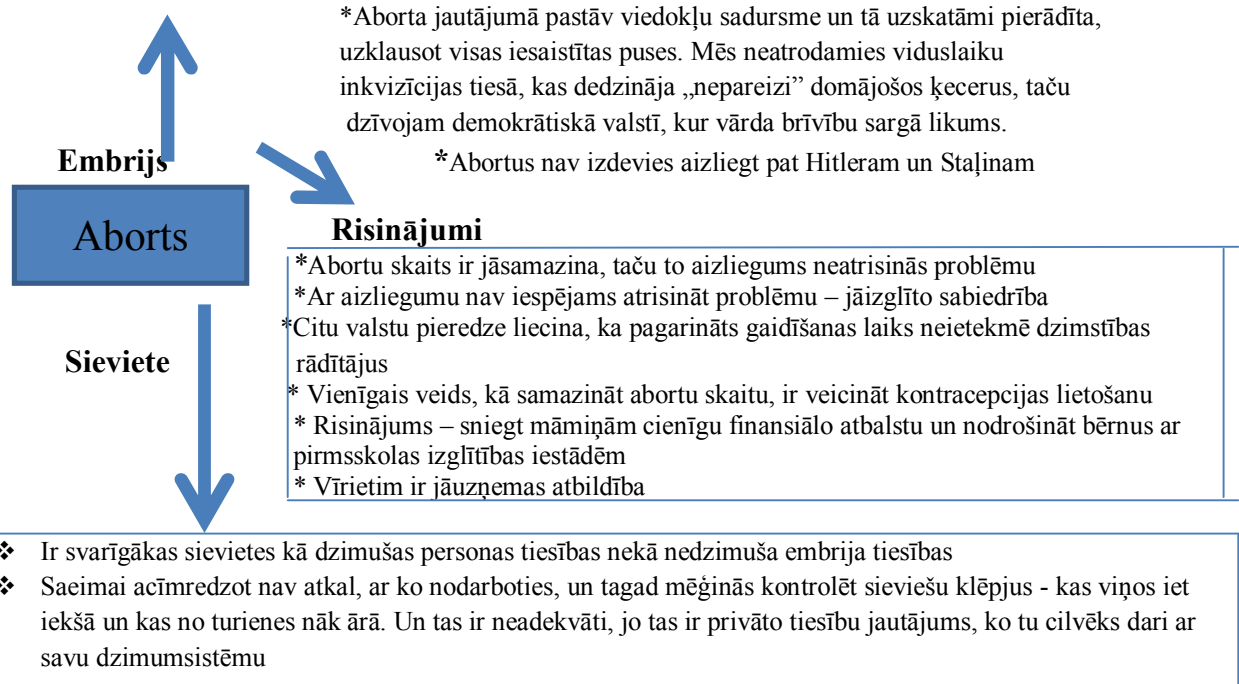

7.9.att. Tvnet.lv publikāciju vispārējā saturiskā pozīcija

Vērtējot vizuālā papildinājuma izmantojumu, konstatēts, ka visām publikācijām pievienotas fotogrāfijas, un vairumā gadījumu tās raksturo slēptu nozīmju sniegšana, proti, ja iepriekš aplūkotajos portālos lasītāji bieži „uzrunāti” ar nepatīkamiem skatiem, piemēram, nedzimušu embriju attēliem, tas nav novērojams šajā portālā, drīzāk caur attēlu netiešā veidā sniegts mājiens aborta debašu saistībai ar dažādiem aspektiem. Piemēram, pat tad, ja fotogrāfijā attēlots tikai I. Parādnieks, atlasīta fotogrāfija ar nelielu NA karodziņu fonā, kas aborta tēmu sasaista ar politiskajām interesēm.

Publikācijās dominējošā *par-izvēli* pozīcija ietekmējusi arī izmantoto argumentu saturu, jo tie vairs nav tik emocionāli pielādēti un radikāli (kas iepriekš izmantoti *par-dzīvību* retorikā), bet ir mērenāki un reālistiski, meklējot konkrētus risinājumus, kā mazināt abortu skaitu, vienlaicīgi uzsverot, ka grozījumi likumdošanā nesniegs cerētos uzlabojumus, jo problēmas cēloņi meklējamos citos virzienos, tāpēc kopumā novērtēts, ka tvnet.lv argumentācijas ziņā piedāvājis daudzpusīgu problēmas apskatu, uzsverot vairākas nianšes, kas padziļināti neparādās citur, piemēram, gaidāmā bērna tēva atbildību. Redzams, ka joprojām izmantoti arī spēcīgo salīdzinājumi, piemēram, ar Hitlera režīmu, taču to nav daudz (7.10.att):

- ❖ Šī nedzimušā embrija figūriņa būs kā simbols, par ko tad mēs īsti cīnāmies. Mēs visi kādā brīdī esam bijuši šādi. Tagad esam mazliet paaugušies. (I. Parādnieks)
- ❖ Cilvēka embrijs un auglis viennozīmīgi nav lieta vai tikai šūnu kopums, tomēr pilnu morālo statusu un ar to saistīto aizsardzību tas iegūst pakāpeniskas attīstības gaitā, nevis uzreiz pēc apaugļošanās
- ❖ Seržants rosinājis izmaiņas, nosakot, ka katram bērnam no ieņemšanas brīža ir neatņemamas tiesības uz dzīvību un attīstības aizsardzību. Pēc tam viņš pats šo rosinājumu atsaucis.

7.10.att. Izplatītāko argumentu shēma portāla tvnet.lv publikācijās

7.5.2. Tvnet.lv komentāru sleju analīzes rezultāti

Tvnet.lv ir portāls ir vislielāko kopējo publikācijām pievienoto komentāru skaitu – 2289, un, lai gan tāpat kā citos interneta medijos aptuveni puse komentāru (52%) nav saistīti ar tēmu vai nesniedz saprotamu indivīda pozīcijas izklāstu, šis rezultāts liecina par augstu lasītāju aktivitāti viedokļa paušanā par abortiem, kas norāda, ka šī tēma viņiem ir svarīga. Tvnet.lv atšķiras no citiem portāliem arī komentāru dinamikas aspektā, jo, ja citur komentāru skaits pie publikācijām sākotnēji ir neliels, šeit vērojama milzīga komentētāju interese tieši sākuma posmā, jo, piemēram, pie pirmās publikācijas jūnijā pievienoti vairāk kā 400 komentāri. Sākumposmā komentāru sleju raksturo samērā argumentēta un pamatota viedokļu apmaiņa, problēmu skatot no dažādiem aspektiem. Ar laiku komentāru apjoms sarūk, tomēr tas joprojām ir salīdzinoši liels, lai gan to saturs kļūst daudz bezvērtīgāks – sarunas pilnīgi ne pa tēmu, uz rinķi atkārtoti vieni un tie paši pieņēmumi u.c. Kopumā novērota tendence, ka lasītāji savu viedokli visaktīvāk pauž tajos laika periodos, kad tēma visintensīvāk atspoguļota portālā (jūnijs, oktobris, novembris).

Strukturējot komentārus pēc to paustās nostājas, *tvnet.lv* ievērojami vairāk pārstāvēta *par-izvēli* grupas pozīcija (komentāru sadalījums: radikāli *par-dzīvību* – 146, *par-dzīvību* – 195, citi – 1192, *par-izvēli* – 694, radikāli *par-izvēli* – 62 komentāri; sk. *11. pielikumu*), tātad tās pārsvars ir divreiz lielāks par otras grupas komentāru skaitu, kas apstiprina pieņēmumu, ka problēmas atspoguļojums masu medijos ietekmē indivīda priekšstatus par tēmu un viņu virza noteiktā pozīcijā, jo gan publikācijās, gan to komentāru slejās vērojams izteikts *par-izvēli* atbalsts. Komentāru sadalījums norāda arī uz *par-dzīvību* biedru pozīcijas radikalitāti, kas ir aptuveni trīs reizes krasāka nekā *par-izvēli* paustā viedokļu amplitūda, un šī grupa abortu joprojām uztver kā nežēlīgu slepkavību, piesaucot nāves kultūras izplatību Latvijas sabiedrībā. Kā vienīgais aborta veikšanas attaisnojums tiek pieļauti tikai izvarošanas gadījumi, lai gan arī tas *par-dzīvību* grupas uzskatos ne vienmēr tiek atbalstīts.

No analīzes viedokļa vislielāko pievieno vērtību sniedz pirmajai publikācijai pievienotie komentāri, jo tie ir pamatoti, identificējot problēmas, ko varētu radīt ierobežojumi aborta veikšanai – nelegālie aborti, nepiemēroti apstākļi tā izdarīšanai, apdraudējums mātes veselībai, kā arī sniegti problēmas iespējamie risinājumi – sociālās jomas sakārtošana, pabalstu nodrošināšana, kontracepcijas pieejamība, izglītošanas darbs.

Komentāros vērojama komunikācija ne tikai starp iekšgrupu/ārgrupu, bet arī savas iekšgrupas biedriem, turpinot viņu izteikto domu, tādējādi gūstot pārliecību par sava viedokļa „pareizumu”, savukārt iekšgrupas un ārgrupas attiecības sākotnēji uzskatāmas par korektām, jo, lai gan notiek aktīva viedokļa apmaiņa ar dažādu argumentu/pretargumentu iztirzāšanu, tā ievēro pieklājības normas un nav asa. Pilnīgi citāda situācija kļūst vēlāk, kad komentāri kļūst daudz agresīvāki, sākas savstarpēji nepamatoti, pat seksuāli rupji apvainojumi, kas nevis veicina produktīvu diskusiju, bet komentāru sleju pārvērš par virtuālo „miskasti”, kurā tiek iekļautas uz emocijām balstītas atziņas, piemēram, no reliģijas perspektīvas:

„INTELEKTS NAV tikko dzimušam bērnam. Balstoties uz šādu "intelektuālisma koncepciju" daudzi abortu atbalstītāji jau sludina, ka slimos - tikko dzimušos bērnus ir JĀEITANAZĒ. Tā ir perspektīva uz kuru mūs ved liberastu ideologi. Tātad būtība atgriežas Hitlera nacisms - kāds uzņemas Dieva lomu noteikt, kuram būs dzīvot un kuram mirt Tā tas diemžēl ir ar daudzām antikristīgām ideoloģijām - aizbildinoties ar cilvēktiesībām, līdztiesību utt - tās ved uz nāvi, netaisnību un vardarbību.”¹⁴⁴

Komentāros vairākkārtēji apspriesta nevis problēma, bet gan diskusijā iesaistītās personas, tādējādi izmantojot *ad hominem* argumentus – izteikumi nevis par problēmu, bet par oponenta personiskajām īpašībām. Tas visbiežāk redzams attiecībā pret Parādnieku: „*Jā, nu*

¹⁴⁴ AAAAAA. (2012, 1. okt.). Liberālistu demagoģija.[lasītāja komentārs]. *Tvnet.lv*. Sk. 2013. 9. apr.: <http://bit.ly/13jCD4z>

*Parādnieks ar savām divām paralēlajām ģimenēm jau nu gan ir īstais kam vispār būtu jārunā par ģimenes vērtībām, un kam nu tagad kā būs būt,*¹⁴⁵ tāpat komentētāji vērsas, piemēram, pret prezidentu A. Bērziņu, kurš izvairīgi komentē aborta jautājumu: „*Manuprāt, viņš vienkārši savu prezidenta termiņu "atsēž". Nav stingra nostāja ne par ko. Izvairās no jebkuriem kontraversiāliem jautājumiem. Žēl.*”¹⁴⁶

Tvnet.lv komentāros ļoti bieži runāts tieši par vīrieša lomu lēmuma pieņemšanā, kura, no vienas puses, tiek vērtēta negatīvi, uzsverot, ka vīrietim nav lemšanas tiesību, jo viņš nav spējīgs iejusties sievietes lomā, savukārt, no otras puses, tiek mudināts vīriešus vienādā mērā iesaistīt lēmuma pieņemšanā, tādējādi mazinot abortu skaitu:

*„...Jo redziet, kad sieviete ierodās taisīt abortu, tēviem jau neviens neprasa, ko viņi par to domā. Kamēr tēviem nebūs obligāti jāliek savs paraksts par aborta taisīšanu, tikmēr skuķi čakarēs visiem galvas. Ārstiem, tēviem, saviem vecakiem un visai sabiedrībai!”*¹⁴⁷

Apkopojot komentāru slejas analīzes rezultātus, konstatēts, ka tajās parādās pietiekami daudz kvalitatīvas informācijas, ko attīstīt tālākajās diskusijās, un kurai nav tikusi pievērsta uzmanība publikāciju saturā, taču tikpat lielā mērā novērojama indivīdu nespēja pamatot savu viedokli un runāt par problēmu, nevis nesaistītām lietām, kā arī samērā šaurais tēmas skatījums, vērtējot to tikai no *par* vai *pret* pozīcijām, kas ir viena no lielākajām problēmām kopumā, kas rada saspīlējumu starpgrupu attiecībās un veicina naidīguma izplatīšanos interneta vidē. Uz to vērsta uzmanību arī komentāru sadaļā: „*Kamēr cilvēki redzēs tikai 2 variantus (miskaste vai aborts), tikmēr tā arī dzīvosim.*”¹⁴⁸

7.6. Portāla *delfi.lv* analīze

7.6.1. Aborta debašu atainojums portāla *delfi.lv* publikācijās

10 mēnešu aplūkotajā periodā portālā *delfi.lv* publicēti 25 raksti par aborta jautājumu Latvijā, kas ir otrais lielākais publikāciju skaits pēc *diena.lv*. Visintensīvāk problēma aplūkota jūnijā un jūlijā, lasītājiem piedāvājot pusi (12) no kopējā publikāciju skaita, savukārt otrais aktivitātes vilnis bijis oktobra – novembra periodā, kad publicēti vēl 8 raksti, līdz ar to vismaz 4 mēnešu periodā aborts kļuvis par nozīmīgu jautājumu medija dienas kārtību, to izceļot kā vienu prioritārajām Latvijas ziņām. (Kontentanalīzes rezultātus sk. 12. pielikumā)

¹⁴⁵ Krī. (2012, 11. jūn.). Jā, Parādnieks ar savām divām paralēlajām ģimenēm gan būs īstais. [lasītāja komentārs]. Tvnet.lv. Sk. 2013. 9. apr.: <http://bit.ly/118lhWg>

¹⁴⁶ Nezinu. (2012, 19. jūn.). Manuprāt, viņš savu prezidenta termiņu vienkārši atsēž. [lasītāja komentārs]. Tvnet.lv. Sk. 2013. 9. apr.: <http://bit.ly/113je4L>

¹⁴⁷ Ha. (2013, 12. febr.). No savas pieredzes varu teikt. [lasītāja komentārs]. Tvnet. Sk. 2013. 6.apr.: <http://bit.ly/18vJaio>

¹⁴⁸ Anna. (2013, 22. okt.). Kamēr cilvēki redzēs tikai divus variantus, tā arī dzīvosim. [lasītāja komentārs]. Tvnet.lv. Sk. 2013. 9. apr.: <http://bit.ly/RZBpbH>

13 publikāciju autors bijusi ziņu aģentūra, 4 materiālus veidojusi *delfi.lv* redakcija, savukārt 10 publikāciju autori bijuši eksperti vai citas organizācijas, un, atšķirībā no dažiem citiem portāliem, *delfi.lv* piedāvājis gan sievietes (5), gan vīriešus (2) – arhibīskapa Jāņa Vanaga un psihiatra Andra Veselovska – viedokļus, tādējādi lasītājam sniedzot abu dzimumu priekšstatus par aborta tēmu. No šāda autoru sadalījuma loģiski izriet, ka dominējošais publikāciju veids bijis ziņas (17), tomēr portālā piedāvāti samērā daudz viedokļrakstu – 9, kas analīzi padara interesantāku, jo tajos pausts dažādu ekspertu skatījums uz problēmjautājumu, nevis sausi atstāstīta un pārpublicēta ziņu aģentūras apkopotā informācija.

Delfi.lv bijis viedokļu pārstāvēniecībā vissabalansētākais portāls, jo absolūti vienādā daudzumā publikācijās piedāvāti abu pušu viedokļi (publikācijās pārstāvētie runātāji: abas puses – 12, tikai *par-izvēli* –6, tikai *par-dzīvību* -6, citi – 1 materiālā), kas norāda uz tiekšanos pēc objektivitātes kritērija ievērošanas un viedokļu plurālisma nodrošināšanu. Jautājums, vai šādā veidā portāls apzināti izvairās no kādas pozīcijas izteiktas atbalstīšanas, lai neietekmētu lasītāju viedokļus, uz ko atbildi palīdz rast kopējās saturiskās pozīcijas noteikšana.

Kā redzams 7.11.att., šo pieņēmumu apstiprina publikāciju izvērtējums pēc to saturiskās pozīcijas, jo gandrīz vienlīdzīgs ir sadalījums starp publikācijām, kurās vairāk dominē *par-dzīvību* pozīcija un kurās – *par-izvēli* nostāja, kurai gan ir minimāls pārsvars; sešās publikācijās strikta pozīcija nav nosakāma, jo vienādā apmērā piedāvāti abu pušu uzskati, tātad portāls aborta jautājumu atspoguļojis maksimāli objektīvi un daudzpusīgi, nodrošinot lasītāju ar problēmas apskatu no visu iesaistīto pušu perspektīvas un netieši nevirzot viņu noteiktas pozīcijas atbalstam, bet ļaujot medija lietotājam argumentus apstrādāt pašam. Ja portālā piedāvāts *par-izvēli* grupas biedra viedoklis, piemēram, Lindas Curikas viedokļraksts, tam uzreiz seko *par-dzīvību* pozīcijas izklāsts arhibīskapa Jāņa Vanaga personā, tādējādi uzsverot abu grupu izmantotos argumentus un pretargumentus, kas ir svarīgi diskusijas attīstībai un ļauj apzināties problēmas daudzšķautnīgumu:

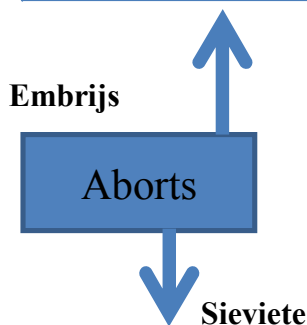
7.11.att. *Delfi.lv* publikāciju saturiskā pozīcija

Visām publikācijām pievienots vizuāls papildinājums – fotogrāfija; gandrīz trešdaļā gadījumā tās bijušās neitrālas, atainojot viedokļa paudēja portretu, piemēram, Parādnieku, Cipuli, Vanagu, taču 17 publikācijās izmantoti emocionāli piesātināti attēli, visbiežāk nepatīkama fotogrāfija ar maziem, asiņainiem embrijiem. Ja saturiskā ziņā *delfi.lv* publikācijās nav novērots izteikts atbalsts kādai no pusēm, tad vizuālā materiāla analīze parāda, ka portāls centies lasītāju emocionāli aizskart ar šādu attēlu izmantojumu, tādējādi mudinot aizdomāties par nedzimušā embrija tiesībām un pārdzīvotajām sajūtām aborta laikā.

Argumentācijas ziņā publikācijās meklētas atbildes uz vairākiem sarežģītiem jautājumiem, piemēram, kurā brīdī lietojami termini embrijs, auglis, dzīvotspējīgs auglis, ko reāli nozīmēs aborta ierobežojumi – ja grozījumi rosinātāji to nekādā mērā nesaista ar aizliegumu, bet gan ar mēģinājumu uzlabot situāciju, tad daži eksperti norāda, ka pašreizēji rosinātā redakcija liecina par aborta aizliegumu, jo pārdomu laika pagarināšana var sasniegt brīdi, pēc kura sievietei abortu legāli veikt vairs nav iespējams. Kopumā portālā piedāvāts ļoti daudzpusīgs viedokļu un uzskatu izklāsts, arī kritika – gan politiskajiem spēkiem, kas dažu ekspertu skatījumā šo problēmu ir pārvērtuši veiksmīgā sabiedrisko attiecību kampaņā, gan medijiem, kuriem pārmesta neprofesionalitāte problēmas atspoguļojumā, par abortu diskusijām vēstot kā izšķiršanos *par* vai *pret* abortiem. Abām pusēm pieņemama risinājuma meklēšanas sarežģītību precīzi raksturo Lienes Cipules viedoklis, kas ir kā lakonisks kopsavilkums visām aborta debatēm kopumā: „*Tēma par abortu ir neizdiskutējama tāpat kā jautājums par dzīves jēgu vai Dievu, kādam tu tici. Lai kā to meklētu, visdrīzāk neatradīsim labu, pareizu, un visiem pieņemamu risinājumu.*”¹⁴⁹ Pārējie *delfi.lv* publikācijās biežāk sastopamie argumenti apkopoti 7.12.att:

¹⁴⁹Cipule, L. (2012, 22. nov.). Aborti un realitāte. *Delfi.lv*. Sk. 2013. 10. apr.: <http://bit.ly/10CDoHw>

- ❖ Sievietēm iestājas šoks, kad viņas uzzina, ka 23 dienā bērniņam sāk pukstēt sirsniņa, 8 nedēļās jau ir visi orgāni, nemaz nerunājot par rokām, kājām, acīm, ausīm un pat diemžēl sāpju receptoriem
- ❖ iestāšanās par nedzimuša bērna dzīvību praktiski nozīmē aborta aizliegumu
- ❖ bērnam ir tiesības uz dzīvību kopš ieņemšanas brīža. Skan skaisti, tomēr ko tas nozīmē? Tas nozīmē avārijas kontracepcijas, mākslīgās apaugļošanas programmu neauglīgiem pāriem un abortu aizliegumu.
- ❖ bērnam jau no ieņemšanas brīža ir potencialitāte, kas ir morāli nozīmīga
- ❖ Lai nu kā ar abortu aizliegumu, taču, aptverot brutālo, barbarisko un masveidīgo bērnu iznīcināšanu, ne ilgāks apdomāšanās laiks, ne psihologa konsultācija, ne sonogrāfijas attēlu aplūkošana vai bērna sirdspukstu paklausīšanās nešķiet pārspīlēti soļi (J. Vanags)

*Aborts jeb grūtniecības pārtraukšana viennozīmīgi ir sociāls, ētisks, tiesisks un jautājums, par kuru šķēpus laužuši garīdznieki, teologi, juristi un politiķi

*Katrs izdarītais aborts ir īpašs stāsts, kuram nav vietas vienkāršā statistikā. Tas ir kā zebras muguras krāsojums – tikai no malas šķiet, ka visas zebbras ir vienādas, tomēr, palūkojoties tuvāk, kļūs skaidrs, ka tās ir dažādas. Tāpat aborta iemesli ir dažādi.

- ❖ Aborts izraisa dziļu dvēseles ievainojumu, kas agri vai vēlu izlaužas uz āru. Saskaņā ar sabiedrībā valdošo priekšstatu māte nedz var, nedz drīkst apraudāt zaudēto bērnu
- ❖ Tiesības uz abortu vērtējamās kā sievietes tiesības uz dzīvību, cieņas aizsardzību, brīvību, drošību, vienlīdzību un diskriminācijas aizliegumu veselības aprūpē
- ❖ Ginekoloģe Matule ar vairāk nekā 40 gadus vecu klienti sāka apspriest to, vai nepieciešams veikt abortu. Viņa saņēmusi šādu atbildi: "Es esmu katole, - Matule, neskalo man smadzenes." Arī citas sievietes Matuli esot aicinājušas "nekompostrēt smadzenes", jo viņas jau ir pieņēmušas lēmumu.
- ❖ Akcija 'Par dzīvību' ir nevis pūkains mēģinājums palīdzēt sievietēm, bet aizliegt viņām izvēles iespējas un tiesības uz savu ķermeni. Radīt vairāk 16 gadīgu meiteņu, kurām NAV izvēles.
- ❖ Vai sievietei lielāka trauma ir aborts vai negribēts bērns? Uz šo jautājumu nav vienas atbildes.

7.12.att. Izplatītākie argumenti delfi.lv publikācijās

7.6.2. Delfi.lv komentāru sleju analīzes rezultāti

Delfi.lv aplūkotajām publikācijām par aborta tēmu kopsummā pievienoti 2007 komentāri, kas ir trešais augstākais rādītājs starp visiem portāliem. Skatot to apjoma dinamiku laika perioda griezumā, redzams, ka nav iespējams precīzi konstatēt, vai tēmas atspoguļojuma intensitāte medijā ir ietekmējusi komentāru skaita pieaugumu, jo komentētāju aktivitāte bijusi viļņveidīga, piemēram, pie 12. jūnija publikācijas pievienoti 150 komentāri, kamēr nākamās dienas ziņa apspriesta tikai 37 komentāros. Drīzāk novērojama korelācija starp komentāru skaitu un publikācijas veidu, proti, visvairāk komentēti tieši viedokļraksti, kuros biežāk kā ziņās pausta strikta nostāja aborta jautājumā, ko komentētāji atbalstījuši vai nosodījuši, vairāk apspriežot raksta autora viedokli, nevis argumentējot ar citiem komentētājiem.

Joprojām augsts ir to komentāru skaits, kuri nav pakļaujami analīzei, jo nesatur saprotami izklāstītu indivīda pozīciju, vai ir pievienoti pilnīgi par citu tēmu. *Delfi.lv* aplūkotajās komentāru slejās šādi ir 1065 jeb 53% komentāru. Šī negatīvā tendence uzsvērtā

arī vairākos komentāros, asā veidā norādot, ka daudzu komentāru bezjēdzīgums traucē produktīvas diskusijas attīstību:

„95% komentētāju te izklausās atsaldēti. Un tādi audzinās bērnus un ieborēs, ka aborts ir tabū... Bēdīgs neizglītības līmenis. Tik karsti un neargumentēti savas domas aizstāv tikai tumšoņas. Kaut viens skaļais blāvējs var pamatot savu pārliecību? Patiešām pamatot, nevis kaut ko pieminēt.”¹⁵⁰

Atceroties portāla sabalansēto viedokļu piedāvājumu publikācijās, ļaujot lasītājam pašam interpretēt piedāvātos argumentus, vērts aplūkot, kādās kategorijās proporcionāli iedalāmi visi komentāri. Pēc kontentanālizē datiem redzams, ka izteikti *par-dzīvību* bijuši 155 komentāri, *par-dzīvību* – 306, citi – 1065, *par-izvēli* – 440, izteikti *par-izvēli* – 34 komentāri (13. pielikums). Ja sākuma posmā komentāros vairāk dominē *par-izvēli* pozīcija, tēmai attīstoties, parādās ļoti daudz *par-dzīvību* komentāri, tāpēc komentētāju viedokļu proporcija izlīdzinās, un nav iespējams sniegt drošus empīriskos pierādījumus par to, kāda ir komentāru slejās dominējošā pozīcija aborta jautājumā, kas pilnībā saskan ar publikāciju analīzē iegūtajiem rezultātiem, tāpat, iespējams, ka medijs, parādot problēmas daudzpusīgumu, lasītājam licis aizdomāties, vai šādos sensitīvos jautājumos viedokļi var tikt strikti iedalīti tikai divās pretējās kategorijās. Šis aspekts pārrunāts komentāru sadaļas diskusijās, respektīvi, cilvēks var būt pret abortu, bet vienlaicīgi – par izvēles tiesībām, tāpat iespējams izdalīt vēl vienu grupu, kas atbalsta gan embrija, gan mātes tiesības, atkarībā no katras individuālās situācijas pieņemot lēmumu par aborta veikšanas pieļāvumu. Šis ir būtisks faktors, lai saprastu, ka aborta debātes nedrīkst aplūkot tikai *par* vai *pret* kontekstā.

Komentāru sadalījums parāda, ka līdzīgi kā citos portālās, arī *delfi.lv par-dzīvības* grupas biedru komentāri ir daudz radikāli un asāki, salīdzinot ar *par-izvēli* grupas viedokļiem. *Par-dzīvību* aktīvistu nemitīgi izmanto aborta kā slepkavības metaforu, kā arī bieži komentāros uzbrūk pretējai nometnei, aborta aizlieguma atbalstītājus saucot par slepkavām.

Vērtējot iekšgrupu un ārgrupu attiecības diskusijas gaitā, novērots, ka notiek gan savas iekšgrupas biedru ideju papildināšana, veicinot viedokļa polarizācijas efektu pieaugumu, gan norisinās virtuālā diskusijas starp iekšgrupu un ārgrupu biedriem, brīžiem – pat vairāku lapu garumā. Ja sākumā šīs attiecības klasificējamās kā miermīlīgas, bez agresijas vai naidīguma pazīmēm, vēlākajās publikācijas tās kļūst asas, novērojami nepatīkami apvainojumi, kas vērsti pret pretēji domājošajiem. Diskusijas kļūst emocionāli piesātinātas un agresīvas, abas puses mēģina pārliecināt par savu taisnību, taču kompromisu panākt neizdodas.

¹⁵⁰ Uldics. (2012, 12. jūl.). 95% komentētāju te izklausās atsaldēti. [lasītāja komentārs]. *Delfi.lvSk*. 2013. 9. apr.: <http://bit.ly/NoLRCF>

Delfi.lv komentāros paustie argumenti ir līdzīgi citos portālos sastopamajiem, vēlākajā posmā tie nemitīgi atkārtojas, jo galvenās problēmas aborta jautājumā jau ir identificētas un piedāvāt jaunus tēmas aspektus kļūst arvien sarežģītāk, tomēr portālā plaši apspriests faktors, kurš iepriekš nav izcelts nevienā citā interneta medijā, proti, emocionālās vardarbības jēdziens no vīrieša puses, kas nozīmē, ka tieši vīrieši bieži mudina sievieti izšķirties par labu abortam. Tas paver iespēju turpināt attīstīt diskusiju par to, vai vīrietim ir jābūt iesaistītam lēmuma pieņemšanā, un cik lielā mērā viņš drīkst ietekmēt sievietes izvēli.

Vienīgi *delfi.lv* komentāru slejās parādās komentāri krievu valodā, kas ir pietiekami gari un pamatoti, piemēram, daloties savā personiskajā pieredzē pēc aborta veikšanas. Taču vairumā gadījumu, pēc komentāra krievu valodā pievienošanas, uzreiz aizsākas bezjēdzīgi apvainojumi saistībā ar nacionalitāti, vai arī krievu valodā paustie viedokļi tiek saistīti ar noteiktu politisko interešu lobēšanu:

„Man patīk, ka delfi apmaksātie SC komentētāji, uzreiz kā parādās kāds raksts par VL, momentā metās liet sūdus. Vienalga, vai tas ir vai nav pa lietu. Jūsu bla, bla par nacistiem un SS ir argumenti, kas jums pašiem šķiet aizskaroši utt., bet realitātē tie ir tik triviāli un sekli, ka tikai var pabrīnīties par jūsu neierobežoto aprobežotību. Papildus nožēlu rada jūsu cerība, ka citi ir tādi paši vientieši kā jūs paši.”¹⁵¹

Kopumā apkopojot komentāru analīzes tendences, jāuzsver, ka katra no diskusijā iesaistītajām pusēm izmanto argumentus, kas no viņu ieņemtās pozīcijas ir saprotami, taču tiem bieži trūkst pamatojuma (īpaši – nereti uz emocijām balstītajiem *par-dzīvību* izteikumiem), tomēr svarīgākais aspekts, kas komentāros tiek vairākkārtēji izcelts, ir ideja par domāšanu ārpus tikai diviem rāmjiem, kas nozīmē, ka visas situācijas nav klasificējamas tikai *par* vai *pret* kategorijā, ko ilustrē šis portāla lietotājas viedoklis: *„Katram ir savs liktenis. Neviens likums nav spējīgs izveidot visiem skaistu un pareizu dzīvi. Es neatbalstu abortus, bet tos arī nenoliedzu.”¹⁵²*

¹⁵¹ Es. (2012, 1. nov.). Man ir kauns par šo valsti. [lasītāju komentārs]. *Delfi.lv*. Sk. 2013. 9. apr.: <http://bit.ly/16qg2cx>

¹⁵² Kapitāliste (2012, 12. jūn.). Skaidrs, ka dzīvība ir jāaizstāv. [lasītāja komentārs]. *Delfi.lv*. Sk. 2013. 9. apr. : <http://bit.ly/MHM0oD>

8. ABORTA DEBAŠU RĀMĒJUMI PORTĀLU *LA.LV*, *NRA.LV*, *DIENA.LV*, *APOLLO.LV*, *TVNET.LV* UN *DELFI.LV* PUBLIKĀCIJĀS

Lai noskaidrotu ne tikai publikācijas kvantitatīvi raksturojošos lielumus un caur tām pausto interneta mediju nostāju aborta diskusijā, bet konstatētu arī to, kādi rāmējumi katrā no portāliem aborta debatēm piešķirti visbiežāk, tādējādi „ievietojot” tās dažādos kontekstos, papildus veikta 134 atlasīto publikāciju rāmējumu analīze, saskaņā ar pētnieka Juna un viņa kolēģu rāmējumu tipoloģiju (Sk. nodaļu 6.2.), visas publikācijas iedalot 7 tematiskajās rāmējumu kategorijās – politiskajā, juridiskajā, ekonomikas, reliģijas, morāles, medicīnas un feminisma rāmējumā. Pēc analīzes veikšanas konstatēts, ka izvēlētā tipoloģija veiksmīgi atbildusi izvirzītajam mērķim, jo pēc tās bijis iespējams precīzi klasificēt visus materiālus, noskaidrojot interneta medijos problēmai piešķirtās nozīmes.

Kopumā interneta portālu publikācijās dominējis **juridiskais** rāmējums (44 jeb 33% publikāciju), kas skaidrojams ar to, ka problēma aktualizēta tieši likumdošanā rosināto grozījumu dēļ, otrs izplatītākais rāmējuma veids (40 jeb 30% publikāciju) bijis **morāles** rāmējums, kuru jautājumam piešķirusi galvenokārt *par-dzīvību* grupa, savukārt tikai 5 jeb 4% publikāciju sastopams **reliģiskais** rāmējums, kas nozīmē, ka reliģiskie aspekti netiek uztverti kā nozīmīgākie problēmjautājuma būtības izpratnē un risinājumu meklēšanā. Tālāk sniegts īss katra portāla analīzes rezultātu apskats, noskaidrojot tajos dominējošos rāmējuma veidus.

8.1. Aborta debašu rāmējumi portāla *la.lv* publikācijās

Atceroties, ka *la.lv* publikācijās dominējusi *par-dzīvību* pozīcija, nepārsteidz, ka portāls aborta jautājumam visbiežāk piešķīris morāles rāmējumu (6 publikācijās), jo *par-dzīvību* grupas biedru uzskatos problēma skatīta pilnībā no morāles *pozīcijām*, visbiežāk uzsverot nedzimušā bērna tiesības un mātes atbildības jēdzienu:

„Abortē bērnu, kam pukst sirds, kas var kustināt savus mazos loceklīšus un savilkt dūrītes. Viņš jūt sāpes un vairās no aborta rīkiem. Daļu no šiem bērniem iznīcina ar vakuuma metodi. Apmēram 30 reižu spēcīgāks vakuums nekā putekļusūcējā sarausta viņu ķermeņus gabalos. Kad pēc dažām dienām mātei sākas sāpes, gadās, ka pasaulē nāk vēl dzīvs, bet jau mirstošs bērns, kas ilgi ir cietis šausmīgas mokas.”¹⁵³

Savukārt *par-izvēli* grupas viedokļus problēma skatīta dažādos kontekstos, abortu rāmējot no medicīnas, ekonomikas, politiskās un juridiskās pozīcijas, tāpēc problēmas izpratne paplašināta, uzsverot, ka par to nedrīkst domāt tikai šaurā kontekstā. Piemēram, trijās

¹⁵³ Vanags, J. (2012, 28.nov.). Redzēt, dzirdēt, nenoklusēt. *La.lv*. Sk. 2013 4. aprīlī: <http://bit.ly/118UeKx>

publikācijās akcentēta ekonomisko faktoru nozīme, kuru aktualizēšana drīzāk kā grozījumi likumā varētu uzlabot gan dzimstības rādītājus, gan mazināt abortu skaitu:

„Lai veicinātu dzimstību, valstij vispirms būtu jātiek galā ar tūkstošiem uzturlīdzekļu nemaksātāju. Tie, kas ar šāda veida netaisnību nav saskārušies, pat nespēj iedomāties, kādu izmisumu un pazemojumus piedzīvo mātes, lai bērna iztikai no valsts izklapatotu trīsdesmit latus mēnesī, kamēr bērnu tētuki dzīvo: cepuri kuldami pārlicībā, ka ir nenotverami un valsts no viņiem dabūs triju pirkstu kombināciju.”¹⁵⁴

Tikpat lielā publikāciju skaitā aborta debates tiek saistītas ar noteiktu politisko interešu īstenošanu, jautājumu rāmējot no politiskās perspektīvas, tādā veidā parādot, ka diskusija būtībā ir nevis par reāliem uzlabojumiem, bet par politisko mērķu apmierināšanu un sasvartpējām intrigām, bieži aizmirstot lēmuma pieņemējas – sievietes – sajūtas:

„Virtuālajā telpā kāds jau bija ironizējis, ka par abortu aizliegumu visdedzīgāk cīnoties vīrieši un politiķi.”¹⁵⁵

Nevienā publikācijā aborts netiek skatīts no feminisma vai reliģijas rāmējuma, kas, visticamāk, skaidrojams ar nelielo publikāciju skaitu par aborta tēmu, kura dēļ problēma nav iztirzāta no vairākiem aspektiem, bet drīzāk pastiprināti aplūkota no trim perspektīvām – morāles (kas izteikti dominē), ekonomikas un politikas.

8.2. Aborta debašu rāmējumi portāla *nra.lv* publikācijās

Atšķirībā no *la.lv*, *nra.lv* izteikti dominējis problēmas **juridiskais** rāmējums (43% publikāciju), savukārt problēma no **morāles** perspektīvas apskatīta divreiz retāk (22% materiālu), kas liecina, ka medijā uzsvērti racionālie, nevis emocionālie problēmas aspekti, likumdošanā rosināto grozījumu potenciāli izraisītas sekas atzīstot par būtiskāko faktoru aborta debašu attīstībā konkrētajā laika periodā, tomēr kopumā publikācijās sastopami visi iepriekš definētie rāmējumu veidi.

Juridiskos rāmējumu izmantojusi gan *par-dzīvību*, gan *par-izvēli* grupa; ja pirmā uzvērusi pozitīvos ieguvumus, ko sniegtu izmaiņas likumdošanā, otras pozīcijas atbalstītāji norādījuši, ka vispirms jāsakārto citas valstiski svarīgas lietas, jo atsevišķa likuma panta maiņa neatrisinās problēmu.

Līdzīgi kā *la.lv*, *nra.lv* aborta debatēm piešķirts politiskais rāmējums, kas kļuvis par otro izplatītāko publikācijās sastopamo rāmējumu veidu (26% publikāciju). Piemēram, viedokļrakstā ar nosaukumu „*Kam izdevīgs demogrāfijas balagāns*” norādīts uz korelāciju starp aborta debašu aktualizāciju no I. Parādnieka puses (NA deputāts) un gaidāmajām

¹⁵⁴ Līce, A. (2012 31. okt.). Vai kreklīņš atradīsies? *La.lv*. Sk 2013 4.aprīlī: <http://bit.ly/15kpycz>

¹⁵⁵ Turpat.

vēlēšanām, tādējādi akcentējot, ka šādi sabiedrībā neviennozīmīgi vērtēti jautājumi ir labs politiskās manipulācijas līdzeklis, lai „uzrunātu” noteiktu daļu elektorāta, kurš vēlēties atbalstīt partiju, kas uzsver tradicionālo vērtību (ģimenes) nozīmīgumu:

„Nacionālā apvienība (NA) demogrāfiju izvēlējusies par vienu no saviem jājamzirdziņiem, kas nepārsteidz, jo NA, jo īpaši Visu Latvijai!, vēlētāji ir gados jaunāki nekā citām partijām. Tēma – emocionāli uzrunājoša, lai arī nav politiskajām dividendēm bagātākā, jo netieši runā pretī aktīvākajai elektorāta daļai – pensionāriem. Ilgtermiņā gan interešu sadursmju abām auditorijām nebūtu, jo vairāk jauno nozīmētu vairāk pensiju maksātāju, bet skaidrs, ka šodienas jaundzimušie šodienas pensionāriem nekādi maksātāji nav.”¹⁵⁶

Tāpat norādīts, ka sabiedrības šķelšana un aborta debašu radītā rezonanse politiķiem ir izdevīga, lai gūtu finansiālu labumu, tāpēc aborts bieži ir tīrs politisko spēļu jautājums: „*aiz šīs «it kā parunāšanas» slēpjas daudz plašākas intereses – vēlme ierobežot sievietes tiesības un, virzot šādas idejas, iegūt varu un naudu.*”¹⁵⁷ Šī rāmējumu analīzes laikā noskaidrotā tendence apstiprina iepriekš aplūkoto teorētisko pieņēmumu, ka mediju lietotāji nereti pieņem tos rāmējumus, kurus notikumam piešķīris masu medijs (nodaļa 3.2.), jo konkrētā raksta komentāru slejā komentētāji politisko aspektu bieži minējuši kā būtisku debašu ietekmētāju.

Publikācijās pirmo reizi parādās reliģiskais rāmējums, kas visizteiktāk vērojams arhibīskapa Jāņa Vanaga paustajā viedoklī, un, lai gan J. Vanags runā par vairākiem problēmas aspektiem, konstatējams, ka, viņaprāt, reliģija precīzi raksturo aborta kā problēmas būtību, jo, saskaņā ar Bībeles baušļiem, indivīdam nav tiesību lemt par cita cilvēku dzīvības atņemšanu, taču: „*Aborts – lokies, kā gribi – ir cilvēka nogalināšana.*”¹⁵⁸

8.3 Aborta debašu rāmējumi portāla *diena.lv* publikācijās

Aborta problēma *diena.lv* izteikti rāmēta no **morāles** (14 publikācijas) un **juridiskās** (12 publikācijas) pozīcijas, savukārt trešais izplatītākais bijis **politiskais** rāmējums (5 rakstos), tāpēc konstatēts, ka visu laikrakstu elektroniskajās versijās trīs izplatītāko rāmējumu vidū bijis morāles un politiskais rāmējums, savukārt *nra.lv* un *diena.lv* aborta debates izteikti vērtētas arī caur juridisko rāmi, kas *la.lv* publikācijās novērojams tikai vienā gadījumā.

Ja citos portālos vēstīts par rosinātajām izmaiņām likumdošanā, apskatot konkrētos priekšlikumus, *diena.lv* uzsvērts, ka aborta jautājumam piešķirtais juridiskais rāmis ir grūti vērtējams, jo nepietiekami tiek skaidrots, kāds ir rosināto grozījumu mērķis:

¹⁵⁶ Lulle, B. (2012, 3.okt.). Kam izdevīgs demogrāfijas balagāns? *Nra.lv*. Sk. 2013. 4. Apr.: <http://bit.ly/ZuLK59>

¹⁵⁷ Paparde, I. (2012, 16.okt.). Aizliedzot abortus, pieaugs „pagrīdes” abortu skaits. *Nra.lv*. Sk. 2013. 4. Apr.: <http://bit.ly/TtbkxW>

¹⁵⁸ Veidmane, E. (2012, 19. okt.). Vanags: baznīcai nevajag īpašu pārbaudi – ja nu vienīgi inventarizāciju. *Nra.lv*. Sk. 2013. 4.apr: <http://bit.ly/RJo6sF>

„Par priekšlikumu grozīt likumu, paredzot tiesības uz dzīvību nedzimušam bērnam no ieņemšanas brīža, Laika Rieksta-Riekstiņa saka: tā ir skaista frāze, bet nav saprotams, kādas darbības sekos un kāds ir mērķis. Varbūt domāts pasargāt nedzimušo bērnu no viņa mātes alkohola, narkotiku, cigarešu lietošanas vai no viņas dzīvesbiedra vardarbības.”¹⁵⁹

Pirmo reizi kādā no analizētajiem interneta portāliem tiek sniegts plašs iespējamo problēmu saraksts, ko varētu radīt grozījumi likumdošanā, piemēram, avārijas kontracepcijas aizliegums, nelegāli aborti, pašiniciēti aborti ar augstu kaitējumu sievietes veselībai, abortu tūrisms uz kaimiņvalstīm, ēnu pakalpojumi un korupcijas pieaugums ginekologu praksēs, augstas abortu cenas „melnajā tirgū” u.c., un, kā redzams, šie riski skartu vairākas nozares, tāpēc juridiskais aspekts ir vērtējams saistībā ar citām jomām.

Ja morāles rāmējums, piemēram, *la.lv*, izmantots tikai *par-dzīvību* retorikā, runājot par nedzimušā bērna tiesībām, *diena.lv* aborta jautājums caur morāles rāmējumu skatīts gan šādā aspektā, gan vērsot uzmanību uz sabiedrības dubultajiem standartiem attiecībā pret sensitīvām tēmām, kur tā, no vienas puses, ir gatava strikti atbalstīt tradicionālās morāles vērtības, nosodot abortus, taču, no otras puses, vairums indivīdu paši nekad nav nonākuši šādā situācijā, tāpēc nevar zināt, kāda būtu viņu rīcība, reāli saskaroties ar problēmu, tādēļ tiek runāts par sabiedrībā valdošu dubultmorāli – gatavību asi kritizēt aborta veicējas, neesot pārliecinātam, vai šāds lēmums noteiktos apstākļos nebūtu jāpieņem pašam:

„Protams, cilvēkam var būt viedoklis arī par to, par ko viņam nav empīriskas pieredzes, - uzskatu, ka Zeme ir apaļa, lai gan no kosmosa neesmu redzējis. Diemžēl parasti šis «neesmu lasījis, bet zinu...» attiecas uz tik privātām un sarežģītām tēmām kā nāve, izmisums, tiesības kļūdīties utt.”¹⁶⁰

Aborta debates politiskajā kontekstā joprojām tiek saistītas ar dažu politisko spēku centieniem vairot savu popularitāti, paplašinot vēlētāju loku: „Politīķi meklē iespējas kļūt populāriem tādā veidā, kāds viņiem šķiet populārs: "viņiem sev ir jājautā, vai viņi grib asociēties ar tik radikālu konservatīvismu un vai viņiem tas kā partijai nenāk par sliktu. Tā ir viņu izvēle. Tādā kontekstā es uz šiem priekšlikumiem arī skatos – popularitātes meklējumi," atzīst I. Kažoka”¹⁶¹, un visbiežāk politiķu izteikumi, kuros demogrāfiskās situācijas uzlabošana tiek atzīta par prioritāru, tiek vērtēti kā liekulība, lai slēptu politiskās intereses.

Nozīmīgs ir portālā piedāvātais aborta rāmējums no reliģijas pozīcijām, kurš parāda, kāpēc šajā jautājumā nedrīkst vadīties tikai pēc radikāli atbalstītām reliģiskām normām un

¹⁵⁹ Dzērve, L. (2012, 11. jūn.). Abortiem plāno likt stingrus grožus. *Diena.lv*. Sk. 2013. 5. aprīlī: <http://bit.ly/KuUWdQ>

¹⁶⁰ Zanders, M. (2012, 19. okt.). Zanders: Daudziem ir savs viedais vārds sakāms par tēmām, ar kurām paši nav saskārušies. *Diena.lv*. Sk. 2013. 5. aprīlī: <http://bit.ly/148VspQ>

¹⁶¹ *Diena.lv*. (2012, 14. jūn.). Eksperti: Absurds priekšlikums – sodīt, ja grūtniece neapmeklētu obligātās konsultācijas. *Diena.lv*. Sk. 2013. 5. aprīlī: <http://bit.ly/OGUegb>

dogmām, neizvērtējot katru individuālo situāciju: „Reliģisku iemeslu pēc nesen Īrijā, kur aborti ir aizliegti, indiešu sievietei atteica veikt abortu medicīnisku indikāciju dēļ. Sieviete nomira svešas reliģijas ietekmētu likumu dēļ. Šādu absurdu situāciju es nekad nevēlētos piedzīvot Latvijā. Ārsta uzdevums ir rūpēties par sava pacienta veselību un dzīvību neatkarīgi no pacienta ādas krāsas, sociālās vai reliģiskās piederības. Ārstam nav ļauts pirms pacienta dzīvības glābšanas filosofēt – ir viņš to pelnījis vai nav, kādam Dievam viņš tic un cik augstas morāles raudzes viņš ir.”¹⁶²

8.4. Aborta debašu rāmējumi portāla *apollo.lv* publikācijās

Ņemot vērā iepriekš noskaidroto *apollo.lv* publikāciju saturisko pozīciju, kurā drīzāk atbalstītas konservatīvās vērtības un *par-dzīvību* nostāja, loģiski pamatojams ir tajā biežāk sastopamais rāmējuma veids – **morāles rāmējums** (4), ko šīs grupas biedri atzīst par svarīgāko problēmas pareizai izpratnei. Gandrīz tikpat bieži par aborta debatēm tiek vēstīts caur **juridisko** rāmējumu (3), savukārt vēl trīs rāmējumi – **politiskais, medicīnas, feminisma** – portālā parādās vienlīdzīgā apmērā, kas nozīmē, ka, neskatoties uz nelielo kopējo publikāciju skaitu par tēmu, *apollo.lv* aborta jautājumu aplūkojis maksimāli daudzpusīgi, to skatot dažādos kontekstos un nevienu no rāmējumiem nepadarot par izteikti dominējošu. Portāla publikācijas neparādās reliģiskais, kā arī ekonomiskais rāmējums, kas ir nedaudz pārsteidzoši, jo tieši finansiālās grūtības publiskajā telpā bieži tiek saistītas ar aborta veikšanas cēloņiem, taču uz šo aspektu *apollo.lv* publikācijas uzmanība vērsta netiek.

Šoreiz morālais rāmējums izmantots, runājot ne tikai par nedzimuša embrija, bet arī grūtnieces, kura veikusi abortu, sajūtām, kas viņu var negatīvi ietekmēt nākotnē, lasītājam par abortu liekot domāt kā nevēlamu gan no mātes, gan – bērna pozīcijām.

Savukārt caur medicīnas rāmējumu lasītājiem skaidrots, ko medicīniski ietver mākslīgais aborts, un cik liels ir to sieviešu skaits, kas to veic, tādējādi ļaujot konstatēt problēmas izplatību Latvijā:

„*Dati rāda, ka abortu skaits vecumā no 25 līdz 30 gadiem pērn sasniedzis 1732, savukārt vecumā no 20 līdz 24 gadiem mākslīgi grūtniecība pārtraukta 1693 gadījumos. Veselības sarežģījumi pēc abortiem radušies 64 sievietēm.*”¹⁶³

Ja iepriekš aplūkotajos portālos, skatot problēmu politiskajā rāmējumā, biežāk runāts par politiku vai politiķiem kopumā, *apollo.lv* publikācijās daži eksperti nevairās politisko

¹⁶²Cipule, L. (2012, 20. nov.). Cipule: Neatbalstīšu nekādus jaunus ierobežojumus abortu veikšanai. *Diena.lv*. Sk. 2013. 5. aprīlī: <http://bit.ly/Xx5SIO>

¹⁶³BNS. (2012 1. nov.). Visvairāk abortus veic vecumā no 25 – 30 gadiem. *Apollo.lv*. Sk. 2013. 5. aprīlī: <http://bit.ly/Vfb1Nr>

manipulāciju veikšanu piedēvēt konkrēti I. Parādniekam, kura rīcība tiek uztverta negatīvi, tādējādi publikācijā notiek asa vērsanas pret savas ārgrupas biedru:

„Parādniekam sievietes, kurām iestājusies grūtniecība un ārsti-ginekologi, ir noziedznieki. Parādnieka kungs tagad ir gan ginekologs, gan politiķis, viņš neētiskā veidā iesaistījies dialogā ar profesionāļiem. Tās ir tīri politiskas spēles.”¹⁶⁴

8.5. Aborta debašu rāmējumi portālā *tvnet.lv* publikācijās

Portāls *tvnet.lv* no pārējiem interneta medijiem atšķiras ar citādu izplatītāko rāmējumu sadalījumu, jo, lai gan arī tajā dominē **juridiskais** rāmējums (9 publikācijās), nākamie biežāk sastopamie ir **medicīniskais** (7) un **ekonomiskais** (5) rāmējums, aborta jautājumu caur morāles rāmējumu vērtējot vien divās, bet caur politisko – vienā publikācijā. Tas skaidrojams ar portāla caur publikācijām izteikti pārstāvēto *par-izvēli* nostāju, kura biežāk paredz racionālu apsvērumu akcentēšanu, nevis problēmas vērtēšanu tikai caur morāles pozīcijām, jo, lai gan aborts netiek uztverts kā normāla parādība, tā risināšanas iespējas meklējamās ekonomisko faktoru sakārtošanā un medicīnisko iespēju apzināšanā, lai iespēju robežās domātu gan par embriju, gan grūtnieci.

Publikācijās caur juridisko rāmējumu uzsvērts, kāpēc rosinātā iniciatīva par grozījumiem likumdošanā ir sarežģīta – nebūtu iespējams juridiski noteikt, kuram – mātei vai bērnam – ir lielākas tiesības, tādēļ grozījumi principā nozīmētu abortu aizliegumu, ko gan *par-dzīvību* grupas biedri noliedz. Savukārt tiesībsargs Juris Jansons uzver, ka aborta debašu aktualizēšana, izmantojot juridisko rāmējumu, ir ļoti problemātiska, jo tāda veidā drīzāk apskatīta nevis problēma, bet polarizēta sabiedrība, liekot tai domāt vienkāršotās kategorijās:

„Iespējams, ka komisijas [Saeimas Demogrāfijas lietu apakškomisijas] izvēlētie līdzekļi šā mērķa sasniegšanai, vēlme šo jautājumu skatīt caur tiesību normu prizmu, nav tie atbilstošākie. Tiesību retorika bieži rada vienkāršu šā sarežģītā jautājuma izpratni un polarizē sabiedrību, nostāda nedzimuša bērna tiesības pret mātes tiesībām un neļauj saskatīt mātes un augļa kopīgo un savstarpējo atkarību,» teica Jansons.”¹⁶⁵

Caur medicīnisko rāmējumu skaidroti medicīniskie riski, ko varētu radīt, piemēram, pārdomu laika pagarināšana, savukārt ar problēmas ekonomisko rāmējumu uzsvērtā ne tikai sievietes (ģimenes) finansiālās situācijas nozīme lēmuma pieņemšanā, bet arī grozījumu ietekme uz kopējo ekonomisko situāciju valstī:

¹⁶⁴ Apollo.lv. (2012, 13. jūn.). Ārste: Abortu problēmu var atrisināt, valstij jauniešiem apmaksājot kontracepciju. *Apollo.lv* Sk. 2013. 5. aprīlī: <http://bit.ly/176G6Jb>

¹⁶⁵ BNS. (2012, 16.okt.). Tiesībsargs: abortu skaita samazināšanā nozīme ir valstij. *Tvnet.lv* Sk. 2013. 6. aprīlī: <http://bit.ly/1aCfb55>

„Veiksmīgāk būtu nevis aizliegt, bet piedāvāt sievietēm reālu atbalstu, jo likumsakarība starp abortu aizliegumu un dzimstības pieaugumu nav konstatēta. Otrs svarīgs aspekts – jāatceras, ka atrodamies Eiropas Savienībā. Mēs veiksīm maksājumus Igaunijai, jo sievietes var aizbraukt un šādu operāciju veikt citur.”¹⁶⁶

8.6. Aborta debašu rāmējumi portāla *delfi.lv* publikācijās

Portālā *delfi.lv* vienlīdzīgā apmērā dominē **juridiskais** (9) un **morālais** (9) problēmas rāmējums, kas vēlreiz apliecina, ka portāls arī caur noteikto rāmējumu izvēli centies saglabāt balansu starp *par-dzīvību* grupas viedokļu atspoguļojumu, kuros biežāk parādās morāles skatījums, un *par-izvēli* pozīciju, kas nereti pievēršas konkrētiem likumdošanas aspektiem un to izraisītajām sekām aborta kontekstā. Salīdzinoši biežāk kā citos portālos aborts skatīts caur **feminisma** prizmu (4), kas kļuvis par trešo izplatītāko rāmējuma veidu. Problēma kopumā iekļauta visus iepriekš definētajos kontekstos – rāmējumos.

Skatot abortu juridiskajā kontekstā, līdzīgi kā *tvnet.lv*, uzsvērts, ka rosināto izmaiņu precīza konstatācija varētu sagādāt grūtības. Savukārt *par-dzīvību* grupa juridisko rāmējumu izmanto, lai norādītu uz likuma pārkāpumiem, kuriem iepriekš nav tikusi pievērsta pietiekama uzmanība: „*Spēkā esošie Latvijas likumi paredz vismaz 72 stundu pārtraukumu starp ārsta norīkojuma izsniegšanas brīdi un aborta veikšanu gadījumos, kad tam nav medicīniskas nepieciešamības. Veiktā pārbaude liecina, ka Latvijā šo laiku bieži neievēro.*”¹⁶⁷

Arī morāles rāmējumu savas pozīcijas paušanai izmantojusi gan *par-dzīvību* grupa, visbiežāk akcentējot nepieciešamību mainīt tradicionālo vērtību izpratni sabiedrībā, gan *par-izvēli* grupa Lindas Curikas personā, kura savā viedokļrakstā norāda uz sabiedrības morāles jeb, precīzāk sakot, tās trūkuma izpausmēm:

„*Liekulība ir viena no spēcīgākajām cilvēka iezīmēm. Mācītājiem patīk norādīt, ar kādu seksu un cik bieži cilvēkiem nodarboties, kamēr kolēģi pavedina nepilngadīgus zēnus. Politikiem patīk propagandēt tradicionālas vērtības, bet tad nomainīt veco sievu uz jaunāku modelīti vai uzturēt attiecības ar divām sievietēm vienlaicīgi. Akcijas 'Par dzīvību' atbalstītājiem patīk mainīt partnerus un dzemdēt bērnus ārpus laulības, tomēr citiem mācīt pareizās, tradicionālās vērtības. Cilvēkiem komentāros patīk moralizēt, kaunināt 'nepareizos' un atbalstīt 'pareizos' un tad turpināt savu tieši tikpat amorālo, nepareizo dzīvesveidu.*”¹⁶⁸

¹⁶⁶ BNS. (2012, 12. jūn.). Deputāts uz sēdi par abortiem ierodas ar embrijiem. *Tvnet.lv*. Sk. 2013. 6. aprīlī: <http://bit.ly/134INqd>

¹⁶⁷ BNS. (2012, 13. jūn.). VI uzdod slimmīcām nodrošināt 72 stundu ilgu pārdomu periodu pirms aborta. *Delfi.lv*. Sk. 2013. 6. aprīlī: <http://bit.ly/KVyKyb>

¹⁶⁸ Curika. L. (2013, 4. feb.). Linda Curika: Par dzeguzēm, piekabēm un liekulību. *Delfi.lv*. Sk. 2013. 6. aprīlī: <http://bit.ly/12mIWHc>

Ar medicīniskā rāmējuma palīdzību lasītājam skaidrots, ka aborta veikšanā ir iesaistīta gan sieviete, gan ārsts, kas maksimāli rūpējas par sievietes veselības stāvokli, tāpēc aborta veikšanas aizliegums radītu vairākus medicīniskos riskus. Savukārt daži radikāli *par-dzīvību* noskaņoti aktīvisti uzskata, ka abortu daudzi ginekologi uzskata par biznesu, tādēļ viņi, slēpjoties aiz savtīgām interesēm, neatbalsta konkrētos grozījumus, tādējādi iestājoties pret aborta skaita samazināšanu.

Viedokļa radikālisms novērojams arī *par-izvēli* grupas pozīcijā, abortu rāmējot caur feminisma perspektīvu un nosodot tos, kuri atzīst rosināto grozījumu nepieciešamību:

„Tas, ko es nevaru saprast, ir - kāda šiem cilvēkiem ir darīšana gar citu sieviešu pieņemtajiem lēmumiem? Kāpēc sievietēm, kuras atbalsta kampaņu, ienāca prātā, ka viņām ir tiesības noteikt, kas notiek manā vai jebkuras citas sievietes dzemdē!? Jā, viņām ir skaidra pārlicība, ka viņas abortu neveiks. Lieliski! Tā ir Jūsu izvēle, tomēr ļaujiet pārējām sievietēm paturēt savējo!”¹⁶⁹

Kopumā portālā *delfi.lv* lasītājam sniegts daudzpusīgs aborta jautājuma aplūkojums, piedāvājot abu diskusijā iesaistīto pušu redzējumu, iekļaujot problēmu kontekstos, kas katrai no tām šķiet svarīgākie, tomēr nenoliedzot vairāku aspektu nozīmi un savstarpējo korelāciju.

Pēc visu portālu publikāciju rāmējumu analīzes rezultātiem secināts, ka aborta aktualizācija likumdošanas kontekstā tiešā veidā ietekmējusi to, ka arī interneta medijos aborta debatēm piešķirts juridiskais rāmējums, lai gan problēma nevar tikt skatīta atrauti no citām nozarēm – ekonomikas, politikas, medicīnas, kā arī morāles apsvērumiem, kuri spēcīgi ietekmē jebkuru līdzīga veida sensitīvu jautājumu. Konkrēta rāmējuma piešķiršana jautājumam bijusi atkarīga arī no portāla pārstāvētās pozīcijas, kas sniedz atbalstu vai nu *par-dzīvību/par-izvēli* idejas, vai arī cenšas saglabāt neitralitāti, objektivitāti, vienlīdzīgā mērā piedāvājot abu pušu uzskatus, un interneta medija pārstāvēta nostāja tiešā veidā ietekmē to, kuri aborta debašu aspekti akcentēti kā svarīgākie, tos saturiski izceļot.

¹⁶⁹ Curika. L. (2013, 4. feb.). Linda Curika: Par dzeguzēm, piekabēm un liekulību. *Delfi.lv*. Sk. 2013. 6. aprīlī: <http://bit.ly/12mIWHc>

9. VIEDOKĻU POLARIZĀCIJA ABORTA DEBATĒS: ANKETĒŠANAS REZULTĀTU APSKATS

Maģistra darba noslēdzošajā fāzē veikta iedzīvotāju aptauja, lai ar reprezentatīvas respondentu izlases palīdzību noskaidrotu publiskajā telpā dominējošos priekšstatus un viedokļus aborta jautājumā, tos vērtējot arī interneta mediju publikāciju un komentāru sleju analīzes rezultātu kontekstā, tādējādi gūstot daudzpusīgākus un niansētākus datus par aborta debašu izpratni sabiedrībā, kas, protams, nedrīkst un netiek vispārināta un attiecināta uz visu sabiedrību kopumā, taču norāda uz tendencēm tās viedokļos un attieksmēs.

Ar elektroniskās anketas izplatīšanu caur interneta aptauju portālu *visidati.lv* iegūti **462 respondentu** viedokļi, kas, kā minēts iepriekš, ir pietiekami reprezentatīvi, jo ievēro pētnieciskajiem mērķiem svarīgāko demogrāfisko rādītāju – dzimuma, vecuma, dzīvesvietas un izglītības līmeņa – sabalansētību. Anketas paraugs un svarīgākie respondentu demogrāfiskie dati skatāmi 14. un 15. pielikumā.

Respondentus skatot dzimuma aspektā, aptaujā piedalījušās 274 (59%) sievietes un 188 (41%) vīrieši. Pēc PMLP datiem par 2012. gadu, Latvijas iedzīvotāju dzimumu sadalījums ir 54,2% sieviešu pret 45,8% vīriešu¹⁷⁰, kas ir ļoti tuvs anketas respondentu sadalījumam, tādējādi tajā nodrošināts proporcionāls dzimumu viedokļu atspoguļojums, un maksimāli samazināts arī izlases kļūdas procentuālais lielums. Respondentu izlase pēc dzīvesvietas kritērija aptvērusi visu Latvijas teritoriju, jo 147 jeb 32% respondentu kā savu dzīvesvietu norādījuši Rīgu/Pierīgu, 221 jeb 48% – citu pilsētu/mazpilsētu, savukārt 94 jeb 20% respondentu dzīvo laukos.

Vecumposmu dalījumā visvairāk pārstāvēti 21 – 50 gadus veci cilvēki, un šajā vecumā iekļaujamas 69% no respondentēm – sievietēm un 79% vīriešu. Šīs vecuma grupas sievietes, īpaši posmā no 21 līdz 40 gadiem, ir reproduktīvajā vecumā, tādēļ svarīgi, ka aptaujā par aborta tēmu tieši šī kategorija pārstāvēta visbiežāk. Kopumā respondentu vidējais vecums ir 37,6 gadi, un visu respondentu vecuma amplitūda ir 11 – 65 gadi.

217 jeb 47% respondentu ieguvuši augstāko izglītību (augstākā profesionālā izglītība, bakalaura vai maģistra grāds), 180 jeb 39% aptaujāto ir ar vidējo vai vidējo speciālo izglītību, kā arī neliels procents respondentu ir ar nepabeigtu augstāko (8%) vai pamatskolas (6%) izglītību, un šis izglītības līmeņu sadalījums vēlāk tiks korelēts ar aptaujā iegūtajiem viedokļiem, lai noskaidrotu izglītības līmeņa kā mainīgā faktora nozīmi aborta uztverē.

Neieskaitot demogrāfiskos jautājumus, anketu veido 10 jautājumi, no kuriem divi ir atvērtie (taču viens no tiem – par reliģisko piederību, ir opcionāls, jo gadījumā, ja respondents

¹⁷⁰ PMLP. (2012). *Iedzīvotāju skaits pa dzimumiem*. Sk. 2013 5. maijā: <http://bit.ly/16nrX>

to uzskatījis par pārāk personisku vai sensitīvu jautājumu, viņam sniegta iespēja uz to neatbildēt), bet pārējie – slēgtie jautājumi. To veidošanā ievērots dedukcijas princips, proti, sākumā piedāvājot plašākus, vispārējus jautājumus un pamazām pārejot uz specifiskiem, konkrētiem jautājumiem. Svarīgāko aptaujas rezultātu izklāsts sniegts nākamajā apakšnodaļā.

9.1. Viedokļu polarizācija aborta debatēs: sabiedrības viedokļu analīze

Aptauja apzināti sāka ar atvērto jautājumu „*Aborts, Jūsaprāt, ir...*”, kas ir maksimāli neitrāls, pieļauj ļoti plašu un dažādu atbilžu spektru, taču vienlaicīgi ir pietiekami konkrēts, lai noskaidrotu respondentu pirmās asociācijas, saņemot tūlītēju un, iespējams, patiesāku respondentu reakciju nekā tā būtu, jautājumu iekļaujot beigās, kad pārejo jautājumu ietekmē viņam varētu rasties noteikti priekšstati, liekot jautājumu vērtēt šaurākā kontekstā. Konkrētā jautājuma mērķis ir, pirmkārt, noskaidrot indivīda ieņemto pozīciju aborta jautājumā, otrkārt, konstatēt tās radikalitātes pakāpi, novērtējot, piemēram, to, kādi vārdi tiek izmantoti atbildē – spēcīgi, emocionāli piesātināti vai neitrāli, vai tiek izteikts nosodījums/atbalsts u.c.

Visas 462 uz pirmo jautājumu sniegtās atbildes strukturētas ar kvantitatīvās kontentanalīzes palīdzību, tās sadalot vairākās grupās – atbildēs, kas drīzāk iekļaujas *par-dzīvību* pozīcijā, *par-izvēli* pozīcijā, ir neitrālas vai nav ieskaitāmas nevienā no šīm grupām. (Sk. 16. pielikumu.) Pēc tam kvantitatīvi saskaitīti respondentu biežāk izmantotie vārdi un frāzes, un tie apkopoti speciāli izstrādā shēmā (sk. 9.1.att.), ar fonta lielumu norādot uz izteikumu lietošanas intensitāti – jo biežāk sastopama atbilde, jo tā izcelta lielāka. Kopumā secināts, ka, atšķirībā no publikāciju komentāru analīzes, aptaujas respondentu atbildēs izteikti dominē *par-dzīvību* pozīcija, pie tam, samērā radikālā pakāpē, tomēr ļoti daudzi respondenti snieguši arī neitrālas atbildes, kamēr salīdzinoši mazāks indivīdu skaits runājis konkrēti no *par-izvēli* pozīcijas. Ar kontentanalīzes metodi noskaidroti arī 5 izplatītākie vārdi/frāzes, ko respondenti asociē ar abortu, un tie analizēti padziļinātāk.

1. **Aborts ir slepkavība/nogalināšana.** Pārsteidzoši, taču vārdi *slepkavība* vai *nogalināšana* bijusi izplatītākā respondentu atbilde, kas saņemta 111 jeb gandrīz ceturtdaļā (24%) anketu. Pamatojoties atbildēs uz šo jautājumu, vairums aptaujas respondentu atbalsta *par-dzīvību* pozīciju, un viņu viedoklī vērojamas radikālisma iezīmes, jo vārdi *slepkavība*, *nogalināšana* ietver spēcīgu emocionālo konotāciju un nevar tikt uztverti kā mēreni, bet drīzāk nosodoši un pozīciju krasī atbalstoši (spēcīgs atbalsts konservatīvajiem principiem).

Šo rezultātu vērtējot korelācijā ar respondentu dzimumu, vecumu un izglītības līmeni, secināts, ka abortu par slepkavību uzskata 70 jeb 26% aptaujāto sieviešu un 41 jeb 22% vīriešu, kas darba autori nedaudz izbrīna, jo iepriekš gūtā pieredze ļautu prognozēt, ka radikālāku pozīciju varētu paust vīrieši, kas tiešā veidā paši nesaskaras ar aborta procedūru un

ne vienmēr tiek iesaistīti lēmuma pieņemšanā, tāpēc viņi par to varētu spriest kategoriskāk, tomēr, lai gan tikai mazliet, tomēr respondentu vidū proporcionāli lielāks skaits sieviešu, nevis vīriešu, abortu definē kā slepkavību. Skatoties vecuma grupu dalījumā, šādu atbildi visbiežāk sniegušas sievietes vecumā no 21 – 40 gadiem (62% no šajā vecuma posmā esošajām sievietēm) un vīrieši vecuma posmos 21 – 30, 51 – 60 gadi (51%). Augstākā izglītība ir nedaudz mazāk kā pusei (48%) respondentu, kas snieguši šādu atbildi, tomēr izglītības līmeņa nozīme jautājuma uztverē nevar tikt vērtēta viennozīmīgi, kā to atklās pārējie aptaujas rezultāti.

2. **Aborts ir grūtniecības pārtraukšana.** Šī samērā neitrālā, bet juridiski un medicīniski korektā atbilde sniegta 70 jeb 15% anketu, un šādi atbildējošie respondenti iedalāmi „neitrālajā” grupā, jo pēc atbildes nevar spriest par viņu ieņemto nostāju, tāpēc, ka tā neietver vērtējošo elementu (taču viņu nostāja kopumā var būt arī neitrāla). *Google.lv* meklētājā ievadot atslēgvārdus *aborts ir*, pirmais piedāvātais ieraksts ir *wikipedia* definīcija: „*Aborts ir dabīga vai mākslīga grūtniecības pārtraukšana līdz grūtniecības 22. nedēļai*”, kas precīzi šādā tekstā saņemta arī vairākās anketās, tāpēc, iespējams, ka daļu respondentu, kas nav vēlējušies lieki iedziļināties jautājumā vai paust savu personisko vērtējumu, izmantojuši jau gatavu definējumu, kas pēc būtības precīzi raksturo abortu kā procesu.

Šādu atbildi, skatoties pēc vecumposma rādītājiem, visbiežāk sniegušas sievietes vecuma grupā no 41 – 60 gadiem (39% no šajā posmā aptaujātajām respondentēm), kas, iespējams, var tikt saistīts ar briedumu un dzīves pieredzi, kas ļauj racionāli izvērtēt aborta jautājumu, tā komplicitātes dēļ nespriežot radikāli, un vīrieši vecumā no 41 – 50 (22%) un 21 – 30 gadiem (21%), tāpat, otrajā vecuma grupā esošie vīrieši gandrīz vienlīdzīgā skaitā gadījumu abortu dēvē gan par slepkavību, gan par grūtniecības pārtraukšanu. Augstākā izglītība ir 62% šādu atbildi sniegušajiem respondentiem.

3. **Aborts ir sievietes izvēle/lēmums.** Šāds aborta formulējums, kas sniegts 28 jeb 6% anketu, tieši norāda uz respondentu atbalstu *par-izvēli* pozīcijai, kura uzsver sievietes izvēles tiesības, kas nedrīkst tikt ierobežotas aborta veikšanas iespējā. Šāda atbilde ietver vērtējošu elementu, tomēr drīzāk liecina par viedokļa mērenību, nevis radikalitāti, lai gan precīzākai paustās nostājas analīzei būtu nepieciešama papildu informācija. Abortu ar izvēli asociējis procentuāli vienāds sieviešu un vīriešu skaits – 6% no katra dzimuma respondentiem, 54% no tiem ir augstākā izglītība.

4. **Aborts ir noziegums.** Šādu radikālu viedokli, kas vēlreiz apliecina respondentu vidū dominējošo *par-dzīvību* nostāju, pauduši 20 jeb 4% aptaujas respondentu. Būtībā šis atbilžu variants ir cieši saistīts ar anketās izplatītāko formulējumu – aborts kā slepkavība, nogalināšana, tomēr tas izdalīts atsevišķi, jo vārds „noziegums” ietver plašāku

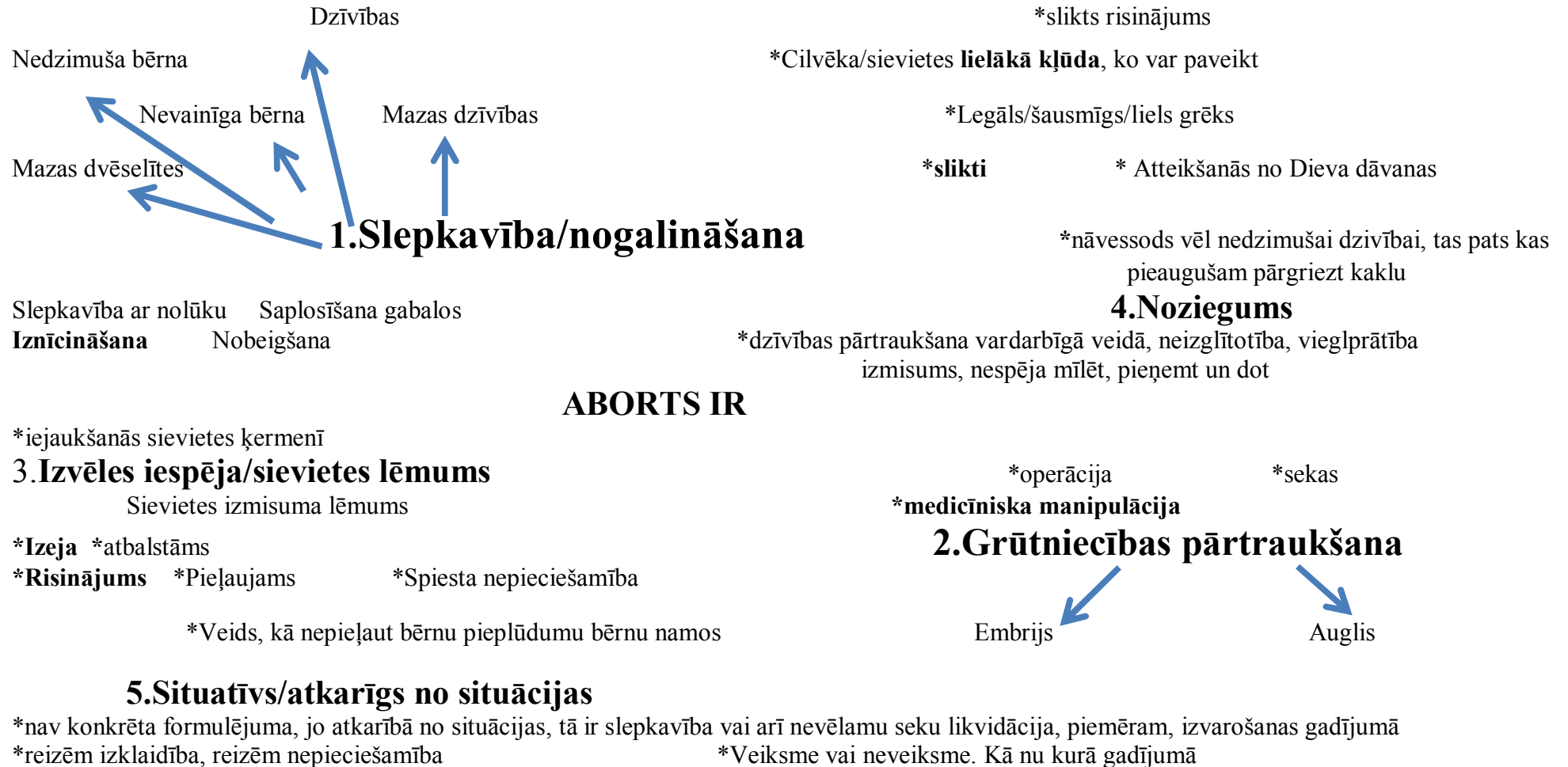
nozīmju spektru nekā, piemēram, slepkavība, kas paredz konkrētu rīcību. Abortu par noziegumu uzskata 15 jeb 6% sieviešu un 5 jeb 3% vīriešu, kas vēlreiz atklāj, ka tieši sievietes, nevis vīrieši, sniedzot atbildi uz pirmo anketas jautājumu, bijušas krasākas savā pozīcijā. 70% šādu atbildi sniegušo respondentu ieguvuši augstāko izglītību.

5. Aborts ir situatīvs/atkarīgs no situācijas. 14 (3%) respondentu atbildēs parādās viedoklis, ka aborta veikšana ir jāvērtē pēc konkrētās situācijas, jo aborts var būt gan, piemēram, nepieciešamība, gan muļķība/nevēlams solis. Šie respondenti drīzāk būtu iekļaujami pozīcijā – gan *par-izvēli*, gan *par-dzīvību*, uz kuru tika norādīts jau pēc komentāru slejas analīzes, proti, par abortu ne vienmēr ir iespējams domāt tikai *par* vai *pret* kategorijās, jo, lai gan sociālā kategorizēšana atvieglo un vienkāršo lietu uztveri, aborts ir pārāk sarežģīta tēma, lai par to domātu šabloniski, un viss nereti ir atkarīgs no individuālās situācijas. Šādai pozīcijai piekrīt procentuāli vienāds sieviešu un vīriešu skaits – 3% katra dzimuma pārstāvju, taču tikai 28% no tiem ir augstākā izglītība.

Vērtējot līdz šim aprakstītos rezultātus korelācijā ar izglītības līmeni, konstatēts, ka to ir sarežģīti precīzi saistīt ar respondenta ieņemto pozīciju, jo katru no atbildēm atbalstījuši respondenti ar dažādiem izglītības līmeņiem, un nav iespējams pierādīt pieņēmumu, piemēram, par to, ka cilvēki ar zemāku izglītības līmeni par abortu domās radikālāk, jo, lai gan tas apstiprinās 1. variantā (vidējā izglītība biežāk kā augstākā), 4. pozīcijā tas netiek novērots (abortu par noziegumu atzīst 70% ar augstāko izglītību), tāpēc secināts, ka izglītības līmenis, iespējams, noteiktā pakāpē var ietekmēt indivīda ieņemto nostāju, taču tas noteikti nav uzskatāms par izšķirošo faktoru viņa viedokļa formēšanās procesā.

Citas respondentu priekšstatos abortu definējošās asociācijas un frāzes skatāmas *9.1.att.*, taču tās nelielā pieminējuma skaita dēļ netiek aplūkotas izvērstāk. Lielākā vērība pievēršama nevis pašu argumentu saturam, bet paustā viedokļa radikalitātes pakāpei:

9.1.att. Respondentu izplatītākās atbildes uz jautājumu: *Aborts, Jūsaprāt, ir...*

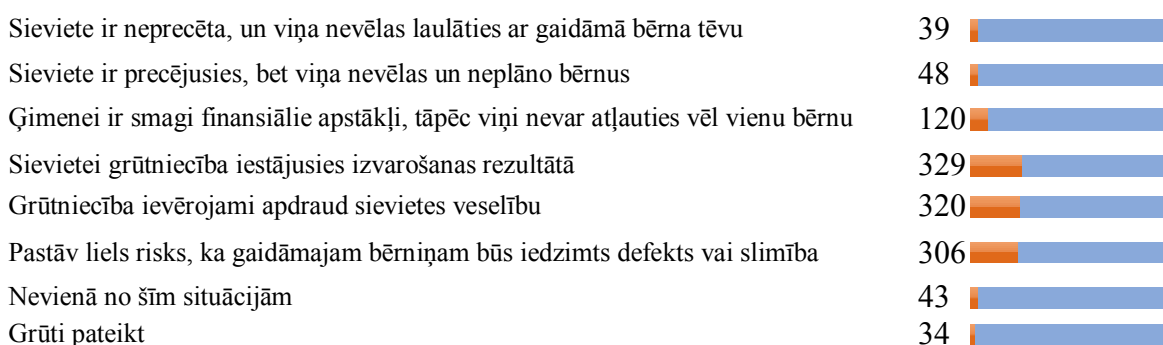

Tālāk respondentiem uzdoti arvien konkrētāki slēgtie jautājumi ar noteiktiem atbilžu variantiem, lai noskaidrotu lietas, kas ir būtiskas aborta debašu kontekstā, kuras norāda uz izplatītākajām iezīmēm respondentu viedokļos, kā arī atklāj, vai sākotnēji paustā dominējošā pozīcija (*par-dzīvību*, radikāli) novērojama arī aptaujas beigās.

Iepriekš veiktajā publikāciju un komentāru analīzē tika neviennozīmīgi vērtēts aspekts, kas saistās ar vīrieša iesaisti lēmuma pieņemšanā par aborta veikšanu, proti, ja viena puse akcentēja vīrieša lomu, kas varētu pozitīvi ietekmēt situāciju, pretējā grupa šo ietekmi noliedza, uzsverot, ka tikai sievietei ir tiesības lemt par savu ķermeni, tāpēc anketā respondentiem lūgts atbildēt, kam ir jāpieņem gala lēmums par grūtniecības saglabāšanu/aborta veikšanu. Vairums respondentu (72,5%) norāda, ka šāds lēmums ir jāpieņem abiem kopā, tādējādi atzīstot vīrieša lomu lēmuma pieņemšanā, 21% piekrīt viedoklim, ka lēmums jāizdara tikai sievietei, viens respondents norāda, ka tas ir jāpieņem tikai vīrietim, savukārt 5,4% aptaujāto uz šo jautājumu atbildēt ir grūti.

Akadēmiskajā literatūrā noskaidrots, ka ar aptauju palīdzību indivīdu attieksmes bieži tiek mērītas, liekot novērtēt, kurās no dažādām situācijām viņi spēj atbalstīt un attaisnot aborta izdarīšanu, kas ļauj izteikt spriedumu arī par pozīcijas radikalitāti, tāpēc konkrētās aptaujas ietvaros respondentiem piedāvātas 6 atšķirīgas situācijas (par piemēru ņemot 4.1. nodaļā aplūkoto pētījumu), kurās aborta veikšanas iemesls slēpjas sociālajos vai medicīniskajos apsvērumos (9.2.att.):

Kurās no šīm situācijām, Jūsprāt, ir pieļaujama aborta veikšana? (vairākas atbildes iespējamās)

9.2. Respondentu vērtējums dažādām aborta veikšanas situācijām

Kā redzams, 329 respondentu atbildēs aborta veikšana atbalstīta situācijā, kad grūtniecība iestājusies izvarošanas rezultātā, kas kā attaisnojošs iemesls minēts arī analizēto publikāciju un komentāru saturā, jo tieši šādi gadījumi pat radikāli noskaņotu *par-dzīvību* biedru uzskatos atzīti par attaisnojamiem; gandrīz tikpat liels respondentu skaits (320) abortu kā risinājumu pieļauj situācijā, kad apdraudēta sievietes veselība, vai pastāv risks gaidāmā

bērna veselībai (306 atbildēs), tāpēc, iespējams, ka tikai medicīniskie riski ir *vienīgais par-dzīvību* grupas uzskatos attaisnojamais grūtniecības pārtraukšanas iemesls, kas pieļauj iespēju sasniegt vismaz kādu kompromisu.

Salīdzinoši daudz retāk aborta veikšana tiek pieļauta slikto finansiālo apstākļu dēļ (120 reizes). Lai gan valsts ekonomiskās situācijas sakārtošana demogrāfijas jomā iepriekš noskaidrotajā publikāciju komentētāju skatījumā būtu viens no risinājumiem aborta skaita mazināšanai, tomēr tikai aptuveni ceturtdaļa aptaujas respondentu sarežģītu materiālo situāciju atzīst par pamatotu iemeslu aborta veikšanai. Savukārt aborta izdarīšanu personisko apsvērumu dēļ, piemēram, tāpēc, ka sieviete nevēlas bērnus, atbalsta tikai desmitā daļa respondentu, kas joprojām apliecina viedokļos kopumā dominējošo *par-dzīvību* pozīciju, sievietes izvēles tiesības ne vienmēr vērtējot kā prioritāras attiecībā pret embrija tiesībām. Līdzīgi rezultāti iegūti arī iepriekš aplūkotajā ASV veiktajā pētījumā, kurā konstatēts, ka cilvēki drīzāk ir gatavi atbalstīt aborta veikšanu medicīnisko iemeslu dēļ, taču ievērojami mazāks atbalsts pausts situācijās, kurās aborts veikts sociālu iemeslu dēļ (2.3. nodaļa), ko apliecina arī šajā aptaujā gūtie rezultāti.

43 respondenti pauduši galēji radikālu viedokli, aborta veikšanu neattaisnojot nevienā no situācijām. Šo rezultātu korelējot ar respondentu dzimumu, noskaidrots, ka aborta veikšana nav pieņemama 30 (12%) sievietēm un 13 (7%) vīriešiem, un puse no tiem (22 respondenti), kā to apliecina anketas pēdējais jautājums, uzskata, ka aborta veikšana Latvijā ir jāaizliedz.

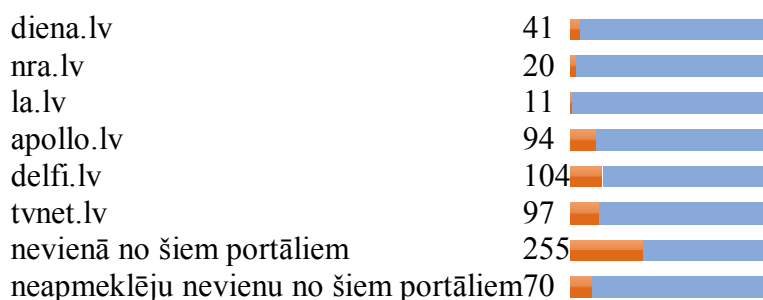
Aptaujas respondenti, lūgti novērtēt Saeimā iesniegto priekšlikumu par grozījumiem likumā, kas paredzētu nedzimuša bērna tiesības uz dzīvību kopš ieņemšanas brīža, obligātu konsultāciju pie speciālista pirms aborta veikšanas, kā arī pārdoma laika pagarināšanu, 261 jeb 56% gadījumu pauduši atbalstu virzītajai idejai, kas, viņuprāt, varētu mazināt abortu skaitu (piekrišana savas iekšgrupas biedram – Parādniekam, kas rosinājis iniciatīvu), 119 jeb 26% respondentu iniciatīvu neatbalsta, jo, raugoties no *par-izvēli* pozīcijām, tā ierobežotu sievietes izvēles tiesības, 63 indivīdiem iespējamās izmaiņas likumdošanā ir grūti vērtēt, savukārt 19 respondenti godīgi atzinuši, ka tās viņiem ir vienaldzīgas. Jāņem vērā, ka jautājuma formulējumā priekšlikums ar nolūku, lai neietekmētu respondentu atbildi, netika saistīts ar abortu veikšanas faktisko ierobežošanu vai pat aizliegumu, tāpēc tie respondenti, kas rūpīgi nepārzina abortu tiesisko regulējumu vai neaizdomājas, ka, piemēram, pārdomu laika pagarināšana varētu sasniegt brīdi, pēc kura aborta veikšana legāli vairs nav pieļaujama, iespējams, priekšlikumā saskatījuši tikai pozitīvus rosinājumus, kas būtiski neietekmētu izvēles iespējas, taču varētu mazināt abortu skaitu.

Nemot vērā *par-dzīvību* biedru iniciatīvu embrija tiesības uz dzīvību atzīt jau kopš ieņemšanas brīža, kā arī iepriekš aplūkotās iekšgrupu/ārgrupu diskusijas par brīdi, kurā auglis

var tikt uzskatīts par cilvēku, anketā noskaidrots respondentu viedoklis šajā jautājumā. Vairāk kā puse (237) aptaujāto piekrituši *par-dzīvību* pozīcijai, uzskatot, ka embrijs par jaunu dzīvību ir uzskatāms jau no ieņemšanas brīža, vēl vairāk, viens respondents norādījis, ka tas notiek jau brīdī, kad pāris apzināti vēlas radīt jaunu dzīvību. 143 respondenti embriju par dzīvību/cilvēku uzskata sākot ar 12 nedēļu, kad pēc likumdošanas Latvijā oficiāla aborta veikšana vairs nav pieļaujama (neņemot vērā izņēmuma gadījumus), savukārt tikai 31 aptaujas dalībnieks uzskata, ka embrijs par cilvēku kļūst tikai pēc dzimšanas. Respondenti piedāvājuši arī citus atbilžu variantus, piemēram, *no brīža, kad sāk pukstēt sirds, jau 22. embrija attīstības dienā, kad tam parādās pirmie sirdspuksti, pēc kustību sākšanās, kopš brīža, kad embrijam saskatāmi ķermeņa daļu aizmetņi, vai viņš ir spējīgs just sāpes, pēc 2 mēnešiem, kad sieviete ir apradusi, ka viņā aug mazs cilvēciņš (dzīvībiņa) u.c.*, kas parāda, ka respondentu atbildēs izteikti dominē uzskats, ka embrijs ir uzskatāms par cilvēku vēl pirms dzimšanas, iespējams, tāpēc respondenti pauž piekrišanu *par-dzīvību* pozīcijai, un, ja raugās no kāda aptaujātā atbildes: „*cilvēciski - no ieņemšanas brīža, juridiski - pēc piedzimšanas*”, respondenti cilvēciskos faktorus noteikti vērtē augstāk par juridiskajām normām.

Ievērojot pētnieciskās intereses, par vienu no svarīgākajiem atzīts jautājums par interneta portāliem, kuros respondenti ir redzējuši vai guvuši informāciju par abortiem. Atbilžu sadalījums skatāms 9.3.att. :

Kurā no šiem interneta portāliem esat redzējis vai ieguvis informāciju par abortu? (vairākas atbildes iespējamas)

9.3.att. Interneta portāli, kuros iegūta informācija par abortiem

Kā redzams diagrammā, 55% aptaujas respondentu informāciju par abortiem nav redzējuši nevienā no portāliem, savukārt vēl 15% indivīdu nepatērē nevienu no analizētajiem medijiem, kas nozīmē, ka 70% respondentu sniegtās atbildes nav iespējams tiešā veidā saistīt ar interneta medijos pausto nostāju vai problēmas rāmējumiem, jo šajā gadījumā tie nav realizējuši savu ietekmēšanas potenciālu konkrēto respondentu viedokļa formēšanā. Salīdzinoši biežāk informācija par abortiem manīta vai iegūta ziņu portālos *delfi.lv*, *tvnet.lv* un/vai *apollo.lv*, kas skaidrojams ar to vispārējo popularitāti starp interneta informācijas

resursiem, vēl gandrīz desmitdaļa (9%) aptaujāto kā atbilžu variantu izvēlējušies portālu *diena.lv*, savukārt laikrakstu *NRA* un *LA* elektroniskajās versijās informāciju guvis ļoti nēcīgs respondentu skaits. Jāņem vērā, ka, iegūtie rezultāti, iespējams, atšķirtos, ja šāds jautājums tiktu uzdots pagājušā gada jūnijā/jūlijā un oktobrī/novembrī, kad aborta jautājuma publicitāte gandrīz visos medijos bija visintensīvākā, savukārt šobrīd par to tiek ziņots samērā reti, tāpēc, iespējams, vērtējot pēdējā laika griezumā, respondents šādu informāciju nav manījis.

Mēģinot konstatēt sakarības starp aplūkotajos portālos pausto nostāju un aptaujas respondentu, kuri informācijas gūšanai izmantojuši konkrēto portālu, pausto pozīciju, veikta korelācija starp aborta problēmas atainojumu medijā un respondentu atbildi uz 1. jautājumu: „*aborts ir*”. Piemēram, anketās visbiežāk minētais portāls *delfi.lv*, kā noskaidrots tā publikāciju satura analizē, piedāvājis vissabalansētāko abu pušu viedokļu atspoguļojumu. No tiem 104 respondentiem, kuri informāciju par abortu redzējuši/ieguvuši arī portālā *delfi.lv*, 20 pauduši radikālus *par-dzīvību* uzskatus, abortu saucot par slepkavību, 27 ievērojuši neitralitāti, abortu definējot kā grūtniecības pārtraukšanu, bet 10 – abortu saistījuši ar izvēli, tādējādi iekļaujoties *par-izvēli* pozīcijā (pārējās atbildes – dažādi varianti), kas nozīmē, ka šajā gadījumā kopumā interneta medija un tā lietotāju skatījums uz problēmu ir līdzīgs, taču, protams, nav zināms, cik daudz publikāciju respondents lasījis, un cik liels bijis portāla ietekmes potenciāls uz katra konkrētā lietotāja priekšstatiem.

Savukārt nostāju sakritība nepierādās, piemēram, *tvnet.lv* gadījumā, jo, kā izklāstīts 7.5.1. nodaļā, portāls aborta debates atspoguļojis izteikti no *par-izvēli* pozīcijām, tomēr gandrīz puse (44%) no 97 aptaujas respondentiem, kuri informāciju par abortu ieguvuši arī *tvnet.lv*, savās atbildēs pauduši atbalstu *par-dzīvību* pozīcijai, kas nozīmē, ka interneta medija pausto pozīciju nav pieņēmusi liela daļa tā patērētāju. Kopumā secināts, ka problēmas atspoguļojums interneta medijos ir drīzāk vērtējams korelācijā ar publikāciju komentētāju viedokļiem, nevis aptaujas dalībnieku uzskatiem, un viens no galvenajiem iemesliem ir tas, ka tikai 30% aptaujas dalībnieku informāciju par abortu guvuši kādā/-os no šiem portāliem, taču pārējiem aptaujātajiem viedokļa formēšanu ietekmējuši citi faktori un personiskā pieredze.

Respondentu viedokļu polarizācijas pakāpes noskaidrošanai, akadēmiskajā literatūrā ieteikts anketās iekļaut attieksmes jautājumus, proti, piedāvāt respondentiem konkrētus izteikumus, kurus jānovērtē pēc kādas no attieksmju skalām. Tas darīts arī konkrētās aptaujas ietvaros, izvēloties divus, katru grupu raksturojušos izteikumus, kuri biežāk parādījušies interneta mediju un to komentāru saturā. Likerta skalā no 1 līdz 5 (1 – pilnīgi piekrītu, 2 – drīzāk piekrītu, 3 – neitrāli, 4 – drīzāk nepiekrītu, 5 – pilnīgi nepiekrītu) respondentiem lūgts novērtēt, cik lielā mērā viņi piekrīt izteikumiem: **1. Aborts ir jaunas dzīvības iznīcināšana/nedzimuša bērna slepkavība** (*par-dzīvību* pozīcija) un **2. Aborts ir**

medicīniska operācija, par kuras veikšanu vajadzības gadījumā ir tiesības izlemt ikvienai sievietei (*par-izvēli* pozīcija).

Apkopojot rezultāts, redzams, ka, atšķirībā no vairuma citu jautājumā, šajā jautājumā kopumā respondenti pauduši mērenus uzskatus, gandrīz vienādā mērā piekrītot abiem izteikumiem (vērtējuma koeficients 2,68 pirmajā un 2,64 – otrajā variantā). Tas nozīmē, ka vidējais respondentu novērtējums abos gadījumos atrodies starp sadaļām *drīzāk piekrītu* un *neitrāli*, kas neliecina par viedokļu radikālītāti un norāda, ka vairums respondentu piekrīt gan viedoklim, ka aborts ir slepkavība, gan – aborts paredz sievietes izvēles tiesības. Šāds iznākums, iespējams, skaidrojams ar to, ka katrai no diskusijā iesaistītajām pusēm ir savi argumenti, kuriem var piekrist, taču problēma slēpjas nespējā piedāvāt kompromisu, kas šķēļ sabiedrību, liekot problēmu vērtēt *par* vai *pret* kategorijās, lai gan patiesībā tas nevajadzīgi vienkāršo problēmas izpratni.

Pēdējā anketas jautājuma „*Vai aborta veikšanā Latvijā būtu jāaizliedz?*” mērķis ir noskaidrot, vai pēc visu jautājumu atbildēšanas, respondents ir gatavs paust viennozīmīgu, striktu atbalstu šādai konkrētai rīcībai, kas norādītu uz radikālu *par-dzīvību* nostājas atbalstīšanu. Salīdzinoši mazs (14%) respondentu skaits piekrīt aborta aizlieguma ieviešanai, 64% neuzskata, ka aborti Latvijā ir aizliedzami, savukārt piektdaļa respondentu (22%) nav gatavi viennozīmīgi atbalstīt kādu no pozīcijām. Tas pierāda, ka respondents kopumā var iestāties par tradicionālu vērtību saglabāšanu un atbalstīt *par-dzīvību* pozīciju, domājot par nedzimušā bērna tiesībām, taču ir pieļaujami izņēmuma gadījumi un apzinātas situācijas, kurās aborta veikšana ir attaisnojama vai pat atbalstāma, tāpēc to aizliegšana nav pareizais lēmums. Striktu *jā* aborta aizliegumiem paudušas 36 (13%) sievietes un 27 vīrieši (14%), tātad to procentuālais sadalījums ir gandrīz vienlīdzīgs, un tie ir respondenti, kuri līdz pat aptaujas beigām snieguši noturīgu, radikālu *par-dzīvību* viedokli.

Grūti izmērama ir reliģiskās piederības ietekme uz indivīdu nostāju, jo radikālu pozīciju pauduši gan kristietībai piederīgie (luterāņi, katoļi, pareizticīgie u.c.), gan respondenti, kas Dievam netic un sevi uzskata par ateistiem, vai reliģisko piederību nav norādījuši, tāpēc nav iespējams izteikt droši pārbaudāmu pieņēmumu, ka, piemēram, respondenti ar noteiktu reliģisko pārliecību vai piederību, vienmēr abortu uzskatīs par grēku un atbalstīs tā aizliegšanu, un otrādi. Kā atzinis viens respondents, kas paudis atbalstu abortu aizliegumam: „*Mani uzskati pausti pēc savas pārliecības, tādēļ reliģijai nebūs nozīme*”, kas būtībā atklāj, ka kopumā indivīda uzskatus aborta jautājumā, spriežot pēc aptaujas rezultātiem, drīzāk var ietekmēt tādi demogrāfiskie rādītāji kā dzimums un vecums, savukārt reliģiskā piederība, izglītības līmenis vai dzīvesvieta uzskatāmi par sekundāriem faktoriem, kuru ietekmes pakāpe ir vērtējama individuāli, nevis vispārināti.

10. REZULTĀTU KOPSAVILKUMS UN NOSLĒGUMS

Darbā izvirzīto **mērķi** – noskaidrot, kā aborta debates tiek atainotas un rāmētas Latvijas interneta ziņu portālos, kādi viedokļi atklājas to komentāru slejās, un kādi ir sabiedrības priekšstati aborta jautājumā, vērtējot tos viedokļu polarizācijas aspektā – **izdevies sasniegt**, un būtiskāko pētījumu rezultātu, kas saistīti ar darbā izvirzītajiem pētnieciskajiem jautājumiem, kopsavilkums un izklāsts sniegts šajā nodaļā.

Aborta debašu atainojums interneta portālos. Analīzē konstatēts, ka aborta tēma iekļuvusi visu analizēto mediju dienas kārtībā, taču tās **publicitātes apjoms ievērojami atšķiries**, jo, piemēram, portālā *la.lv* 10 mēnešu periodā atrodamas vien 13 publikācijas par tēmu, kamēr *diena.lv* par to vēstījis gandrīz 3 reizes biežāk (37 materiāli), kas liecina, ka tēma visos portālos guvusi ievērojami lielāku publicitāti tās aktualizācijas periodā pagājušā gada jūnijā, jūlijā, oktobrī, tomēr tikai daži mediji turpinājuši sekot līdzi tās attīstībai, kamēr citi – par abortu vēstījuši vien aktīvāko diskusiju intensitātes periodā. Tas var tikt skaidrots gan a) ar žurnālistikas rutīnu ievērošanu, proti, tiklīdz jautājums publiskajā telpā zaudē savu aktualitāti, tas arvien retāk nokļūst medija saturā, gan b) ar atšķirīgām portāla veidotāju izpratnēm par sociālajām prioritātēm, abortu ne vienmēr definējot kā svarīgāko vai aktuālāko problēmu, par kuru regulāri un atkārtoti būtu jāvēsta saviem lasītājiem.

Lai gan publikāciju autoru spektrs bijis dažāds, portālos bieži izmantoti ziņu aģentūru materiāli, tātad portāli nereti pārpublicējuši jau gatavu informācijas apkopojumu, problēmai nepiešķirot savu individuālo skatījumu, kas, no analīzes viedokļa, apgrūtinājis iespējamību precīzi konstatēt katra portāla redakcionālo politiku abortu jautājumā, t.i., portālā pārstāvēto pozīciju. Tomēr secināts, ka priekšstatu par to snieguši saturā uzsvērtie problēmas aspekti, atlasītie informācijas avoti un diskusijā iesaistīto pušu viedokļu proporcionālais sadalījums, kas norādījis uz atšķirībām/līdzībām vairāku portālu pārstāvētajās nostājās, sniedzot atbildi uz pirmo **pētniecisko jautājumu – kā aborta debates tiek atainotas interneta medijos?**

Konstatēts, ka vairumā portālu ievērots **proporcionāls *par-dzīvību un par-izvēli grupu viedokļu*** atspoguļojums, kas liecina par žurnālistikas objektivitātes kritērija ievērošanu, tēmu apskatot no dažādām pozīcijām, tomēr dažu mediju saturā vērojams viedokļu disbalanss, piemēram, portālā *tvet.lv* ievērojami biežāk pausts *par-izvēli* grupas viedoklis (78%), kamēr *par-dzīvību* grupas biedri publikāciju saturā pārstāvēti daudz retāk (35%), tādējādi vienas grupas pozīcija izvirzīta par prioritāru attiecībā pret otru.

Kontentanalīzes rezultāti atklāj, ka portālu **publikāciju vispārējā saturiskā pozīcija** ir **neviendabīga**, jo trīs interneta mediju (*diena.lv, apollo.lv, delfi.lv*) saturā caur publikācijām par aborta tēmu netiek pausts izteikts atbalsts kādai no pozīcijām, gandrīz vienlīdzīgā apjomā piedāvājot gan *par-dzīvību*, gan *par-izvēli* grupas argumentus, kurus lasītājs var izvērtēt pats. Savukārt izteikts atbalsts *par-dzīvību* nostājai, salīdzinot ar citām pozīcijām, saskatāms *la.lv* publikācijas (46%), kas nozīmē medija pausto atbalstu konservatīvu vērtību saglabāšanai (ģimene, bērni), kamēr liberālā nostāja, kura uzver sievietes izvēles tiesības, skaidri konstatējama portālu *nra.lv* un *tvnet.lv* publikācijās, kurās aborta diskusijas divreiz biežāk skatītas caur *par-izvēli* prizmu (attiecīgi 47,8% un 50% publikāciju). Šādas atšķirības, iespējams, skaidrojams ar mediju auditorijas gaidu apmierināšanu – tā kā *la.lv* sevi pozicionē kā nacionāli konservatīvu mediju, šī nostāja ievērota arī aborta jautājuma atspoguļošanā, kas varētu saskanēt ar un apmierināt tās auditorijas uzskatus, savukārt *tvnet.lv* izvēlēties pārstāvēt liberālu pozīciju, kas, visticamāk, varētu būt pieņemama lielākajai daļa portāla lietotāju.

Visos portālos saturiski visbiežāk aplūkoti tādi aspekti kā rosināto grozījumu potenciālās sekas, sievietes un bērna tiesību sabalansēšana, aborta problēmas cēloņi un risinājumi, aborta medicīniskais un tiesiskais regulējums u.c., taču **maģistra darba kontekstā svarīgāks bijis nevis tas, kas tiek komunicēts, bet – kā tas tiek darīts**. Proti, analīzes gaitā novērota tendence, ka *par-dzīvības* grupas komunikācija un paustie argumenti vairumā gadījumu bijuši daudz spēcīgāki, emocionāli „lādēti”, biežāk izmantotas abortu raksturojošas metaforas vai radikāli izteikumi, piemēram, aborts ir slepkavība, kamēr *par-izvēli* grupas retorikā novērojams mērenāks uzskatu izklāsts, akcentējot dažādus problēmas aspektus. Kopumā novērots, ka katra grupa izmantojusi izteikumus, kuri, vērtējot no attiecīgās pozīcijas (piemēram, morāles, likumdošanas, ekonomikas), ir pamatoti un nav apstrīdami, tomēr problēma meklējama nespējā rast kompromisu, kas, kā aplūkots teorētiskajā daļā, ir viens no aborta debašu negatīvajiem raksturlielumiem – iekšgrupas un ārgrupas nespēj vienoties par savstarpēji pieņemamu risinājumu, ko veicina katras puses atšķirīgais skatījums uz problēmu, tāpēc diskusijā nav iespējams konstatēt „pareizo” viedokli, jo viss ir atkarīgs no pozīcijas, kurās aborts tiek vērtēts, kā arī emocionālo vai praktisko/racionālo aspektu ievērošanas.

Publikāciju komentāru sleja analīze. Interneta portālos atlasītajām 134 publikācijām kopsummā pievienoti gandrīz 8000 komentāru, kas liecina par sabiedrības ieinteresētību problēmas apspriešanā un diskusiju nepieciešamību, ko pierāda augstais lasītāju iesaistes līmenis. Salīdzinoši daudz mazāks komentāru skaits saņemts laikrakstu *LA* un *NRA* elektroniskajās versijās, ko, visticamāk, ietekmējusi to zemāka apmeklētība un popularitāte virtuālajā vidē kopumā.

Komentāru analīze apstiprinājusi vienu no iepriekš definētajām virtuālo diskusiju priekšrocībām, proti, tajos parādās un tiek izvērsti problēmjautājuma aspekti, kas mediju publikāciju saturā parādās reti vai nemaz, tādējādi paplašināta tēmas izpratne un gūtas jaunas idejas problēmas risinājumiem, kas ir būtiski aborta kā problēmas komplicētības dēļ.

Tomēr tikpat lielā mērā tiešā veidā novēroti literatūrā minētie komentāru analīzes riski – konstatēts, ka gandrīz puse aplūkoto komentāru bijuši pievienoti ne par tēmu, tajos nav tikusi pausta saprotama, jēgpilna doma, vai arī tie saturējuši rupjus un naidīgus izteikumus, kuri adresēti citādi domājošiem komentētājiem, publikāciju autoriem, viedokļa paudējiem vai sabiedrībai kopumā. Tas norāda, ka indivīdi pietiekami bieži nav gribējuši/spējuši *normāli* un argumentēti paust savu viedokli un komunicēt ar citiem diskusijas dalībniekiem, dažkārt komentāru sleju pārvēršot par negāciju izgāšanas vietu, kas negatīvi ietekmējis saturīgu diskusiju iespējamību. Protams, ka aborta debates nav uzskatāms par unikālu, atsevišķu gadījumu, kurā novērojamas šādas problēmas, jo tas, ka vairumā gadījumu komentētājs viedokli var paust relatīvā anonimitātes aizsegā, neuzņemoties atbildību par saviem vārdiem, ievērojami degradē virtuālo debašu produktivitāti. Viens no veidiem, kā risināt šo problēmu, būtu ieviest komentāru personifikāciju, ļaujot tos pievienot tikai ar personas vārdu un uzvārdu, kas iespējams, samazinātu komentāru kvantitāti, bet uzlabotu to kvalitāti.

Komentāru analīze sniegusi atbildi arī uz **otro pētniecisko jautājumu – kā indivīdi interneta vidē komunicē savu un reaģē uz citu lietotāju viedokli, kas ir līdzīgs/atšķirīgs.** Komentārus vērtējot no starpgrupu perspektīvas, konstatēts, ka indivīdi interneta vidē biežāk argumentē ar ārgrupas biedriem, nevis izsaka piekrišanu savai iekšgrupai piederīgajiem, jo analīzē galvenokārt novērotas diskusijas starp ārgrupu/iekšgrupu biedriem, kas dažos portālos (piemēram, *la.lv*) vērtējamās kā labvēlīgas, jo, lai gan abas grupas paudušas atšķirīgu pozīciju aborta jautājumā, komentāros neparādās izteiktas naidīguma izpausmes, savukārt dažos portālos (piemēram, *apollo.lv*) novērotas asas, savstarpēji apvainojošas vārdu pārmaiņas, krasi vēršoties pret ārgrupas biedru uzskatiem. Pie tam, nereti starpgrupu attiecības pasliktinājušās laika gaitā, proti, attīstoties tēmai un uzsverot jaunus tās aspektus, komentētāji kļuvuši radikālāk noskaņoti, kas visbiežāk novērots *par-dzīvību* grupas gadījumā, tādēļ secināts, ka **aborta diskusiju apskats interneta vidē veicinājis viedokļu polarizācijas efektus**, kuri galvenokārt vērojami *par-dzīvību* grupas viedokļos, kurā bijuši radikālāki, salīdzinot ar ***par-izvēli* grupu**, kuras uzskati kopumā **drīzāk bijuši mēreni**, tādējādi gūti empīriski pierādījumi darba **trešā pētnieciskā jautājuma** skaidrošanai.

Komentāru strukturēšana iepriekš definētajās kategorijās atklājusi, ka visos portālos kopumā komentāru slejās biežāk pārstāvēta *par-izvēli* pozīcija; dažos portālos tā dominējusi nedaudz, kamēr citos, piemēram, *tvnet.lv*, bijusi vairāk kā divas reizes izteiktāka (758

komentāri *par-izvēli*, 341 – *par-dzīvību*), tāpēc interneta vides analīzē noskaidrots, ka tajā biežāk parādās **liberālās (*par-izvēli*) nostājas pārstāvēšana**, kas paredz sievietes izvēles tiesības, neatbalstot abortu aizliegumu. Tomēr jāņem vērā, ka analizēti tikai konkrēto portālu interneta lietotāju (pie tam, kuri iesaistās komentēšanā) viedokļi, tāpēc nevar izteikt empīriski drošu, vispārinātu apgalvojumu, ka Latvijas interneta sabiedrība kopumā ir liberāla un biežāk pārstāv *par-izvēli* pozīciju, tomēr sniegti empīriski pierādījumi, ka analizēto portālu lietotāju uzskatos biežāk atbalstīta *par-izvēli* grupa, kamēr *par-dzīvību* grupas biedru viedokļi, lai gan novēroti retāk, bijusi salīdzinoši radikālāki.

Aborta debatēm piešķirtie rāmējumi interneta portālos. Publikāciju analīze pēc iepriekš definētām rāmējumu kategorijām atklājusi, ka interneta portālos aborta debates publikācijās visbiežāk skatītas caur **juridisko** (33%), **morāles** (30%) un **politisko** (15%) rāmējumu, tās nereti aplūkotas arī medicīnas un ekonomikas kontekstā, savukārt visretāk debatēm piešķirts reliģiskais un feminisma rāmējums. Būtiski akcentēt, ka *par-dzīvību* grupas problēmjautājumam piešķirtie rāmējumi bijuši ierobežotāki, jo tā visbiežāk abortu aplūkojusi tikai caur morāles, vai morāles un juridisko rāmējumu, kamēr *par-izvēles* biedri norādījuši uz jautājuma komplicētību, to iekļaujot visos iepriekš minētajos kontekstos, izvairoties no šaura skatījuma piedāvāšanas.

Konkrētajā laika posmā juridiskā problēmas rāmējuma dominance skaidrojama ar aborta aktualizēšanu likumdošanas jomā, kurā rosinātie grozījumi interpretēti publikācijās; kā minēts – morāles rāmējums kļuvis par biežāk izmantoto *par-dzīvību* grupas argumentācijā, akcentējot nedzimušā bērna tiesības uz dzīvību, kā arī morāles, ģimenes kā vērtības nozīmi, tomēr morāles rāmējumu debatēm piešķīrusi arī *par-izvēli* grupa, caur to vairāk runājot par sabiedrības dubultmorāli – gatavību asi kritizēt tos, kuri rīkojas „nepareizi”, neatbilstoši pieņemtajam, tajā pašā laikā nespējot iejusties/saprast un novērtēt katru individuālo situāciju. Būtisks ir politiskā rāmējuma piešķīrums, kas vērsis uzmanību uz to, ka debates par sensitīviem un pretrunīgi vērtētiem jautājumiem jāaplūko korelācijā ar valsts politisko situāciju, proti, vairākās publikācijās norādīts, ka aborts ir izdevīga tēma, kuru var izmantot kā veiksmīgu politiskās manipulācijas līdzekli. Šajā gadījumā akcentēts, ka rosinātie grozījumi būtu izdevīgi tiem politiskajiem spēkiem, kas sevi pozicionē kā tradicionālo, konservatīvo vērtību atbalstītājus, jo tā sabiedrības daļa, kuras nostāja ir līdzīga, varētu paust piekrišanu partijai, kas aktīvi iestājas par šīm vērtībām. Tāpat apstiprināts, ka indivīdi nereti pieņem mediju rāmējumus, jo, piemēram, publikāciju, kurās problēma skatīta caur politisko ietvaru, komentāru slejās biežāk parādījies politisko aspektu izcēlums.

Aborta jautājums sabiedrības priekšstatos. Ar reprezentatīvas izlases palīdzību noskaidroti Latvijas iedzīvotāju viedokļi un attieksmes aborta jautājumā, kas, protams,

nepiedāvā drošus pierādījumus par visu sabiedrību kopumā, taču norāda uz noteiktām iezīmēm tās domāšanā un aborta jautājuma uztverē. Noskaidrots, ka respondentu atbildēs pārlicinoši **dominējis par-dzīvību pozīcijas atbalsts**, ko pierāda, piemēram, biežākās respondentu asociācijas par to, kas ir aborts – *slepkavība, nogalināšana, noziegums*. Balstoties veiktās komentāru analīzes rezultātos un personiskajos priekšstatos, darba autorei šāds iznākums šķiet nedaudz pārsteidzošs, jo tas neapstiprina iepriekš izteikto pieņēmumu par sabiedrības atbalstu liberālajai pozīcijai, bet **drīzāk norāda uz konservatīvo vērtību atzīšanu**. Vēl vairāk, darba autori izbrīnījusi to respondentu, kas pārstāv *par-dzīvību* pozīciju, viedokļu radikalitātes pakāpe, aborta raksturošanā izmantojot spēcīgus, pozīciju krasi atbalstošus vārdus, kuri **liecinājuši par polarizācijas iezīmēm** aborta jautājuma uztverē. **Tomēr jāņem vērā**, ka aptaujas laikā respondentu paustajos viedokļos **novērojams mērenu uzskatu pieaugums**, piemēram, lai gan respondents abortu saucis par nežēlīgu slepkavību, viņš neatbalsta tā aizliegumu, kas liecina par iespēju noteiktā pakāpē rast kompromisa iespējas, tomēr nav zināms, vai tas būs pieņemams abām pusēm.

Uz viedokļu maiņu no radikālas uz drīzāk mērenu norāda arī jautājums, kurā indivīdiem bijis jānovērtē *par-dzīvību* un *par-izvēli* raksturojoši izteikumi, kas atklājis, ka kopumā respondenti gandrīz vienādā mērā piekrīt gan apgalvojumam, ka aborts ir bērna slepkavība (attieksmju skalas koeficients 2,68, starp sadaļām drīzāk piekrītu/neitrāli), gan – medicīniska operācija, par kuru nepieciešamības gadījumā ir tiesības lemt sievietei (koeficients 2,64). Tas apliecina, ka sociālās kategorizācijas dēļ bieži netiek uzsvērtā iespēja, ka indivīds var atbalstīt gan nedzimuša bērna, gan sievietes tiesības, katru situāciju vērtējot individuāli, jo **sabiedrības mudināšana domāt tikai kategorijās par vai pret**, neapšaubāmi, padara vieglāku grupēšanas procesu, tomēr nevajadzīgi vienkāršo aborta jautājuma izpratni.

Aptaujas rezultāti liecina, ka ir grūti konstatēt korelāciju starp aborta atspoguļojuma tendencēm analizētajos interneta medijos un aptaujas respondentu attieksmēm, jo divas trešdaļas aptaujāto šajos portālos informāciju par abortiem nav guvuši, tāpēc drīzāk mērāma portāla un to komentētāju nostājas sakritība/atšķirības, savukārt aptaujas respondentu viedokļi aplūkojami korelācijā ar citiem faktoriem, lai gan grūti izteikt drošus spriedumus arī par tādu demogrāfisko rādītāju kā dzimums, vecums, izglītības līmenis, dzīvesvieta nozīmi priekšstatu formēšanā, jo novērots, ka paustos uzskatus drīzāk ietekmējis respondenta dzimums (lai gan aptaujas dati neuzrādīja būtiskas atšķirības dzimuma aspektā, sievietes un vīrieša skatījums uz problēmu vairāku iemeslu dēļ var būt citāds) vai vecums, kamēr izglītības līmenim un respondenta dzīvesvietai, visticamāk, bijusi sekundāra loma uzskatos par aborta tēmu

SECINĀJUMI

1. Darba autore uzskata, ka šāda veida pretrunīgi vērtētu jautājumu pētniecība aktualizē plašāku vispārēju diskusiju par Latvijas sabiedrības domāšanas un uztveres tendencēm, proti, debates par to, vai drīzāk esam konservatīvu vai liberālu uzskatu piekritēji. Publiskajā telpā nereti izskanējušais viedoklis par latviešiem kā liberālu ideju atbalstītājiem nav pietiekami empīriski pamatots, un sabiedrība kopumā, iespējams, vairākos jautājumos ir konservatīvāka nekā domāts, tāpēc līdzīga tipa empīriskie pētījumi ir viens no veidiem, kā mēģināt izprast sabiedrību attieksmju un uztveri raksturošās iezīmes, kas gan nedrīkt tikt nevajadzīgi vienkāršotas, ievērojot individuālo faktoru nozīmi.
2. Gūta pārlicība, ka interneta vides pētniecība ir sarežģīts izaicinājums, jo, no vienas puses, tā ir ļoti neviendabīga, virtuāli paustie viedokļi vairāku iemeslu, piemēram, indivīda anonimitātes dēļ, var būt radikālāki, krasāki un atšķirties no „realitātes”, kas apgrūtina pētījuma rezultātu validitātes nodrošināšanu, taču, no otras puses, tā ir iespēja vērtēt gan interneta masu mediju, gan to lietotāju pozīcijas, konstatēt atgriezenisko saikni un noteikt interaktivitātes priekšrocību izmantošanu, kas būtu grūti izdarāms tradicionālo mediju analīzē.
3. Neapšaubāmi, ka šāda veida problēmjautājumi vienmēr jāskata arī valsts politiskās situācijas kontekstā, kritiski izvērtējot, vai kāda jautājuma aktualizēšana konkrētos brīžos nav saistāma ar noteiktām politiskajām interesēm, kas ļauj konstatēt, vai un kam ir izdevīga sabiedrības polarizācija, vai diskusiju būtība paredz konkrētās problēmas risināšanu vai arī politisko mērķu sasniegšanu, kuriem nav tiešas saistības ar reāliem risinājumiem.
4. Jāņem vērā individuālās un publiskās domas konceptu atšķirības, proti, iespējams, ka publiski indivīds drīzāk paudīs uzskatus, kas iekļaujami standarta, „pareizajā” domāšanas kategorijā, izvairoties no radikālu viedokļu izteikšanas, kas neatbilstu noteiktu sociālo grupu ekspektācijām, savukārt individuālajā līmenī, visticamāk, biežāk apsvērti cilvēciskie, morāles un individuālās vērtību sistēmas aspekti, kā arī personiskā pieredze, kam ir būtiska ietekme viedokļa veidošanā. Šīs atšķirības rezultējas skaidrās nozīmju struktūrās, kuras indivīds ir gatavs paust atklāti, un slēptajos modeļos, kuri ir grūti pārbaudāmi empīriskā veidā.
5. Akadēmiskā lauka ietvaros gūts apliecinājums, ka sociālās kategorizācijas un viedokļu polarizācijas koncepts ir veiksmīgi izmantojami sabiedrībā sensitīvu jautājumu pētniecībā, jo tie palīdz skaidrot sabiedrības domāšanas tendences, kā

arī sniedz priekšstatu par indivīdu viedokļu radikalitātes pakāpi, spēju argumentēti komunicēt savus uzskatus un mijiedarboties ar citiem sociālajiem aktoriem. Tāpat mediju tekstu satura analīzē veiksmīgi apvienojama kontentanālizē un rāmējumu analīze, jo ar pirmās metodes palīdzību iespējams kvantitatīvi aprakstīt jautājuma atspoguļojuma tendences komunikācijas tekstos un noteikt tajos izceltos aspektus, savukārt rāmējumu analīze ļauj problēmu „ielikt” dažādos kontekstos, noskaidrojot ne tikai to, kas tiek komunicēts, bet arī – kāpēc tas tiek darīts noteiktā veidā, tādējādi kombinētā satura analīzē sniedz padziļinātāku problēmjautājuma izpratni. Akadēmiskajiem darbiem pievienoto vērtību, maģistra darba autores skatījumā, piešķir pētījuma rezultātu apskats jaunāko, akadēmiskajos žurnālos publicēto ārvalstu pētījumu kontekstā, kas paplašina pētnieciskā lauka robežas un tēmas izpratni.

6. Darba autore ir sasniegusi vienu no akadēmiski izvirzītajiem mērķiem – izstrādāt darbu, kura teorētisko un metodoloģisko pieeju iespējams veiksmīgi izmantot citu līdzīga tipa jautājuma pētniecībā, piemēram, analizējot tādas sensitīvas tēmas kā homoseksuāļu laulību legalizēšana, kažokzvēru audzēšanas aizliegums u.c.
7. Maģistra darbā īsteno pētījumu iespējams izvērst, piemēram, veicot fokusgrupu intervijas, kuru laikā būtu iespējams konstatēt, vai un kā mainās indivīdu viedokļi un starpgrupu attiecības, komunicējot atklāti, nevis anonīmā interneta vidē, apstiprinot vai noraidot pieņēmumu, ka virtuālā vide veicina ievērojami radikālu viedokļu izplatību, salīdzinot ar *face-to-face* komunikāciju. Tāpat būtu vērts veikt intervijas ar dažādu nozaru ekspertiem, kas aborta debatēm piešķirtu niansētāku skatījumu un ļautu novērtēt, cik precīzi masu mediji atspoguļojuši publiskajā telpā izskanējušos argumentus.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

1. Amsterdam, A. G., Bruner, J. (2000). *Minding the Law*. Cambridge: Harvard University Press.
2. Arceneau, K., Johnson, M. (2010). *Does Media Fragmentation Produce Mass Polarization? Selective Exposure and a New Era of Minimal Effects*. Retrieved March 6, 2013 from: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1642723##
3. Babbie, E., Rubin, A. (2010). *Essential Research Methods for Social Work*. Belmont: Brooks/Cole.
4. Baran, S. J., Davis, D. K. (2006). *Mass Communication Theory: Foundations, Ferment, and Future*. (4th ed.). Belmont: Thomson Wadsworth.
5. Barber, L. (Summer 2009). Permission to Vote „No”: Framing the Abortion Debate in South Dakota. *Women's Policy Journal*, 6 (1), 1 – 13.
6. Baron, R. S., Chambers, J. R., Inman, M. L. (2006). Misperceptions in Intergroup Conflict. *Psychological Science*, 17 (1), 38 – 45.
7. Baron, R. S., Krizan, Z. (2007). Group Polarization and Choice Dilemmas: How important is Self- categorization? *European Journal of Social Psychology*, 37 (1), 191 – 201.
8. Bauer, M., Gaskell, G. (2009). *Qualitative Researching with Text, Image and Sound*. Los Angeles (etc.): Sage Publications.
9. Berg, B. L. (2007). *Qualitative Research Methods for Social Sciences*. Boston (etc.): Pearson Education.
10. Bergman, M. M. (Ed.). (2008). *Advances in Mixed Methods Research*. Los Angeles, London, New Delhi: Sage Publications.
11. Bertrard, I., Hughes, P. (2005). *Media Research Methods: Audiences, Institutions, Texts*. New York: Palgrave Macmillan.
12. Bounegru, L. (2011). Mapping the abortion debate on the Romanian Web: Top Google Rankings as measure of popularity or marginality? In: *Digital Methods Initiative mini conference*. Retrieved March 24, 2013 from: web.mit.edu/comm-forum/mit7/papers/Bounegru.pdf
13. Bornstein, G. etc. (2008). “In-Group Love” and “Out-Group Hate” as Motives for Individual Participation in Intergroup Conflict. New Game Paradigm. *Psychological Science*, 19 (4), 405 – 411.

14. Boyd, D., Yardi, S. (2010). *Dynamic Debates: An Analysis of Group Polarization over Time on Twitter*. Retrieved December 28, 2012 from: <http://www.danah.org/papers/2010/BSTS-TwitterPolarization.pdf>
15. Brace, I. (2008). *Questionnaire Design: How to Plan, Structure and Write Survey Material for Effective Market Research*. London: Kogan Page Publishers.
16. Brewer, M. B. (2007). The importance of Being We: Human Nature and Intergroup Relations. *American Psychologist*, 62, 728 – 738.
17. Brikše, I. (2007). Preses rāmējumi 9. Saeimas priekšvēlēšanu komunikācijā. Grām.: Brikše, I., Zelče, V. (Red.). *Latvijas Republikas 9. Saeimas vēlēšanu kampaņa: priekšvēlēšanu publiskā telpa*. Rīga: Zinātne.
18. Cole, L. R., Press, A. L. (1999). *Speaking of Abortion*. Chicago: University of Chicago Press.
19. Deuze, M. (2003). The Web and its Journalisms: considering the consequences of different types of newsmedia online. *New media & society*, 5, (2), 203 – 230.
20. Drošības policija. (2013). *Drošības policijas 2012. gada darbības publiskais pārskats*. Sk. 2013. 5. aprīlī:
http://www.iem.gov.lv/lat/drosibas_policija/aktuala_informacija/?doc=27040
21. Downs, D. (2002). Representing Gun Owners: Frame Identification as Social Responsibility in News Media Discourse. *Written Communication*, 19 (1), 44 – 75.
22. Druckman, J. N. etc. (May 2012). A Source of Bias in Public Opinion Stability. *American Political Science Review*, 106 (2), 430 – 454.
23. Dykema, J., Schaeffer, N. C. (2011). Questions for Surveys. Current Trends and Future Directions. *Public Opinion Quarterly*, 75 (5), 909 – 961.
24. Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43 (4), 51 – 58.
25. Esser, F., D'Angelo, P. (2003). Framing the Press and the Publicity Process: A Content Analysis of Meta-Coverage in Campaign 2000 Network News. *American Behavioral Scientist*, 46 (5), 44 – 66.
26. Evans, J. (2008). Beyond Abortion: The Looming Battle over Death in the Culture Wars. *Bioethics*, 22 (7), 379 – 387.
27. Evans, M. (2010). Framing international conflicts: Media coverage of fighting in the Middle East. *International Journal of Media and Cultural Politics*, 6 (2), 209 – 233.
28. Ferree, M. M. (September 2003). Resonance and Radicalism: Feminist Framing in the Abortion Debates of the United States and Germany. *The American Journal of Sociology*, 109 (2), 304 – 344.

29. Gan, F. etc. (2005). Framing the Battle for the White House: A Comparison of Two National Newspapers' Coverage of the 2000 United States Presidential Election. *Gazette: The International Journal for Communication Studies*, 67(5), 441 – 467.
30. Gemius. (2013, 23. maijā). *Latvijas interneta lapu top 25 aprīlī*. Skatīts 2013. 24. maijā.: <http://gemius.lv/lv/jaunumi/2013-05-22/01>
31. Giles, J., Giles, H. (2010). *Ingroups and Outgroups. Chapter Seven*. Retrieved Jaunuary 18, 2013 from: www.sagepub.com/upm-data/48648_ch_7.pdf
32. Gillhalm, B. (2000). *Developing a Questionnaire*. London: Continuum International Publishing Group.
33. Goffman, E. (1986/1974). *Frame Analysis: an Essay on the Organization of Experience*. New York: Harper & Row.
34. Gorp, B. V. (2005). Where is the Frame?: Victims and Intruders in the Belgian Press Coverage of the Asylum Issue. *European Journal of Communication*, 20 (4), 484 – 507.
35. Graham, G., Greenhill, G. (2013). Exploring interaction: print and online news media synergies. *Internet research*, 23 (1), 89 – 108.
36. Hammer, B. etc. (2007, November 14). Nationwide Newspaper Coverage of Abortion: A Community Structure Approach. *Paper presented at the annual meeting of the NCA 93rd Annual Convention*, TBA, Chicago. Retrieved March 4, 2013 from: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/9/2/4/3/p192431_index.html
37. Hanggli, R. (March 2012). Key Factors in Frame Building. How Stategic Political Actors Shape News Media Coverage. *American Behavioral*, 56 (3), 300 – 317.
38. Hogg, M. A. (2001). Social Categorization, Depersonalization, and Group Behavior. In: Hogg, M. A., Tindale, S. (Eds.). *Blackwell Handbook of Social Psychology: Group Processes*. Oxford: Blackwell Publishers.
39. Hogg, M. A., Reid, S. A. (2006). Social Identity, Self Categorization, and the Communication of Group Norms. *Communication Theory*, 16, 7 – 30.
40. Hoffmann, J. P., Johnson, S. M. (2005). Attitudes Towards Abortion Among Religious Traditions in United States: Change or Continuity? *Sociology of Religion*, 66 (2), 161 – 182.
41. Jaspal, R. etc. (March 2013). Climate change and 'climategate' in online reader comments: a mixed methods study. *The Geographical Journal*, 179 (1), 74 – 86.
42. Johnson-Cartee, K. (2005). *News Narratives and News Framing. Constructing Political Reality*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.

43. Johnston, J., Oliver, P. E. (2000). What a Good Idea: Frames and Ideologies in Social Movements Research. *Mobilization*, 5 (1), 37 – 54.
44. Jung, K., Shamdasani, P. (2011). Relationship Quality Between In-groups and Out-Groups. *International Business & Economics Research Journal*, 10 (6), 33 – 55.
45. Jupp, V. (2006). *The Sage Dictionary of Social Research Methods*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.
46. Kaufmann, K. M. (September 2002). Culture Wars, Secular Realignment, and the Gender Gap in Party Identification. *Political Behavior*, 24 (3), 107 – 126.
47. Kelle, U. (2006). Combining qualitative and quantitative methods in research practice: purposes and advantages. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (4), 293 – 311.
48. Laslo, E. etc. (October 2011). A growth medium for the message: Online science journalism affordances for exploring public discourse of science and ethics. *Journalism*, 12 (7), 847 – 870.
49. Levine, J. M. (2013). *Group Processes*. New York: Taylor & Francis.
50. McQuail, D. (2010). *Mcquail's Mass Communication Theory*. (6th ed.). London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.
51. Messing, S., Westwood, S. J. (2013). *The Role of Knowledge, Polarization and Persuasion in Deliberative Opinion Change*. Retrieved March 4, 2013 from: <http://www.stanford.edu/~seanjw/papers.html>
52. Mouw, T., Sobel, M. E. (2001). Culture Wars and Opinion Polarization: The Case of Abortion. *American Journal of Sociology*, 106 (4), 913 – 943.
53. Moy, P., Yuqiong, Z. (2007). Parsing Framing Processes: The Interplay Between Online Public Opinion and Media Coverage. *Journal of Communication*, 57 (1), 79 – 98.
54. Murphy, P. (2007). French Abortion Opinion and the Possibility of Framing Effects. *The American Journal of Bioethics*, 7 (8), 33 – 34.
55. Neuman, W. L. (2003). *Social Research Methods. Qualitative and Quantitative Approaches* (5th ed.). Boston (etc).: Pearson Education
56. Reese, S. D., Gandy, O. H. (2003). *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. Mahwah, New York: Erlbaum Publishing.
57. Reynolds, K. J., Turner, J. C. (2012). Self-Categorization Theory. In: Van Lange, P. A. M., Kruglanski, A. W. (Eds). *Handbook of Theories of Social Psychology: Volume Two*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.

58. Richardson, J. E., Stanyer, J. (2011). Reader opinion in the digital age: Tabloid and broadsheet newspaper websites and the exercise of political voice. *Journalism*, 12 (8), 983 – 1003.
59. Scheufele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of communication*, 49 (1), 103 – 122.
60. Shaw, D. (1990). Abortion Bias Seeps into News. Abortion and the Media. *Los Angeles Times*. Retrieved March 19, 2013 from: <http://groups.csail.mit.edu/mac/users/rauch/nvp/media/shaw1.html>
61. Silverman, D. (2001). *Interpreting qualitative data: methods for analysing talk, text and interaction*. London (etc): Sage Publications.
62. SPKC. (2013). *Statistikas dati par abortiem 2007. – 2012. gadā*. Sk. 2013. 20. maijā: <http://www.spkc.gov.lv/veselibas-aprupes-statistika/>
63. Stangor, C. (2004). *Social Groups in Action and Interaction*. New York: Taylor & Francis Books.
64. Sullivan, J. T. (2001). *Methods of Social Research*. USA: Harcourt College Publishers.
65. Sunstein, C. R. (2009). *Going to Extremes: How Like Minds Unite and Divide*. Oxford: Oxford University Press.
66. United Nations Statistic Division. (2008/2011). *Abortion Rate*. Retrieved March 24, 2013 from: <http://data.un.org/Data.aspx?d=GenderStat&f=inID%3A12>
67. Vreesel, Claes. H. (March 2012). New Avenues for Framing Research. *American Behavioral Scientist*, 56 (3), 365 – 375.
68. Weaver, D. H. (2007). Thoughts on Agenda Setting, Framing, and Priming. *Journal of Communication*, 57 (1), 142 – 147.
69. Wyer, N. A. (2010). Selective Self-Categorization: Meaningful Categorization and the In-Group Persuasion Effect. *The Journal of Social Psychology*, 150 (5), 452 – 470.
70. Yun, G. etc. (22.06.2010). Not So Different After All: Framing Abortion in Media and Nonmedia Blogs. *Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, Suntec Singapore International Convention & Exhibition Centre, Suntec City, Singapor*. Retrieved March 3, 2013 from: http://www.allacademic.com/meta/p405312_index.html.

PIELIKUMI

Kontentanalīzes kategorijas un to indikatori

1. **Publikācijas datums**
2. **Virsraksts**
3. **Publikācijas autors (dzimums)**
 1. Sieviete
 2. Vīrietis
 3. Neidentificējams dzimums (piemēram, kolektīvais autors, ziņu aģentūra u.c.)
4. **Publikācijas veids**
 1. ziņa
 2. reportāža
 3. komentārs/viedokļraksts
 4. intervija
 5. cita veida materiāls
5. **Publikācijā pārstāvētā grupa**
 1. Pārstāv *par-dzīvību* grupu/organizāciju/pozīciju
 2. Pārstāv *par-izvēli* grupu/organizāciju/pozīciju
 3. Publikācijā pārstāvēti abu grupu viedokļi
 4. Citi vai neitrāli runātāji
6. **Vispārējā publikācijas saturiskā pozīcija aborta jautājumā**
 1. Vairāk *par-dzīvību*
 2. Vairāk *par-izvēli*
 3. Neitrāla
 4. Grūti nosakāma pozīcija/nevienai no pozīcijām nav izteikts pārsvars

7. Publikācijas papildinājums ar foto

1. Jā
2. Nē

8. Fotogrāfijas „vēstījums”

1. Neitrāla (piemēram, attēlots publikācijā citētais pārstāvis)
2. Ar emocionālo „ievirzi”, nav klasificējama kā neitrāla (piemēram, nedzimuša embrija fotogrāfija)

9. Izplatītākie argumenti/izteikumi

10. Komentāru skaits

11. Dominējošais rāmējums/-umi

Portāla *la.lv* publikāciju kontentanalīzes rezultāti

Nr.	Datums	Virsraksts	Autors	Veids	grupa	Saturis kā poz.	Foto	Foto vēstījums	Argumenti/izteikumi	Komentāru skaits	Rāmējums
1.	25.06.12.	Bērns vai nauda? Nesalīdzināmi...	1 – Aija Volka	3	3	1	2	–	*Bērnām ir tiesības dzīvot; *Aborts nogalina	0	morālais
2.	12.07.12.	Dzīvēšanas veicināšanas fonds tikai uz papīra	2 – Ģirts Zvirbulis	1	3	3	1	1	*Atbalsta pasākumi grūtniecēm, kas nonākušas pie izvēles par abortiem	4	politiskais
3.	27.07.12.	Saglabāt dzīvību – bet par kādu cenu?	1 – Regīna Olševska	1	2	2	2	-	*abortu skaitam nav tiešas saistības ar dzimstību	0	juridiskais
4.	02.08.12.	Aborts. Izdarām, un miers?	1 – Madara Briede	3	1	1	1	2	*Tumsonība sabiedrībā, jo <u>aborts tiek uztverts tāpat kā manikīrs, pedikīrs vai friziera apmeklējums</u> ; *Vīriešiem ir jāaizliedz runāt par šo tēmu, jo viņi nav spējīgi saprast, ko nozīmē veikt šādu operāciju	16	morāles
5.	10.09.12.	Ar kampaņu centīsies mazināt abortu skaitu Latvijā	3 – LETA	1	1	1	1	2	* <u>Mazie cilvēki, kas vēl ir mātes vēderā</u>	6	morālais
6.	01.10.12.	Darba grupu abortu skaita mazināšanai pamet vairāki eksperti un organizācijas	3 – BNS	1	2	2	1	1	*Sieviešu tiesību ierobežošana	6	politiskais
7.	02.10.12.	Par dzīvību. Vai nāvi.	1 – Ieva Nikoleta	3	1	1	1	2 – liela embrija	*Mūsu šodienas zināšanas liecina, ka <u>nogalināts tiek bērns, nevis</u>	2	morālais

			Dāboliņa					foto	<i>kāds mistisks auglis.; par nāvi grupējums</i>		
8.	03.10.12.	Dažreiz pietiek ar vienu sarunu	1 – Eva Dzērve	1	4	3	1	2	*Medicīniskie aspekti	0	medicīniskais
9.	09.10.12.	Aptaujā, kāpēc veic abortu	2 – Almants Poikāns	1	4	4	1	2	*Aborta veikšanas iemesli: finansiālie apstākļi, nevēlams partneris, nevēlams bērns	0	morālais
10.	22.10.12.	Tiesībsargs: abortu skaits Latvijā ir kliezošs	3 – LETA	1	4	4	1	2	Aborta regulējumi likumdošanā	2	ekonomiskais
11.	31.10.12.	Vai kreklis atradīsies?	1 – Anda Līce	3	2	2	1	2	*cēloņi jānošķir no sekām un jāapzinās – bērnu dzemdēšana nevar būt pašmērķis, bērni ir ne tikai jādzemdē, bet arī jāizaudzina.; *Tautas gudrība saka: būtu tik bērniņš, kreklis atradīsies. Un parasti jau atrodas arī, tikai tam ir jānotic. Un gaidāmā bērniņa tuviniekiem tas kreklis gan tiešā, gan pārnēstā nozīmē ir jāauž	8	Politiskais ekonomiskais
12.	28.11.12.	Redzēt, dzirdēt, nenoklusēt	2 – Jānis Vanags	3	1	1	2		*...viņai varēja noraut rokas, kājas un galvu, un utilizēt viņu pašu kā atkritumu; Vai tas, ka gabalos tiek saplosīta trešā daļa bērnu, neizraisa nekādu diskomfortu? *Neplānots bērns ir sociāls sastrutojums un kā strutojošu zobu viņu vajag izraut.“ *Abortā netiek likvidēts audzējs, bet iznīcināts cilvēks.	0	morālais
13.	18.02.13.	Kā samazināt abortu skaitu?	2 – Aivis Vincevs	3	3	1	2		*bezpaldzīgas būtnes nogalināšana *bērna nelaišanas pasaulē vainojami jaunie vecāki – viņi baidās no atbildības, vecāku lomā.	2	Ekonomikas morāles

Portāla *la.lv* publikāciju komentāros paustā nostāja

Datums	Izteikti par dzīvību	Par dzīvību	Cits/nav iespējams noteikt pozīciju	Par izvēli	Izteikti par izvēli	Kopā
25.06.12.	0	0	0	0	0	0
12.07.12.	0	0	4	0	0	4
27.07.12.	0	0	0	0	0	0
02.08.12.	3	5	0	8	0	16
10.09.12.	0	3	1	2	0	6
01.10.12.	2	1	1	1	1	6
02.10.12.	0	0	2	0	0	2
03.10.12.	0	0	0	0	0	0
09.10.12.	0	0	0	0	0	0
22.10.12.	1	0	0	1	0	2
31.10.12.	1	3	3	1	0	8
28.11.12.	0	0	0	0	0	0
18.02.13.	1	1	0	0	0	2
Kopā	8	13	11	13	1	45

Portāla *nra.lv* publikāciju kontentanalīzes rezultāti

Nr.	Datums	Virsraksts	Autors	Veids	Grup a	Saturis kā poz.	Foto	Foto vēstījums	Argumenti/izteikumi	Komen tāru skaits	Rāmējums
1.	11.06.12	Aptauja: Par abortu visbiežāk liek izšķirties finansiālā atbalsta trūkums	3 – Nra.lv	1	3	2	2	–	Bieži finansiālais aspekts, <u>Tiesības izvēlēties</u>	0	ekonomiskais
2.	15.06.12	Bērnu vēlas sargāt no ieņemšanas brīža	1 – Inga Paparde	1	3	4	1	1- Parādnieks	*nav vienotas izpratnes par tiesību uz dzīvību sākumu *Parādnieks aborta situāciju ilustrē ar mantojuma tiesībām	6	Morālais juridiskais
3.	20.06.12	Vētra par abortiem nerimst	1 – Inga Paparde	1	3	2	2	-	<i>*Ja mēs pasakām, ka bērns no iedzimšanas brīža ir aizsargājams, bet noteiktos apstākļos to var nogalināt,, tad jau tas attiektos arī uz dzimušiem bērniem.</i>	0	juridiskais
4.	20.06.12	Parādnieks: Latvijā katru gadu oficiāli veic ap 1500 kriminālu abortu	3 – Nra.lv	1	1	1	1	1- Parādnieks	Bērnu aizsardzība	4	Morāles + juridiskais
5.	02.07.12	Andris Bērziņš: Vardarbībā cietušais bērns atriebsies	1 – Baiba Lulle	4	2	2	1	1 – intervējamie	<i>Ja aizliegts abortus Latvija, tos taisīs Lietuvā, Igaunijā vai citur. – problēmu nerisinās</i>	5	ekonomiskais

6.	11.07.12	NVO: Demogrāfija un sievietes tiesības izšķirties par labu abortam nav saistāmi jautājumi	3 – LETA	1	2	2	2	-	<i>aiz demogrāfijas izkārtnes un bērnu tiesību piesaukšanas tiek apslēpts kas cits, proti, lielas sabiedrības daļas - sieviešu - tiesību ierobežošana.</i>	2	feminisms
7.	14.08.12	"Abortu jautājuma" darba grupa konceptuāli atbalsta ģimenes-veselības mācību skolās	3 – LETA	1	3	4	2		Atbalsta priekšlikumu skolās ieviest ģimenes-veselības mācību. Grupā asas debates: ko ietver jēdziens ģimene? 32 priekšlikumi, izskata tikai 2, jo plašas diskusijas	2	juridiskais
8.	16.08.12	Abortus mazināt vēlas ar ģimenes mācību un samazinot laiku, kurā var abortu veikt	1 – Inga Paparde	1	3	4	2	-	<i>*Kardināli pretēji viedokļi «abortu jautājuma» darba grupai neļauj virzīties uz priekšu un pieņemt izvērtētus lēmumus*«Mums ir jātiecas uz ideālu, un mūsu izpratnē tā ir vīrieša un sievietes laulība ar kuplu bērnu pulku.» Parādnieks</i>	0	juridiskais morālais
9.	18.09.12	Ierosina pagarināt pārdomu laiku pirms aborta	1 – Inga Paparde	1	3	4	1	1- instalācija	pašlaik sievietei jau ir trīs dienas pārdomām un parasti <u>sieviete</u> pie ārsta neatnāk <u>kā «balta lapa»</u> , viņa jau ir apdomājusi, ko darīt.	0	medicīniskais
10.	01.10.12	Protestējot pret zemo kvalitāti, eksperti pārtrauc darbību Saeimas Demogrāfijas lietu apakškomisijā	3 – Nra.lv	1	2	2	1	1- Parānieks	<i>*Kopumā darba grupas darbs tiek organizēts tā, lai tālāk tiktu virzītas kustības "Par dzīvību" pārstāvju un atbalstītāju idejas *I.Parādnieka rīcība ir vērsta uz būtisku sieviešu tiesību ierobežošānu * darba grupas izveidošana ir kustības "Par dzīvību!" labi plānotas un finansētas kampaņas elements ar mērķi iegūt valsts ideoloģisku un finansiālu atbalstu t.s. "pro-life" kustībai Latvijā</i>	8	Feminisms politiskais
11.	02.10.12	Atbalsta ierosmi sargāt bērnu no ieņemšanas	1 – Inga Paparde	1	3	1	1	2- embrija	<i>*«Ja mēs nosakām aizsardzību vēl nedzimušam bērnam no</i>	6	morāle juridiskais

		brīža						instalācij as	<i>ieņemšanas brīža, bet tajā pašā laikā saglabājam iespēju viņu nogalināt aborta veidā, es neredzu mērķi, kāpēc šāds grozījums nepieciešams? *aktualizējies arī jautājums – kurš noteiks ieņemšanas brīdi?</i>		
12.	02.10.12	Sašķeļas Parādnieka pretabortu darba grupa	1 – Inga Paparde	1	3	4	1	1- parādnieks	<i>*Diskusijas starp nosacīti divām pusēm – organizācijām, kuras idejiski atbalsta aborta aizliegumu, un tām, kuras uzskata, ka iespēja veikt abortu Latvijā jā saglabā kā sievietes tiesības izvēlēties – vienmēr bija visai asas un praktiski nevienā jautājumā pusēm neizdevās vienoties par kopsaucējumu.</i>	21	religijskais
13.	03.10.12	Kam izdevīgs demogrāfijas balagāns?	1 – Baiba Lulle	3	4	2	1	1-Lulle	<i>*Valdības un koalīcijas dejas ap demogrāfijas tēmu. *Tie, kas neatbalsta aizsardzību, ir slepkavas (pēc Parādnieka) *demogrāfija kā jājamzirdziņš</i>	31	Politiskais
14.	15.10.12	Ginekoloģe: Nevar politiska komisija un vīrieši lemt par sieviešu likteņiem!	1 – Baiba Lulle	4	2	2	1	1-autore	<i>*Fizioloģiski bērns- tad, kad viņš ir piedzimis un spējīgs eksistēt ārpus mātes organisma, un šāda robežšķirtne ir 22 nedēļas *Man arī nepatīk aborti, bet nevar likumiski ierobežot cilvēka tiesības tikai atkarībā no tā, vai man kas patīk, vai nepatīk, *Ja ir iestājusies nevēlama grūtniecība, tā sievietei ir krīze, viņai ir vajadzīgas konsultācijas, kurās runā, nevis nosodošā manierē viņu vaino</i>	126	Politiskais
15.	15.10.12	Eiropas Parlamenta pārstāvis pārmet Latvijai negodīgas	3 – LETA	1	3	2	2		<i>*darba grupas virzītās izmaiņas diskriminē sievieti, ierobežo viņas brīvību un autonomiju.</i>	4	Politiskais feminisms

		diskusijas "aborta jautājumā"							*gadījumā, ja šādi grozījumi tiktu pieņemti, katra <u>nedzimusi dzīvība</u> būtu jāreģistrē <u>kā nāve</u> , savukārt pret sievietēm un mediķiem, kuri īstenotu reproduktīvās tiesības, būtu paredzama kriminālvajāšana.		
16.	16.10.12	Aizliedzot abortus, pieaugs "pagrīdes" abortu skaits	1 – Inga Paparde	1	2	2	1	2-tumšs slimnīcas gaitenis	*ja Latvijas parlaments spers soļus grūtniecības pārtraukšanas ierobežošanai Latvijā, pagrīdes abortu skaits varētu būtiski augt un attīstītos kriminālabortu joma.	4	Politiskais juridiskais
17.	19.10.12	Vanags: baznīcai nevajag īpašu pārbūvi – ja nu vienīgi inventarizāciju	1 – Elita Veidemane	4	1	1	1	1-Vanags	<i>*21.gadsimta apgaismotais pilsonis saka – es negribu sevi ierobežot, tādēļ dodiet man tiesības veikt abortu līdz devītajam mēnesim, un tad es vēl gribu, lai tas neatstāj ne fiziskas, ne emocionālas, ne garīgas sekas, es gribu, lai tas ir veselīgi un ar komfortu. Bet īstie aborta upuri, kas pelna iejūtību, ir nevis pieaugušie, kas to veic, bet bērni, ko nogalina aborts – lokies, kā gribi – ir cilvēka nogalināšana.</i>	72	religijs
18.	14.11.12.	Pārdomu laiku pirms aborta pagarināt nevajag	1 – Inga Paparde	1	2	2	1	1	*pārdomu laika pagarināšana var nodarīt vairāk ļaunuma nekā labuma *Latvijas sabiedrībā, tāpat kā citviet pasaulē, iesakņojušies daudzi mīti par abortiem. Piem.– sievietes, jo īpaši gaidot mazuli, nav spējīgas pašas pieņemt nozīmīgus lēmumus par savu ķermeni un reproduktīvo veselību	2	medicīna
19.	30.11.12.	Sorosa fonds steigā piešķir līdzekļus cīņai pret abortu aizlieguma	1 – Inga Paparde	1	3	2	2		*Organizācijai šis piešķirums nav domāts, lai pret kādu cīnītos, bet lai aizstāvētu Latvijas iedzīvotāju	28	politiskais

		aizstāvjiem							reproduktīvās un seksuālās tiesības		
20.	03.12.12.	Tas ir kauns, ka Sorosa nauda cīnīsies pret aicinājumu cienīt nedzimuša bērna dzīvību Latvijā	3 – Kampana par dzīvību	3	1	1	2		<i>Mātes un tēva izvēle paturēt un aizsargāt dzīvību ir brīnišķīga izvēle.</i>	40	morālais
21.	28.12.12.	Karstākās gada diskusijas – aborti	1 – Inga Paparde	3	3	4	2		abortu jautājums šogad bijis viens no karstāko diskusiju iemesliem, lielā mērā koncentrējoties tieši parlamentā, kur abortu pretinieki ieguvuši īpaši dzirdīgas ausis.	18	juridiskais
22.	12.02.13.	Saeimas komisija: dzīvība jāaizsargā no ieņemšanas brīža	3 – LETA	1	3	1	2		*iniciatīvu "mēģināt padarīt kā virzienu uz abortu aizliegšanu ir nekorekti un negodīgi" * ieņemšanas fakts sākotnēji objektīvi nav zināms nevienai personai, tādējādi juridiskās aizsardzības sākumā brīdi nebūs iespējams noteikt	2	juridiskais
23.	15.02.13.	Par abortiem ekspertu domas otrajā plānā	1 – Inga Paparde	1	3	4	2		VM norāda, ka joprojām nav zinātniski pierādīts, kad tieši rodas cilvēks un personība. LM uzsver, ka konstatēt ieņemšanas brīdi būtu ļoti grūti Tieslietu ministrs Jānis Bordāns uzskata, ka šāda norma būtu deklaratīva	4	juridiskais

Portāla *nra.lv* publikāciju komentāros paustā nostāja

datums	Izteikti par- dzīvību	Par dzīvību	Cits/neitrāli	Par izvēli	Izteikti par izvēli	Kopā
11.06.	0	0	0	0	0	0
15.06.	1	0	2	3	0	6
20.06.	0	0	0	0	0	0
20.06.	0	0	1	2	1	4
02.07.	0	1	4	0	0	5
11.07.	0	2	0	0	0	2
14.08.	0	2	0	0	0	2
16.08.	0	0	0	0	0	0
16.08.	0	0	2	2	1	5
18.09.	0	0	0	0	0	0
01.10.	0	1	6	1	0	8
02.10.	0	1	3	2	0	6
02.10.	1	1	7	10	1	21
03.10.	2	2	22	5	0	31
15.10.	5	17	66	36	2	126
15.10.	0	1	2	1	0	4
16.10.	0	2	0	2	0	4
19.10.	0	2	70	0	0	72
14.11.	0	0	1	1	0	2
30.11.	2	4	16	6	0	28
03.12.	3	9	19	8	1	40
28.12.	2	2	3	7	3	18
12.02.	0	0	0	1	0	1
15.02.	0	0	3	1	0	4
Kopā	16	47	227	88	9	389

Portāla *diena.lv* publikāciju kontentanalīzes rezultāti

Nr.	Datums	Virsraksts	Autors	Veids	Runātājs	Saturiskā poz.	Foto	Foto vēstījums	Argumenti/izteikumi	Komentāru skaits	Rāmējums
1.	11.06.12.	Abortiem plāno likt stingrus grožus	1 – Laura Dzērve	1	3	4	1	2-mazu embriju foto	*mēģinājumu problēmu risināt ne pēc būtības, bet ar pātagu *pašlaik esošā likumdošana medicīniski ir pareiza. Parādnieks : Ārsti ginekologi pret abortu mēdz izturēties kā pret procedūru, samērā vienaldzīgi	328	morālais
2.	12.06.12.	Parādnieks: Jāmaina attieksme pret nedzimuša bērna tiesībām uz dzīvību	3 – Diena.lv	1	3	1	1	1-Parādnieks	nepieciešamību rast līdzsvaru starp sievietes tiesībām uz izvēli un nedzimuša bērna tiesībām uz dzīvību. Auglis nav uzlūkojams tikai kā sievietes ķermeņa daļa, tā ir bioloģiski unikāla cilvēciska būtne, kas aug sievietes ķermenī	85	Morālais
3.	12.06.12.	Grunde: Kāpēc baidāmie nosaukt abortu īsajā vārdā?	2 – Aldis Grunde	3	1	1	1	1-Grunde	Baidāmie tāpēc, ka tas skar gandrīz katru Latvijas ģimeni, baidāmie atzīt, ka aborts ir slepkavība...proti, ne mēs dzīvību devām, ne mums to būs atņemt, bet atļaujамies nogalināt 10.5 tūkstošus cilvēciņu gadā, nedodot pat iespēju tiem teikt pēdējo vārdu	49	morālais
4.	13.06.12.	Nokavēts	2 - Sandris Romanovskis	3	1	1	2		Katrs, kas ir šajā Pasaulē var pateikties Dievam, liktenim vai kam citam, ka viņam ir dota iespēja dzīvot Daudziem, kas uz dzīvi tā neraugās, kam svarīgāks egoisma mudinājums un kājstarpes prieki pāri visam, „sevi neapgrūtina ar rūpēm par tiem, kam laimētos, nebijusi varmācība.	15	Morāles politiskais
5.	13.06.12.	Parādnieks Saecimas sēdē daļa nedzimušu bērnu figūriņas	1 - Laura Dzērve	1	3	2	1	1 – Parādnieks	«Lai sieviete radītu bērnu, viņai vajadzīga ligzda -drošība. Ja mēs to nesniedzam - ne vīrietis, ne valsts, neviens konsultants viņai neiestāstīs, ka viņa var radīt bērnu	131	juridiskais
6.	14.06.12.	Parādnieks: Svarīgs ir cilvēks,	3 – Diena.lv	1	1	1	1	1-Parādnieks	Ja no desmit cilvēkiem viens sadzirdēs, un viens bērns piedzims, vai ar to mums ir par maz?"	71	morāles

		nevis statistikas dati						ks pie LV karoga	jaunajiem puisiem jau skolas laikā "jāieliek apziņa par savu atbildību" sievietes bieži vien izvēlas veikt abortu vīrieša iespaidota, tādēļ būtu svarīgi, ka sieviete uz konsultāciju centru dotos kopā ar vīrieti.		
7.	14.06.12.	Kazāka: Abortu aizliegums neveicinās dzimstību	3 – Diena.lv	1	2	2	1	1-Kazāka	grūtniecības pārtraukšanas veikšanas ierobežošana ir sievietes cilvēktiesību jautājums; sievietes kā dzimušas personības tiesības ir svarīgākas nekā nedzimuša bērna tiesības.	34	feminisms
8.	14.06.12.	Eksperti: Absurds priekšlikums - sodīt, ja grūtniece neapmeklētu obligātās konsultācijas	3 – Diena.lv	1	3	2	1	2- ultrasono grāfija ar mazuli	NA šobrīd meklē "sev nišu un konservatīvais virziens ir tas, kur viņi šobrīd pārbauda iespējas". "Vai tas ir prātīgi no viņu tēlu veidošanas skatpunkta – jo tas nostiprina viņus kā radikālu partiju.. Bet cik pievilcīga ir tā bilde – nacionālisms, ieroči un sieviešu tiesības?"	84	Politiskais juridiskais
9.	15.06.12.	Atbildes uz abortu aizstāvju argumentiem	3 – nīkomēds	3	2	2	2		*Kaut kas, kas nav cilvēks, nekļūst par cilvēku, kļūstot vecākam un lielākam. Cilvēks ir cilvēks jau no paša sākuma.- Salīdzināt nedzimušos ar pieaugušiem kā ozolzīles ar ozoliem ir dehumanizējoši un, pat, ja analogija būtu derīga, zinātniski runājot par ozolzīli, tā ir vienkārši mazs ozols, tāpat kā embrijs ir mazs cilvēks. *Tiklīdz mēs atzīstam, ka nedzimušais ir cilvēks, mums ir jāatzīst viņa tiesības dzīvot.	8	morālais
10.	18.06.12.	Krīzes Grūtniecības Centrs: Otrs aborta upuris ir sieviete	3 - Diena.lv	3	1	1	1	2-lelle bērna izskatā	Droši vien tanī brīdī, kad tiek pieņemts lēmums par labu abortam, neviens nemeklē sava ieņemtā bērna vizuālo attēlu jeb cilvēcību.	25	morāles
11.	18.06.12.	Eksperti: Abortu aizliegums palielinātu mātes mirstību un nelegālo abortu skaitu	3 – Diena.lv	3	2	2	1	2- ginekologa kabinets	* Šī jautājuma patiesā būtība: abortu aizliegums vai ar abortu veikšanu saistīti, strikti ierobežojumi Latvijā. Šāds aizliegums nenovēršami palielinātu gan mātes mirstību, gan nelegāli veiktu (kriminālo) abortu skaitu	51	medicīnas

12.	20.06.12.	Pret Parādnieku ierosina ētikas kodeksa pārkāpuma lietu	3 - LETA	1	3	4	1	1- Parādnieks	Aprakstīts pārkāpums	10	juridiskais
13.	27.06.12.	Āboliņš: Aborts daudziem ir tieši kontracepcijas metode	2 - Ivars Āboliņš	3	1	1	1	1- Āboliņš	* Aborts daudziem ir tieši kontracepcijas metode, nevis kaut kas cits, jo trešais, ceturtais vai piektais aborts dzīvē nekādā gadījumā vairs nav «tiesības uz izvēli». taču viena no cilvēku raksturojošām īpašībām ir atbildība.. Un, ja reiz cilvēks bija tik drosmīgs, lai šo bērnu ieņemtu, viņam vajadzētu būt arī tik drosmīgam, lai audzinātu.	14	morāles
14.	17.07.12	Parādnieks sasauca darba grupu par abortiem, kamēr oponenti atvaļinājumā	1 - Anete Ugaine	1	3	3	1	1- Parādnieks	* <i>Papardes zieda</i> vadītāja pieļauj, ka sēdi, iespējams, vajadzēja atcelt, jo tajā piedalīsies vien divi deputāti, kuri pārstāv radikālu, abortu ierobežojumus atbalstošu viedokli, līdz ar to darba kārtība varētu būt vērsta attiecīgā virzienā.	34	politiskais
15.	19.07.12.	Panteļejevs: Par šisvasaras karsto tēmu - abortiem	2 - Panteļejevs	3	4	4	1	1- Panteļejevs	* Aborti noteikti ir tēma, par kuru sarežģīti rakstīt komentārus. Pirmkārt, tāpēc, ka tas ir emocionāli aizskarošs temats, otrkārt, tāpēc, ka gandrīz ikkatram ir savs viedoklis par to, un, treškārt, tāpēc, ka katrs aborta gadījums atšķiras, katram ir sava drāma un tāpēc arī sava morāle.	39	morālais
16.	20.07.12	Ķelle: Demogrāfijas rādītājiem nav korelācijas ar abortiem	3 - Diena.lv	1	2	2	1	1-Ķelle	Šī ir laika šķiešana un resursu šķiešana, tāpēc es patiesībā nesaprotu, kādēļ tas viss notiek," tā par Demogrāfijas lietu apakškomisijas izveidoto darba grupu saucēja I. Ķelle.	64	Medicīna
17.	26.07.12.	Bremze: Aborti ir tieši saistīti ar demogrāfiju	3 - Diena.lv	1	1	1	1	1- Bremze	Aborti un demogrāfija ir risināmi jautājumi. Cita lieta - jaskatās plašā kontekstā. Iepriecina, ka apakškomisijā šis jautājums nav šauri skatīts, ka nav tikai par abortiem, bet arī par palīdzību, par to, ka nepieciešams iesaistīt arī vīrieti, par	78	ekonomiskais

									atbalsta sniegšanu, materiālo atbalstu. Esmu gandrīta, ka ir šī diskusija, nepieciešams, lai sievietei vispirms zinātu, kas ir aborts. Bieži vien ginekologi grēko un neinformē par visu, jo tā nav tikai medicīniska manipulācija. Tas nav tas pats, kas izraut zobu,"		
18.	22.07.12.	Nedzimis bērns ir patstāvīgs un aizsargājams tiesību subjekts	3 – Nikomēds	3	1	1	2		* Latvijā uz pasaules valstu fona ir izteikti liberāls abortu regulējums, kas sievietei dod neierobežotas privilēģijas lemt par cita cilvēka (nedzimušā bērna) dzīvību. Rodas jautājums – kas ir “ikviens”, “katrs cilvēks”, “persona”, “bērns”? No kura brīža apaugļotu olšūnu var uzskatīt par bērnu jeb potenciālu cilvēku?	5	juridiskais
19.	24.07.12.	Bite: Jāstrādā, lai pēc iespējas mazinātos abortu izdarīšanas cēloņi	2 - Bite	3	1	1	1	1-Bite	* Pēdējā laikā medijos tiek plaši diskutēts par tiesībām izdarīt abortu. Diemžēl šīs diskusijas, kas nezināmu iemeslu dēļ pavērsušās aborta aizlieguma apspriešanas virzienā, arvien attālinās no patiesās debates, kas Saeimā notiek par šo jautājumu, proti - nepieciešamības un iespējām novērst abortu izdarīšanas cēloņus.	14	morāles
20.	31.07.12.	"Abortu jautājuma" darba grupā turpinās neauglīgas diskusijas	3 - LETA	1	3	4	2		Arvils Ašeradens (V) norādīja, ka ir jābūt fundamentāliem argumentiem, lai ierobežotu preses klātbūtni darba grupas sēdē. Viņš akcentēja, ka "šeit ir Saeima, nevis kāds forums",	5	juridiskais
21.	17.08.12.	Eksperti: Abortu darba grupā skatītie priekšlikumi nozīmētu abortu aizliegumu	1 - Anete Ugaine	1	3	2	1	2-ginekologa krēsls	Visi priekšlikumi mani pārsteidza negatīvā nozīmē, jo ir skaidri zināms, ka šāda veida regulējumi demogrāfiju neuzlabo. Turklāt pasaules prakse rāda - radot šādus priekšnoteikumus abortu pieejamībai, praktiski mēs viņus gandrīz aizliedzam," I.Ķelle.	68	juridiskais
22.	15.09.12.	Apzagta abortu mazināšanas akcijas instalācija	3 - Diena.lv	1	4	1	1	2-embrijs	Akcijas norise	24	Nav rāmējumu
23.	24.09.12.	Pirms pirmā aborta būs jāapmeklē konsultācijas	3 - Leta	1	3	4	1	2-ginekologa krēsls	tie darba grupas locekļi, kuri neatbalstīs obligātu konsultāciju noteikšanu, "uz savas sirdsapziņas uzņemsies atbildību par sievietēm un viņu sāpēm"	18	medicīnas

24.	01.10.12.	Vairāki eksperti izstājas no Parādnieka vadītās abortu jautājumu darba grupas	3 - LETA	1	3	4	1	1- Parādnieks	par pārmetumiem, ka I.Parādnieks apzināti vai neapzināti darbojas radikāli noskaņotu reliģisku organizāciju interesēs, deputāts sacīja, ka pārstāv savu personīgo viedokli un pārstāv to, kas, viņaprāt, ir pareizi un taisnīgi. "Tikpat labi es varu izteikt pieņēmumu, ka šīs organizācijas, kuras izstājās, arī pārstāv kaut kādu radikālu organizāciju viedokli	116	politiskais
25.	02.10.12.	Komisijas darba grupa vienojas par pasākumiem abortu skaita mazināšanai	3- Diena.lv	1	4	1	1	2-maza meitenīte	Komisijas darba grupa vienojas par pasākumiem abortu skaita mazināšanai	7	juridiskais
26.	15.10.12.	Vairākas sabiedriskās organizācijas atsaka dalību Parādnieka un Bites rīkotajā konferencē	1 - Anete Ugaine	1	2	2	1	1- Parādnieks	konferencē nav nodrošināts līdzsvars starp dažādu viedokļu paudējiem. Pasākuma programma liecina, ka tajā uzkrītošs pārsvars laika un saturiskajā ziņā ir dots tiem referentiem, kas saistīti ar reliģiskām kustībām un organizācijām, kuras iestājas par abortu aizliegumu, balstoties uz dažādiem, demokrātiskajā pasaulē neatzītiem rakstiem, piemēram, tā saucamajiem Sanhosē pantiem.	30	reliģiskais
27.	16.10.12.	Parādnieka un Bites rīkotajā aborta jautājumu diskusijā kompromisu nepanāk	3 - LETA	1	3	4	1	1- Parādnieks un Bite	Diskusijā izskanēja visdažādākie viedokļi, tomēr pie kompromisa, kas apmierinātu visas iesaistītās puses, nonākt neizdevās.	3	juridiskais
28.	19.10.12.	Zanders: Daudziem ir savs viedais vārds sakāms par tēmām, ar kurām paši nav saskārušies	2 - Zanders	3	4	4	1	1- Zanders	Bet - cik daudziem ir savs viedais vārds sakāms par abortiem, to skaitā vīriešiem, to skaitā cilvēkiem, kuri ar šo traģisko situāciju nedz paši saskārušies, nedz viņu tuvinieki. Vēl krāšņāka, protams, ir situācija, kad diskusijās tiek piesaukta Dieva griba. Mēs zinām, ko Viņš domā par bērnu audzināšanu, ģimenes modeļiem utt..	15	morāle
28.	15.11.12.	Eksperti: Kampanjas Par	3 - Diena.lv	1	3	2	1	2-embrija	Mūsu mērķis ir palīdzēt cilvēkiem un mēs varam palīdzēt, tikai pasakot patiesību. Ja mēs	189	morālais

		dzīvību plakāti emocionāli aizskāruši daudzas sievietes						instalācija	viņiem teiksim – taisiet abortus, tas ir baigi forši, tā jau nav nekāda palīdzība," Tās pat nebija embrija skulptūras, manuprāt, tās bija jaundzimušu bērnu skulptūras. Tas ir vēl radikālāks un emocionāli vardarbīgāks solis.		
30.	20.11.12.	Cipule: Neatbalstīšu nekādus jaunus ierobežojumus abortu veikšanai	1 – Cipule	3	2	2	1	1-Cipule	Tas pats viedoklis, kas aplūkots citos portālos+sasaiste ar reliģiju	92	reliģija
31.	21.11.12.	Bremze: Vai kampaņa Par dzīvību ir sasniegusi savu mērķi?	1 - Bremze	3	1	1	1	1-Bremze	Aiz katra aborta ir kāds skumjš stāsts, jo pietrūcis informācijas un palīdzības no savu mīļo puses. Arī valsts līdz šim nav sniegusi vajadzīgo atbalstu sievietei un ģimenei, kas nonākusi krīzē. Gala rezultātā viņa nereti paliek viena ar vēl nedzimušo dzīvību zem sirds, pieņemot smago lēmumu, spiesta iet pret savu sirdsapziņu..	8	morāles
32.	26.11.12.	Cipule: Seržanta iesniegto grozījumu pieņemšanas gadījumā Latvijā iestāsies abortu aizliegums	1 - Cipule	3	2	2	1	1-Cipule	Seržanta iesniegtie 7.panta grozījumi nozīmē, ka to pieņemšanas gadījumā, Latvijā iestāsies aborta aizliegums. Diskusijās ir ticis uzsvērts, ka šie grozījumi nav tā domāti un, protams, man jāpiekrīt, ka tiešā veidā tas pateikts netiek.	106	juridiskais
33.	27.11.12.	Seržants atsaucis priekšlikumu par nedzimušu bērnu aizsardzību	3 - LETA	1	1	2	1	1-Seržants	Seržants atsaucis piedāvātās izmaiņas likumā, kas aizsargātu nedzimušu bērnu tiesības uz dzīvību, jo tās tiek interpretētas citādāk, nekā viņš domājis, un deputāts ar savu priekšlikumu ir "palicis viens".	16	juridiskais
34.	27.11.12.	Vanags: Abortā netiek likvidēts audzējs, bet iznīcināts cilvēks	2 - Vanags	3	1	1	1	1-Vanags	Visi iepriekš aplūkoti izteikumi. Bērni nāk no mūžības un dodas uz mūžību, mirkli parādoties redzamajā vēsturē, lai dzīvotu mūsu vidū. Kā mēs, 21. gadsimta apgaismotā Latvijas sabiedrība viņus sagaidām?Vai nevajadzētu kaut ko mainīt? Lai Dievs apgaismo mūsu prātus un sirdis!	164	morālais
35.	12.12.	Parādnieks un	3 -	1	3	4	1	1	Pārkāpumi, nevar vienoties	24	politiskais

	12.	Kazāka kārtejo reizi saplūcas demogrāfijas komisijas laikā	LETA								
36.	31.01.13.	Saeimas apakškomisija atkal ķeras klāt abortu jautājumam	1 - Laura Dzērve	1	3	4	1	1- apakško komisija	I. Parādnieks saka - nepieciešams definēt, «lai pēc likumīgi veikta aborta nevarētu ar augli vai embriju neatbilstoši rīkoties». <i>Papardes zieda</i> vadītāja Iveta Ķelle uzskata, ka apakškomisijas priekšlikumi ierobežos sievietes reproduktīvās tiesības un tie var raisīt jaunus grozījumus likumos, arī - nonākt līdz abortu aizliegšanai.	46	juridiskais
37.	12.02.13.	Saeimas apakškomisija atbalsta pārdomu laika pagarināšanu pirms aborta veikšanas	3 - LETA	1	3	1	1	1- Parādnieks	Politikis arī akcentēja, ka šādu iniciatīvu "mēģināt padarīt kā virzienu uz abortu aizliegšu ir nekorekti un negodīgi". Viņš uzsvēra, ka šie likuma grozījumi paredz saglabāt esošo tiesisko regulējumu par sievietes izvēles tiesībām	58	juridiskais

Portāla *diena.lv* publikāciju komentāros paustā nostāja

datums	Izteikti par- dzīvību	Par dzīvību	Cits/neitrāli	Par izvēli	Izteikti par izvēli	Kopā
11.06.	37	41	157	80	13	328
12.06.	4	10	40	29	2	85
12.06.	3	10	18	15	3	49
13.06.	2	2	7	4	0	15
13.06.	5	16	79	29	2	131
14.06.	2	6	27	18	1	71
14.06.	2	5	19	7	1	34
14.06.	6	10	42	18	4	84
15.06.	0	1	4	0	3	8
18.06.	4	6	6	9	0	25
18.06.	6	7	21	14	3	51
20.06.	0	1	9	0	0	10
27.06.	1	2	7	4	0	14
17.07.	6	0	19	9	0	34
19.07.	3	5	23	5	3	39
20.07.	2	7	39	15	1	64
20.07.	3	7	52	15	1	78
22.07.	0	2	1	2	0	5
24.07.	2	2	16	3	1	24
31.07.	0	1	3	1	0	5
17.08.	5	10	31	19	3	68
15.09.	2	4	11	7	0	24
24.09.	1	4	7	5	1	18
01.10.	4	15	69	26	2	116
02.10.	0	0	2	5	0	7
15.10.	1	7	16	6	0	30
16.10.	0	0	2	1	0	3
19.10.	0	1	13	1	0	15
15.11.	13	28	116	33	9	189
20.11.	9	12	39	30	2	92
21.11.	0	6	2	0	0	8
26.11.	10	13	61	21	1	106
27.11.	0	0	16	0	0	16
27.11.	12	24	105	20	3	164
12.12.	0	3	17	3	1	24
31.01.	0	0	34	12	0	46
12.02.	2	8	38	9	1	58
Kopā	147	276	1168	475	61	2138

Portāla *apollo.lv* publikāciju kontentanalīzes rezultāti

Nr.	Datums	Virsraksts	Autors	Veids	Grupa	Saturis kā poz.	Foto	Foto vēstījums	argumenti	Komentāru skaits	Rāmējums
1.	12.06.12.	Parādnieks šokē ar faktiem par slimnīcās nelikumīgi veiktiem abortiem	3- BNS	1	1	1	1	1- Parādnieks	Latvijā 19% gadījumu ir veikta kriminālsodāma <u>nedzimuša bērna nogalināšanas operācija</u> ,	0	juridiskais
2.	13.06.12.	Ārste: Abortu problēmu var atrisināt, valstij jauniešiem apmaksājot kontracepciju	3- Apollo.lv	1	2	2	1	2- kontracepcijas tabletes	Parādnieka iniciatīva – <u>politiskās spēles</u> problēmu var atrisināt, valstij piedāvājot jauniešiem bezmaksas kontracepciju.	0	politiskais
3.	13.06.12.	Kāpēc baidāties nosaukt abortu īstajā vārdā?	2 - Aldis Grunde	3	1	1	1	2-mazs zīdains	*aborts ir dzīvības iznīcināšana saucam to tā maigi, lai nebūtu sirdsapziņas pārmetumi, par tīrīšanu, vakumāciju, sālsūdens metodi, ķīmisko abortu. aborts-cilvēkbērna saraušana gabalos, kuru veic Hipokrāta zvērestu nodevis, par nodokļu maksātāju naudu izskolots, diplomēts ārsts, ar valsts svētību.	0	Morālais
4.	15.06.12.	Atbilde rakstam: «Kāpēc baidāties nosaukt abortu īstajā vārdā?»	1-Dace Damme	3	2	2	1	1-miglaina bilde ar sievieti ar ratiem	<i>Aborts NAV slepkavība. Aborts ir operācija. Operācija, lai izņemtu no ķermeņa kādu orgānu. Abortu var pielīdzināt tādai operācijai, kad gribam, lai no ķermeņa izņem kādu orgānu, ko nevēlamies, piemēram, audzēju, Ja es vēlos atteikties no embrija, tad tā ir tieši tāda pati operācija - par labāku manas pašas nākotni, par labāku manas ģimenes</i>	0	feminisms

									<i>nākotni, par labāku manu jau dzimušo bērnu nākotni. Vīrietis nekad, nekad nespēs iedomāties, kā jūtas sieviete, kura ir palikusi stāvoklī pēc izvarošanas</i>		
5.	17.06.12.	Aborts ietekmē arī mirušā bērna māti un tēvu	1 - Vita Dzērvīte	3	1	1	1	2 – ļoti nepatīkam a embrija bilde	<i>*70% sieviešu, kas veikušas abortu, piedzīvo zaudējuma sāpes, kas mijās ar sērām un vainas sajūtu par nodarīto. Mātes identitāte tiek ievainota, tiek liegtas rūpes, raizes par nedzimušo bērniņu, vīrieša identitāte iedragāta ir kāda daļa sieviešu, kas visu to nepiedzīvo, bet tad ir jānocietinās, ap sirdi jāapvij cieš aizsargmūris</i>	0	morālais
6.	17.07.12.	Abortu jautājuma» darba grupa nepanāk vienošanos par kopīga mērķa formulēšanu	3- LETA	1	3	4	1	2-mazs bērns galuda lielu grūtnieces vēderu	<i>Solvita Olsena sēdē norādīja, ka embriju vai <u>augli nevar dēvēt par nedzimušu bērnu.</u> Valentija Liholaja skaidroja, ka runa varētu būt par <u>nedzimušu vai potenciālu bērnu</u></i>	0	juridiskais
7.	10.09.12.	Kampaņa abortu skaita mazināšanai Latvijā	3 – LETA	1	1	1	1	2-skumja bērna foto	Kampaņas mērķis ir palīdzēt <u>mazajiem cilvēkiem, kas vēl ir mātes vēderā, ģimenēm, kuras šaubās par savu izvēli, kā arī palīdzēt mātēm, kuras jau reiz ir pieņēmušas izvēli veikt abortu, tā būs vērsta uz sabiedrības vērtību maiņu un izglītošanu</u>	20	morālais
8.	10.09.12.	27 bērniņi uz Vecrīgas bruģa	3- Apollo.lv	5- fotore portāža	1	1	1	2-embriji	* Kampaņa «Par dzīvību» ir pozitīvs un emocionāls aicinājums pievērst uzmanību bērna dzīvībai, mīlēt bērnu jau pirms tas ir piedzimis, jo, <u>dzīvība sākas jau ar ieņemšanas brīdi</u>	61	morālais
9.	15.09.12.	Nozagta jau otra zīdaiņa figūriņa	3 – LETA	1	1	1	1	2-embriji instalācija	Sākot kampaņu, tika atklāta instalācija «Par dzīvību», kurā attēlotas 27 bērnu figūriņas. Divas	41	Rāmējumu nevar noteikt

									no tām tagad ir nozagtas.		
10.	01.10. 12.	Vairāki dalībnieki paziņo: Nevar turpināt darbu Parādnieka vadītājā grupā	3 – Apollo.lv	1	2	2	1	1- Parādnieks	<i>*I.Parādnieka rīcība ir vērsta uz būtisku sieviešu tiesību ierobežošanu *Demogrāfijas apakškomisijas darba grupas izveidošana ir kustības "Par dzīvību!" <u>labi plānotas un finansētas kampaņas elements ar mērķi iegūt valsts ideoloģisku un finansiālu atbalstu</u></i>	153	Feminisms politiskais
11.	01.11. 12.	Visvairāk abortus veic 25 līdz 30 gadu vecas sievietes	3- BNS	1	4	4	1	2-embrijs	Jautājums par dzimstības veicināšanu pēdējo gadu laikā kļuvis aktuāls politikā, jo zemā dzimstība nākotnē radīs milzīgu slogu uz sociālo budžetu, zemās dzimstības dēļ ir <u>apdraudēta tautas nākotne.</u>	74	medicīniskais
12.	20.11. 12.	VM parlamentārā sekretāre neatbalstīs jaunus ierobežojumus abortu veikšanai	3- Leta	1	2	2	1	2- pustumsā māte ar bērnu	Aborti ir veikti kopš neatminamiem laikiem. To veikšanai ir bijuši <u>politiski, finansiāli, veselības un morāli apsvērumi.</u> «Latvijā abortam ir jābūt veiktam droši, ārstniecības iestādē, mazāk traumatiski un maksimāli neuzliekot jebkādas barjeras. Diskusiju par ētiskām vērtībām ārstiem šoreiz jāatstāj viedo garīdznieku un politiķu ziņā	30	medicīnas
13.	28.11. 12.	Būs obligātas konsultācijas pirms aborta pirmās grūtniecības gadījumā	3 – LETA	1	3	4	1	1-sieviete, kuru izmeklē	*Saeimas Demogrāfijas lietu apakškomisija šodien konceptuāli atbalstīja ieceri, ka pirmās grūtniecības gadījumā sievietei būtu obligāti jāapmeklē konsultants, ja viņa izteiks vēlmi par grūtniecības mākslīgu pārtraukšanu. Jautājums – kā noteikt, vai ir pirmā grūtniecība?	122	juridiskais

Portāla *apollo.lv* publikāciju komentāros paustā nostāja

datums	Izteikti par- dzīvību	Par dzīvību	Cits/neitrāli	Par izvēli	Izteikti par izvēli	Kopā
12.06.	0	0	0	0	0	0
13.06.	0	0	0	0	0	0
13.06.	0	0	0	0	0	0
15.06.	0	0	0	0	0	0
17.06.	0	0	0	0	0	0
17.07.	0	0	0	0	0	0
10.09.	3	1	7	8	0	20
10.09.	5	18	22	15	1	61
15.09.	0	2	36	3	0	41
01.10.	4	20	99	26	4	153
01.11.	3	8	42	20	1	74
20.11.	4	5	13	8	0	30
28.11.	5	8	77	19	3	122
Kopā:	24	62	286	99	9	481

Portāla tvnet.lv publikāciju kontentanalīzes rezultāti

Nr.	Datums	Virsraksts	Autors	Veids	Runātājs	Saturis kā poz.	Foto	Foto vēstījums	Argumenti/izteikumi	Komentāru skaits	Rāmējums/komentāri
1.	11.06.12	Parādnieks: abortam ir jākļūst kam neiedomājamam	3- TVNE T/BNS	1	3	1	1	1- Parādnieks	Parādnieks jau iepriekš nav slēpis savu attieksmi pret abortiem, saucot tos par nepieņemamiem. Savukārt vairākums saprātīgi domājošās sabiedrības uzskata, ka abortu aizliegts nedrīkst. nedzimuša bērna tiesībām uz dzīvību un atbilstības aizsardzību	448	morālais
2.	12.06.12	Deputāts uz sēdi par abortiem ierodas ar embrijiem	3- BNS	1	3	4	1	2-jauna meitene ar roku uz vēdera	*Tas būs kā simbols, par ko tad mēs īsti cīnāmies. Mēs visi kādā brīdī esam bijuši šādi. Tagad esam mazliet paaugušies,» sacīja Parādnieks, izdalot embrijus, kas parāda, kāds izskatās bērns 12 nedēļās pēc ieņemšanas. iespējas piedzimušu bērniņu nodot adopcijā kā viens no atbalsta mehānismiem. Varētu arī izveidot Dzimstības veicināšanas fondu, piešķirot vienreizēju pabalstu pēc bērna piedzimšanas ģimenēm ar smagiem finanšu apstākļiem.	267	Morālais ekonomiskais
3.	13.06.12	Tiesībsargs neatbalsta Parādnieka «abortu likuma» redakciju	3- BNS	1	2	2	1	1-Jansons	* ar aizliegumu nav iespējams atrisināt problēmu – jāizglīto sabiedrība	51	juridiskais
4.	14.06.12	Tiesībsargs: abortu skaitu nevar samazināt ar aizliegumu	3- LETA	1	2	2	1	2-svaru kausi	Abortu skaits ir jāsamazina, taču to aizliegums neatrisinās problēmu	20	ekonomiskais
5.	16.06.12	VM: sievietēm ir pietiekami daudz	BNS	1	2	2	1	1 – Circene	citu valstu pieredze liecina, ka pagarināts gaidīšanas laiks neietekmē dzimstības	43	medicīna

		laika apdomāt par abortu							rādītājus		
6.	19.06.12	Prezidents baidās no abortu jautājuma – ziņa uztaisīta no virsraksta	3-BNS	1	4	4	1	2- domīgs Bērziņš	Valsts prezidents Andris Bērziņš ierosinājumu par abortu aizliegšanu nekomentē un norāda, ka šādi jautājumi ir veselības ministres Ingridas Circenes kompetencē.	111	medicīnas
7.	20.06.12	Ierosina Ētikas kodeksa pārkāpuma lietu pret deputātu Parādnieku	3-BNS	1	2	2	1	1- Parādnieks	Kazāka iesniedz prasību, jo Parādnieks sēdē nav ļāvis izteikties «Man neļāva izteikties, uz ko es pieprasīju balsojumu. Man piešķīra trīs minūtes, bet arī tad bija nievājoši kolēģu un apkārt sēdošo izteikumi, kā dēļ es nespēju turpināt	17	legālais
8.	06.07.12	Seksologs: Aizliegt abortus neizdevās pat Hitleram	3 - Tvnet/ LNT	3	2	2	1	1- seksologs	* Artūrs Šulcs uzskata, ka šajā reizē tiek manipulēts ar cilvēkiem, savukārt demogrāfijas problēmas netiek risinātas Saeimai acīmredzot nav atkal, ar ko nodarboties, un tagad mēģinās kontrolēt sieviešu klēpjus - kas viņos iet iekšā un kas no turienes nāk ārā. Un tas ir neadekvāti, jo tas ir privāto tiesību jautājums, ko tu cilvēks dari ar savu dzimumsistēmu: Abortus nav izdevies aizliegt pat Hitleram un Staļinam.	15	feminisms
9.	11.07.12	Abortus nedrīkst aizliegt!	3 - tvnet	1	2	2	1	2-smaidīga māte ar bērnu	Aborti Latvijā nebūtu jāaizliedz. Tā, runājot par sieviešu tiesībām mūsu valstī, ir vienisprātis sieviešu tiesību aizsardzības nevalstisko organizāciju pārstāvji un tiesībsargs Juris Jansons	379	feminisms
10.	19.07.12	Izvēle, kas nekaitē citiem	1 - Signe Mežinska	3	2	2	1	1- Mežinska	*kontekstā būtisks ir jautājums, vai embrijs tiek uzskatīts par personu? Cilvēka embrijs un auglis viennozīmīgi nav lieta vai tikai šūnu kopums, tomēr pilnu morālo statusu un ar to saistīto aizsardzību tas iegūst pakāpeniskas attīstības gaitā, nevis uzreiz pēc apaugļošanās	76	Medicīniskais feminisms

11.	01.10.12	Vairākas NVO pārtrauc darbību «abortu jautājuma» darba grupā	3-LETA	1	3	4	1	1-Parādnieks	*darba grupu atstājošo iemesli tie paši, kas citos portālos Parādnieks uzsvēra, ka minēto NVO pārstāvjus neapmierina tas, ka pastāv citāds, zinātniski pamatots viedoklis, kurš atšķiras no viņu izpratnes, tāpēc tiek dēvēts par nepareizu.	70	politiskais
12.	16.10.12	Tiesībsargs: abortu skaita samazināšanā nozīme ir valstij	3- BNS	1	2	2	1	1-Jansons	* Abortu skaita samazināšanā svarīgi būtu nenostādīt mātes tiesības pret nedzimuša bērna tiesībām, un būtisks ir arī valsts atbalsts 1.reizi parādās tēva atbildības nozīme	15	juridiskais
13.	22.10.12	Tiesībsargs: abortu skaits Latvijā ir kliezošs	3- BNS	1	2	2	1	2-meitene glauda vēder	* Neesmu pārliecināts par konsultāciju obligātumu. Tiklīdz kaut kas ir obligāts, tam ir emocionāli šķēršļi.	242	Ekonomiskais
14.	01.11.12.	Visvairāk abortus veic 25 līdz 30 gadu vecas sievietes	3- Tvnet/bns	1	4	4	1	2	* 2011.gadā Latvijā veikti 10 320 abortu, tostarp mākslīgie – 7089, Bērnu dzemdēšana pati par sevi tiek atlikta mācību dēļ, karjeras dēļ, vispār sievietes vietas dēļ šodien sabiedrībā	192	Ekonomiskais medicīnas
15.	09.11.12.	Latvijā abortu skaits samazinājies. Uz aizbraukušo rēķina	3 - LETA/bns	1	2	2	1	2-raudošs zīdains	*Situācija ar abortiem Igaunijā arī ir līdzīga - uz 100 dzemdībām vidēji tiek veikti 40 aborti, tomēr Igaunijā iedzīvotājiem ir subsidēta kontracepcija, un tā ir iekļauta veselības apdrošināšanā. Turklāt divas trešdaļas no abortu izmaksām sedz valsts.Vienīgais veids, kā samazināt abortu skaitu, ir veicināt kontracepcijas lietošanu	102	Ekonomiskais medicīniskais
16.	23.11.12.	Iesniedz priekšlikumu par abortu ierobežošanu	3 - BNS	1	3	4	1	1-Seržants	Kārlis Seržants iesniedzis priekšlikumu Bērnu tiesību aizsardzības likumam, rosinot noteikt, ka katram bērnam no ieņemšanas brīža ir neatņemamas tiesības uz dzīvību	21	juridiskais
17.	26.11.12.	Seržants atsauc	3- BNS	1	3	2	1	1-Seržants	Ziņa par to pašu, ko iepriekš, tikai	1	juridiskais

		priekšlikumus par aborta ierobežojumu							piebilde, ka atsauc -		
18.	27.11.12.	Demogrāfijas lietu apakškomisija atkal runās par abortiem	3- BNS	1	3	4	1	2-embrija figūrija ar ziediem blakus	* aborts ir sociāla problēma, tāpēc valstij ir jāmeklē risinājumi šīs problēmas samazināšanai, tostarp sniedzot jaunajām māmiņām cienīgu finansiālu atbalstu un nodrošinot bērnus ar pirmsskolas izglītības iestādēm	3	juridiskais
19.	27.11.12.	Atbalsta ieceri par obligātām konsultācijām pirms aborta	3- LETA	1	3	1	1	2-meitene, kas glāsta vēderu	* šodien konceptuāli atbalstīta iecere, ka pirmās grūtniecības gadījumā sievietei būtu obligāti jāapmeklē konsultants, ja viņa izteiks vēlmi par grūtniecības mākslīgu pārtraukšanu	43	juridiskais
20.	04.12.12.	Konsultācijas sievietēm pirms aborta plāno ieviest 2014.gadā	3- BNS	1	4	4	1	2-sieviete saķērusi galvu	Labklājības ministrijas pārstāve Marika Kupče norādīja, ka tuvākajos gados paredzēts īstenot vairākus pasākumus reproduktīvās veselības risku samazināšanai.	34	medicīnas
21.	09.02.13.	Slimnīcās anonīmi anketē par abortu izšķirušās sievietes	3- BNS	1	4	4	1	2- tā pati sieviete ar ultrasonogrāfiju	vairākus mēnešus anonīmi tiek anketētas sievietes, kuras izšķirušās par abortu.	8	medicīnas
22.	12.02.13.	Tomēr virzīs uz priekšu abortu skaita samazināšanas iniciatīvas	3 - BNS	1	3	1	1	2- ultrasonogrāfija	* Valsts uzdevums ir darīt visu, lai izšķirošā brīdī sievietes lēmums būtu — bērns deputāti rosinās noteikt, ka embrijs ir cilvēka dīgļis agrīnā attīstības stadijā, kas ilgst no apaugļošanas brīža līdz augļa stadijai jeb astoņām grūtniecības nedēļām.	69	juridiskais
23.	12.02.13.	Vēršas tiesā pret žurnāla «Ir» galveno redaktori	3 - Leta	1	3	4	1	1-Ločmele	Kustības organizatori uzskata, ka «Ir» apzināti izplatījis nepatiesu informāciju par to, ka Saeimas konferenci organizējusi «globāla katoļu radikāla kustība»	62	juridiskais

Portāla *tvnet.lv* publikāciju komentāros paustā nostāja

datums	Izteikti par- dzīvību	Par dzīvību	Cits/pozīcija nav nosakāma	Par izvēli	Izteikti par izvēli	Kopā
11.06.	13	39	226	176	14	448
12.06.	19	22	109	91	6	267
13.06.	1	4	24	22	0	51
14.06.	4	1	4	10	1	20
16.06.	4	5	16	16	2	43
19.06.	7	8	68	28	0	111
20.06.	0	0	15	2	0	17
06.07.	2	0	6	7	0	15
11.07.	45	33	193	97	11	379
19.07.	6	10	39	19	2	76
01.10.	9	6	28	22	5	70
16.10.	2	2	4	7	0	15
22.10.	17	28	101	84	12	242
01.11.	8	18	60	33	1	132
09.11.	2	2	90	7	1	102
23.11	0	1	12	9	2	21
27.11.	0	0	2	1	0	3
27.11	4	4	12	20	3	43
04.12.	0	3	22	8	0	34
09.02.	0	2	2	4	0	8
12.02.	2	6	38	22	1	69
12.02.	1	1	51	8	1	62
KOPĀ	146	195	1192	694	62	2289

Portāla *delfi.lv* publikāciju kontentanalīzes rezultāti

Nr.	Datums	Virsraksts	Autors	Veids	Runā tājs	Saturiskā poz.	Foto	Foto vēstījums	argumenti	Komen. skaits	Rāmējums
1.	12.06.12.	Parādnieks uz komisijas sēdi par abortiem ierodas ar embrijiem, Kazāka pamet diskusiju telpu	3 - BNS	1	3	2	1	2-embrijs	"Ja priekšlikumam nav atrunas, kuros gadījumos, kādā procedūrā ir iespējams veikt abortu, pašreizējā redakcija liecina par <u>abortu aizliegumu</u>	150	juridiskais
2.	13.06.12.	VI uzdod slimnīcām nodrošināt 72 stundu ilgu pārdomu periodu pirms aborta	3- BNS	1	1	1	1	2- mazas, asiņainas embriju figūriņas	Secinājums ir katastrofāls – Latvijā 19% gadījumu ir veikta <u>kriminālsodāma nedzimuša bērna nogalināšanas operācija</u>	37	juridiskais
3.	18.06.12.	Krīzes grūtniecības centrs: Bērna tiesībām dzīvot - arī tēva un mātes tiesības dzīvot emocionālā un garīgā labklājībā	1-Vita Dzērvīte	3	1	1	1	2- ultarsonogrāfijas aparāts ar augļa attēlu	*23 dienā <u>bērniņam sāk pukstēt sirsniņa, 8 nedēļās jau ir visi orgāni, nemaz nerunājot par rokām, kājām, acīm, ausīm, nervu sistēmu un pat diemžēl sāpju receptoriem.</u>	26	morālais
4.	25.06.12.	Krīzes Grūtniecības Centrs: Otrs aborta upuris ir sievietē	3 - Krīzes grūtniecības centrs	3	1	1	1	2 – mazs embrijs rokās	<u>Aborts izraisa dziļu dvēseles ievainojumu, kas agri vai vēl izlaužas uz āru..</u>	39	morāles
5.	26.06.12.	Saeimas Ētikas komisija aizrāda Parādniekam un iesaka ar Kazāku iedzert tēju	3- BNS	1	3	4	1	1- Parādnieks	Parādnieks ar īsiņas starpniecību aicinājis Kazāku uz tēju, lai pārrunātu situāciju un lai jautājumos, kuros viedokļi atšķiras, tomēr attieksme būtu korekta. Taču abas puses nav satikušās.	15	politiskais
6.	28.06.12.	Santa Slokenberga, 'Politika.lv': Aborts — sievietes tiesības izlemt	1-Santa Slokenberga	3	2	2	1	2-mazie, asiņainie embriji	Tiesības uz abortu vērtējamas kā <u>sievietes tiesības uz dzīvību, cieņas aizsardzību, brīvību, drošību, vienlīdzību un diskriminācijas aizliegumu veselības aprūpē</u> *augļa — vēl nedzimuša bērna —	118	feminisms

									tiesības uz dzīvību un attīstības aizsardzību nav absolūtas un tās nav skatāmas nošķirti no sievietes tiesībām un interesēm.		
7.	09.07.12.	Pagaidām kūtra deputātu interese par Parādnieka darba grupu abortu skaita samazināšanai	3-bns	1	4	4	1	1-Parādnieks	Samērā neitrāla, situāciju aprakstoša ziņa	40	politiskais
8.	11.07.12.	NVO: demogrāfijas veicināšana un sievietes tiesības izšķirties par labu abortam nav saistāmi jautājumi	3- LETA	1	3	2	1	2-ģimene robotu izskatā	Aiz demogrāfijas izkārtnes un bērnu tiesību piesaukšanas tiek apslēpts kas cits, proti, lielas sabiedrības daļas - <u>sieviešu - tiesību ierobežošana</u> * nevajag jaukt tiesību, morāles un reliģijas aspektus, tādējādi atsevišķiem politikiem sabiedrības maldināšanai izmantojot lielākās sabiedrības daļas nezināšanu šajos jautājumos	73	feminisms
9.	17.07.12.	Abortu jautājuma' darba grupa nepanāk vienošanos par kopīga mērķa formulēšana	3- delfi	1	3	4	1	2-mazs embrijs	Diskusija par legālajiem aspektiem	11	juridiskais
10.	17.07. 12.	Darba grupā diskutē, kādā veidā uzlabot konsultāciju sniegšanu sievietēm pirms izšķiršanās par aborta veikšanu	3- LETA	1	3	4	1	2-mazie, asiņainie embriji	ginekoloģe Dace Matule stāstīja ka, "domājot par Parādnieku", esot ņēmusi vērā deputāta aicinājumu un kā ginekoloģe ar vairāk nekā 40 gadus vecu klienti sāka apspriest to, vai nepieciešams veikt abortu. Viņa saņēmusi šādu atbildi: "Es esmu katole, - Matule, <u>neskalo man smadzenes.</u> "	37	morālais
11.	31.07.12.	Abortu jautājuma' darba grupā turpinās neauglīgas diskusijas	3 - LETA	1	3	2	1	2-embrija foto	masu mediju telpā darba grupas diskusijas tiek atspoguļotas kā <u>izšķiršanās "par" vai "pret" abortiem.</u> Taču tā neesot taisnība, tāpēc diskusijas dalībniekiem nevajadzētu veicināt šāda priekšstata rašanos un vajadzētu vienoties, ka runa nav par	11	juridiskais

									abortu aizliegšanu.		
12.	31.07.12.	Abortus vēlas mazināt, piedāvājot grūtniecēm patvēruma māju un iespēju dzīvot audžuģimenē	3- LETA	1	3	4	1	2-mazi, asiņaini embriji	*apspriesti risinājumi abortu mazināšanai – darba devēju bonusi, konsultācijas, atbalsts.	22	Ekonomiskais
13.	01.10.12.	Vairāki eksperti un NVO nemierā ar Parādnieka metodēm pamet abortu apkarošanas darba grupu	3- delfi	1	3	2	1	2-mazais embrijs	* Darba grupā izstrādātie priekšlikumi maz ir saistīti ar tās izveidošanas mērķi - valsts atbalstu krīzes grūtniecības gadījumos. Šāda rīcība pakļauj nopietnam riskam sieviešu tiesības patstāvīgi pieņemt lēmumus par savu rīcību	124	juridiskais
14.	01.10.12.	Parādnieka darba grupa tālāk virza priekšlikumu par valsts pienākumu aizsargāt nedzimušu dzīvību	3- BNS	1	3	1	1	1- Parādnieks	*Piedāvātā likuma redakcija ir ļoti konkrēta, bet diskusijas varētu vēl būt par termiņiem, kas ir <u>embrijs, kas ir auglis, kas ir dzīvotspējīgs auglis.</u>	78	juridiskais
15.	11.10.12.	Linda Curika, politika.lv: Aborts ir sievietes tiesības!	1-Linda Curiha	3	2	2	1	2-embrijs	*"bērnām ir tiesības uz dzīvību kopš ieņemšanas brīža". Skan skaisti, tomēr ko tas nozīmē? Realitātē tas nozīmē avārijas kontracepcijas, mākslīgās apaugļošanas programmu neauglīgiem pāriem un abortu aizliegumu. Šī ir lieliska kampaņa no PR viedokļa - nebūs neviena, kas pateiks, ka šiem cilvēkiem nav taisnība, lai gan neviens vien sieviete nodomās. *Katrs izdarītais aborts ir īpašs stāsts, kuram nav vietas vienkāršā statistikā.	245	Feminisms Politiskais
16.	16.10.12.	Parādnieka un Bites rīkotajā 'aborta jautājumu' diskusijā kompromisu nepanāk	3 - LETA	1	3	1	1	1-darba grupa	*Advokāte Petra Janule nepiekrita Kazākas priekšlikumiem, veltīja deputātei asus vārdus un rosināja noteikt kriminālbildību par <u>dzīvotspējīga augļa nogalināšanu.</u> "Pirms godājamās Dainas Kazākas uzstāšanās man likās, ka cilvēks ir spēris soli uz priekšu intelektuālās	81	Morāles ekonomiskais

									attīstības pakāpē, izrādās, diemžēl nē, mēs atkal speram soli atpakaļ, ".		
17.	16.10.12.	Saeimā diskutēs par tiesībām uz dzīvību no ieņemšanas brīža	3-delfi	1	3	1	1	1-Saeima	*konferencē "Tiesību uz dzīvību tvērums mūsdienu sabiedrībā" plānots diskutēt par tiesībām uz dzīvību kā universālu vērtību	39	Morāles reliģiskais
18.	01.11.12.	Visvairāk abortu - vecumā no 25 līdz 30 gadiem	3 -BNS	1	4	4	1	2-rokās mazs embrijs	*demogrāfiju ietekmēs gan valsts atbalsts, gan politika, kas vērsta uz aizbraukušo iedzīvotāju atgriešanos Latvijā. "Tas ir atkarīgs arī no tā, cik izdosies atvest atpakaļ reproduktīvā vecuma cilvēku, kas patlaban dzīvo ārzemēs un dzemdē bērnus tur.	118	ekonomiskais
19.	09.11.12.	Latvijā abortu skaits pēdējo 20 gadu laikā samazinājies trīs reizes	3-BNS	1	2	2	1	2-mazs embrijs	* 95% sieviešu, kuras ir devušās pie ārsta, jau ir izdarījušas izvēli par labu abortam un piespiedu gaidīšana uz sievietes garīgo veselību var atstāt negatīvu iespaidu; veicot abortu atbilstoši rekomendācijām, negatīva ietekme uz veselību nav novērota.	26	medicīnas
20.	22.11.12.	Liene Cipule: Aborti un realitāte	1-Liene Cipule	3	2	2	1	1-Cipule	*Tēma par abortu ir neizdiskutējama tāpat kā jautājums par dzīves jēgu vai Dievu, kādam tu tici*Abortsjeb grūtniecības pārtraukšana viennozīmīgi ir ētisks, sociāls, tiesisks un politisks jautājums, *Manuprāt, ir bezjēdzīgi koncentrēties uz ugunsgrēka dzēšanu, nevis veikt visas iespējamās darbības, lai ugunsnelaime neizceltos	143	medicīnas
21.	28.11.12.	Jānis Vanags: Ieraudzīt, sadzirdēt, nenoklusēt	2-Jānis Vanags	3	1	1	1	1- Vanags	Lai nu kā ar abortu aizliegumu, taču, aptverot <u>brutālo, barbarisko un masveidīgo bērnu iznīcināšanu</u> , ne ilgāks apdomāšanās laiks, ne psihologa konsultācija, ne sonogrāfijas attēlu aplūkošana vai bērna sirdspukstu paklausīšanās nešķiet pārspilēti soļi	111	morāles

									*Jo vairāk mūsu sabiedrība pieņems "Cosmopolitan" vai "Sekss un lielpilsēta" brīvības modeļus, jo Latvija veidosies par zemi, kur <u>aborts ir pieprasīta kultūras sastāvdaļa</u>		
22.	19.12.12.	Pēc 'laipnībām' abortu jautājumā Saeimas deputātei izsaka brīdinājumu par apmelošanu	3-BNS	1	3	4	1	1-Kazāka	*Kazāka ar saviem izteikumiem ir mazinājusi sabiedrības uzticēšanos Saeimai un tādējādi ir pārkāpusi pirmo Ētikas kodeksa pantu.	13	juridiskais
23.	04.02.13.	Linda Curika: Par dzeguzēm, piekabēm un liekuļiem	1-Linda Curika	3	2	2	1	2-sieviete ar aizsegtu seju	Apspiež rakstu par jaunu meiteni, kura izvēlējās dzmedēt, nevis veikt abortu. Tagad viņa sastopas ar grūtībām, piem., vīrieši baidās no bērna *Akcija 'Par dzīvību' ir nevis pūkains mēģinājums palīdzēt sievietēm, bet aizliegt viņām izvēles iespējas un tiesības uz savu ķermeni. Radīt vairāk 16 gadīgu meiteņu, kurām NAV izvēles.	228	Feminisms Morāle (sabiedrība)
24.	07.02.13.	Andris Veselovskis: Ķilda par abortu jautājumu ir neproduktīva	2-Psihiatrs Andris Veselovskis	3	2	2	1	2-sieviete saķērusi galvu	*Šobrīd sabiedrībā norit ass strīds par un pret abortiem. Šis strīds, no malas skatoties, šķiet neproduktīvs – izskatās pēc kautiņa, kurš izcēlies, jo dažiem vienkārši gribas izvicināt dūres. *vai sievietei liela ka trauma ir aborts vai negribēts bērns?	65	morāle
25.	12.02.13.	Atbalsta nedzimušo bērnu aizsardzību; abortus neaizlieds	3-Delfi.lv	1	1	1	1	2-grūtniece	valsts uzdevums ir darīt visu, lai izšķirošā brīdī sievietes lēmums būtu — bērns," uzsver Parādnieks.	85	juridiskais

Portāla *delfi.lv* publikāciju komentāros paustā nostāja

datums	Izteikti par- dzīvību	Par dzīvību	Cits/neitrāli	Par izvēli	Izteikti par izvēli	Kopā
12.06.	13	14	72	48	3	150
13.06.	4	7	19	7	0	37
18.06.	1	7	9	8	1	26
20.06.	5	5	45	17	0	72
25.06.	1	5	23	9	1	39
26.06.	1	1	13	0	0	15
28.06.	15	20	53	26	4	118
09.07.	1	3	29	7	0	40
11.07.	8	6	41	17	1	73
17.07.	2	0	7	2	0	11
17.07.	2	4	20	11	0	37
31.07.	0	1	9	1	0	11
31.07.	4	1	9	8	0	22
01.10.	10	18	67	27	2	124
01.10.	5	7	40	24	2	78
11.10.	17	43	102	81	2	245
16.10.	4	17	43	14	3	81
16.10.	3	3	24	8	1	39
01.11.	10	22	72	14	0	118
09.11.	2	1	21	2	0	26
22.11.	16	20	68	34	5	143
28.11.	10	35	59	6	1	111
19.12.	1	0	11	1	0	13
04.02.	11	47	122	32	6	228
07.02.	4	8	43	9	1	65
12.02.	5	11	44	27	1	85
KOPĀ	155	306	1065	440	34	2007

Anketas paraugs

Aptauja Viedokļu polarizācija aborta debatēs: sabiedrības viedokļu analīze

Labdien! Esmu Latvijas Universitātes studente Aiva Kokoriša un sava maģistra darba ietvaros veicu pētījumu par aborta debatēm interneta vidē un sabiedrības priekšstatos, tāpēc man ir svarīgs Jūsu viedoklis šajā jautājumā. Anketas aizpildīšana aizņems ne vairāk kā 7-10 minūtes, un visi iegūtie dati tiks izmantoti tikai apkopotā veidā.

Paldies par atsaucību un ieguldīto laiku!

Norādiet informāciju par sevi:

Dzimums
Vecums
Dzīves vieta
Izglītības līmenis
Tautība

1. Aborts, Jūsprāt, ir....

2. Kam jāpieņem gala lēmums par grūtniecības saglabāšanu/aborta veikšanu?

- Sieviete
- Vīrietim
- Lēmums jāpieņem abiem kopā
- Grūti pateikt

3. Kurās no šīm situācijām, Jūsprāt, ir pieļaujama aborta veikšana? (vairākas atbildes iespējamas)

- Sieviete ir neprecēta, un viņa nevēlas laulāties ar gaidāmā bērna tēvu
- Sieviete ir precējusies, bet viņa nevēlas un neplāno bērnus
- Ģimenei ir smagi finansiālie apstākļi, tāpēc viņi nevar atļauties vēl vienu bērnu
- Sieviete grūtniecība iestājusies izvarošanas rezultātā

- Grūtniecība ievērojami apdraud sievietes veselību
- Pastāv liels risks, ka gaidāmajam bērniņam būs iedzimts defekts vai slimība
- Nevienā no šīm situācijām
- Grūti pateikt

4. Pagājušā gada jūnijā Saeimā tika iesniegti priekšlikumi par grozījumiem Bērnu tiesību aizsardzības likumā, nosakot nedzimušu bērnu tiesības uz dzīvību kopš ieņemšanas brīža. Tāpat likumdošanā rosināts grūtniecei paredzēt obligātu konsultācijas apmeklējumu pirms aborta veikšanas un pārdomu laika pagarināšanu pirms lēmuma pieņemšanas, tādējādi mudinot sievietes vēlreiz apsvērt savu izvēli. Kā vērtējat šādu priekšlikumu?

- Priekšlikumu atbalstu, jo tas varētu uzlabot situāciju un mazināt abortu skaitu
- Priekšlikumu neatbalstu, jo tas ierobežo sievietes izvēles tiesības un var tikt saistīts ar centieniem aizliegt abortu
- Šāds priekšlikums man ir vienaldzīgs
- Grūti pateikt

5. Kad, Jūsprāt, embriju var sākt uzskatīt par jaunu dzīvību, cilvēku?

- no ieņemšanas brīža
- sākot ar 12. nedēļu, pēc kuras aborta veikšana oficiāli nav pieļaujama
- tikai pēc dzimšanas
- nezinu
- Cits

6. Kurā no šiem interneta portāliem esat redzējis vai ieguvis informāciju par abortu? (vairākas atbildes iespējamas)

- diena.lv
- nra.lv
- la.lv
- apollo.lv
- delfi.lv
- tvnet.lv
- nevienā no šiem portāliem
- neapmeklēju nevienu no šiem portāliem

7. Cik lielā mērā piekrītat apgalvojumam, ka aborts ir jaunas dzīvības iznīcināšana/nedzimuša bērna slepkavība?

1 2 3 4 5
Pilnīgi piekrītu Pilnīgi nepiekrītu

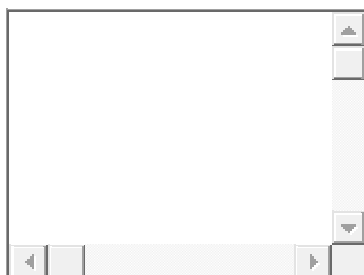
8. Cik lielā mērā piekrītat apgalvojumam, ka aborts ir medicīniska operācija, par kuras veikšanu vajadzības gadījumā ir tiesības izlemt ikvienai sievietei?

1 2 3 4 5
Pilnīgi piekrītu Pilnīgi nepiekrītu

9. Vai aborta veikšana Latvijā būtu jāaizliedz?

- Jā
- Nē
- Grūti pateikt

10. Jūsu reliģiskā piederība (atbilde nav obligāta)

An empty rectangular text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and horizontal scrollbars at the bottom, indicating it is a multi-line text area.

Aptaujas respondentu svarīgāko demogrāfisko datu apkopojums

1. Respondentu skaits – 642

2. Dzimumu proporcija:

Sievietes – 274 (59%)

Vīrieši – 188 (41%)

3. Respondentu sadalījums vecuma grupās

- 20 gadu vecumam	Sievietes – 29 (10%)	Vīrieši – 4 (2%)
21-30 gadi	Sievietes – 77 (28%)	Vīrieši – 52 (28%)
31-40 gadi	Sievietes – 62 (23%)	Vīrieši – 45 (24%)
41-50 gadi	Sievietes – 49 (18%)	Vīrieši – 50 (27%)
51-60 gadi	Sievietes – 51 (19%)	Vīrieši – 37 (19%)
61-65 gadi	Sievietes – 6 (2%)	Vīrieši – 0

4. Izglītības līmenis

Pamatskolas izglītība – 28 (6%)

Vidējā/vidējā profesionālā izglītība – 180 (39%)

Nepabeigtā augstākā izglītība – 37 (8%)

Augstākā profesionālā izglītība/bakalaurs – 140 (30%)

Maģistra grāds – 77 (17%)

5. Dzīvesvieta

Rīga/Pierīga – 147 (32%)

Cita pilsēta/mazpilsēta – 221 (48%)

Lauki – 94 (20%)

Respondentu atbildes uz jautājumu „Aborts, Jūsprāt, ir”

Drīzāk par-dzīvību/ nosoda/negatīvi	Drīzākpar-izvēli/neitrāli	Citi/grūti konstatēt pozīciju
3) nepiedzimuša augļa slepkavība 4) nepieņemami 5) Slepkavība. Pārējie nosaukumi, grūtniecības pārtraukšana, tīrīšana, vakumācija utt. neatspoguļo būtību un ir sevis mīrināšanai. 7) noziegums pret dzīvību 8) nedzimuša bērniņa slepkavība 9) slepkavība 10) dzīves pārtraukšana tai neiesākoties. 12) kaitīgs sievietes veselībai! 13) Cilvēkā embrija nogalināšana 14) slepkavība. 16) Slepkavība 17) slepkavība 19) slepkavība 22) slepkavība 23) Nāve 24) Noziegums, ja augļa iznēsāšana neapdraud topošas māmiņas dzīvību! 25) atteikšanās no bērniņa, respektīvi bērniņa nogalināšana! 26) Maza , nedzimuša bērna slepkavība 27) nogalināšana 29) slepkavība 33)slepkavība 39)noziegums 30) noziegums 41) slepkavība 42) nāve 43) nāve 46) tikšana no bērna vaļā 47) slepkavība 48) slepkavība 49) visneapdomātākā rīcība 50) slepkavība 51) dzīvības pārtraukšana (dažādu iemeslu dēļ) 52) Tikai slepkavība! 55) atteikšanās no Dieva dāvanas 56) legāls grēks 59)slepkavība	1. Medicīniska procedūra 2. piespiedu akts, ko sieviete veic apstākļu piespiesta. 11) medicīniska procedūra, kas pārtrauc grūtniecību 15) briesmīga izvēle 18) Dzīves, medicīniskā, sociālā un ekonomiskā nepieciešamība 20) medicīniska manipulācija 21) grūtniecības dabīga vai mākslīga pārtraukšana līdz 22. grūt. ned., kuras rezultātā auglis iet bojā. 28) NEVĒLAMAS GRŪTNIECĪBAS PĀRTRAUKŠANA 30) Medicīniska manipulācija nevēlamas grūtniecības pārtraukšanai 32) ķirurģiska grūtniecības pārtraukšana 37) operācija 38) Normāli, ja apstākļi spiež. 44) ķirurģiski pārtraukta operācija 45) Sekas pēc neapdomātas rīcības , bet dažkārt tas ir risinājums 54)saprātīga izvēle 57)grūtniecības pārtraukšana 60)grūtniecības pārtraukšana 63)grūtniecības pārtraukšana 64) medicīniska iejaukšanās ģimenes plānošanā 65) sievietes grūtniecības pārtraukšana 67) grūtniecības pārtraukšana, individuālu iemeslu dēļ. 76) apzināta grūtniecības pārtraukšana 83) nepieciešams 88) pārtraukta grūtniecība 89) operācija 92)normāli 94) Risinājums dažādiem dzīves sarežģītājiem procesiem 105) Mākslīga grūtniecības pārtraukšana. 100) Izvēle 103) Iespēja sievietei lemt par savu likteni!	6) izmisuma solis 31) ekstrēms pasākums 34) Nu tā sanāca un neko citu nevar tikai izkasīt. 35) nav tads vaidziķis 36) kaut kas drausmīgs, kas jāpiedzīvo sievietei un ģimenei, ja tā par to zin. 53) darbība, no kuras vajadzētu izvairīties 58) nepārdomāta rīcība 62) slikti, taču vis atkarīgs no dzīves situācijas 71) izmisums 73) Ja medicīniski pamatots, tad nepieciešams, visos pārējos gadījumos vieglprātības vai bezatbildības sekas. 77) nav viedokļa 81) viss ir atkarīgs no situācijas 84) bailes 86) sievietes izmisuma lēmums. nežēlīgs veids, kā atbrīvoties no grūtniecības. 90) sss 99) nav konkrēta formulējuma, jo atkarībā no situācijas tā ir slepkavība vai arī nevelamu seku likvidācija, piemēram, izvarošanas gadījumā .. 102) Pēc apstākļiem 104) aborts ir aborts nav citu variantu 115) atkariība pēc gadījuma varbūt arī noderīgs bet tā neatbalstu 120) Bezizejas situācija 128) aborts 129) Skatoties kados gadījumos. Es neatbalstu abortu ja bērns vedera ir attīstījies jau, līdz mēnesim domāju piekristu abortam, bet vēlāk ne. Labāk bērnu dzemdēt un pēc tam aiznest uz iestadi kur pieņem bērnus, ja jau ļoti to bērnu nevelies. 135) veselībai bīstams pasākums 136) nezinu 141) x 144) stulbi 147) nav viennozīmīgas atbildes 163) Pilnīgs neprāts jeb pamatīgs izmisuma solis... 165) atļauts 177) sekas

<p>61) apzināta nogalināšana 66) Dzīvības pārtraukšana, nogalināšana 68) dzīvības pārtraukšana vardarbīgā veidā, neizglītotība, vieglprātība, izmisums, nespēja mīlēt, pieņemt un dot. 69) noziegums. 70) Slepkaivība! 72)slepkaivība 74) slepkavība 75) -dzīvības izbeigšana</p> <p>78) slepkavība 79) Dzīvības nogalināšana. 80) grēks 82)grēks 85)noziegums 87)slepkaivība 91) mulkība 93) Slepkaivība Abortus vajadzētu atļaut tikai pēc ARSTU ieteikuma 96) Noziegums 98) sLEPKAVĪBA 101) Muļķība jeb tuvredzīga darbība, kura negatīvi ietekmē dotās sievietes veselību, un pasliktina valsts demogrāfisku stāvokli. 105) jaunas dzīvības pārtraukšana... 106) Noziegums 107) slepkavība 110) slepkavība 111) nogalināšana 112) neprāts 113) 99.9% idiotisms 117) nāve 118) ļoti slikta lieta kuru nevajadzētu atļaut 123) noziegums. 125) noziegums 127) atkarīgs no situācijas, vispār nogalināšana 130) slepkavība 131) slepkavība 145)slepkaivība 148) noziegums pret radībiņu, kura vēl pati nespēj sevi aizstāvēt. 151) nogalināšana, 152) dzīvības atmeksana 153) bērna nogalināšana. 154) NEPIEŅEMAMS! 157) Amoraala padariischana, bet bez taa, reizeem, laikam neiztikt! 158) Slepkaivība 159) nevajadzīgs 160) garām.... 161) to vajadzētu aizliegt veikt 164) slepkavība. 166)grēks</p>	<p>108) Brīva izvēle... 109) šausmīga sievietes izvēle 111) Mākslīga grūtniecības pārtraukšana. 114) katras sievietes reāls un pieņemts lēmums, nevis slepkavība vai nosodījums. 116) Aborts ir dabīga vai mākslīga grūtniecības pārtraukšana līdz grūtniecības 22. nedēļai. 119) katra paša izvēle 121) Galējā nepieciešamība 122) grūtniecības pārtraukšana 124) Nevēlamas grūtniecības pārtraukšana 126) grūtniecības pārtraukšana/pārtrūkšana 132) nevēlamas grūtniecības pārtraukšana 133) Grūtniecības pārtraukšana. 134) risinājums nevēlamas grūtniecības pārtraukšanai 137) медицинская манипуляция. 138) grūtniecības pārtraukšana 139) vajadzīgs, jo sievietēm dažreiz ir dažādas situācijas. Ne visas var lietot pretapaugļošanās tabletes un ne visas ģimenes var atļauties vairākus bērnus. 140) medicīniska manipulācija 142) Gala lēmums kuru pieņem divi cilvēki- ārsts vai māte! 143) Kādam nepieciešamība 146) ir dabīga vai mākslīga grūtniecības pārtraukšana līdz grūtniecības 22. nedēļai 149) ne pārāk gudra lietabet,ja nepieciešama,domāju,ka pieļaujama. 150) medicīniska iejaukšanās (operācija) 155)156 medicīnisks process, kura rezultātā no dzemdes mākslīgi tiek izņemts auglis (embrijs). 162) Grūtniecības pārtrauksana 167) Aborts ir dabīga vai mākslīga grūtniecības pārtraukšana līdz grūtniecības 22. nedēļai, kuras rezultātā auglis iet bojā.</p> <p>[https://lv.wikipedia.org/wiki/Aborts skatīts 09.05.2013] 169) Atbrīvošanās no nevēlamas grūtniecības 172) atsevišķos gadījumos nepieciešams 173) Katra cilvēka paša izšķiršanās par savu tālāko dzīvi, jo šis lēmums jau atspoguļojas tikai paša cilvēka dzīvē, vai varēs ar to sadzīvot, nekādas atļaujas vai aizliegumi tur nevar līdzēt. 178)grūtniecības pārtraukšana</p>	<p>180) nav komentāru 181) nav viedokļa 188) atkariigs kaados apstaaklos taisiits 202)?! 218)atkarīgs no situācijas 222) hahhhdfhdhdfhdhdfhd 229) vai nu attaisnojams vai ne 249) Atkārībā kāda situācija. 267) No vienas puses slepkavība, bet no otras puses nepieciešama vajadzība, ja, nu, grūtniecei vai bērnam nav iespējas izdzīvot.Ja tas ir grūtnieces brīvprātīga izvēle, tad slepkavība, bet ja ārst iejaucas un saka, ka vajag, tad vajag 287)aborts 290) reiz'em nepiecie'sam'iba, reiz'em k'l'usa, reiz'em noziegums 291) Izmisums,ekonomiskais stāvoklis,nepārlicinātība,baiļes,slepkaivība 296) atkarīgs no situācijas 306) atkarībā no situācijas 307) Neviennozīmīgi traktējams jautājums 326) nav veselīgs priekš veselībai 341) jā, ir tāda lieta. 347) ..reizēm izklaidība, reizēm nepieciešamība... 358) Atkarīgs no situācijas,kapec to veic 359) No vienas puses labs no otras slikts 364) . 376) negatīvi,bet jāskatās konkrēti apstākļi 409) Manuprāt aborts ir aborts 413) Nepareizs lēmums un tai pat laikā iespējams pareiza rīcība 432) Veiksme vai neveiksme. Kā nu kurā gadījumā. 451) Kā kurām...</p>
--	--	--

<p>168) dzīvības laupīšana 170) Mazas dzīvībiņas nogalināšana 171) slepkavība 175) slepkavība, 176) Slikti. 182) Kā to ņem, pārsvarā noziegums (slepkavība), bet no medicīniskā viedokļa ir arī dažādi izņēmumi. 185) Slepkavība 186) Grūtniecības pārtraukšana. (Kādas citas dzīvas būtnes nogalināšana) 187) Slepkavība 189) slikti 192) principa slepkavība 193) slepkavība! 195) Atbrīvošanās no bērna pirms piedzimšanas. 196) ABORTS-mazas dvēselītes nonāvēšana 197) ļoti slikti..manuprat tadus cilvēkus vajag sodīt ja viņi izdaris abortu. Aborts-tas kad citu cilvēku nogalina pret viņa gribu. 198) slepkavība 199) Ieņemta cilvēciņa iznīcināšana 200) Dzīvības atņemšana 202) mazas dzīvības iznīcināšana. 204) dzīvības patrauksana,kura paliek uz vecaku sirdsapziņas. 208) ..slepkavība, nedzimuša bērniņa nonāvēšana. 209) Nāve 215) slepkavība 216) nāvesods vēl nedzimušai dzīvībai, tas pats kas pieaugušam pārgriezti kaklu 217) Noziegums 219) nedzimuša bērna nobeigšana 224) IZNICĪBA PRET CILVEKU. 226) slepkavība 227) dzīvības pārtraukšana, kā arī emocionāls pārdzīvojums 228) nepieļaujama doma ka to varētu vispār izdarīt. neatbalstu abortus 230) dzīvās būtnes nonāvēšana. Tā vēl ir mātes miesās, bet ieguva gan ķermeni, gan dvēseli. 231) nav pieņemams 232) noziegums, slepkavība 234) nevēlams 236)nedzimuša bērniņa iznīcināšana 238) nevēlams 239) Dzīvības laupīšana 241) sava bērna nonāvēšana</p>	<p>183) mākslīga augļa dzīvības pārtraukšana 184) iespēja 190)grūtniecības pārtraukšana 191) Katra brīva izvēle 194) patiesam apstaklu spiesta ricība 203) normaals līdzeklis lai atteiktos no neveelamas grūtniecības 205) vajadzīgs, tad kad neesi gaidījusi bērnu un nevari atļauties to izaudzināt 206) dabīga vai mākslīga grūtniecības pārtraukšana 207) Nežēlīgs veids, kā pārtraukt grūtniecību, bet to nedrīkst aizliegt, jo iespējams, tas bērniņš ir nevesels tā ka nav ārstējam, vai ieņemts izvarojot. 210) izeja no situācijas 211) grūtniecības pārtraukšana iejaucoties no malas 212) veids, kā nepieļaut bērnu pieplūdumu bērnu namos. 213) Izvēles iespēja. 214)sievietes izvēle 220) Patiesībā negribēts,bet situācijas piespiests solis... 221) grūtniecības pārtrauksana 223) Katra paša izvēle 225) Risinājums bezizejā 233) Grūtniecības procesa pārtraukšana pirms dzemdībām 235) katra cilvēka brīva izvēle. 237) Право женщины на выбор - рожать или нет. 240) Sievietes fiziologiska cikla pārtrauksana 242) viena no daudzajām cilvēka izvēlēm, kas viņam ir jāizdara 243) Svarīgs lēmums,savu iespēju apzināšanās,atbildības izvērtēšana. 244) grūtniecības pārtraukšana 254) jāveic ja ir vajadzība. 255) Pieļaujams, tāpat, kā eitanāzija atsevišķos gadījumos, par kuriem jālēm j gan vecākiem gan ārstiem. 259) katra paša izvēle 261) izvēle 262) grūtniecības pārtraukšana pēc sievietes vēlēšanās vai spontāni 263) ir sievietes kam ir spiesta lieta veikt abortu tas saprotu bet tas kuras veic abortu bez ipasa iesmesla nekad nespesu saprast 264) grūtniecības pārtraukšana 268) Bezizejas situācijas risinājums 272) Dzīves nepieciešamība, kad nav citu iespēju 275) iespēja, ikvienas meitenes, sievietes dzīvē, pret nevēlamu grūtniecību 276) Medicīniska procedūra, ko veic,</p>	
--	--	--

<p>245) veids kā nogalināt vēl nedzimušu dzīvību</p> <p>246) noziegums</p> <p>247)diezgan slikti.</p> <p>248) slepkavība</p> <p>250) Atbrīvošanās no mazuļa, kurš ir vēl mātes miesās</p> <p>251)slepkavība</p> <p>252) vēl nedzimuša bērna slepkavība</p> <p>253) augļa dzīvības pārtraukšana</p> <p>256) bērnu nogalināšana.</p> <p>257) sievietes neapdomīga un parsteidzīga rīcība kurai var būt nopietnas sekas viņas turpmākajā dzīvē,.. un sava ziņa savtīgs lēmums, jo viņa izlemj vēl nedzimuš zidaiņa likteni,.</p> <p>258) Ļaunākais, ko cilvēks var izdarīt.</p> <p>260) slepkavība</p> <p>265) slepkavība</p> <p>266) noziegumspret bērnu</p> <p>269) nepārdomāta rīcība, cietsirdība,citreiz bezizeja...</p> <p>270) slepkavība</p> <p>271) slepkavība.</p> <p>273) ļaunums...</p> <p>274) vienliet ta ir slepkavība , bet gadas ka ta ir vienīga izeja</p> <p>277) greks un noziegums</p> <p>278) neatbalstu,tā ir slepkavība</p> <p>282) slepkavība</p> <p>283) slepkavība</p> <p>284) Neprāts</p> <p>289) nāvesods , bet katrs gadījums ir individuāls</p> <p>293) Dzīvības pārtraukšana</p> <p>295) Slepkavība</p> <p>297) bērna nogalināšana.</p> <p>299) noziegums.</p> <p>300) grēks</p> <p>301) iznīcināt nevajadzīgu bērnu</p> <p>302) Nekaunīga izturēšanās pret bērnu</p> <p>304) slepkavība</p> <p>305) kaut kas ĻOOOTI šausmīgs.</p> <p>308) Vēl nedzimuša cilvēka slepkavība!</p> <p>309) slikta rīcība, nedrīkst atņemt dzīvību mazam bērniņam</p> <p>313) slepkavība</p> <p>314) nevelams</p> <p>315) Nevajadzīgs</p> <p>316) stulbums vai tas var notikt dabiski.</p> <p>318) galīgi garām</p> <p>319) ja nespēja parūpēties, par savu dzīvi, nav jābojā dzīvi citam. jādomā pirms liecies gultā.</p> <p>320) galējais solis, lai saglabātu kontroli par nākotni.</p>	<p>lai atbrīvotos no augļa kādu iemeslu dēļ.</p> <p>279) katra cilvēka brīva izvēle.</p> <p>280) Nevēlamas grūtniecības pārtraukšana.</p> <p>281) grūtniecības pārtraukšana</p> <p>285) grūtniecības pārtraukšana dažādu apstākļu dēļ.</p> <p>288) grūtniecības pārtraukšana</p> <p>292) grūtniecības pārtraukšanas iespēja</p> <p>294) izvairīšanās no nevēlamas grūtniecības</p> <p>298) medicīniska manipulācija</p> <p>303) es atbalstu abortu , jo tā taču ir mūsu pašu izveele</p> <p>310) Nevēlamas grūtniecības pārtraukšana</p> <p>311) smags lēmums.</p> <p>317) grūtniecības pārtraukšana, iznīcinot augli, ko var veikt mehāniski iejaucoties</p> <p>312) iejaukšanās sievietes ķermenī</p> <p>324) medicīniska procedūra grūtniecības pārtraukšanai</p> <p>328) grūtniecības pārtraukšana.</p> <p>330) veids kā pārtraukt nevēlamu grūtniecību</p> <p>332) grūtniecības pārtraukšana.</p> <p>335) sievietes grūtniecības pārtraukšana</p> <p>336) Grūtniecības pārtraukšanas veids.</p> <p>345)pārtraukta grūtniecība</p> <p>350) Aborts ir dabīga vai mākslīga grūtniecības pārtraukšana līdz grūtniecības 22. nedēļai, kuras rezultātā auglis iet bojā.</p> <p>351) jaunas dzīvības pārtraukšana</p> <p>352) Grūtniecības pārtraukšana</p> <p>355) Nevēlamas grūtniecības tālākais posms</p> <p>361) grūtniecības pārtraukšana</p> <p>362) Tas ir atkarīgs no tā, kādā gadījumā tas tiek veikts un kādos apstākļos...to nosaka vairāki faktori, kā sievietes un bērna veselības stāvoklis, dažnedažādi sociālie u.c. faktori... No vienas puses, tas ir nepieciešamība, bet no otras</p> <p>365) ...risinājums nevēlamu vai nevajadzīgu grūtniecību pārtraukšanai.</p> <p>366) nevēlamas grūtniecības pārtraukšana.</p> <p>370) Sieviešu brīva izvele</p> <p>371) atbalstāms</p> <p>372) nevēlamas grūtniecības pārtraukšana</p> <p>378) grūtniecības pārtraukšana</p> <p>380) nevēlamas grūtniecības pārtraukšana</p>
--	--

<p>321) slepkavība 322) slepkavība 323) Noziegums 325) jaunas dzīvības pārtraukšana 327) grēks, slepkava 329) šausmīga padarīšana, šausmīgs grēks, bet ja nav izvēles tad tas ir jātaisa. To nevar saprast kamēr cilvēks pats nav nav ar to saskāries. 331) JAUNAS DZĪVĪBAS IZNĪCĪNĀŠANA - NOGALINĀŠANA. IESPĒJAS NEDOŠANA DZĪVOT JAUNAI DZĪVĪBAI. 333) slepkavība 334) slepkavība 337) Noziegums, cilvēka slepkavība. 338) noziegums 339) slepkavība 340) bērna istais nāves veids 342) dzīvības iznīcināšana 343) slepkavība 344) nodevība 346) Slepkavība 348) grēks 349) Ja Dievs iedeva tad ta ir jābuut 353) dzivas butnes slepkavība 354) jaunas dzīvības nogalināšana 356) Noziegums!!! 357) Slepkavība. 360) slepkavība 363) Nedzimuša bērna apzināta nonāvēšana 367) slepkavība. 368) Medicīnisk process, kurā tiek pārtraukta vēl nedzimuša bērniņa dzīvība. 369) Nevajadzīgs 373) briesmīga lieta 374) slepkavība 375) neapdomība 376) negatīvi 377) greks 379) dumja ideja:(man tādas lietas nepatīk un to vispār vajadzētu aizliegt ar likumu:(381) slepkavība 386) nevēlams 387) Nevainīga bērna noslepkavošana un savas dzīves izpostīšana. 389) nav pieļaujams 390) muļķība 391) greks 393) slepkavība! 394) liels risks 397) cilvēka lielāka kljuda ko var izdarīt es 100% pret to esu...</p>	<p>382) Izeja no nevēlama grūtniecības 383) dzīve var gādities visadi. Saja valsti ar tadam algam reizem nekas cits neatliek ka tikai aborts 384) Normāla lieta 385) Прерывание беременности 388) grūtniecības pārtraukšana ārkārtas nepieciešamības gadījumos (izvarošana utml.) un kad bērns ir vienkārši nevēlams 395) Ja ir nepieciešamība, tad tas ir neizbēgams 396) mākslīgi pārtraukta grūtniecība 401) Medicīniska iejaukšanās sievietes ķermenī. 403) Apaugļota augļa atīstības pārtraukšana. 404) grūtniecības pārtraukšana 405) ..sievietes izvēle! 407) iespēja dažreiz risināt grūtniecības jautājumu 414) smags lēmums 420) Nevēlamas grūtniecības pārtraukšana 421) kādreiz ir nepieciešamība 422) operācija... 425) Aborts ir dabīga vai mākslīga grūtniecības pārtraukšana 426) jābut 437) grūtniecības pārtraukšana 438) Nevēlamas grūtniecības pārtraukšana! 445) Aborts, tā ir ļoti sāpīga lieta. Ja būtu iespēja nopelnīt lielāku atalgojumu, manā ģimenē augtu vēl arī trešais bērniņš. Biju nobijusies kā pabarošu, izskološu, apģērbšu, jo pirmajam bērniņam ar otro ir starpība gads un čerti mēneši. Otrajam ar trešo būtu gads un divi mēneši. Gaidot otro bērniņu saņēmu maternitātes pabalstu, bet līdz ar to valsts nemaksāja kopšanas pabalstu 30 Ls par pirmo bērniņu, jo divi pabalsti nepienākoties. Tāda sajūta, ka man pirmais bērns nav jābaro un jākopj. Biju izmisumā kā trešu uzturēšu. 448) Cilvēka izvēle 449) spiesta nepieciešamība. 450) neapdomīgas rīcības sekas... 452) Neveiksmīgi aizsargats dzimumakts. 454) Katra paša izvēle. 455) ātrākā iespēja atbrīvoties no nevēlama bērna 457) katra brīva izvēle 458) Nevēlamas grūtniecības beigšana.. 459) Grūtniecības priekšlaicīga pārtraukšana... 461) grūtniecības pārtraukšana</p>
---	---

<p>398) noziegums 399) slepkavība 400) Noziegums 402) slikti 406) Tas ir grēks pret šo mazo dzīvību. Tas ir arī kaitīgs sievietes veselībai un tā var būt arī trauma uz visu mūžu.. 408) briesmīgākais, ko sieviete var izdarīt. 410) Agrīnā periodā(tas ir līdz pirmajam mēnesim),nekas traks,bet jau pēc tam bērniņa saplosīšana gabalos!!!!Skarbi teikts bet tā domāju! 411) Noziegums 412) slepkavība 415) briesmiīgs 416) kaut kas debīls, stulbs, necilvēciīgs, sviests 417) ne 418) Slepkavība!!! 419) nelietderīgs,nebūtu vēlams..... 423) Noziegums! Mazas dzīvības izbeigšana! 424) nedzimuša bērna nonāvēšana 427) slepkavība 428) Slepkavība..... 429) nav 430) Jāaiziedz. 431) slepkavība 433) nepieņemams priekš manis 434) liels grēks 435) uzkatī ir daudzi,bet es vispar neuzkatu ka vajadzētu abortus.vajadzētu sievietem padomat ar galvu pirms taisa berninu.vai vinas vinu grib vai ari ne. 436) slikts risinājums bezizejas situācijā 439) Dzīvības pārtraukšana 440) slepkavība 441) Sava veida slepkavība... 442) Slikti 443) noziedzība pret jaunu dzīvību. 444) SLIKTI 446) bērniņa iznīcināšana 447) slepkavība ar nodomu 453) slepkavība 456) Veids, kā atbrīvoties no nevēlamā. Slepkavība, bet tas lai paliek uz katra sirdsapziņas. 460) slepkavība 462) kaut kas šausmiīgs</p>		
--	--	--

DOKUMENTĀRĀ LAPA

Maģistra darbs

„Iekšgrupu/ārgrupu veidošanās un viedokļu polarizācija aborta debatēs: Latvijas interneta portālu publikāciju, to komentāru un sabiedrības viedokļu analīze” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (neskaitot izmantotos informācijas avotus un pielikumus) ir 227 357 rakstuzīmes (ieskaitot intervālus).

Autore:

Aiva Kokoriša

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: asociētais profesors Dr.phil. Jurgis Šķilters

____.____.____.

Recenzenti: profesore Dr.hist. Vita Zelče

pētniece Mg.sc.soc. Marita Zitmane

Darbs iesniegts Komunikācijas studiju nodaļā _____.____.____.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Inga Poļaka

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē

____.____.____. prot. Nr.

Komisijas sekretāre: pētniece Marita Zitmane